

Jaarverantwoording

2021

« waakzaam en dienstbaar »

Jaarverantwoording 2021
Politie Nederland

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Samenvatting	7
1. Dit was 2021.....	15
Jaarverslag	20
2. Strategie en ontwikkeling	21
2.1 Strategie.....	21
2.2 Politie voor Iedereen	23
2.3 Innovatie, technologie en digitalisering.....	27
2.3.1 Ontwikkelagenda Intelligence	27
2.3.2 Innovatie en technologie.....	28
2.3.3 Digitalisering en informatievoorziening	29
2.4 Uitvoeren kabinetsstandpunt evaluatie Politiewet 2012.....	31
2.4.1 Doorontwikkelen, begroten en budgetteren	31
2.5 Doorontwikkeling korps en doelstellingen 2021	32
2.6 Uitvoeren cao.....	33
2.7 Qualiteitstelsel	34
2.8 Gevolgen COVID-19	34
3. Kerntaken politie	37
3.1 Veiligheid voor iedereen	37
3.1.1 Veiligheidsagenda 2019-2022.....	37
3.2 Hulp bij nood en het bewaken van de openbare orde	39
3.2.1 Ontwikkelagenda Gebiedsgebonden Politiewerk	39
3.2.2 Ontwikkelagenda Dienstverlening	42
3.2.3 Zorg en Veiligheid	43
3.2.4 Crisisbeheersing.....	45
3.3 Criminaliteit aanpakken en voorkomen	46
3.3.1 Ontwikkelagenda Opsporing	46
3.3.2. High impact crime.....	47
3.3.3 Ondernijning	49
3.3.4 Vreemdelingenzaken en migratiecriminaliteit	52
3.3.5 Cybercriminaliteit en onlinekindermisbruik.....	54
3.3.6 Ontwikkelingen binnen financieel opsporen	58
3.3.7 Contra Terrorisme, Extremisme en Radicalisering (CTER)	59
3.4 Uitvoeren politietaken ten dienste van justitie	60
3.4.1 Korpscheftaken	60
3.4.2 Executie	61
3.5 Internationale politiesamenwerking.....	62
3.5.1 Grenzen en veiligheid	63
4. Bedrijfsvoering	65
4.1 Ontwikkelprogramma Bedrijfsvoering.....	65
Aantrekken en behouden van passende bemensing.....	65
4.1.1 Duurzaamheid.....	66
4.2 Personeel.....	69
4.2.1 Begrotingsmodel: middelen inzichtelijk gemaakt per eenheid.....	69
4.2.2 Bezetting per eenheid.....	70
4.2.3 Strategische personeelsplanning	71

4.2.4 Sociale paragraaf	73
4.2.5. Vrijwilligersmanagement	79
4.2.6 Getraindheid.....	80
4.3 Materieel	84
4.3.1 Huisvesting per eenheid.....	84
4.3.1.1 Huisvestingsbeleid	85
4.3.2 Gewelddsmiddelen en uitrusting.....	85
4.3.3 Vervoersmiddelen per eenheid	87
4.3.4 ICT middelen per eenheid	89
4.3.5 Inkoop.....	90
4.4 Beheerthema's.....	92
4.4.1 Strategische beheerthema's	92
4.4.2 Specifieke beheerthema's	97
5. Bijzondere eenheden.....	112
5.1 Politieacademie	112
5.2 Landelijke Meldkamer Samenwerking en operationele centra.....	113
5.2.1 Landelijke Meldkamer Samenwerking	113
5.2.2 Operationele centra.....	114
5.3 Landelijke Eenheid.....	116
6. Control, intern en extern toezicht en financiën	123
6.1 Ontwikkeling, control en toezicht.....	123
6.2 Auditcommissie	123
6.3 In Control Statement	126
6.4 Treasury	128
Jaarrekening	134
7. Jaarrekening.....	135
7.1 Exploitatierkening 2021.....	135
7.2 Balans per 31 december 2021	136
7.3 Kasstroomoverzicht 2021	137
8. Grondslagen.....	138
8.1 Algemene toelichting	138
8.2 Algemene grondslagen.....	139
8.3 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat	140
8.4 Grondslagen voor waardering van activa en passiva	144
9. Toelichting op de exploitatierkening.....	150
9.1 Bijdragen.....	150
9.2 Personeel.....	151
9.3 Rente.....	156
9.4 Opleiding en vorming	156
9.5 Huisvesting.....	157
9.6 Vervoer.....	158
9.7 Verbindingen en automatisering	159
9.8 Gewelddsmiddelen en uitrusting	160
9.9 Operationeel.....	161
9.10 Beheer	162
10. Toelichting op de balans per 31 december 2021.....	164
10.1 Materiële vaste activa	164
10.2 Financiële vaste activa	166

10.3 Voorraden	166
10.4 Vorderingen en overlopende activa	167
10.5 Rekening-courant Ministerie van Financiën	168
10.6 Liquide middelen	168
10.7 Algemene reserve	169
10.8 Voorzeningen	169
10.9 Langlopende schulden	170
10.10 Kortlopende schulden.....	172
10.11 Financiële instrumenten.....	173
10.12 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	174
11. Toelichting op het kasstroomoverzicht	177
12. Bedrijfsvoeringsparagraaf	178
Algemeen.....	178
Financiële rechtmatigheid	178
Financieel en materieel beheer	180
Compliance.....	181
Misbruik en oneigenlijk gebruik	181
13. Gebeurtenissen na balansdatum	182
14. Ondertekening	183
Overige gegevens.....	184
15. Overige gegevens.....	185
16. Bijlagen bij de Jaarrekening.....	186

Voorwoord

Voor u ligt de negende jaarverantwoording van de politie. U leest hierin de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten van 2021. Veel dank aan alle collega's die hieraan hebben meegewerkt.

Wat terugkijkend op 2021 opvalt, zijn de toenemende spanningen en polarisatie in onze samenleving. Meerdere groepen voelen zich niet vertegenwoordigd en dankzij sociale media kunnen zij elkaar heel eenvoudig vinden. En worden zij steeds makkelijker gevonden door radicale influencers. Een deel komt vaker tegenover elkaar én tegenover de politie te staan.

Daarmee komt onze positie als politie in verbinding met iedereen, zowel op straat als online, onder druk te staan. Voor de collega's op straat begon 2021 stormachtig met avondklokrellen door het hele land. En het jaar eindigde zoals het begon. De gebeurtenissen in Rotterdam, eind november, bleken het startsignaal van avonden vol geweld op meerdere plekken in ons land. Relschoppers, soms zelfs heel jong, die met bivakmutsen, beschermende kleding, stokken en vuurwerk onze collega's aanvielen. Brandweerlieden moesten hun spullen achterlaten en vluchten voor hun leven. En onze collega's werden het afgelopen jaar niet alleen op straat belaagd, maar ook online of erger nog: thuis. De verharding en agressie die we zien in de samenleving, en ook tegen collega's, baren me zorgen.

Corona vroeg ook dit jaar weer veel van ons. Wij moesten niet alleen maatregelen handhaven of demonstraties tegen die maatregelen begeleiden, maar ook zelf blijven volhouden. Op straat, op kantoor of thuis. Collega's die zich zorgen maakten over hun familie of vrienden. Die soms te veel afleiding hadden, omdat ze naast politieman of -vrouw tegelijkertijd ook juf, meester of oppas waren. Of als alleenstaande juist te weinig afleiding hadden en hun sociale contacten misten. Collega's, die na tientallen jaren met pensioen gingen en niet het afscheid konden krijgen dat ze zo verdiend hadden. En nieuwe collega's die pas na maanden hun directe collega's voor het eerst live ontmoetten.

De moord op Peter R. de Vries in juli schokte heel Nederland. Mede dankzij snel en professioneel handelen wisten we meteen twee daders op te pakken. Maar ook de aanrijding en dood van onze collega Arno de Korte, motoragent in Rotterdam, heeft ons allemaal diep geraakt. 'Eerst was er het verdriet, toen kwam er ook woede bij', zo schreef een collega treffend. En ook het overlijden van de politie-infiltrant, die zichzelf van het leven beroofde, heeft grote impact gehad op alle betrokkenen.

We zijn aan de slag gegaan met een nieuwe werkwijze voor beroepsgerelateerd letsel. De veranderende samenleving, het afgenomen ontzag voor gezag en ook de aanhoudende vraag vanuit de maatschappij waarvoor we ons werk doen, het zijn allemaal aspecten die van invloed op ons en ons werk zijn. We geven beroepsziektes als bijvoorbeeld PTSS meer aandacht en zetten steviger in op preventie. En als iemand onverhoopt toch thuis komt te zitten, dan kijken we naar de zorg die bij de collega past. We richten ons op herstel en re-integratie, want we willen graag dat uitgevallen collega's onze collega's blijven. Daarbij proberen we te ondersteunen en denken we steeds meer in mogelijkheden. Dat gaat stap voor stap, maar we merken dat het steeds beter gaat.

Na het kraken van EncroChat vorig jaar, boekten we in 2021 weer een groot succes in de strijd tegen ondermijning. Dankzij onze medewerking aan een grootschalig internationaal onderzoek wisten we toegang te krijgen tot Sky ECC. Een berichtendienst van, vooral, criminelen. Miljoenen berichten werden onderschept, die ons inzicht gaven in onder andere de smokkel van cocaïne en de productie van synthetische drugs, witwassen, geweldsdelicten en liquidaties. Op basis van deze informatie konden door het hele land invallen worden gedaan en zijn tientallen arrestaties verricht. Ook werden daar messen, telefoons, auto's, boten, grote hoeveelheden cash geld en

verdovende middelen in beslag genomen.

Dat alles gebeurt in een tijd van enorme krapte. Bijvoorbeeld door het grote aantal demonstraties en omdat we steeds meer rechters, advocaten, journalisten en politici moeten beschermen. Deze bedreigingen zijn de bijl aan de wortels van onze rechtsstaat. We moeten hier als samenleving een grens trekken, dit is niet alleen een politieaangelegenheid. Het is een maatschappelijk probleem en dat vraagt om een maatschappelijke aanpak.

Daarnaast blijft het aantal incidenten met verwarde personen flink groeien. Vorig jaar moesten we ruim 130.000 keer ingrijpen, 11 procent meer dan het jaar daarvoor. De meeste meldingen horen niet bij de politie thuis, het gaat vaak om mensen die een arm om de schouder nodig hebben, geen sterke arm der wet, maar we zijn er wel veel tijd aan kwijt. Tijd die we niet kunnen inzetten bij veiligheidsproblemen.

Die krapte zullen we nog wel even blijven voelen. Maar het PO21, de nieuwe opleiding aan de Politieacademie, brengt ons vanaf 2023 veel nieuwe collega's. Ik ben er trots op dat we dat in korte tijd, midden in coronatijd, hebben kunnen realiseren. Daarnaast springen veel collega's bij, op kantoor of op straat. En samen met Openbaar Ministerie en burgemeesters zullen we nóg scherpere keuzes moeten maken: wat doen we nog wel en wat niet meer? Deze jaarverantwoording biedt inzicht om die keuzes te helpen maken.

Henk van Essen
korpchef

Samenvatting

Onderstaand een korte weergave van enkele cijfers over het jaar 2021, zowel op het gebied van de politieoperatie als van bedrijfsvoering. Deze cijfers worden toegelicht in de hoofdstukken die hierop volgen.

Veiligheidsagenda

1662

criminele samenwerkingsverbanden aangepakt.

299

slachtoffers van mensenhandel gemeld.

236

verdachten van mensenhandel ingezonden naar het OM.

40

cybercrime fenomeenonderzoeken afgerond.

505

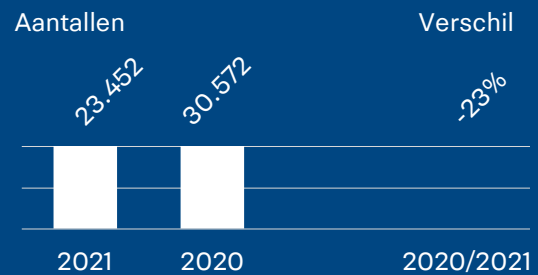
inzetten gepleegd op online kindermisbruik.

77%

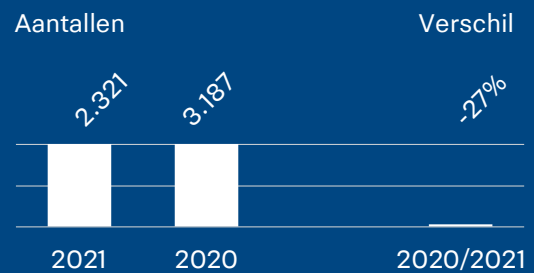
van het dossier onvindbare veroordeelden alsnog aangehouden.

High impact crime

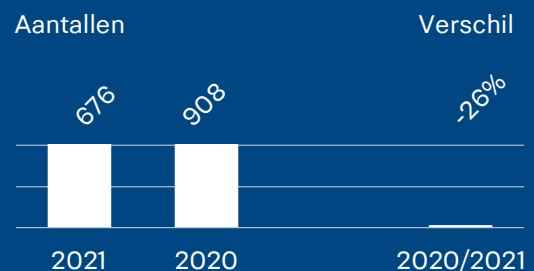
Woninginbraken

Straatroven

Overvallen

Personeel

Personele sterkte

50.970 fte

operationele bezetting
(inclusief aspiranten)

12.140 fte

niet-operationele bezetting

♀ 39%

♂ 61%

verdeling man/vrouw

♂ 66%

♀ 34%

verdeling leidinggevenden
man/vrouw

♂ 51%

♀ 49%

strategische top man/vrouw

Financiële

Balans

Balans (bedragen x € 1 miljoen)	2021	2020	2019	2018	2017
Balanswaarde	3.298	3.418	3.093	3.074	3.302
Vaste activa	2.522	2.616	2.447	2.405	2.563
Vlottende activa	776	802	646	669	739
Eigen vermogen	147	172	178	173	245
Voorzieningen	549	643	528	632	988
Langlopende schulden	1.183	1.142	1.016	980	937
Kortlopende schulden	1.420	1.461	1.371	1.290	1.132

Kengetallen

Kengetallen (in %)	2021	2020	2019	2018	2017
Vlottende activa / kort vreemd vermogen	54,7%	54,9%	47,1%	51,9%	65,3%
Eigen vermogen / balanstotaal	4,4%	5,0%	5,7%	5,6%	7,4%
Afschrijvingen / exploitatielasten	4,7%	4,3%	4,1%	4,4%	4,6%
Opleidingslasten / personeelslasten	1,5%	1,3%	1,5%	1,2%	1,1%
Personeelslasten / totale lasten	77,9%	78,2%	77,8%	78,2%	78,3%
Lasten IV / totale lasten	13,0%	12,2%	11,8%	11,8%	11,5%
Huisvestingslasten / totale lasten	6,1%	6,0%	5,9%	5,9%	6,3%

1. Dit was 2021

In aanvulling op het voorwoord licht deze paragraaf enkele bijzondere en veelbetekenende momenten uit, om aan de jaarverantwoording een beeld van de dagelijkse politiepraktijk toe te voegen. Ook op dit gebied was 2021 een veelbewogen jaar. Opnieuw bewees de politie er te staan wanneer burgers en overheden dat wenselijk of noodzakelijk vonden. Dag en nacht zetten politiemensen zich in om Nederland leefbaar en veilig te houden. Anderen helpen, levens redden, optreden tegen geweld, slecht nieuws brengen, verdachten opsporen, reanimeren, bekeuren, luisteren, handelen, troosten, anderen aanspreken op hun gedrag, opkomen voor slachtoffers, enzovoort. Politiemensen hebben hart voor hun vak. Waar anderen een stap terug doen, zetten zij een stap naar voren. Ondanks de uitdagingen op het gebied van capaciteit en middelen en de forse impact van de pandemie op de samenleving – en daarmee op het politiewerk – zijn er in 2021 aansprekende resultaten behaald, al waren er beslist ook moeilijke momenten.

Politie en de samenleving

Zoals altijd stond de politie ook in 2021 midden in de samenleving. Zo hielpen medewerkers tijdens de overstromingen in Limburg bij het evacueren van mensen. Bij het begeleiden van talloze demonstraties stond de politie in de meeste situaties niet tegenover, maar naast de demonstranten. In een aantal gevallen, zoals tijdens enkele corona- en klimaatprotesten en zeker de avondklokrellen, lag dat helaas anders. De maatschappelijke impact van die harde confrontaties was groot. Ook voor de politieorganisatie en zeker voor de betrokken agenten. Het capaciteitsgebrek in combinatie met het grote beroep op de basisteams voor bewaken en beveiligen en voor de begeleiding van demonstraties, zette in 2021 de verbindende rol van de politie in de samenleving onder druk. Wel is voorzien in een pakket maatregelen om de basisteams waar mogelijk te ontlasten en ondersteunen. Er werd meer geweld gebruikt tegen de politie. Elke dag melden gemiddeld 35 politiemedewerkers scheldpartijen, bedreigingen en soms zelfs mishandeling of doodslag. Dat raakt hen en al hun collega's. Geweld tegen de politie mag nooit normaal worden.

Verder kreeg de politie steeds vaker te maken met een nieuw fenomeen: doxing. Oftewel het op sociale media publiceren van persoonsgegevens met het doel te intimideren. Zo maakten demonstranten er sinds de corona-uitbraak een sport van om leden van een Aanhoudingseenheid – Romeo's in de volksmond – uit hun anonimiteit te halen en zowel hen als hun thuisfront te bedreigen.

Het geweldgebruik door de politie kwam in 2021 bij herhaling onder een vergrootglas te liggen. Bijvoorbeeld na de rellen tijdens een demonstratie op 14 maart in Den Haag, waarbij agenten onder uiterst moeilijke omstandigheden hun taken uitvoerden. Naar aanleiding daarvan besloot het Openbaar Ministerie om vervolging in te stellen tegen twee agenten en de rechter de toelaatbaarheid van het toegepaste geweld te laten beoordelen. Ook dat hoort bij politiewerk.

Verharding van de samenleving

Afgelopen jaren is er een verharding zichtbaar in het criminele milieu. De boven- en onderwereld raken steeds verder verweven. Criminelen schuwen het niet om legale partijen te beïnvloeden of onder druk te zetten. Zo hield de politie in oktober een Utrechtse advocaat aan op verdenking van deelneming aan een criminele organisatie. De raadsman had langere tijd vrije toegang tot de hoofdverdachte in het Marengoproces. Via de advocaat kon deze met de buitenwereld communiceren. Dit soort verharding valt ook terug te zien bij twee spraakmakende incidenten in 2021. In mei de uitermate gewelddadige overval op een waardetransport in Amsterdam, waarbij de overvallers midden in een woonwijk met automatische vuurwapens schoten. De achtervolging eindigde in de weilanden rond Broek in Waterland. Door haar doeltreffende en moedige optreden kon de politie diezelfde middag al een deel van de verdachten aanhouden. Een van de verdachten kwam om het leven.

Begin juli werd in het hart van Amsterdam een aanslag gepleegd op misdaadverslaggever Peter R. de Vries. De politie arresteerde een uur na de aanslag de vermoedelijke daders op de A4 bij Leidschendam. Op 15 juli bezweek De Vries aan zijn verwondingen. De moord had grote impact op de samenleving, op de rechtsstaat en op iedereen bij de politie. Behalve tot grote inzet tijdens het opsporingsonderzoek leidde de aanslag ook een toenemend aantal te bewaken en beveiligen personen. Door speciale Teams Bewaken en Beveiligen in te richten bij de regionale eenheden, probeert het korps de druk op de capaciteit van de basisteams beheersbaar te houden en zo mogelijk te verminderen.

Om het dagelijkse aantal geweldincidenten op straat naar beneden te krijgen, organiseerde de politie in 2021 onder andere verschillende landelijke wapeninleveracties voor jongeren. Dit diende het messenbezit onder jongeren tegen te gaan en zowel de jeugd als hun ouders bewust te maken van de risico's die er kleven aan het bezit en gebruik van wapens. Aan de actie *Drop je knife* deden 218 gemeenten mee en het initiatief bleek een groot succes: 3300 ingeleverde wapens in een week tijd, waaronder machetes, zakmessen en dolken.

Voortouw Nederlandse politie in internationale samenwerkingen

Ook internationaal waren er in 2021 successen. Zo trof de Duitse politie na informatie van de Nederlandse douane op 12 februari maar liefst 16.174 kilo cocaïne aan in de haven van Hamburg. In Antwerpen werd na onderzoek door het Cluster Cocaïne nog eens 7200 kilo gevonden. Daarnaast coördineerde de Nederlandse politie de gezamenlijke intelligenceaanpak voor het Europees Kampioenschap voetbal. Om de openbare orde rond het toernooi te handhaven, werkte de politie met 45 intelligencecollega's uit 24 deelnemende landen samen in het International Police Cooperation Centre.

Op het gebied van technologie en innovatie is in 2021 ten behoeve van internationale onderzoeken veel bereikt. Mede door een van de meest complexe cybercrimeonderzoeken die de Landelijke Eenheid ooit uitvoerde, kwam bijvoorbeeld een einde aan Emotet. Dat bestond uit een geavanceerd netwerk van geïnfecteerde computers – een zogeheten botnet – en maakte wereldwijd ruim één miljoen slachtoffers. Na een grootschalig internationaal onderzoek arresteerde de politie verder twaalf verdachten die wereldwijd ransomwareaanvallen op overheden en multinationals zouden hebben uitgevoerd. Vier Nederlandse politiemedewerkers reisden af naar Oekraïne voor het verlenen van bijstand in deze zaak. De schade bedroeg naar schatting miljoenen euro's en meer dan achttienhonderd slachtoffers in 71 landen waren de dupe.

Ook kraakte de politie in 2021 opnieuw honderden miljoenen versleutelde berichten die criminelen uitwisselden via de grootste internationale cryptocommunicatieprovider: Sky ECC. Dit leverde verschillende doorbraken op in strafrechtelijke onderzoeken. Veel gebruikers waren overgestapt naar Sky ECC toen bleek dat de politie mee kon lezen bij communicatieprovider EncroChat. De internationale operatie Dark HunTOR leverde in Europa en de VS de arrestatie op van 150 verkopers van illegale goederen. Daarbij werden ruim € 26,7 miljoen aan contant geld en virtuele valuta in beslag genomen. De operatie volgde op het stilleggen van de grootste illegale onlinemarkt ter wereld, DarkMarket, in januari 2021. Vanaf oktober 2019 onderschepten de Landelijke Eenheid en vele andere opsporingsdiensten op grote schaal berichten van criminelen en lazen met hen mee. Via cryptocommunicatiedienst ANOM werd in minstens 45 verschillende talen gecommuniceerd over onder meer handel in drugs, wapens, munitie en explosieven, ram- en plofkraken, gewapende overvallen en liquidaties. Eind juni kwam naar buiten dat met een grootschalige, internationale actie opnieuw de communicatie tussen criminelen een slag was toegebracht. Ditmaal ging het om de dienst DoubleVPN, die beveiligde internetverbindingen leverde aan cybercriminelen. In diverse landen zijn servers van DoubleVPN in beslag genomen en is de infrastructuur uitgeschakeld.

Inzet nieuwe technologieën

Het korps zit niet stil en ontwikkelt continu nieuwe technologieën die bijdragen aan opsporing. Zo is in 2021 een nieuw mobiel PD-kantoor ontwikkeld voor op een plaats delict. De trailer beschikt over een coördinatie- en een vergaderruimte en kan rechtstreeks verbinding leggen met een helikopter of drone.

Bovendien zijn er in 2021 verschillende nieuwe technologieën ingezet die resulteerden in opgeloste zaken. Zo realiseerde het landelijke Team Opsporingscommunicatie een driedimensionale weergave van een man die ervan werd verdacht dat hij in 2010 in Vlaardingen en Schiedam twee tienermeisjes misbruikte. Voor het eerst werkte de politie met Virtual Reality in de hoop een cold case op te lossen. Het ging om de zaak-Wies Hensen uit 1989. In het Brabantse dorpje Budel zagen bezoekers van het Mobiel Media Lab met een VR-bril de vindplaats van 32 jaar geleden. Het betrof overigens niet het enige succes bij cold-casezaken. Zeven jaar na dato werd in 2021 in Duitsland de moeder van de zogenaamde containerbaby aangehouden en na 21 jaar pakte de politie een verdachte op in een verkrachtingszaak uit 2000. Ook de man die in 1997 met grof geweld de 33-jarige psychologe Els Slurink van het leven beroofde, is in 2021 achterhaald en door de rechter veroordeeld.

Gedrag en welzijn

De politie vindt het van groot belang dat zij een inclusieve en integere organisatie is. Wie zich hier niet aan houdt, kan op maatregelen rekenen. Zo kregen vijf medewerkers die zich in een WhatsAppgroep racistisch uitlieten in 2021 een schriftelijke berisping. Klachten over etnisch profileren en discriminatie door de politie neemt het korps bijzonder serieus, want daarvoor is bij de politie absoluut geen plaats. Intern besteedt zij structureel aandacht aan dit onderwerp met het programma Politie voor Iedereen. Dat plaatst de thema's diversiteit, inclusie en divers vakmanschap in een nieuw perspectief. Op basis van de waarden die politiemensen delen en van wat de samenleving van de organisatie vraagt, komt het korps tot een nieuwe aanpak, die nauw verbonden is met het werk en met de teams waarin dat werk gestalte krijgt. Politie voor Iedereen spitst zich toe op vijf thema's: veilige en inclusieve teams ontwikkelen, diverse instroom werven, discriminatie aanpakken, professioneel controleren (door onder andere trainingen en activiteiten) en het Netwerk Divers Vakmanschap.

De werkdruk lag in 2021 erg hoog. Zo maakten politiemedewerkers maar liefst 800.000 overuren. De extra inzet om de coronamaatregelen te handhaven trok in combinatie met het grote aantal demonstraties een zware wissel op de politiemedewerkers. Op sommige plekken, zoals bij Zeden en Afdeling Bewaken en Beveiligen, lukt het amper om de vacatures te vervullen. Een toenemend aantal basisteams kreeg te maken met onderbezetting bij een aantal belangrijke functies voor het gebiedsgebonden politiewerk. Afgezien van het capaciteitsbeslag had de extra ME-inzet vaak ook grote consequenties voor de fysieke en mentale gezondheid. Dat kan zelfs in de toekomst ingrijpende gevolgen hebben, zoals (langdurig) ziekteverzuim en vervolgschade tot aan PTSS toe. Het welzijn van politiemensen stond dan ook centraal bij verschillende in 2021 uitgevoerde onderzoeken. Bij de Landelijke Eenheid ging het bijvoorbeeld onder meer over voldoende aandacht voor het mentale welzijn van infiltranten en over knelpunten binnen de Afgeschermde Operaties. Op basis van de onderzoeken en de bevindingen van de Inspectie Justitie en Veiligheid zijn er aanbevelingen aan de politie gedaan. Er is in 2021 voortvarend gestart met de opvolging daarvan.

Herdenken en herinneren

Motoragent Arno de Korte kwam in 2021 door een aanrijding om het leven kwam. Zijn overlijden liet diepe sporen achter. Daarbij kwamen ook de herinneringen boven aan de aanrijding uit 2015, waarbij dezelfde vrachtwagenchauffeur betrokken was en een andere politiemedewerker blijvend ernstig lichamelijk letsel opliep. Een externe commissie onderzocht deze zaak.

Vier politiemensen ontvingen op 24 juni de Eremedaille voor verdienste, de hoogste onderscheiding binnen de Nederlandse politie. Een medewerker van de Eenheid Den Haag kreeg deze medaille omdat hij in 2018 Malek F. wist te overmeesteren, die drie voorbijgangers had neergestoken. Een ander werd onderscheiden voor de wijze waarop hij in 2018 Jawed S. wist aan te houden, die op Amsterdam CS twee toeristen had neergestoken. Politieaanvoerder Gerrit ontving de erepenning voor zijn jarenlange inzet als leider van het onderzoek naar het neerstorten van vlucht MH17. En de inmiddels gepensioneerde Hans ontving de medaille voor zijn jarenlange staat van dienst.

Budgettaire spanningen

De politie kampte in 2021 met budgettaire spanningen. Het zogenaamde P/M-onderzoek bracht in beeld op welke vlakken er sprake was van onderfinanciering. Daar kwamen onvoorziene kosten bij, onder meer voor cybersecurity, personeelszorg en het opruimen van drugslaboratoria. Om te voorkomen dat dit zou leiden tot oplopende tekorten in de exploitatie en de begroting voor de komende jaren, is een taskforce ingesteld die besparingsmogelijkheden in beeld bracht. Vervolgens zijn de uitkomsten van het P/M-onderzoek extern gevalideerd. Mede op basis daarvan stelde het nieuwe kabinet middelen beschikbaar om de basis op orde te brengen.

Jaarverslag

2. Strategie en ontwikkeling

2.1 Strategie

De politie is onveranderd ‘waakzaam en dienstbaar’ aan de waarden van de rechtsstaat. Deze missie vervult de politie door te beschermen, te begrenzen en te bekrachtigen. De politie signaleert ontwikkelingen in de samenleving, adviseert haar partners en overlegt met het bevoegd gezag over het handelingsperspectief dat daarbij past. De politie is zichtbaar en vertrouwenwekkend en zij kan snel schakelen als de context dat vraagt. Haar handelen is gericht op hulp verlenen, veiligheid bieden en zowel het recht doen aan en als het versterken van sociale vrede in de leefomgeving van burgers, met speciale aandacht voor de meest kwetsbaren.

Dat krijgt invulling door de waarden van de democratische rechtsstaat te bewaken. De politie werkt vanuit het principe dat zij er voor iedereen is. Vanuit eigen professionele standaarden gaan politiemedewerkers om met de variatie aan levensbeschouwingen en overtuigingen die ons land zo kenmerkt.

Het korps verricht dat werk in een wereld die bepaald niet stilstaat en steeds onvoorspelbaarder lijkt te worden. Globalisering, migratie, groeiende ongelijkheid, tanende bestaanszekerheid en de coronacrisis voeden fragmentatie en polarisatie in onze samenleving. De voortschrijdende digitalisering vereenvoudigt samenwerking en communicatie, maar introduceert ook nieuwe dreigingen en vormen van criminaliteit. Het heeft invloed op de manier waarop mensen tot elkaar in verhouding staan.

Steeds meer groepen voelen zich niet vertegenwoordigd door de overheid. Door onder andere sociale media kunnen individuen en groepen worden beïnvloed door soms radicale influencers. Mensen organiseren zich sneller. Om elkaar te helpen, maar ook om onvrede met anderen te uiten – soms op gewelddadige wijze. Hierdoor kunnen situaties ontstaan waarbij groepen vaker tegenover elkaar én tegenover de politie komen te staan.

Dat gebeurt in een tijd waarin de politiecapaciteit onder druk staat. Het werven en opleiden van nieuwe politiemensen kost meerdere jaren en het tekort aan operationele mankracht en daaruit voortkomende hoge werkdruk is daarom voorlopig nog dagelijkse realiteit.

Strategische Agenda Politie 2021-2025

Om dit alles het hoofd te kunnen bieden, is het belangrijk om een duidelijke koers te hebben waarop de organisatie kan terugrijpen bij het maken van keuzes. Het korps gaf in 2021 een vervolg aan toekomstverkenningen, het signaleren, analyseren en volgen van trends, het verbeteren van het interne innovatie-ecosysteem, het uitbreiden van zijn strategische internationale netwerk en het beantwoorden van de dynamische veiligheidsuitdagingen van de toekomst in een snel veranderende maatschappij. Dit leidde tot drie strategische speerpunten:

1. Midden in de samenleving

De politie laat haar menselijkheid zien en staat midden in de samenleving in verbinding met iedereen. Zowel in de fysieke leefwereld als in het digitale domein. Zij komt in actie als de veiligheid van burgers in het geding is. Zij bestrijdt georganiseerde criminaliteit die een bedreiging vormt voor de rechtsorde. Zij wil met gezag aanwezig zijn in het digitale domein, net zoals in de fysieke wereld. De legitimiteit van de politie en haar optreden wordt bepaald door de verbinding met de samenleving en het vertrouwen dat burgers in de politie hebben. Snelle veranderingen dagen deze legitimiteit uit.

2. Met en voor mensen

De politiewerk werkt met en voor mensen. Met politiemensen uit alle hoeken en lagen van de samenleving. Voor mensen die hulp nodig hebben, voor het beschermen van kwetsbaren en uiteraard voor het handhaven van de regels. Daarbij is iedereen voor de politie gelijk. Zeker in een turbulente en polariserende samenleving is het belangrijk dat haar werk vertrouwen wekt. De wijze waarop zij optreedt, bepaalt in belangrijke mate haar legitimiteit. Ook in haar samenwerking met veiligheidsdiensten, partners in het sociale domein, private organisaties en burgers. En omdat maatschappelijke fenomenen en politiewerk steeds vaker landsgrenzen overschrijden, zoekt het korps actief samenwerking op met internationale partners.

3. Passend georganiseerd

Alles bij elkaar wordt politiewerk en het organiseren daarvan bepaald niet eenvoudiger. Er wordt een groot beroep gedaan op mens en organisatie om nieuwe werkwijzen te ontwikkelen. Waar het kan, past de politie moderne technologie toe om de effectiviteit en de efficiency van haar werk zo groot mogelijk te laten zijn. De politie wordt uitgedaagd om creatieve oplossingen te bedenken, verbinding te maken met een complexe en hybride samenleving, nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan, een nieuwe cultuur en nieuw leiderschap te ontwikkelen en hierbij het vertrouwen van haar eigen mensen en de samenleving te behouden.

2.2 Politie voor Iedereen

Het programma Politie voor Iedereen (Pvi) zet de bestaande thema's diversiteit, inclusie en divers vakmanschap in een nieuw perspectief. Op basis van de waarden die politiemensen binden en van de opgave en taak die de politie van de Nederlandse samenleving heeft gekregen, creëert zij een nieuwe aanpak – nauw verbonden met het werk en met de teams waarin dat werk plaatsvindt.

De prioriteiten voor 2021 waren: het instellen van in- en externe spiegels, het uitwerken van rijker verantwoord en de Schijf van Vijf:

- veilige en inclusieve teams
- diverse instroom
- aanpak discriminatie
- professioneel controleren
- Netwerk Divers Vakmanschap (NDV)/Bondgenoten.

In 2021 stelden alle organisatieonderdelen op basis van de Schijf van Vijf een eigen realisatieplan op.

Veilige en inclusieve teams

Er zijn verschillende instrumenten in ontwikkeling op het gebied van veilige en inclusieve teams. Twee van deze instrumenten worden nader bekeken als potentiële instrumenten voor landelijk gebruik: de Weerbaarheidsmonitor en het Dashboard Veilig en Duurzaam Inzetbaar. Voor de Weerbaarheidsmonitor, die de Medewerkersmonitor (MeMo) moet gaan vervangen, is in 2021 het tijdpad vastgesteld. Deze moet in 2023 gereed zijn, op tijd voor de nieuwe meting. Ook voor de realisatie van het Dashboard Veilig en Duurzaam Inzetbaar is in 2021 een tijdpad vastgesteld.

Op het gebied van leiderschap is samenwerking opgestart met het interventieprogramma Meer Kleur aan de Top (MKAT). Dit is een initiatief van de Vrije Universiteit Amsterdam, waarbij een aantal grote werkgevers waaronder de politie samenwerkt. Gezamenlijk zetten zij zich in om de culturele diversiteit in de top van Nederlandse organisaties te verhogen. Het gehele interventieprogramma bestaat uit deelname aan een Experience Lab, een onlinetool en drie werksessies. Daarnaast wordt er samengewerkt met Giving Back. Mentoren binnen het Giving Back Studentenprogramma begeleiden ambitieuze hbo/wo-studenten die als eersten binnen hun familie in Nederland gaan studeren. Zij worden verbonden aan professionals die bij partnerorganisaties werken. De ambitie van de politie voor het studiejaar 2020-2021 is met 21 medewerkers die mentor zijn geworden ruimschoots behaald.

De afdoening van verschillende casussen binnen de politie heeft geleid tot het voeren van sanctiedialogen om te komen tot een hedendaagse normering van discriminatoir gedrag van politiemedewerkers. Vanaf september zijn vier dialoogsessies georganiseerd.

De eenheden, de Politieacademie (PA) en het Politiedienstencentrum (PDC) trekken gezamenlijk op om te zorgen dat nieuwe medewerkers veilig kunnen landen. In aanloop naar de omvorming van drie- naar tweejarig politiebasisonderwijs is in 2020 gestart met het programma Integrale Transitie Politieonderwijs 2021 (IT PO21), dat toeziet op het veranderproces, de vorderingen, het draagvlak en de verdere ontwikkeling van het begeleidingsmodel. De activiteiten richten zich op het op orde krijgen van de voorwaarden voor de praktijkbegeleiding in alle eenheden. Dan gaat het bijvoorbeeld om

- de inrichting van het practoraat Divers Vakmanschap;
- het als rode draad integreren van onderwerpen als diversiteit, weerbaarheid en mentale kracht in het onderwijsprogramma;
- goed ingerichte leeromgevingen, middelen en leermogelijkheden;
- competente begeleiders die nauw met elkaar samenwerken.

In 2021 zijn er 352 praktijkbegeleiders opgeleid. In totaal worden dat er de komende tijd 900.

In de eenheden is en wordt veel energie ingezet op veilige en inclusieve teams. Voorbeelden van initiatieven zijn:

- coachend leiderschap ten behoeve van operationeel experts;
- bewustwordingscampagnes;
- externe spiegelgroepen;
- meerdere vormen van samenwerking met het Anne Frankhuis;
- verbindend communiceren;
- verbrede personeelsschouw;
- een teamscan.

Succesvolle initiatieven worden gedeeld en waar passend overgenomen.

Diverse instroom

De politie investeert in samenwerking met gemeenten bij werving van kandidaten met een cultureel diverse achtergrond. De arbeidsmarktcommunicatie (en campagnes) besteedt aandacht aan diversiteit. Er wordt gewerkt aan werving met ambassadeurs in de wijk en geïnvesteerd in lokale initiatieven om in sollicitatieprocedures kandidaten met een cultureel diverse achtergrond aan te trekken. De politie deelt succesvolle initiatieven en zet in op de verdere ontwikkeling van de selectie voor de opleiding ter voorbereiding van het politiewerk. Zij neemt haar bestaande beleid kritisch onder de loep en past dit waar wenselijk aan.

Eind 2021 waren er in totaal 660 banen gecreëerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het gaat om functies van 25,5 uur. Een groot deel van deze banen (515, 78%) is op basis van inhuur, de rest (145) is op basis van een aanstelling. Hiermee is het quotum voor dit jaar (gesteld op 599 banen) behaald.

Aanpak discriminatie

Naar aanleiding van de motie Paternotte¹ startte in 2021 de meerjarige proef met gespecialiseerde rechercheurs bij de aanpak van discriminatie. Ten behoeve van de decentrale eenheden, (stafbureau) korpsleiding als ook voor externe publieke en private partners is een Expertisecentrum Aanpak Discriminatie-Politie (ECAD-P) ingericht. Deze flexibele organisatorische eenheid (OE) is in de formatie en administratie van het korps opgenomen en voorsnog ondergebracht bij de Eenheid Amsterdam. Aan de feitelijke inrichting en werking van deze OE-omgeving, die samen met het PDC zou worden opgezet, heeft het korps nog geen verdere vorm en inhoud gegeven. Het ECAD-P is deels operationeel. In 2021 zijn vier materiedeskundigen en twee beleidsmedewerkers, die al enkele jaren als zodanig actief waren, zijn in 2021 samen met de landelijk projectleider Aanpak Discriminatie gekoppeld aan het ECAD-P. De uitbreiding met drie discriminatierechercheurs is in 2021 niet gerealiseerd.

Medewerkers van het ECAD-P sluiten aan bij de periodieke overleggen in de eenheden tussen het Openbaar Ministerie, de Antidiscriminatievoorziening (ADV) en de politie, en van het Regionaal Discriminatie Overleg (RDO). RDO's zijn er op operationeel niveau (meer zaakgericht) en strategisch niveau (meer gericht op trends en ontwikkelingen). Het Landelijk Discriminatie Overleg (LDO) overkoepelt de RDO's. Daarin zitten onder meer de landelijke portefeuillehouder van het OM, de landelijke voorzitter van de ADV's plus de landelijke portefeuillehouder en de landelijke projectleider van de politie. Laatstgenoemden voeren daarnaast ook landelijk overleg met het OM (OM-Politie). Zo overlegt het ECAD-P over dit onderwerp met Slachtofferhulp Nederland, ministeries, gemeenten (G4), ADV's en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE). Het expertisecentrum houdt namens de politie contact met relevante (inter)nationale instituten en netwerken (single point of contact), het verzorgt of draagt bij aan communicatie en

¹ In zijn brief van 23 november 2020 aan de Tweede Kamer meldt de minister van Justitie en Veiligheid dat voor 2021-2024 cumulatief zeven miljoen euro (over vier jaar) wordt ingezet voor de activiteiten in het kader van *Politie voor Iedereen*, in het bijzonder de proef als gevolg van de motie Paternotte om de mogelijkheden van inzet van gespecialiseerde rechercheurs bij discriminatie te onderzoeken.

brengt periodiek rapportages uit, waaronder het signaleren van trends en/of thema's.

Professioneel controleren

In 2021 is flink geïnvesteerd in trainingen en activiteiten die bijdragen aan professionele controles en het voorkomen van (gevoelens van) etnisch profileren. Voorbeelden zijn de profcheck Professioneel Controleren van de Politieacademie (PA), VR-training en het werven en opleiden van ambassadeurs en gespreksleiders. Ook lopen er wetenschappelijk onderzoeken waarbij de politie betrokken is. De uitkomsten ervan vormen lessen voor de politie en zijn tevens nuttig voor de beeld- en oordeelsvorming onder politici en belangenorganisatie.

Vier basisteams (Hoorn, Heuvelrug, Burgwallen en Den Bosch) begonnen eind 2021 met een intensieve proef, waarin executieve politiemedewerkers aan de hand van wisselende casuïstiek gedurende anderhalf jaar halfjaarlijks trainen en oefenen aan de hand van VR-simulatie. De effecten van de proef worden gevolgd. Zo wordt in deze periode onder meer bekeken of het gebruik van VR leidt tot meer kennis en verandering in gedrag. De resultaten uit deze studie zijn over twee jaar bekend. Naast deze vier proefteams oefenen ook basisteams in de eenheden Den Haag, Rotterdam, Amsterdam, Oost-Nederland en Noord-Holland met VR-brillen. Inmiddels heeft het korps negentig VR-brillen in gebruik, waarop twee van de drie scenario's zijn geïnstalleerd. Ze zijn aangesloten op het landelijke systeem (in beheer bij de PA). De politie heeft veertig instructeurs opgeleid.

Het is uiteindelijk de bedoeling deze trainingsvorm uit te breiden met meer content en landelijk op meer plaatsen aan te bieden om er meer politiemedewerkers mee te bereiken. De ervaringen zijn voorsnog positief en het potentieel van VR lijkt veelbelovend. Er bestaat zowel nationaal als internationaal veel belangstelling voor. Enkele voorbeelden:

- De studie verricht naar het effect van de VR-simulatie 'Evaluatie van een 360 graden VR-training tegen etnisch profileren', uitgevoerd door onder anderen prof. J. van Gelder en dr. de Vries, is inmiddels gepubliceerd. Deze laat positieve effecten zien ten aanzien van kennis en houding door gebruikers.
- Twee publicaties van B. Boing over de bereidheid te participeren in cursussen en training over etnisch profileren geplaatst in het Tijdschrift voor de Politie en een artikel over de VR-training op Website voor de politie.
- De nominatie "VR-simulatie" van B. Boing die leidde tot een finaleplek in de top drie van de Europol Excellence Award.

Ten aanzien van het monitoren van de voortgang en effecten zet het korps momenteel in op het verrijken van bestaande instrumenten. Zo startte in 2021 een verkenning of in Rotterdam, Utrecht en Den Haag extra vragen toegevoegd kunnen worden aan de regionale Veiligheidsmonitor die gaan over zaken als gelijke behandeling in gelijke gevallen. Daarmee valt op lokaal niveau frequenter dan via de tweejaarlijkse landelijke Veiligheidsmonitor vast te stellen hoe een relatief grote groep burgers politiecontroles ervaart en of hun ervaringen veranderen. De Eenheid Amsterdam gebruikt deze lokale Veiligheidsmonitor van het CBS al drie jaar en heeft hiermee goede ervaringen.

Daarnaast verkent een ander traject met het CBS of de loggings van politiecontroles in de applicatie Mobiel Effectiever Op Straat (MEOS) plus de hieruit voortvloeiende resultaten te koppelen zijn aan demografische CBS-gegevens. De ontwikkeling van fase 2 van de MEOS-functionaliteit, inclusief monitoring van het gebruik en de effectiviteit, bevindt zich in de verkennende fase. Daarbij wordt onderzocht wat nodig is om de voor monitoring benodigde gegevens te ontsluiten. De uitkomsten zijn van belang om te komen tot een afrondende fase.

Netwerk Divers Vakmanschap/Bondgenoten

De politie heeft het Netwerk Divers Vakmanschap (NDV) ingericht en verankerd in alle organisatieonderdelen. Mede door de aansluiting van de (landelijke) netwerken groeide het NDV naar bijna duizend vakbekwame leden. Zij brengen hun kennis en expertise over gemeenschappen, verschillende leefstijlen en culturen in bij operationele of bedrijfsvoeringsvraagstukken en verspreiden deze kennis onder hun collega's. Om de coachingsvaardigheid van de NDV-leden goed te trainen volgen zij de daarvoor door de PA ontwikkelde training. Inmiddels is ongeveer vijftig procent van de netwerkleden opgeleid. De overige leden volgen de opleiding gefaseerd, rekening houdend met capaciteitsdruk en eventuele coronamaatregelen.

Vanuit een brede behoefte aan permanent gesprek met vertegenwoordigers van de relevante netwerken en met NDV-teamleiders is in 2021 een structureel overleg ingesteld tussen de plaatsvervangend korpschef, tevens Chief Diversity Officer (CDO), leden van het Korpsmanagementteam (onder wie de boegbeelden van de Schijf van Vijf en van Politie voor iedereen) en het NDV ingesteld. Dat overleg vond vier keer plaats. Het NDV fungeert hierbij als interne spiegel. Daarnaast is in geval van misdragingen met een discriminatoir karakter binnen de politie een zogenoemde rodeknopprocedure in werking gebracht, waarin CDO-boegbeelden en NDV elkaar waar nodig over en weer snel kunnen vinden om impact te delen, mee te denken en te adviseren en om waar nodig adequaat te kunnen handelen.

Het NDV organiseerde in 2021 een intern debat over uniformiteit en neutraliteit waaraan zestig collega's en twee hoogleraren van de Universiteit Utrecht en de Universiteit Twente deelnamen. Daarnaast zijn medewerkers tijdens een expertsessie geïnformeerd over de tijdelijke opvang van Afghaanse vluchtelingen en hun cultuur.

Rijker verantwoord

Met rijker verantwoord ontwikkelt de politie nieuwe manieren van informatie verwerken, bijeenbrengen en delen. Daarmee wil zij verantwoord meer in het teken stellen van leren en verbeteren. Om die reden zoekt zij naar manieren om verantwoording over de aanpak van (veiligheids)problemen te verdiepen. Dat kan door anders dan nu informatie aan te dragen, met meer nadruk op de effecten van de inspanning en op de kwalitatieve aspecten van de aanpak. Aanpassing van bestaande verantwoordingsarrangementen kan een dergelijk verrijkt gesprek stimuleren. Dat gesprek wil het korps voeren met zijn stakeholders en partners en in de toekomst ook met het gezag en de minister. Overigens zal deze benadering tevens doorwerken in de interne manieren van verantwoord.

Met een nieuwe manier van verantwoord wil het korps oog houden voor de complexiteit van (veiligheids)problemen en hoopt het meer recht te doen aan wat de politie feitelijk uitvoert. Hierover spreken en hierop reflecteren is leerzaam voor zowel de politie als haar gesprekspartners. Ook in de formele verantwoordingdocumenten streeft het korps naar meer toegankelijkheid, informatiewaarde en illustratie in beeld en woord.

2.3 Innovatie, technologie en digitalisering

2.3.1 Ontwikkelagenda Intelligence

Goede intelligence is een van de pijlers onder goed politiewerk. Intelligence helpt de politie om snel, slim en succesvol te werken. Alle operationele korpsonderdelen verrichten intelligencewerk. Weten wat zich in de criminaliteit en openbare orde afspeelt – met oog voor privacy en ethiek – draagt in belangrijke mate bij aan de legitimiteit van de politie en het vertrouwen van de samenleving in de politie. Goede intelligence is niet alleen in het belang van de politie zelf, maar ook van de verbinding tussen het korps en zijn partners, waaronder het bevoegd gezag.

Om de hedendaagse uitdagingen op het gebied van voortschrijdende technologische ontwikkelingen en trends in het veiligheidsdomein het hoofd te kunnen bieden, startte de politie in 2020 met de realisatie van de Ontwikkelagenda Intelligence. Drie ontwikkelopgaven vallen hierbij te onderscheiden:

- een gestructureerde informatiepositie;
- intelligencegestuurd werken;
- versterking van het eigen innovatievermogen en de kennis van het intelligencewerk.

In 2021 zijn deze opgaven uitgewerkt, zoals hieronder nader toegelicht. Het Strategisch Personeelsplan (SPP) van de informatieorganisatie maakt zichtbaar wat er voor het realiseren van de ambities nodig is op het gebied van personeelsontwikkeling en onderwijs.

De ontwikkelopgaven dragen bij aan de ambities van de politie om met partners zoals gemeenten, het OM en in internationaal verband te beschikken over een goede, gestructureerde informatiepositie voor het voorkomen en bestrijden van criminaliteit en voor de handhaving van de openbare orde. In de actualiteit van de openbareordeproblematiek en maatschappelijke onrust wordt voor het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP) – in afstemming met het ministerie, het gezag en het OM – het vraagstuk van online-informatievergaring en het Team Openbare Orde Inlichtingen uitgewerkt ten aanzien van de aspecten taak, gezag en bevoegdheid.

Het landelijke programma Raffinaderij vult een belangrijke strategische doelstelling in en vormt onderdeel van de ontwikkelopgave intelligencegestuurd werken. Het raffineren is een vorm van datagedreven werken die rechercheurs en analisten de mogelijkheid biedt om snel grote hoeveelheden politiegegevens in onderlinge samenhang te analyseren en te visualiseren. Dat versnelt en verbetert de waarheidsvinding in de opsporing.

Het ontwikkelde kwaliteitskader Big Data draagt bij aan de doelstelling van rechtmatig en ethisch verantwoord werken (opsporing). Dit betreft een raamwerk dat in overleg met het OM is ontwikkeld. Er staat in hoe men verantwoord en met oog voor noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit met big data aan de slag kan gaan. Het kader is recent aangepast aan de herziene richtlijnen van de Europese Commissie voor het toepassen van algoritmen door overheden. De eenheden voeren dit kwaliteitskader in.

In 2021 is verder gebouwd aan het referentiekader Risicotaxatie personen met verward gedrag. Dat referentiekader biedt handvatten en een beleidskader voor risicogestuurd werken met personen, zowel op beleidsniveau als op operationeel niveau (leidinggevenden en medewerkers). De voorbereiding voor de ingebruikname en verankering binnen de organisatie is gestart.

Het Nationaal Politielab AI is een verdere ontwikkeling van het Politielab Data Science. Promovendi verrichten er onderzoek naar software die mensen kan ondersteunen bij bureaucratische processen. Het gaat bijvoorbeeld om computers die als slimme ‘chatbots’ gesprekken voeren met burgers, simulatietechnieken die bestuderen hoe criminele netwerken zich ontwikkelen of software in de vorm van ‘autonome agents’ die specifieke taken zelfstandig kunnen uitvoeren.

Het Realtime Intelligence Lab (RTI-Lab) – een samenwerkingsverband van politie, TNO en Hague Security Delta (HSD) – voert experimenten uit om de realtime intelligencefunctie van de politie verantwoord te innoveren. De meerjarige experimenten richten zich op digitaal werken met partners, kwaliteit van gegevens en early warning van opkomende fenomenen. Dit aspect maakt onderdeel uit van de ontwikkelopgave Versterking Innovatievermogen.

‘Voor Prinsjesdag, een sinterklaasintocht of een ander evenement met politie-inzet bereid je scenario’s voor die je opneemt in een draaiboek. Dat vertaal je naar een actieve plattegrond waarop je tijdens het evenement live de ontwikkelingen en bewegingen volgt. Bij een dreiging tover je met één klik de voorbereidende maatregelen op het scherm, zodat je snel kunt ingrijpen.’

Medewerker Realtime Intelligence lab, Scherp, december 2020

Ten slotte is in 2021 gestart met het programma Helios waarin de intelligenceorganisatie het adagium intelligencegestuurde politie werkelijkheid maakt. Het betreft een onderdeel van de ontwikkelopgave Gestructureerde Informatiepositie. Het programma is gericht op het samenbrengen van politiekennis in één intelligence warehouse op basis van gevalideerde datamodellen en met eenduidige werkprocessen. De ambitie is om vanuit het systeem veiligheidsbeelden te creëren die in één oogopslag een helder overzicht geven van de (geprioriteerde) veiligheidsthema’s. Tevens is in een multidisciplinaire stakeholdersgroep een begin gemaakt met het opstellen van een datastrategie. De maatschappij digitaliseert en de politie dient in deze ontwikkeling mee te bewegen. De Ontwikkelagenda Intelligence geeft hier richting aan. Dit is een continu proces, waarbij de politie de technologische ontwikkelingen en de veranderende maatschappij op de voet volgt.

2.3.2 Innovatie en technologie

In 2021 stelde de politie een nieuwe Visie op de Innovatiefunctie vast. Die vormt het uitgangspunt voor de verschillende (meerjarige) ontwikkelopgaven/ambities van de politie rondom de inrichting en besturing van innovatie.

Om tot de politie van morgen en overmorgen te komen zet de politie in op het realiseren van haar strategische ontwikkelopgaven. Innovatie speelt hierin een steeds belangrijkere rol. De afgelopen jaren deed de politie veel kennis en ervaring op met de toepassing van verschillende innovatiemethodieken. In 2021 startte het bundelen van deze kennis en de ontwikkeling van een eenduidig innovatieproces. Dat zorgt voor het spreken van dezelfde taal, het ook in de toekomst verder innoveren van werkmethodes en het creëren van een lerend innovatieproces.

De politie bracht in 2021 de verschillende (thematische) innovatielabs, -hubs en -teams binnen haar organisatie beter met elkaar in verbinding. Hiermee kan de politieorganisatie zich actief positioneren binnen het externe innovatie-ecosysteem, bijvoorbeeld door het aangaan van samenwerkingsverbanden met andere organisaties.

Innovatieagenda en Science- en Technologieagenda

In 2021 is ook ingezet op de ontwikkeling van een landelijke Innovatieagenda en een Science- en Technologieagenda (S&T-agenda). Met deze S&T-agenda geeft de organisatie concreet richting aan het portfolio van kennisopbouwtrajecten die partners zoals TNO, NFI en verschillende universiteiten voor de politie uitvoeren. Zo bereidt het korps zich voor op de impact van nieuwe technologie of wetenschappelijke inzichten wat betreft zowel de kansen als de risico’s van het politiewerk van de toekomst. In dit kader is in 2021 een nieuwe meerjarige programmering

opgesteld. Op basis hiervan voert de politieorganisatie regie over de inzet van haar schaarse innovatiemiddelen. Welke ontwikkelopgaven zijn urgent? Waar kan het korps met innovatie een essentiële bijdrage leveren aan het bereiken van zijn belangrijkste doelstellingen?

Naast bovenstaande realisatie op het gebied van het verder professionaliseren van haar innovatiefunctie innoveerde de politieorganisatie in 2021 ook inhoudelijk. Verschillende eenheden pakten met eigen innovatieteams operationele problemen aan door middel van innovatieve initiatieven. Diverse thematische, landelijke portefeuilles beproefden innovatieve werkmethodes en technologie om hun ontwikkelopgaven verder uit te werken.

2.3.3 Digitalisering en informatievoorziening

Door de snel digitaliserende samenleving en de verwevenheid tussen de fysieke en de virtuele wereld zijn informatie en technologie meer dan ooit onderdeel van de kern van het politiewerk. Beschikbaarheid en effectieve inzet van gegevens zijn essentieel om het werk goed in te kunnen richten en organiseren. Een goede, betrouwbare en snelle informatievoorziening (IV) maakt meer en meer het verschil. *IV is politiewerk is IV* vormt de kern van de nieuwe IV-strategie.

Om de ontwikkelingen bij te houden, moet de IV-organisatie wendbaar en snel zijn, zodat zij adequaat kan inspelen op deze veranderingen. Juist bij dreigingen, zoals terrorisme en cybercriminaliteit, is het van levensbelang om de operationele politiecollega's snel en veilig precies de juiste informatie op het juiste moment te bieden. Up-to-date zijn volstaat niet meer: de IV voor de politie moet vooroplopen om Nederland veilig te houden. Hierdoor staat de politie volwaardig in een maatschappij waarin digitalisering geen keuze is, maar een noodzakelijk te volgen ontwikkeling.

Dit besef komt terug in de in 2021 gestarte actualisering van de IV strategie. Belangrijke aandachtspunten zijn:

- het verhogen van de inzet en adoptie van digitale middelen;
- het verder professionaliseren van de samenwerking tussen business en IV;
- het beschikbaar stellen van data(gedreven inzichten) om het politiewerk voorspelbaarder, sneller en preciezer te maken – met aandacht voor ethiek en legitimiteit;
- het versterken van de samenwerking in het ecosysteem, zowel publiek als privaat;
- het aanbieden van een veilige, betrouwbare, up-to-date en wendbare infrastructuur.

Om de IV-strategie te realiseren moeten belangrijke voorwaarden worden ingericht:

- professionalisering binnen de IV (ook als het gaat om werving, opleiding, verhouding intern/extern, cultuur en gedrag);
- inrichting van het IV-stelsel politie;
- outsourcing van standaard-IV;
- integraal samenwerken binnen IV en tussen IV en de operatie.
Daarmee is in 2021 gestart.

Anticiperen op de toekomst

Data science helpt de politie om met algoritmen inzicht te krijgen in de data die zij verwerkt. Dit levert verbanden en sporen op die anders niet gevonden zouden worden. In 2021 legde het korps de basis voor de visie op het datacenter voor de politie. Een belangrijk onderdeel hierbij is het gebruik van cloudtechnologie. De toepassing daarvan moet zorgvuldig gebeuren om risico's op het vlak van beveiliging en privacy te vermijden. Daarom zijn de initiatieven hiertoe in 2021 expliciet getoetst aan de strategische kaders, alvorens over te gaan tot verwerving. Ook is de ondersteuning voor mobiel werken verder uitgebreid. Dit uit zich vooral in het feit dat politiemedewerkers steeds meer tijd- en plaatsafhankelijk kunnen werken en steeds meer processen met de smartphone kunnen afronden.

Vernieuwend Registreren

Met het Programma Vernieuwend Registreren (PVR) worden de bestaande registratiesystemen opnieuw ontworpen. Dat verschaft agenten en rechercheurs zo goed mogelijke ondersteuning bij het vastleggen en opvragen van gegevens. Hiervoor ontwikkelt het korps registratiefuncties in de Registratieve Applicatie Politie Processen (RAPP) op het Operationeel Politie Platform (OPP).

RAPP Winkeldiefstal

Naast e-briefing en Executie en Signaleren is het werkproces Afhandeling winkeldiefstal met aangehouden verdachte als volgende RAPP-functionaliteit op het OPP-platform gerealiseerd. De vernieuwing van dit werkproces levert een grote efficiëntie- en effectiviteitslag op. In zijn oude vorm ervaren medewerkers dit proces als zeer gebruiksonvriendelijk. Bovendien leidt de vernieuwing ertoe dat de politie jaarlijks meer dossiers aanlevert bij het OM. Dat maakt het verbeterpotentieel om de afhandeltijd te verminderen groot. Daarnaast raakt dit werkproces veel aspecten van het politiewerk, omdat er een start is gemaakt met het realiseren van herbruikbare bouwblokken (applicatieservices) in de RAPP.

Aan dit werkproces is tevens de afhandeling van de zogenoemde first offender toegevoegd. Politie en OM hebben hiervoor samen een landelijke standaard afgesproken en ingevoerd.

Sinds dit jaar kunnen agenten met de RAPP – grotendeels op locatie – alle varianten van winkeldiefstal afhandelen. In geval van een meerderjarige first offender kunnen zij ter plaatse een reprimande opleggen en registreren. Bij een aangehouden verdachte kunnen zij de aanhouding in de RAPP vastleggen. Met dit als basis kan de politie ook andere apps en/of aangiftetools ontwikkelen. Zo wordt de functionaliteit van de Basisvoorziening Handhaving (BVH) stapsgewijs overgezet naar de RAPP.

Sinds de landelijke invoering van de RAPP met de winkeldiefstalfunctie groeide het aantal gebruikers gestaag. In november 2021 had 75% van de gebruikers in de basisteams de RAPP geïnstalleerd. Inmiddels staan er eind 2021 landelijk 4300 winkeldiefstalregistraties in de RAPP: ongeveer 36% van het totaal aantal winkeldiefstallen.

De winkelier kan sinds het voorjaar van 2021 via politie.nl aangifte doen van een winkeldiefstal. Zodra de aangifte is afgerond kunnen de collega's ter plaatse deze in de RAPP binnenhalen, controleren en door de aangever digitaal laten ondertekenen.

Het PVR levert met de RAPP een bijdrage aan

- gebruiksgemak bij eindgebruikers;
- het plaats- en tijdonafhankelijk werken;
- het eenmalig, eenduidig en kwalitatief betrouwbaar vastleggen van informatie;
- de 'directe tijd' van de politieagent op straat.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging dient de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van gegevens en de dienstverlening aan de maatschappij zo goed mogelijk te waarborgen door beheersing van IV-risico's. Hiervoor worden zowel technische als organisatorische maatregelen genomen. Bedreigingen van politie-informatie veranderen continu. De stabiliteit van de wereld verandert en ontwikkelingen in de cyberwereld gaan snel. De politie hanteert een risicogebaseerde aanpak.

De hack bij het Amerikaanse bedrijf SolarWinds maakte duidelijk dat de dreiging van spionage bij overheidsinstanties toeneemt. Naar aanleiding hiervan is besloten om de maatregelen voor preventie, detectie van en herstel na cyberaanvallen te intensiveren. Bewustwordingscampagnes informeren politiemedewerkers over mogelijke datalekken en waar ze die kunnen melden. Het korps registreert alle datalekken en meldt deze indien nodig bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

2.4 Uitvoeren kabinetsstandpunt evaluatie Politiewet 2012

In november 2017 verscheen het eindrapport van de Commissie Evaluatie Politiewet 2012². De evaluatie leidde tot aanbevelingen aan de minister, de korpsleiding en andere bij het politiebestedel betrokken partijen. Mede op basis daarvan zijn de afgelopen jaren door tal van bedrijfsmatige en organisatiekundige bewegingen veranderingen ingezet op het terrein van de bedrijfsvoering. Voorbeelden zijn PDC Next Level en het programma Doorontwikkeling Begroting en Budgetteren (DoBB) dat het inzicht en de zeggenschap in de eenheden vergroot. Ook is ingezet op het genereren van meer ruimte voor flexibiliteit en maatwerk.

In 2021 gaf de politie wederom invulling aan de kernboodschap van de Commissie Evaluatie Politiewet 2012, namelijk (verder) ontwikkelen en verbeteren. De kwaliteit van de politie en het politiebestedel is in 2021 blijvend versterkt. Verder speelde de politie adequaat in op de snel veranderende maatschappelijke opgaven. Het korps heeft ruimte nodig om versneld te kunnen transformeren naar een eigentijdse organisatie die flexibel acteert als de omstandigheden dat vereisen. Een politie die slagvaardig is en blijft.

2.4.1 Doorontwikkelen, begroten en budgetteren

De Commissie Evaluatie Politiewet 2012 leverde in 2017 haar eindrapport *Doorontwikkelen en verbeteren* op. De evaluatie leidde tot een kabinetsstandpunt waarin de aanbevelingen om meer ruimte te bieden voor lokale sturing door het kabinet is overgenomen. Hiertoe moet meer flexibiliteit worden ingebed in de structuur van de politieorganisatie. Om deze beoogde flexibiliteit te creëren is een flexibiliseringsagenda opgezet, waarmee in 2020 is gestart en waaraan ook in 2021 uitvoering is gegeven. Dit is onder andere belegd binnen het programma Doorontwikkelen Begroten en Budgetteren (DoBB).

De doelstelling van het programma is het beter in positie brengen van de politiechef en (operationele) lijnchefs richting het lokaal gezag over de inzet van mensen en middelen door meer inzicht in de gevolgen. Ook wordt gewerkt aan een op nieuwe grondslagen gebaseerde budgetsystematiek. Met grondslagen op basis van p (prijs) \times q (hoeveelheid) en ervaringscijfers wordt de logica van het budget verstevigd, waardoor ontwikkelingen van budgetten beter te duiden zijn.

Sinds het eerste kwartaal van 2021 werkt het programma DoBB aan een nieuwe systematiek voor de totstandkoming van de budgetkaders van de eenheden. DoBB verrijkte in 2021 beschikbare informatie over vaste personele lasten. Daardoor ontstond onder meer inzicht in bezettings- en prijsverschillen op diverse dwarsdoorsneden van de organisatie. Het vierde kwartaal van 2021 startten DoBB en een eenheid een praktijkoefening om:

- zelf te kiezen hoe de eenheid op basis van formatie budget inzet om gestelde doelen te behalen;
- de inzichten passend te maken bij de informatiebehoefte die daarbij bestaat.

Dit vormt de basis voor een collectief inzicht dat de politie voor al haar organisatie-eenheden kan gebruiken. De praktijkoefening prikkelt bewustwording die bijdraagt aan de verdere versteviging van financiële bewustwording en beheersing.

Hiermee is in 2021 een stevig fundament gelegd om enerzijds de politiechefs en (operationele) lijnchefs meer in positie te brengen, zodat zij op basis van inzichten kunnen sturen op de inzet van mensen en middelen. Anderzijds werkt de politie hiermee toe naar een meer op grondslagen gebaseerde budgetsystematiek.

² Commissie Evaluatie Politiewet 2012 Doorontwikkelen en verbeteren van de Commissie Evaluatiewet 2012.

Met een nieuwe PBF-tool (Planning, Budgetting en Forecasting) is gewerkt aan meer meerjarig inzicht in beschikbare budgetten. Hierin zijn alle bestaande planning- en controlproducten overgenomen. Dit biedt een

- intern publicatieplatform voor jaarplannen en maandrapportages;
- toepassing van doelstellingenmethodiek in deze plannen en rapportages;
- re-design van het budgetwijzigingsproces.

Ook zijn de risico's van werken met grote hoeveelheden losse bestanden weggenomen. De ontwikkeling van de tool blijft aandacht krijgen.

De in 2020 ontwikkelde verruiming van het debitcardkader is begin 2021 ingevoerd. Deze verruiming draagt vooral bij aan de keuzevrijheid van de teamchefs, doordat er ook kleine zakelijke uitgaven gedaan kunnen worden als de standaarddiensten hierin niet (tijdig) voorzien. In 2021 is de verbetering en verrijking van het informatiedashboard voortgezet. Sinds medio 2021 hebben lijnchefs meer inzicht in de kosten van operationele inzet en teamgebonden kosten op team- en afdelingsniveau. De werking en toepassing van het dashboard is besproken met de lijnchefs en vormen in 2021 en komende jaren de basis voor de verdere verrijking van de inzichten.

2.5 Doorontwikkeling korps en doelstellingen 2021

In onderstaande tabel zijn de doelstellingen 2021 gekoppeld aan de richtingen uit de Strategische Agenda van de politie.

Portefeuille	Beschrijving doelstelling	Koppeling strategie
GGP	Het versterken van de aansluiting van medewerkers op de ontwikkelingen in wijk en wereld, door de startbekwaamheid, vakbekwaamheid en handelingsbekwaamheid van medewerkers te versterken om met de aanpak van ondermijning om te kunnen gaan.	-Wijk, web en wereld -Wendbare organisatie
Zorg en Veiligheid	Bij dragen aan het vergroten van de effectiviteit van een sluitende multidisciplinaire en systeemgerichte aanpak (met oog voor kwetsbaarheid van personen) bij acute en structurele onveilige situaties, alsmede bij het duurzaam voorkomen hiervan, waar zorg en straf aan de orde zijn, door het versterken van vakmanschap, integratie van werkprocessen en verbetering van de signaal- en adviesfunctie, waardoor onder andere partners ertoe worden aangezet om hun rol in deze aanpak in te vullen.	-Nieuwe veiligheidscoalities -Actief transparant
CCB	Vergroting van de paraatheid als reactie op extreem geweld en ondermijning, door het invoeren van het inzetconcept voor persoonsbewaking kwaliteitsgroepen en inrichting van een landelijk geïntegreerd alarmeringssysteem.	-Wijk, web en wereld -Intelligence en technologie
LMS	Inbedding van LMS in de politieorganisatie, door in 2021 te werken aan borging van de continuïteit d.m.v. het realiseren van een netwerk van tien operationeel en technisch geschakelde meldkamers aangesloten op één landelijke meldkamer IV- en ICT-voorziening en met één beheer en door verbetering en vernieuwing van processen en systemen.	-Nieuwe veiligheidscoalities -Intelligence en technologie
Specialistische Opsporing	Meer (digitaal) forensische sporen zijn sneller beschikbaar waardoor de effectiviteit en de efficiency in onderzoek en waarheidsvinding vergroot wordt, door het starten met de implementatie van het in 2020 geschreven implementatieplan.	-Intelligence en technologie
Thematische Opsporing	Het benutten van kansen die samenwerking met burgers en publiek-private samenwerking biedt, door het meer en beter benutten van kansen die de samenwerking met burgers biedt binnen de waarden van de rechtsstaat, door publiek-private samenwerking met financiële instellingen en verzekeringsmaatschappijen als onderdeel van de domeinopdracht FINEC in de Ontwikkelagenda Opsporing.	-Nieuwe veiligheidscoalities
Ondermijning	Het in werking brengen van de strategie Ondermijning met het accent op het vergroten van de maatschappelijke weerbaarheid én het versterken van kennis en inzicht ten behoeve van lokale, nationale en internationale aanpak, door signaalfunctie, kennisdeling, weerbaarheid op basis van analyse bedreigingen en door uitbouw van de lab-omgeving voor het verder opbouwen van kennis en inzicht (koppeling met doelstelling 6).	-Wijk, web en wereld -Nieuwe veiligheidscoalities
Vreemdelingen en Migratiecriminaliteit	Het voldoen aan de Europese verordeningen/het programma Grenzen en Veiligheid d.m.v. (de voorbereidingen voor) het implementeren binnen de politie(systemen) van de ontwikkelingen van het programma Grenzen en Veiligheid	-Wijk, web en wereld -Intelligence en technologie
Thematische Opsporing/ cybercriminaliteit	Aanpak van (inter)nationale fenomenen en dadergroepen op het gebied van cybercrime (conform de afspraken in de Veiligheidsagenda), door het borgen van de in 2020 nieuw ontwikkelde werkwijze in de staande organisatie.	-Wijk, web en wereld -Intelligence en technologie
Intelligence	Het verbeteren van het intelligencewerk op de prioritaire veiligheidsthema's, door het realiseren en borgen van een generieke informatieverwerkende en informatieverstrekende voorziening (Politie Dataplatform) die als ontsluitingsplatform dient voor allerlei data van binnen en buiten de politie en nieuwe vormen van data-analyse met inzet van analytical data service.	-Intelligence en technologie
Vernieuwend Registreren	In 2020 is extern onderzoek gedaan om de aanbevelingen uit het Bureau ICT-toetsingsadvies van eind 2019 zo goed mogelijk in te kunnen voeren. Tevens werd in 2020 de vernieuwing van het werkproces Afhandeling winkeldiefstal met aangehouden verdachte gerealiseerd. Met uitkomsten van beide trajecten zijn planning en realisatie van de vervanging van de registratiesystemen ingevuld voor 2021 en verder.	-Intelligence en technologie

Bedrijfsvoering	In lijn met het advies van de Commissie Kijken en de cao-afspraken het verbeteren van dienstverlening PDC (menselijke maat) via PDC Next level, door het aantal beschikbare apps te vergroten, door servicepleinen in alle eenheden te realiseren en door het mechanisme in werking te brengen van verbeteren van de dienstverlening op basis van de ingerichte feedback.	-Actief transparant -Wendbare organisatie
Bedrijfsvoering HRM	Aantrekken en behouden van een passende bemensing om de politietaak blijvend uitvoerbaar te houden, rekening houdend met het uitstroomvraagstuk, de impact van digitalisering en globalisering op het politiewerk en de bestaande bezetting, door het uitvoeren van de eerste fase van het in 2020 opgestelde personeelsplan voor de toekomst.	-Wendbare organisatie
Bedrijfsvoering FM	De duurzaamheid van de politie vergroten in 2021 door de integrale visie op duurzaamheid vanuit het knooppunt duurzaamheid te vertalen naar concrete acties, door uitvoering te geven aan de Routekaart Verduurzaming Vastgoedportefeuille Politie, door uitvoering te geven aan de (in 2020 opgesteld) Routekaart Verduurzaming Vervoer.	-Wijk, web en wereld
Bedrijfsvoering HRM PA/PDC	Het transformeren van het basispolitieonderwijs door in 2021 te starten met het nieuwe basispolitieonderwijs, waarbij de opleiding zal bestaan uit achtereenvolgens een schoolperiode van een jaar met de nadruk op (theoretische) vorming en een praktijkperiode van een jaar. De opleiding is gericht op de uitoefening van de generieke politietaak op het niveau mbo4.	-Wendbare organisatie
Politie voor ledereen	Werken aan Politie voor Iedereen met veilige, competente en effectieve teams, door sociale veiligheid en omgangsvormen in teams te prioriteren als resultaatgebied en een periodieke check-up te doen van het team, de diversiteit in het personeelsbestand te vergroten met inzet van streefcijfers en wervingsactiviteiten op lokaal niveau en door de versterking van divers vakmanschap een vast onderdeel te maken van de vakmanschapontwikkeling en van de ondersteuning vanuit Politieprofessie aan de operatie.	-Actief transparant -Wijk, web en wereld -Wendbare organisatie

2.6 Uitvoeren cao

De minister van Justitie en Veiligheid (JenV), de voorzitters van de politievakorganisaties en de korpschef bereikten op 28 juni 2021 overeenstemming over de cao voor de sector politie voor het jaar 2021. Daarin zijn afspraken vastgelegd over inkomen, duurzame inzetbaarheid, ontwikkeling, mobiliteit en capaciteit en een nieuw vakgebied binnen het Landelijk Functiegebouw Nederlandse Politie (LFNP). Na het akkoord is voortvarend invulling gegeven aan de uitwerking en invoering van de cao 2021.

Er zijn verschillende paritaire werkgroepen samengesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van de politievakorganisaties, de Centrale Ondernemingsraad van de politie, het Ministerie van JenV en de politie. Deze manier van werken bleek succesvol bij eerdere cao's en is bij de uitwerking van de deze cao voortgezet. Doel van deze werkgroepen is om de gemaakte cao-afspraken uit te werken in beleid en de voortgang op de uitvoering van de afspraken te volgen.

De voortgang van de cao-uitwerking wordt periodiek besproken in het monitoringoverleg tussen de minister, de voorzitters van de politievakorganisaties en de korpschef. Dit monitoringoverleg vond in 2021 één keer plaats. In de tweede helft van 2021 is gestart met de voorbereidingen van de onderhandelingen voor een nieuwe cao.

Deze jaarverantwoording biedt inzicht hoe de politie heeft samengewerkt met de politievakorganisaties en de Centrale Ondernemingsraad (COR) en wat in 2021 is gerealiseerd. De sociale cao-onderdelen staan nader beschreven in een aparte paragraaf: de sociale paragraaf (§4.3.4).

Verder is per 1 januari 2021 de Regeling Vervroegd Uittreden ingevoerd. Deze regeling is in lijn met het Arbeidsvoorwaardenakkoord 2018-2020 en met het pensioenakkoord, d.d. juni 2019. De regeling geeft ambtenaren binnen de doelgroep een financiële basis om tot drie jaar voor hun AOW-datum vervroegd uit te treden.

2.7 Qualiteitstelsel

De politie heeft de opdracht om blijvend toe te zien op de kwaliteit van haar taakuitvoering (PW, art.65). Daartoe is een nieuw Qualiteitsstelsel ontwikkeld met in- en externe partners. Het Qualiteitsstelsel richt zich op de verdere ontwikkeling van de legitimiteit via het politievak. De politie is hiervoor verantwoordelijk (PW, art.74). Verdere ontwikkeling van het vak vereist het horizontaal verenigen van vakervaring en professionals. Zij hebben de ervaringen, kunnen ervaringen samenbrengen en bundelen en kunnen zo bovendien tevens de eenheid van optreden garanderen (Realisatieplan, 2012). Het stelsel equipeert dus inhoudelijk sterke en sociale vakgroepen die hun vak verder ontwikkelen. Zo sluit de taakuitvoering telkens tijdig aan op de omgeving en wordt zowel de legitimiteit als de eenheid bestendigd.

De Qualiteitsraad toetste in de periode 2019-2021 het Qualiteitsstelsel samen met externe partners. Daarna vond landelijke invoering plaats. In 2021 zijn hiertoe zeventien bestaande vakgroepen bezocht en geconsulteerd. De uitkomst was positief. Daarnaast heeft de raad bezien in hoeverre de organisatie ontvankelijk/gereed is voor de structurele inbedding van vakervaring en vakgroepen. Onderzocht is de houding en inbreng van executieve professionals, strategisch leiders en van de Politieacademie.

De professionals achten het bundelen van vakervaringen via de vakgroep noodzakelijk en urgent. De leiders wijzen op acht organisatiefactoren die structurele inbedding bevorderen, zoals tijd/capaciteit, het leerklimaat en de opvolging. De Politieacademie beraadt zich actief hoe zij vakervaring kan waarborgen, zodat deze vakontwikkelingen uit de praktijk snel, permanent en circulair in lijn zijn met onderwijs, onderzoek en kennisdistributie.

2.8 Gevolgen COVID-19

De coronapandemie had ook op de politie veel impact. Op de organisatie, de financiën, de taakuitvoering, getraindheid³ en de mensen die er werken. Net als elke organisatie moest ook de politie in 2021 coronamaatregelen invoeren in haar werkprocessen. Dit bracht kosten met zich mee, bijvoorbeeld op het gebied van testen (bijna € 7 miljoen) en faciliteiten voor werken op afstand (ruim € 5 miljoen). Er waren ook besparingen door de coronamaatregelen. Bijvoorbeeld op het gebied van woon-werkverkeer (€ 17 miljoen) en lagere opleidingskosten (ruim € 6 miljoen).

Voor de politie betekende COVID-19 ook een verschuiving in de taakuitvoering. Criminaliteit verschoof bijvoorbeeld van minder woninginbraken naar meer digitale criminaliteit en op straat bevonden zich minder jongeren om contact mee te leggen. Daarnaast ging de coronagerelateerde inzet vaak ten koste van de reguliere taakuitvoering. Voor ME-inzet zijn bijvoorbeeld niet alleen dezelfde mensen vaker ingezet, maar ook meer mensen. Bijvoorbeeld wijkagenten en rechercheurs die daardoor hun reguliere taken niet konden uitvoeren. Dat uitte zich in zaken als een toenemende druk op de werkvoorraad, oplopende doorlooptijden, verslechterde relaties en minder zicht op ontwikkelingen in de wijken.

Door corona is extra politie-inzet gevraagd bij demonstraties. Dit heeft veel gevraagd van politiemedewerkers. Er zijn in dit kader ruim 800.000 uren toegevoegd aan de LFU. Dit is in geld vertaald ruim € 37 miljoen en toegevoegd aan de niet in de balans opgenomen LFU-verplichting. Omdat medewerkers vrij zijn in het moment waarop zij de uren opnemen, betekent dit een capaciteitsschuld naar de toekomst. Die overuren hebben enerzijds gewaarborgd dat de noodzakelijkste diensten zijn gerealiseerd. Anderzijds kunnen de nu gemaakte overuren in de komende jaren effect hebben op de inzetbaarheid van het personeel.

³ zie paragraaf 4.3.6

'De mate van agressie en dat het maar door bleef gaan, dat vond ik indrukwekkend. Normaal is het vijf minuten heel heftig, daarna lost het op. Maar die dag bleven de stenen ons om de oren vliegen. Bij de ME ben je altijd scherp, van dit incident heb ik geleerd dat je er altijd rekening mee moet houden dat het in twee minuten van rustig naar helemaal fout kan gaan. Er is die middag een foto van mij gemaakt dat ik stond te kletsen met een collega. Vijf minuten na dat moment waren we volop met de demonstranten in gevecht.' (groepscommandant ME over de avondklokrellen op 24 januari in Eindhoven, 24/7 december 2021)'

Verder zijn er voor ruim € 7 miljoen aan extra toelagen uitbetaald voor extra ME-inzet. Het optreden tijdens demonstraties bracht ook veel nare ervaringen met zich mee. Soms met grote consequenties voor de fysieke en mentale gezondheid. Eventuele financiële gevolgen daarvan voor de organisatie – langdurige ziektekosten, schadevergoedingen, kosten aan PTSS-behandeling, etc. – zullen pas in de toekomst blijken.

3. Kerntaken politie

3.1 Veiligheid voor iedereen

3.1.1 Veiligheidsagenda 2019-2022

Volgend uit artikel 18 van de Politiewet 2012 stelt de minister, gehoord het College van procureurs-generaal en de regioburgemeesters, ten minste eenmaal in de vier jaar de landelijke beleidsdoelstellingen vast ten aanzien van de taakuitvoering van de politie. De politie heeft daarbij een adviserende rol. Deze doelstellingen worden opgenomen in de Veiligheidsagenda. De landelijke beleidsdoelstellingen die voor deze vier jaar (2019-2022) zijn vastgesteld, betreffen ambities ten aanzien van:

- ondermijning;
- mensenhandel;
- cybercriminaliteit inclusief online seksueel kindermisbruik;
- executie.

Uiteraard met inachtneming van de lokale prioriteiten weegt het gezag deze onderwerpen altijd mee bij de lokale prioritering en het bepalen van de politie-inzet. De inzetproblematiek van de politie maakte het noodzakelijk om de Veiligheidsagenda te herijken. In gevolge het besluit over de herijking van de Veiligheidsagenda bleven de beleidsdoelstellingen voor 2019 gehandhaafd in 2021, met uitzondering van mensenhandel. Hierbij is de doelstelling verhoogd naar de eerder afgesproken doelstelling voor 2020. Daarnaast is in 2021 invulling gegeven aan de afspraak om te komen tot een doelstelling voor waardebeslag door de politie. Dit valt onder ondermijning.

Naast de hierboven genoemde landelijke beleidsdoelstellingen is in de Veiligheidsagenda ook aandacht gevraagd voor de thema's:

- bestrijding terrorisme en extremisme
- high impact crimes en mobiel banditisme
- kindermishandeling en huiselijk geweld
- personen met verward gedrag
- lokaal en landelijk gezag (bewaken en beveiligen in het centrale domein en de migratietaak).

Voor deze thema's zijn in andere kaders reeds afspraken gemaakt en worden in de Veiligheidsagenda geen (aanvullende) landelijke afspraken gemaakt. Het is aan het lokaal gezag om aan deze thematiek invulling te geven.

Beleidsafspraken (in aantallen)	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Norm 2021	Realisatie 2021	Realisatie '21 t.o.v. (plafond) norm '21
Ondermijning						
Aantal aangepakte csv's	1.406	1.522	1.529	1.370	1.662	121%
Afpakken						
Waardebeslag (in euro's)	163.406.529	155.950.412	170.214.272	180.000.000	178.867.883	99%
Mensenhandel						
Aantal gemelde slachtoffers bij Comensha	551	975	490	-	299	
Aantal OM verdachten mensenhandel	169	145	187	205	236	115%
Aantal complexe onderzoeken	Nb	39	7	-	28	
Cybercriminaliteit						
Aantal cybercriminaliteit regulier *	299	381	468	310	564	182%
waarvan alternatieve aanvullende interventies	Nb	36	38	77	38	
Aantal fenomeenonderzoeken	Nb	21	39	41	40	98%
waarvan alternatieve aanvullende interventies	Nb	-	-	20	6	
Aantal high tech crimeonderzoeken	21	19	12	20	9	45%
Totaal aantal onderzoeken	Nb	421	519	371	613	165%
Online seksueel kindermisbruik						
Inzet gericht op misbruiker/ vervaardiger	Nb	193	113	100	113	113%
Inzet gericht op keyplayers	Nb	15	14	15	9	60%
Inzet gericht op bezitters/ verspreiders	Nb	632	351	400	383	96%
Totale inzet	Nb	840		515	505	98%
Executie						
Positief afgedane dossiers	Nb	51%	26%	40%	77%	

** Tot medio juli 2021 hebben sommige eenheden zogenaamde moneymules – gelet op een vonnis van de rechtbank Overijssel – als cyberfeit geregistreerd (139d SR). Medio juli 2021 is landelijk geconcludeerd dat deze kwalificatie onjuist was en is besloten toekomstige zaken – met de kennis van nu – niet langer als cyberfeit te registreren.*

3.2 Hulp bij nood en het bewaken van de openbare orde

3.2.1 Ontwikkelagenda Gebiedsgebonden Politiewerk

Met de Ontwikkelagenda Podium voor goed politiewerk wil het korps het Gebiedsgebonden Politiewerk (GGP) steviger verankeren in wijk, web en wereld. In nauwe samenwerking met de operatie versterkt en ontwikkelt de politie de GGP. Dit gebeurt op basis van principes als het leren van elkaar en ontwikkeling van onderaf, wat kan door condities voor vernieuwing te organiseren: ruimte geven, belemmeringen opruimen en goed politiewerk in beeld brengen. Basisteams worden begeleid bij hun vernieuwingen door initiatieven te delen en informele netwerken te bevorderen. Het korps investeert in vaardigheden en een lerende organisatie om te komen tot toekomstbestendig GGP.

Deze verantwoording focust op de doelstellingen die in de begroting zijn opgenomen. Het is echter belangrijk om te beseffen dat de Ontwikkelagenda GGP een bredere, meerjarige focus heeft en bredere activiteiten ontplooit dan opgenomen in de drie onderstaande doelstellingen.

Versterking digitale vakbekwaamheid

Criminaliteit kent voortdurend nieuwe verschijningsvormen en heeft steeds vaker een digitaal aspect. De politie wil hier adequaat op kunnen blijven reageren en aan kunnen sluiten bij de digitale ontwikkelingen in de samenleving. Met het oog daarop vormde het versterken van de digitale vakbekwaamheid van medewerkers in de basispolitiezorg in 2021 een van de speerpunten voor de portefeuille GGP. Met als resultaat dat het gebruik van het internet, bijvoorbeeld bij de bestrijding van veelvoorkomende criminaliteit en het inspelen op signalen van maatschappelijke onrust, steeds vanzelfsprekender wordt.

Als richtinggevend kader is in 2021 een visiedocument voor de digitale (vak)ontwikkeling van het basisteam opgesteld. Daarbij zijn twee wetenschappelijke onderzoeken naar de rol en meerwaarde van de digitaal wijkagent gebruikt. De politie faciliteerde actief het verspreiden van goede voorbeelden uit het land (werkwijzen, organisatievormen), onder andere tijdens de door de portefeuille georganiseerde themadagen. Verder zijn diverse innovatietrajecten over dit thema geïnitieerd en begeleid, waaronder het digitaal zakboekje en surveillance van de toekomst.

Integratie Online Jeugdtaak binnen Digitaal werken en de Digitale Wijkagent

In de belevingswereld van jongeren bestaat grote samenhang en wisselwerking tussen de virtuele en fysieke wereld. Het is van belang dat de politie zich ook begeeft in deze beide werelden en zicht heeft op slachtoffers en daders van hiermee gepaard gaande strafbare feiten, waaronder sexting, grooming, marktplaatsoplichting, digitaal pesten of stalken en extremisme/radicalisering.

Om tijdens de coronapandemie toch met elkaar in verbinding te blijven, speelden agenten en bekende Nederlanders in 2021 online games met jongeren in U-NIGHT. Ook konden jongeren meedoen aan tutorials en livegesprekken over actuele thema's. Het was een groot succes en dit initiatief heeft de Digital Communication Award gewonnen. Ook breder in het land werden proeven uitgevoerd om door middel van *Gamen met de politie* in contact te komen met jongeren en zodoende de informatiepositie van de politie te vergroten.

Door middel van het onlineplatform Blauw op Social Plus kunnen politiemedewerkers zich op het gebied van sociale media ontwikkelen en professionaliseren. Het gaat over het gebruik en inzetten van sociale media voor het politiewerk, maar ook over de risico's en bewustzijn. Naast het proactief aanbieden van content krijgen politiemedewerkers ook veel ruimte om vragen te stellen en hiermee bottom-up bewegingen te faciliteren dan wel te begeleiden.

Aanhoudende capaciteitsproblematiek

In een toenemend aantal basisteams zijn de onderbezetting op een aantal belangrijke GGP-functies en de daarmee gepaard gaande rooster- en werkdruk voelbaar.

Naar verwachting zullen de formatie en bezetting vanaf 2024-2025 een nieuw evenwicht bereiken. Om de periode tot 2025 te overbruggen en de werkdruk in de basisteams te verlichten, trof of initieerde de politie in 2021 een groot aantal capaciteitbevorderende maatregelen – zowel regionaal als landelijk. Daarbij lag het zwaartepunt in de eenheden, om steeds maatregelen te treffen die het best pasten bij de lokale situatie en problematiek. Sommige acties brachten in 2021 al eerste verlichting. Bijvoorbeeld het inzetten van meer politievrijwilligers en het meedraaien van solidariteitsdiensten door collega's van andere teams. Een ander voorbeeld is het uitvoeren van werkzaamheden van de basisteams door de Regionale Servicecentra (RSC) en de Dienst Infra van de Landelijke Eenheid. Desondanks blijft het de komende jaren noodzakelijk om in samenspraak met het gezag keuzes te maken en prioriteiten te stellen.

De hoofdportefeuille GGP is gelieerd aan de deelportefeuille Boa's en de thema's Verkeer, Dieren binnen Criminaliteit en GGP (DCG) en Politievrijwilligers. De deelportefeuille Boa's en het thema Politievrijwilligers zijn elders in de jaarverantwoording beschreven⁴. Hieronder volgt verantwoording over de thema's DCG en Verkeer.

Dieren binnen Criminaliteit en GGP

Operationeel en strategisch is het thema DCG in ontwikkeling. Binnen bestaande structuren werd vooral organisch gewerkt aan structurele professionele inbedding. Binnen de GGP is een variatie aan leermiddelen ingezet. Ook zijn stappen gezet in het herkenbaar onderbrengen van het thema DCG in de HRM-omgeving, in het positioneren en financieren van het Meldpunt 144 en in het zichtbaar maken hoe dieren in de ondermijnende criminaliteit voorkomen.

Verkeer

Met het oog op directe impact op of gevolgen voor de operatie zijn vanuit het GGP-thema Verkeer met relevante partners gesprekken gevoerd om te komen tot reductie van politiebegeleiding bij de vele wielerrondes. Daarnaast voerde het korps in 2021 samen met het Parket Centrale Verwerking OM (CVOM) een nieuw administratief afhandelingsproces voor verkeerszaken in. Tevens nam de politie de door haar ontwikkelde MonoCam in gebruik, die afleiding door telefoongebruik in het verkeer detecteert. In de tweede helft van 2021 werden hiermee 6653 processen-verbaal opgemaakt.

Arrestantenzorg: direct bijdragen aan het verbeteren van de operatie

De arrestantenafhandeling ondersteunt de taakuitvoering van de basisteams in de wijk, waaronder opsporing. Arrestanten dienen goed te worden verzorgd. Het insluiten van personen is en blijft immers een ingrijpende gebeurtenis waar de politie verantwoordelijkheid voor draagt.

Vanaf 2021 was er een betere personele bezetting in de afdelingen Arrestantentaken te zien. Deze breuk met de voorgaande jaren had te maken met een aantal factoren, zoals het (weer) mogen openstellen van vacatures voor bepaalde functies en het landelijk oppakken van de wervingsopgave. In 2021 maakte de politie ook de keuze om voor het opleiden van nieuwe medewerkers een eigen aanvullende module te ontwikkelen die is gericht op werken in een politiecellencomplex.

Naast aandacht schenken aan deze personele kant van de arrestantenzorg heeft de politie in 2021 verschillende innovatieve toepassingen ontwikkeld en deels beproefd, die het werk in de politiecellencomplexen efficiënter maken. Een voorbeeld is het uitwerken van het concept fotofoullering. Daarbij worden de spullen van de arrestant gefotografeerd bij insluiting. Dit bespaart veel tijd, omdat het regelmatig voorkomt dat een opsporingsmedewerker vraagt wat de

⁴ paragraaf 3.5.1 Korpscheftaken en 4.3.5 Vrijwilligersmanagement

arrestant bij zich had bij de aanhouding. Het laten zien van de foto kost minder tijd dan het in een cellencomplex uit de kluis halen van de spullen.

Mede op basis van de Regeling politiecellencomplex en registratie ingeslotenen, heeft de politie in 2021 een visie op de inrichtingseisen van een politiecellencomplex ontwikkeld en vastgesteld: de Module cellencomplexen. Twee punten zijn daarbij leidend:

- de arrestant zo goed en veilig mogelijk kunnen onderbrengen en verzorgen;
- het cellencomplex zodanig inrichten dat de dienstverlening aan de basisteams en de opsporing zo efficiënt mogelijk is.

Een politiecellencomplex moet daarnaast ook een goede en prettige werkplek zijn voor arrestantenverzorgers. Deze visie op het ideale cellencomplex wordt betrokken bij de plannen met betrekking tot nieuwbouw en (grootschalige) renovatie.

'Zien lijden, doet lijden. Zedenrechercheur is een zwaar beroep. Je wordt in zaken ook met jezelf geconfronteerd. Als je tegenover een kind zit dat even oud is als jouw kind bijvoorbeeld, kan je dat nog meer raken. Mij heeft het altijd geholpen om te praten over het werk. [...] Er komen ook parels voorbij in dit werk, waar je je aan kunt optrekken. Een slachtoffer dat je na alle ellende weer ziet opkrabbelen, maar ook een opgeluchte dader die eindelijk met jou over zijn grote geheim kan praten. Als zedenrechercheur ben jij degene die de cirkel doorbreekt.'

rechercheur coldcaseteam, Blauw december 2021

De politie brengt de komende jaren wijzigingen aan in haar cellencomplexenbestand. Zo heeft de Eenheid Oost-Nederland in 2021 vier van de negen politiecellencomplexen gesloten en vindt er ook nieuwbouw plaats. Meer eenheden zijn op zoek naar huisvestingsvoorzieningen voor ingesloten arrestanten. Deze politiecellencomplexen moeten zo goed mogelijk passen bij de werkprocessen van basisteams en opsporing in hun eenheid, die immers de verdachten aanhouden respectievelijk verhoren. Daarnaast hebben tal van externe bezoekers zoals de advocaat of reclassering toegang tot de arrestant. Al deze logistieke processen vereisen in grote lijnen een ruim opgezet complex met brede gangen en een overzichtelijke gangenstructuur op één verdieping.

Een belangrijke ontwikkeling in 2021 was de toekenning van de bevoegdheid van *Hulpmiddelen jegens ingeslotenen* aan ambtenaren belast met de arrestantenzorg. Deze hulpmiddelen mogen zij inzetten om ingesloten personen te kalmeren als praten niet meer helpt. Een voorbeeld is een soort helm met een zachte binnenkant en een stevige buitenkant, die ervoor zorgt dat iemand zichzelf of anderen niet verwondt. Omdat het introduceren van een nieuw middel heel zorgvuldig moet gebeuren, is een protocol vastgesteld en zijn de hulpmiddelen in wet- en regelgeving verankerd. De meeste eenheden hebben in 2021 medewerkers getraind in het omgaan met deze hulpmiddelen, die het korps medio 2022 in gebruik zal nemen.

Toezicht op de arrestantenzorg

Vanwege het ingrijpende karakter van een insluiting worden de afdelingen Arrestantentaken tot vier keer per jaar bezocht door een externe, onafhankelijke Commissie van Toezicht op de Arrestantenzorg (CTA). De arrestantenzorg wordt bezocht in elk cellencomplex, inclusief de ophoudruimtes. De CTA's beoordelen tevens het vervoer door de politie. In combinatie met het toezicht vanuit de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd, de Inspectie JenV en de belangstelling vanuit internationale organisaties, kan in feite gesproken worden van uitgebreid toezicht. De CTA's zijn positief over de kwaliteit van de bejegening en verzorging van arrestanten in politiecellen. Aangereikte aandachtspunten worden altijd besproken en lokaal opgepakt. Naar verwachting wordt dit aspect in 2022 ook expliciet vastgelegd in regelgeving.

De praktijk leert niettemin dat dit nooit vanzelfsprekend is en dat 24 uur per dag alertheid bij de arrestantenzorg vereist blijft. Het omgaan met arrestanten in de ophoudruimten van de bureaus wordt minder gunstig beoordeeld dan in de politiecellencomplexen. Dat is op zichzelf niet verwonderlijk. Ophoudruimten aan de bureaus zijn immers bedoeld voor kortstondig verblijf (meestal enkele uren, het maximum is negen uur). Zodoende is er tijd voor verhoor en eventuele doorplaatsing naar een cellencomplex bij een inverzekeringstelling. Desondanks is het nodig om aandacht te vragen voor het welbevinden van de ingeslotene. Dit speelt zich, uitzonderingen daargelaten, af buiten het werkgebied van de afdeling Arrestantentaken. Het verbeteren van de arrestantenzorg in ophoudruimten is een opgave voor het jaar 2022. In 2021 bezocht de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) in vijf eenheden politiecellencomplexen. Dit was een reguliere inspectieronde naar de stand van zaken met betrekking tot de medische zorg aan arrestanten. De aanbevelingen worden nog afgewacht. De IGJ heeft de politie al verzocht om met voorrang een procedure te ontwikkelen om calamiteiten en overlijden te melden bij de IGJ. Dit gebeurde voorheen niet, wat wettelijk wel verplicht is in het kader van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz). Eind 2021 is een start gemaakt om een protocol voor het melden af te spreken met de zorgaanbieders.

3.2.2 Ontwikkelagenda Dienstverlening

In 2021 is hard gewerkt aan het verder verbeteren van de dienstverlening.

Van burgercontact naar politiecontact

Om te zorgen dat de politie van overmorgen aangesloten blijft bij de maatschappij, is verdere ontwikkeling van haar dienstverlening noodzakelijk. Hierbij draait het om de transformatie van een primair op dienstverlening gerichte organisatie naar een organisatie die het maatschappelijk rendement uit elk contact met de burger optimaliseert. Hiertoe zijn er in 2021 succesvolle proeven gehouden onder andere op het gebied van publiek-private samenwerking. Met onder andere een grote winkelketen was er een proef op het gebied van winkeldiefstal. Deze proef is positief geëvalueerd. Deze koppeling van het bedrijfsleven aan de politieomgeving leidde tot een efficiëntere wijze van aangifte doen in het bedrijvenportaal. Verder gingen de Regionale Servicecentra (RSC) virtueel: er is een overflow gecreëerd waarbij RSC's elkaars werk kunnen overnemen. Door dit soort efficiënter inrichten van haar werkprocessen kan de politie de burger sneller helpen.

Digitaal intelligent en fysiek excellent

De politie zet in op het verankeren van digitale nabijheid in de dienstverlening zonder het belang van fysieke nabijheid uit het oog te verliezen. Hierbij maakt zij gebruik van state-of-the-art technologie om de dienstverlening slimmer in te richten. Daarbij faciliteert technologie de fysieke contacten. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van de virtuele agent chatbot Wout. Na afloop van de proef is de chatbot verder ontwikkeld en staat deze klaar om live te gaan. Ook is webcare in alle eenheden actief. Bij de basisteams zijn de operationeel coördinatoren in staat om de intake te coördineren. Op één scherm hebben zij overzicht op verschillende meldingen. Daardoor kunnen ze deze optimaal uitzetten.

Uniforme dienstverlening als basis

De politie streeft naar uniforme dienstverlening als basis. Met als uitgangspunt: beter aansluiten bij de behoeften en rechten van burgers. Maatwerk blijft van belang voor een betekenisvolle afhandeling en voor de positie van slachtoffers. Het korps houdt structureel bij welke verbeterpunten voor de dienstverlening zich aandienen, bijvoorbeeld binnen het aangifteproces op basisteamniveau. Dit bewerkstelligde een leereffect en samenwerking op dit gebied. Binnen de RSC's is de RSC Academy gelanceerd en zijn al veel collega's getraind in goede afhandelingen, die zoveel mogelijk passen bij de behoefte van de burger. Ook is in 2021 het inspectierapport ⁵*Een kwetsbaar recht, een onderzoek naar de toepassing van de Individuele Beoordeling van slachtoffers door de politie* gepubliceerd. De aanbevelingen uit dat rapport verwerkte het korps in een plan van aanpak om de uitvoering van de individuele beoordeling van slachtoffers te verbeteren. De evaluatie van het risicotaxatie-instrument Provict, dat de kwetsbaarheid op herhaald slachtofferschap van een slachtoffer evidence based voorspelt, is in 2021 opgeleverd. Dit instrument biedt mogelijkheden om recht te doen aan een aantal aanbevelingen uit het inspectierapport. Bijvoorbeeld een proof of concept van een Monitor Individuele Beoordeling, die de toepassing van beoordeling en bescherming van slachtoffers realtime inzichtelijk maakt.

3.2.3 Zorg en Veiligheid

De portefeuille Zorg en Veiligheid (Z&V) zet in op het vergroten van de veiligheid van kwetsbare personen door eerder en beter samen te werken met partners in het zorg- en strafnetwerk. Dit politiewerk is gericht op daders en slachtoffers – zowel individuele personen als groepen. De aandacht ging in 2021 met name uit naar de kwetsbaarheid van jeugd, personen met verward gedrag en personen die te maken hebben met huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Steeds vaker bepaalt de politie de uitvoering van deze taken aan de hand van maatwerk, om te komen tot gerichte interventies. Professionele afweging van de veiligheid en het voorkomen van recidive vormen belangrijke criteria bij het besluit welke interventies vanuit de zorg- en/of strafkant in samenhang worden ingezet (vanuit Veilig Thuis, GGZ, gemeenten en partners in de strafrechtketen). In de praktijk blijkt dit geen eenvoudige opgave. Dat komt onder andere door de versnippering binnen de hulpverlening en de focus op kortetermijnresultaten. Volharding, langetermijnvisie en bestuurlijke steun blijven nodig om gerichtere gezamenlijke inzet mogelijk te maken. Hieronder staan de belangrijkste resultaten per doelstelling.

Doelstelling 1 Optreden in situaties van acute onveiligheid en strafrecht inzetten waar nodig

In *Samen op in acuut huiselijk geweld* trekken de politie, Veilig Thuis, het OM, de reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming samen op tegen huiselijk geweld. Het betreft situaties waarin (vermoedelijk) sprake is van acute onveiligheid en waarbij betrokkenen mogelijk direct in fysieke veiligheid gebracht moeten worden. De afgelopen jaren verbeterde de samenwerking tussen Veilig Thuis en de politie aanzienlijk. Er is steeds vaker en beter onderling contact bij (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze samenwerking heeft als doel om – in geval van structureel (langdurig) geweld in het gezin/huishouden – de acute crisis te benutten om een doorbraak te forceren. Ook het OM, de reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming zijn aangesloten bij de samenwerking, met het oog op de samenloop zorg-straf bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Met als uitdaging om naast elkaar te werk te gaan in plaats van na elkaar. Steeds meer basisteams nemen deze werkwijze over. In 2021 is het aantal teams dat *Samen op in acuut huiselijk geweld* hanteert uitgebreid van vier naar tien.

In 2021 zijn 16 vierdaagse trainingen en 45 tweedaagse *Maatwerktrainingen Veiligheid Voorop!* uitgevoerd. Tevens is een gezamenlijke training voor GGZ-medewerkers en basisteammedewerkers opgezet en gegeven. De training geeft bij zowel de politie als de GGZ meer duidelijkheid over elkaars rollen en bevoegdheden en draagt daarmee bij aan een betere samenwerking bij GGZ-problematiek.

⁵ Inspectie Justitie en Veiligheid, *Kwetsbaar recht: een onderzoek naar de toepassing van de Individuele Beoordeling van slachtoffers door de politie*, 27 september 2021.

De politie is partner in het *Actieplan Wapens en Jongeren*. Naar aanleiding van de stijging van het aantal steekincidenten onder jongeren zijn in dat actieplan afspraken gemaakt over een gezamenlijke aanpak. Bijvoorbeeld:

- Het dashboard steekwapenbezit- en gebruik (onder minderjarigen) met gegevens op landelijk en op eenheidsniveau en op aanvraag ook op lokaal niveau (dit vraagt om een handmatige bewerking).
- De landelijke wapeninleveractie (11 tot en met 17 oktober) in meer dan tweehonderd gemeenten. Hierbij zijn ruim 3300 wapens ingeleverd.

Het jeugdbeleid is erop gericht om lichte misdrijven door jeugdigen licht af te doen en opsporing in te zetten als dat de veiligheid herstelt dan wel recidive voorkomt. In 2021 is de proef *Landelijke werkwijze reprimande* uitgewerkt en gestart. Deze interventie is beschikbaar voor lichte vergrijpen, waarbij een minderjarige verdachte op heterdaad is aangehouden (door een burger of de politie). In het kader van deze proef zijn in 2021 in totaal 2055 reprimandes geregistreerd voor de delicten winkeldiefstal (95%), vernieling en identiteitsfraude.

Doelstelling 2 Zorgen melden bij partners

De politie stuurt een stabiele stroom aan meldingen van (vermoedelijk) huiselijk geweld en kindermishandeling en (overige) zorgen omtrent jeugdigen naar Veilig Thuis. Er zijn geen significante wijzigingen in het aantal meldingen van politie naar Veilig Thuis gesignaleerd.

De automatisering van de zorgmeldingen over personen met verward gedrag naar de lokale meldpunten is in 2021 technisch gerealiseerd. Dit betekent minder handmatige werkzaamheden voor politiemedewerkers en meer eenduidige politiemeldingen. Dat versterkt de vroegsignalering van personen met verward gedrag. Het daadwerkelijk doen van meldingen en de opvolging hiervan blijft een aandachtspunt.

Doelstelling 3 Politie als partner in de multisamenwerking

De politie heeft als een van de partners de Meerjarenagenda Zorg- en Veiligheidshuizen ondertekend. Deze agenda bevordert het verder professionaliseren van de samenwerking in de Zorg- en Veiligheidshuizen en het verder ontwikkelen van de daar gehanteerde persoons- en groepsgerichte aanpak. Het betreft een integrale, op de persoon/groep en het (gezins)systeem toegesneden mix van interventies.

Vanuit de eenheden zijn stappen gezet in het verder ontwikkelen van de casusregie in het politiewerk. De casusregisseur heeft binnen de politie een totaaloverzicht op de incidenten waar een bepaalde persoon (als slachtoffer of verdachte) bij is betrokken. Hij/zij heeft zicht op de veiligheid, op de afspraken van de politie met interne en externe partners en draagt zorg voor goed op elkaar afgestemde acties. De politie gebruikt daarbij de ervaringen tijdens de invoering van casusregie bij (ex-partner)stalking.

Om problematische jeugdgroepen en fluïde netwerken van jongeren beter in beeld te krijgen, bouwt het korps de verbeterde Groepsscan in het nieuwe systeem Monitoren Personen en Groepen (MPG) in. Het betreft een intern instrument van de politie om informatie over een jeugdgroep te verzamelen en door te geleiden naar gemeenten. Hiermee is in 2021 gestart. De functionaliteit van de Groepsscan wordt uitgebreid met de mogelijkheid om netwerken van jeugdigen in beeld te brengen.

3.2.4 Crisisbeheersing

De partners in het veiligheidsdomein richten zich in het geval van crisisbeheersing gezamenlijk op een incident om dat zo doelmatig mogelijk te bestrijden of proberen te beheersen. Organisaties schalen dan hun dienstverlening op. Binnen de politie valt de taak Bewaken en Beveiligen organisatorisch onder Crisisbeheersing.

Bewaken en Beveiligen

De moorden op de broer van kroongetuige Nabil B. in 2018, op advocaat Derk Wiersum in 2019 en op misdaadverslaggever Peter R. de Vries in 2021 zijn voorbeelden van de toenemende zware, georganiseerde en ondermijnende criminaliteit en het daarmee gepaard gaande extreme geweld. Als gevolg van de moorden verdubbelde het aantal te beveiligen personen in Nederland en nam de druk op de politie, in het bijzonder de basisteams, sterk toe. De politie, de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid, het OM en de Koninklijke Marechaussee ontwikkelden in 2019 gezamenlijk plannen om de uitvoering van de taak Bewaken en Beveiligen te versterken.

De politie startte al in 2020 met de uitvoering van maatregelen om haar taken op het gebied van Bewaken en Beveiligen te versterken en zette dat in 2021 voort. Om de kwaliteit van maatregelenadviezen te verbeteren, stelde elke regionale eenheid twee extra maatregelenadviseurs aan. Voor ondersteunende werkzaamheden, zoals betere uitwisseling van kennis en expertise en van de bedrijfsvoering, zijn bij de Landelijke Eenheid en het PDC zeven extra medewerkers aangesteld. Voor de versterking van de regiefunctie ten aanzien van Bewaken en Beveiligen en de afstemming met de processen Opsporing en Intelligence, hebben alle eenheden een extra medewerker aangesteld. Het cameratoezicht bij de landelijke Monitorcentrale Bewaken en Beveiligen in Den Haag is sterk uitgebreid met circa honderd medewerkers, het overgrote deel via inhuur bij particuliere organisaties.

Om de operationele capaciteit voor Bewaken en Beveiligen te vergroten krijgen de tien regionale eenheden allemaal een Team Bewaken en Beveiligen, dat uit twaalf medewerkers bestaat. Deze teams worden ingezet voor toezicht op (de omgeving van) het te beveiligen object of de te beveiligen persoon, voor onderzoek naar meldingen van bedreigingen, voor voorverkenningen van locaties en voor het uitvoeren van cameratoezicht.

Ook zijn in 2021 extra instrumenten ontwikkeld om bedreigde personen te beveiligen. Hierbij werkt de politie met de NCTV, de Koninklijke Marechaussee en het OM in een multidisciplinair samenwerkingsverband.

Ten slotte komt er voor alle medewerkers in het domein Bewaken en Beveiligen een landelijk alarmeringssysteem. Dit vervangt verschillende verouderde systemen. Dit systeem is in 2021 aanbesteed. De invoering ervan volgt in 2022.

Ondanks de uitgevoerde maatregelen blijft de vraag naar beveiligingsmaatregelen toenemen. Ook zijn de zaken complexer, extremer en langduriger van aard geworden. Het stelsel van bewaken en beveiligen werkt dankzij tijdelijke maatregelen goed. Dit gaat echter ten koste van de capaciteit in vooral de basisteams. De agent kan hierdoor bijvoorbeeld niet meer regelmatig aanwezig zijn in de wijk. Daarom is het van belang dat opvolging wordt gegeven aan de aanbevelingen van Commissie Bos en dat er aanvullende financiële middelen beschikbaar worden gesteld.⁶

⁶ Ministerie JenV, toekomstbesteding stelsel bewaken en beveiligen (Commissie Bos), 27 oktober 2021.

3.3 Criminaliteit aanpakken en voorkomen

3.3.1 Ontwikkelagenda Opsporing

Hoewel de bijzondere omstandigheden in 2021 in de breedte veel vroegen van haar organisatie, slaagde de politie erin om in de ontwikkeling van de opsporing weer flinke stappen te zetten. In 2021 is verdere invulling gegeven aan de drie hoofdlijnen van de Ontwikkelagenda Opsporing: daadwerkelijk veranderen, vernieuwing in de opsporing en kwaliteitsverbetering van de opsporing. Om dit te bewerkstelligen neemt de politie verschillende maatregelen, waaronder het per 2025 als kwaliteitsbewaker bij de basisteams inbrengen van een vrijgestelde hulpofficier van justitie. Vooruitlopend hierop zijn in 2021 in 43 basisteams (één per district) de vacatures opengesteld voor de proef *Vrijgestelde kwaliteitshulpofficieren van justitie*. Deze proef is gericht op het verhogen van de opsporingskwaliteit bij veelvoorkomende criminaliteit en het verhogen van het ketenbewustzijn onder medewerkers.

Daarnaast startten in 2021 drie eenheden met proeven in het kader van ZSM 3.0, dat dient te leiden tot:

- meer waardering van burgers voor de afhandeling van aangiften;
- lagere instroom van zaken naar de VVC-teams;
- verbetering van de instroom naar het OM;
- hogere doorstroomsnelheid van zaken;
- hogere medewerkerstevredenheid (trots op de eigen organisatie).

Verder is gewerkt aan het versterken van de ondersteunde ICT ten behoeve van de opsporingskwaliteit. Hierbij is ingezet op een spraak-naar-tekst-oplossing door samen met andere portefeuilles te investeren in een Generieke Dienst Automatische Spraakverwerking (GDAS) met daarin een proeftuin *Verhoor met audiovisuele registratie* (AVR). De bedoeling is dat op termijn allerlei toepassingen gebruik kunnen maken van deze dienst. Ook is gewerkt aan mobiele toepassingen van AVR.

De Ontwikkelagenda Opsporing wordt sinds 2020 versterkt door invulling van de zogenaamde houtskoolschets van de opsporing. Die beschrijft welk vakmanschap nodig is, welke organisatievorm daarbij hoort en welke voorwaarden van toepassing zijn om te komen tot de benodigde fundamentele aanpassing van de werkwijzen van de opsporing en de wijze van organiseren. Een jaar na de formalisatie van de houtskoolschets is de beweging in de eenheden in volle gang en geven zij hier enthousiast invulling aan. Er wordt gewerkt aan het samenbrengen van verschillende disciplines in de opsporing zoals tactiek, intelligence en specialismen. De opzet is om alle expertises op het juiste moment op de juiste plaats aanwezig te laten zijn. Dat maakt het actievermogen zo groot mogelijk en optimaliseert het rendement per uur van de ingezette opsporing.

Modernisering Wetboek van Strafvordering

De modernisering en de invoering van het gemoderniseerde Wetboek van Strafvordering betekent voor de politie een grote meerjarige veranderopgave. Dit traject loopt al sinds 2014. De veranderopgave bevond zich eind 2021 in de onderzoeks- en ontwikkelfase. Het doel is om op de invoeringsdatum van het nieuwe wetboek compliant te zijn aan het nieuwe wetboek, aan strafvordering in bijzondere wetten en aan alle onderliggende regelgeving.

Begin 2021 bood de minister van JenV het advies van de Commissie Implementatie Nieuw Wetboek van Strafvordering aan de Tweede Kamer aan. De commissie onderstreept het belang van de invoering van het gemoderniseerde wetboek. Ook heeft de commissie een vertaling gemaakt naar de benodigde mensen en middelen ten behoeve van de invoering.

De politie heeft een programma ingericht dat namens haar bijdraagt aan de verdere modernisering van het wetboek en onderliggende of aanpalende wet- en regelgeving en verder werkt aan de voorbereiding op de invoering. Daarnaast bracht het korps advies uit over de juridische,

operationele en bedrijfsmatige impact van conceptwetsvoorstellen die zijn gericht op nieuwe of gewijzigde artikelen in het conceptwetboek. Verder is de politie actief betrokken bij de totstandkoming van de Invoeringswet en van uitvoeringsbesluiten. Eind 2021 startte de politie met het in kaart brengen van de benodigde wijzigingen in huidige werkprocessen en het uitwerken van nieuwe werkprocessen.

Onder regie van de Politieacademie wordt in opdracht van het korps de leerstrategie uitgewerkt. De benodigde opleidingscapaciteit en middelen worden inzichtelijk gemaakt. Hiervoor is in 2021 een proef gestart. Vanuit IV is verder gewerkt aan een verdieping op de impactanalyse. Daarnaast is advies uitgebracht over de wijze waarop de IV-opgave moet worden ingericht en aangestuurd. Het korps werkt bij de modernisering en de (voorbereiding van) de invoering nauw samen met alle relevante ketenpartners uit de strafrechtketen (inclusief het Ministerie van JenV).

3.3.2. High impact crime

High impact crime (hic) is een verzamelbegrip voor overvallen, ram- en plofkraken, straatroof en woninginbraken. Het zijn misdrijven met grote impact op slachtoffers. Daarnaast is er aandacht voor de aanpak van mobiel banditisme, waarbij buitenlandse daders zich naar Nederland begeven om structureel misdrijven te plegen. Vanuit landelijk perspectief faciliteert het Ministerie van JenV en het coördinatieteam hic/mobiel banditisme van de politie en het OM de aanpak in de eenheden.

In 2021 daalde het aantal hic-misdrijven verder. De coronamaatregelen lijken grote invloed te hebben op de omstandigheden waaronder en de gelegenheid waarbij woninginbraken, overvallen en straatroof gepleegd kunnen worden. Net als in de laatste tien maanden van 2020 lieten zogenaamde impulsdaders zich in grotere mate afschrikken van het plegen van feiten dan meer professionele daders van bijvoorbeeld plofkraken, woningovervallen en mobiel banditisme.

Overvallen

Het aantal overvallen nam af van 907 naar 676. De overvallen aanpak is in 2021 gecontinueerd. Medio 2021 deed zich een reeks overvallen op telecomwinkels voor. De politie werkte samen met deze branche en er zijn zowel preventieve als repressieve maatregelen genomen. Overvallen op woningen daalden weliswaar van 298 tot 255, maar bleven gewelddadig. Door contactloze betaling daalde het aantal overvallen op maaltijdbezorgers in 2021 verder van 61 naar 24. Nieuwe doelwitten van overvallen, plof- en ramkraken waren in 2021 opticiens. In deze branche werden preventiemaatregelen doorgevoerd.

De politie realiseerde op het gebied van overvallen een ophelderingspercentage van 62,57% ten opzichte van 53,4% in 2020. Snelle opsporing voorkomt dat daders doorgaan en serieovervallen plegen. Naast opsporing was er in 2021 veel aandacht voor de proactieve aanpak van jongeren die kwetsbaar zijn als potentiële dader voor dit soort criminaliteit. Het project *Alleen jij bepaalt wie je bent* werd uitgevoerd in 22 grote en middelgrote gemeenten en wordt inmiddels toegepast bij het voorkomen dat jonge daders in de ondermijnende drugscriminaliteit instromen. Ondanks dat het aantal overvallen afnam, blijft de impact nog steeds onverminderd groot. Daarom besloot de minister van JenV om de Taskforce Overvallen voort te zetten.

Plofkraken

Het aantal aanvallen op geldautomaten daalde in 2021 verder naar twintig, waarvan twaalf met gebruik van (zware) explosieven. Het aanbrengen van een nieuw geldontwaardingssysteem in geldautomaten is in 2021 verder uitgebreid. Het plaatsingsbeleid van geldautomaten in de omgeving van woningen is wat betreft de banken afgerond. In Nederland gaf 2021 ook een verschuiving naar commerciële exploitanten van geldautomaten te zien. Deze automaten zijn geplaatst in drukke gebieden, op stations en op luchthavens. De publiek-private samenwerking met deze bedrijven is opgestart en moeten leiden tot nadere afspraken over de veiligheid in de omgeving van die automaten.

Er is al langere tijd sprake van een grote groep Nederlandse criminelen die zich persistent inzet op nieuwe modi operandi en zich ook niet liet afhouden door de coronamaatregelen. Deze groep is nog steeds erg actief, maar breidde het doelgebied verder uit naar andere landen – vooral Duitsland. Er zijn in Duitsland in 2021 312 plofkraak gepleegd met vermoedelijke betrokkenheid van Nederlandse daders. De politie en het OM werken aan een landelijk gecoördineerde aanpak voor opsporing en vervolging. Onder regie van het OM werden deze dadergroepen aangepakt. Dat leidde tot aanhouding van 63 uit Nederland afkomstige verdachten voor het plegen van plofkraak in Nederland, Duitsland en België.

Straatroof

Straatroof is een vorm van diefstal met geweld die een grillig karakter vertoont. De psychische, lichamelijke en materiële schade bij slachtoffers is groot. Het aantal straatroven daalde van 3184 in 2020 tot 2321 in 2021. Het ophelderingspercentage voor straatroof steeg in 2021 van 32,6% naar 38,56 %. Het actieprogramma *Wapens en Jongeren* is in 2021 uitgevoerd. Een wapeninleveractie leverde naast 3300 ingeleverde wapens ook veel aandacht op, die de bewustwording bevordert. Vermindering van wapenbezit onder jongeren leidt behalve tot het voorkomen van ernstige incidenten ook tot minder gelegenheid om straatroof te plegen.

Woninginbraken en babbeltrucs

Door de coronamaatregelen werd in 2021 meer thuis gewerkt. Het leidde tot minder onbeheerde woningen en meer sociale controle in de leefomgeving. Dit heeft vermoedelijk bijgedragen aan een verdere daling van het aantal woninginbraken van 30.531 in 2020 naar 23.452 in 2021. Het ophelderingspercentage steeg van 10,0% in 2020 naar 11,23% in 2021. Wel gingen criminelen vaker over tot het plegen van babbeltrucs en onlinefraude. Er zijn aangepaste maatregelen genomen vanuit het leidende *Actieplan Aanpak Woninginbraken*, dat is opgesteld door het Ministerie van JenV, de politie, gemeenten, het OM en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid. De nadruk lag meer op een gecoördineerde aanpak van deze daders. Zowel in de zomer als in het najaar van 2021 waren er webinars en campagnes voor het nemen van preventieve maatregelen tegen woninginbraken, babbeltrucs en onlinefraude.

Mobiel banditisme

Op basis van het door de Taskforce Mobiel Banditisme vastgestelde plan van aanpak werd de integrale werkwijze in 2021 voortgezet. Dit plan richt zich zowel op preventie als op repressie van mobiele bendes door middel van integrale samenwerking.

In 2021 sloot de politie via de Gemeenschappelijke Informatieorganisatie (GIO) aan bij het Retailveiligheidsoverleg. Door het uitwisselen van actualiteiten, trends en fenomenen waarschuwt dit overleg ketens binnen de detailhandel voor nieuwe ontwikkelingen. Hierdoor nemen deze ketens maatregelen die criminaliteit kunnen tegengaan. Ook worden er via de GIO-structuur gegevens uitgewisseld over specifieke daders en dadergroepen, waardoor in 2021 meerdere veelplegende mobiele bandieten door de politie zijn aangehouden en door het OM vervolgd.

Terwijl er in 2020 door de coronamaatregelen sprake was van tijdelijke stagnatie van de (stijgende) cijfers, zette de stijging van het aantal (potentiële) mobiele bandieten dat actief is in Nederland in 2021 weer door. Hierbij gaat het om verdachten die niet in Nederland zijn geboren, geen Nederlandse verblijfplaats hebben, geen Nederlandse nationaliteit bezitten én zich schuldig hebben gemaakt aan diefstallen of fraudedelicten zoals onder andere inbraken, zakkenrollerij, winkeldiefstallen of voertuigcriminaliteit. In 2021 voldeed gemiddeld 21% van de verdachten van deze delicten aan de genoemde criteria voor potentiële mobiele bandiet.

In 2021 waren er twee door de Nederlandse politie georganiseerde Triviumacties: grootschalige controles op actieve mobiele bandieten. Aan deze internationale acties onder de vlag van het European Multidisciplinary Platform Against Crime Threat-Organized Property Crime (EMPACT-OPC) namen vijftien landen en Europol deel. Hierbij is realtime informatie uitgewisseld en zijn verspreid over Europa honderden verdachten aangehouden. Daarnaast vormt deze actie een basis

voor de (inter)nationale gezamenlijke aanpak van mobiel banditisme.

Aan de hand van de strafvorderingsrichtlijn *Mobiel Banditisme* en de daaraan gekoppelde werkinstructie mobiel banditisme zijn zwaardere straffen geëist door het OM en opgelegd door de rechter. In 2021 is de basis gelegd om deze mobiele bandieten reeds in een vroeg stadium met behulp van de nieuwe systemen (RAPP) te herkennen en de politiemensen de hulpmiddelen te geven om verdachten conform deze instructie af te handelen. In 2021 is de toepassing van sensingtechnieken (digitaal waarnemen) bij de aanpak van mobiel banditisme voortgezet.

Heling

Voor de aanpak van high impact crime is goede bestrijding van heling essentieel. Dat verstoort de afzetmarkt voor gestolen goederen en gaat de ondermijnende effecten hiervan tegen. Verder levert dit aspect een bijdrage aan de opsporing en daarmee aan de ophelderingspercentages van gepleegde vermogenscriminaliteit. Het Digitaal Opkopersregister (DOR) is in 2021 volledig vernieuwd. Daarin registreren opkopers hun opgekochte goederen om deze te laten matchen met gestolen goederen uit het register van de politie.

3.3.3 Ondermijning

De georganiseerde criminaliteit maakt steeds meer gebruik van legale structuren en systemen om activiteiten uit te kunnen voeren en winst in stand te houden. Denk aan misbruik van de transportwereld, de dienstverlenende sector en het bedrijfsleven. De verschijningsvormen doen zich lokaal voor en kwetsbare individuen worden ingeschakeld voor hand-en-span diensten. Naast harde strafrechtelijke bestrijding moeten kwetsbare individuen, zwakke wijken, kwetsbare bedrijven(terreinen), structuren en overheden weerbaar worden gemaakt tegen criminele inmenging. Een belangrijke stap in de aanpak van ondermijnende criminaliteit is het door de minister van JenV geïnitieerde *Breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit* (Botoc), waarin ook de politie een rol vervult. Onderdelen hiervan zijn de inrichting van het Multidisciplinair Interventieteam (MIT), de inrichting van het Strategisch Kenniscentrum (SKC), de landelijke fenomeentafels en het Strategisch Beraad Ondermijning.

Veiligheidsagenda

De afspraak in de Veiligheidsagenda over het aantal via strafrechtelijke weg aan te pakken criminele samenwerkingsverbanden is gerealiseerd. In de Veiligheidsagenda is het voornemen uitgesproken om te komen tot nadere indicatoren voor het zichtbaar maken van de effecten van de ondermijningsaanpak. Aan politiezijde zijn daartoe in 2021 diverse initiatieven genomen. De ervaringen worden meegenomen richting de nieuwe Veiligheidsagenda. In de Veiligheidsagenda zijn ook afspraken gemaakt over de wijze waarop eenheden opvolging geven aan ondermijningssignalen.

Aanpak ondermijnende criminaliteit

Bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit zet de politie in op een weerbare overheid, weerbare structuren en een weerbaar bedrijfsleven. De politie richt zich op een sterke informatiepositie. Daarmee ontwikkelt zij met partners lokaal, nationaal en internationaal een aanpak die niet alleen reactief is, maar ook de bedrijfsmatige structuren van criminele organisaties weet te verstoren. Daarbij werkt het korps nauw samen met private en publieke organisaties.

Bewustzijn

In samenwerkingsverbanden is de politie voortrekker van of betrokken bij lokale initiatieven om bewustzijn en meldingsbereidheid bij burgers te vergroten. Bijvoorbeeld de in juni 2021 gevoerde campagne *Samen voor een veilige buurt*, die bewoners van Peelland bewust maakte van ondermijningssignalen in hun omgeving en hen stimuleerde om dit te melden. Ook voerde de politie met partners interventies uit op kwetsbare bedrijventerreinen om misstanden te bestrijden en een veiliger ondernemingsklimaat te scheppen. In het najaar van 2021 startte bijvoorbeeld de gemeente Urk samen met onder andere de politie en het Regionaal Informatie- en

Expertisecentrum Midden-Nederland met een aanpak om ondermijning tegen te gaan. De aanpak richt zich op het behouden van een goed ondernemersklimaat en eerlijke concurrentie en bestaat uit het vergroten van bewustwording, beter onderling contact en integrale controles.

'Een van de garages op een groot industrieterrein met garages was door de politie al eens aangepakt, toen waren bij een doorzoeking gestolen auto-onderdelen gevonden. Maar we wilden er toch graag nog een keer naar binnen. Iedereen verklaarde mij en mijn mede-projectleider voor gek, maar we volgden ons gevoel. [...] Al meteen bij de eerste, die waar ik graag heen wilde, was het raak. Er vluchtte iemand met een ton aan contant geld. En toen we er een speurhond bijhaalden, vonden we ruim drie miljoen euro. Cash, verstopt tussen de banden en de velgen van auto's, klaar om af te voeren.'

ondermijning onzichtbaar dichtbij, verhaal #7

Aanwas

In 2021 zetten de basisteams activiteiten op die waren gericht op het versterken van de contacten en netwerken in de wijk en op het fysiek en online werken met zogenaamde crime scripts. Hiervoor zijn verandercoaches ingezet, evenals lokale trainingen die waren gericht op contact in de wijk – zowel online als in levende lijve – via sociale media, storytelling en leren van elkaar. Met de landelijke partners Sociaal Werk Nederland, Halt en lokale driehoeken werkt de politie binnen het programma *Van boeien naar bloeien* ook aan de versterking van preventie in wijken.

In 2021 zijn in Amsterdam en Utrecht initiatieven gestart om kwetsbare jongeren weerbaarder te maken tegen de verlokkingen van snel geld, drugs en status in het criminele circuit. De politie was mede-initiatiefnemer bij de totstandkoming van het lesprogramma *Kapot sterk*, waarbij partners samen met Utrechtse rolmodellen in gesprek gaan met leerlingen over thema's als ondermijning en groepsdruk.

Kennis en wetenschap

Door innovatieve vormen van aanpak en wetenschappelijk (actie)onderzoek werkt de politie voortdurend aan de verbetering van de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Nieuwe aanpakken lopen uiteen; zo focussen sommige onderzoeken op specifieke fenomenen zoals logistieke knooppunten en andere op vastgoed of criminele families. Nieuwe technieken worden beproefd, zoals het inzetten van drones bij het opsporen van drugslocaties en hergebruik van drugsafval. Zo zet het korps ook nieuwe methoden in om medewerkers te ondersteunen bij of te trainen in het herkennen van dan wel ontmantelen van productielocaties. Te denken valt aan drugslab-VR-brillen. Ook participatie van de politie aan wetenschappelijk actieonderzoek draagt bij aan het verbeteren van de opsporing naar ondermijnende criminele fenomenen. De ervaringen uit het proeftuinonderzoek naar gebiedsgerichte opsporing van de Commissie Kennis en Onderzoek/Bervoets zijn daar een voorbeeld van.

Organised crime fieldlabs

Vanuit de politie is een stevige bijdrage geleverd op de inzet van een aantal fieldlabs die zijn gericht op de versterking van de samenwerking tussen ketenpartners bij het bestrijden van zware criminaliteit. Vanuit de behoefte om al doende te leren en te experimenteren koos ook het MIT begin 2021 ervoor om de fieldlabwerkwijze in te zetten. Zes multidisciplinaire teams, bestaande uit medewerkers die aan het MIT ter beschikking zijn gesteld en de aan het MIT deelnemende organisaties, werken aan gezamenlijke probleemanalyses en het ontwikkelen van innovatieve methodes. De uitvoering wordt in 2022 gerealiseerd.

Georganiseerde ondermijnende criminaliteit

De op de lokale omgeving gerichte initiatieven hebben bijna altijd een nationale of internationale component als het gaat om illegale geldstromen, productie, transport, handel, geweldsdelicten en uiteindelijk om de opdrachtgevers die erachter zitten. In 2021 zijn belangrijke successen geboekt bij de opsporing daarvan. Na het in 2020 kraken van het versleutelde berichtenverkeer Encrochat voerde de politie in maart 2021 een hack uit op de berichtendienst Sky. Dat leidde tot veel doorzoekingen, aanhoudingen, inbeslagnames, enorme vangsten cocaïne, het voorkomen van liquidaties en het verwerven van bewijsvoering in strafzaken. Dankzij de ontsleutelde berichten is er sprake van een blauwdruk van de onderwereld in Nederland.

Opsporingsresultaten zijn ook geboekt met grote cocaïnevangsten. Bijvoorbeeld in de Rotterdamse haven waar wekelijkse opbrengsten van duizend kilo geen uitzondering zijn. In samenwerking met de douane, de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD) en het OM zijn met regelmaat transporten onderschept en uithalers opgepakt. De recordvangst van 23.000 kilo, die in een gezamenlijke actie met de Duitse en Belgische politie en de douane is onderschept in de havens van Hamburg en Antwerpen, was bestemd voor Nederland.

Deelname aan een internationaal onderzoek naar wapenhandel leidde na de zomer tot arrestaties in Tsjechië en Nederland. De opgepakte wapenhandelaren worden verdacht van het verstrekken van meer dan duizend vuurwapens aan criminele groeperingen in Nederland, Oostenrijk, Denemarken, Duitsland, Portugal, Zweden en Tsjechië.

Multidisciplinair Interventieteam (MIT)

Het MIT is een samenwerkingsverband van de politie, de douane, de Belastingdienst, de FIOD, het Ministerie van Defensie en het OM. Het doel van het MIT is het blootleggen en duurzaam verstoren van criminele structuren, bedrijfsprocessen en verdienmodellen, die verweven zijn met of gebruikmaken van legale structuren en legale economie. Het MIT richt zich specifiek op vormen van (inter)nationale georganiseerde, ondermijnende criminaliteit die de democratische rechtsorde of de nationale veiligheid bedreigen.

Na het opstarten van het MIT droeg de politie ook in 2021 actief bij aan de opbouwfase ervan. Het gaat hier om het bijdragen aan vormgeving en besluitvorming in de stuurgroep, deelname aan de operationele trajecten en het inrichten van de organisatorische en beheersmatige ondersteuning vanuit de politie. Deze bijdrage resulteerde onder meer in het Instellingsbesluit Multidisciplinair Interventieteam, dat eind 2021 in de Staatscourant is gepubliceerd en op 23 december 2021 in werking trad⁷. Met de middelen die voor het MIT ter beschikking zijn gesteld is begonnen met werving van medewerkers.

Strategisch Kenniscentrum

Onder de vlag van het ministerieel initiatief wordt ook het Strategisch Kenniscentrum ingericht. De politie draagt actief bij aan kennisuitwisseling binnen bijeenkomsten van thematisch experts en via de informatieorganisatie.

Landelijke Fenomeentafels (LFT)

De politie nam vanaf de start actief deel aan de Landelijke Fenomeentafels. Zowel vanuit de stuurgroep als door deel te nemen aan de begeleidingsgroep, waarin alle betrokken organisaties vertegenwoordigd zijn. De begeleidingsgroep komt structureel bijeen om te adviseren aan de stuurgroep Kennis en Expertise, om de regie te voeren op verkenningen en verdiepingen van mogelijke onderwerpen voor een fenomeentafel en om afspraken te maken over de uitvoering van werk door de fenomeentafels. In de zomerperiode van 2021 is een voorstel uitgewerkt voor een fenomeentafel over ondermijning in de vastgoedketen. Deze is na de zomer opgestart. Onderdeel van de aanpak in de fenomeentafels is het inrichten van expertgroepen die vanuit de deskundigheid van de deelnemende organisaties in gezamenlijkheid werken aan multidisciplinaire duidingen van

⁷ Instellingsbesluit multidisciplinair interventieteam, (Stcrt. 2021, 50379).

het betreffende fenomeen en aan het adviseren over de aanpak daarvan. De begeleidingsgroep werkte in het najaar van 2021 aan de voorbereiding van een volgende fenomeentafel.

3.3.4 Vreemdelingenzaken en migratiecriminaliteit

In de Veiligheidsagenda is voor de politie de volgende beleidsdoelstelling afgesproken ten behoeve van de prioritering van mensenhandel: 'Meer interventies met een grotere maatschappelijke impact, waarbij de interventies lokaal, bovenlokaal, nationaal en internationaal kunnen zijn'. Mensenhandel is een vorm van criminaliteit die veel voorkomt. De politie werkt op allerlei manieren en met allerlei ketenpartners aan de versteviging van de aanpak. Daders rekruteren hun slachtoffers in toenemende mate online uit binnen- en buitenland en rouleren hun slachtoffers door heel Nederland en Europa. In 2021 heeft de politie daarom onder andere ingezet op de volgende ontwikkelingen.

Samen met het OM meer eenheidsoverstijgend werken bij het aanpakken van mensenhandel. Dit sluit aan op de strategie zoals beschreven in de houtskoolschets, waarbij in zogenaamde driehoeken wordt gewerkt door intelligence, tactiek en specialisme.

Op digitaal gebied bedenken experts innovatieve manieren om op landelijk niveau signalen van mensenhandel op onlineplatformen te genereren. Dit ten behoeve van opsporingsonderzoeken in de eenheden.

De politie leverde opnieuw een bijdrage aan het Fieldlab Mensenhandel. In 2021 werkten zeven teams aan een nieuwe aanpak van mensenhandel op het gebied van arbeidsuitbuiting en criminele uitbuiting. Het doel is te komen tot een zo scherp mogelijke diagnose en een zo effectief mogelijke aanpak van het probleem.

Binnen de lopende proeftuin Aangiftebereidheid (opgezet om bij (minderjarige) slachtoffers van mensenhandel angst en drempels weg te nemen die de aangiftebereidheid belemmeren) is in 2021 gestart met de inzet van een veiligheidscoördinator en een recherchepsycholoog.

Het Centrum tegen Kinderhandel en Mensenhandel voerde in opdracht van de politie het onderzoek *Daders van binnenlandse seksuele uitbuiting* uit. Uit het onderzoek blijkt onder andere:

- de daders zijn jong;
- de ronselperiode duurt kort;
- Het gebeurt veelal online;
- de mensenhandelaar houdt na de uitbuittingsperiode nog met ruim een derde van de slachtoffers contact.

Deze inzichten helpen de politie om samen met de zorg, gemeentes en beleidsbepalers te kijken hoe zij kwetsbare jongeren hiertegen kan beschermen. De beste bestrijding van mensenhandel is immers het voorkomen ervan.

Kwantitatieve resultaten Veiligheidsagenda

Aantallen verdachten geregistreerd door OM	236
Aantallen slachtoffers gemeld bij Comensha	299
Aantal complexe onderzoeken	28

In 2021 was de resultaatafspraken voor de politie om 205 verdachten van mensenhandel bij het OM aan te leveren. Dit zijn er 236 geworden. Daarmee is de doelstelling ruimschoots gehaald. Daarnaast zijn er in 16 zaken die zijn ingediend bij het Landelijk Parket, opsporingsindicaties voor andere lidstaten met deze lidstaten gedeeld. Er zijn 299 slachtoffers mensenhandel aangeleverd aan Comensha. Dit zijn er minder dan in vorige jaren. Het aantal aangiften mensenhandel nam in 2021 af. Daarnaast zorgden vanwege coronamaatregelen gesloten grenzen voor een afname van

de migratiestromen en daarmee van het aantal aangiften (dit zijn vooral Dublinclaimanten). Ook nam het aantal signalen van mensenhandel af door sluiting van prostitutiegebieden door de coronalockdown. In 2021 zijn er 28 complexe onderzoeken naar mensenhandel afgerond. Een stijging ten opzichte van 2020.

Kwalitatieve resultaten Veiligheidsagenda

Behalve op kwantitatieve resultaten zet de politie in op kwalitatieve doelstellingen bij het bestrijden van mensenhandel. De training voor eerstelijnsmedewerkers in het herkennen van mensenhandelsignalen is in 2021 in bijna alle eenheden zo goed als afgerond. Nieuwe medewerkers krijgen deze training tijdens hun opleiding. Ook de formatie van de opsporing wordt uitgebreid. Op basis van de motie Segers/Asscher worden er in vier jaar (tot en met 2023) 58 extra fte's geworven ten behoeve van de mensenhandelaanpak. Aan het eind van 2021 waren er 40 van de geplande 46 fte's geworven, mede door de krapte op de arbeidsmarkt.

De politie ontwikkelde de webcrawler. Met deze technologie kan zij gegevens verzamelen die bruikbaar zijn in een opsporingsonderzoek. De politie hoopte dat zij dit instrument in 2021 kon inzetten tegen mensenhandel. De juridische kaders vormen echter nog steeds een punt van aandacht. Het Wetboek van Strafvordering voorziet vooralsnog niet in een bevoegdheid die expliciet bedoeld is voor het op deze wijze vergaren van informatie. Via jurisprudentie moet hier gaandeweg meer duidelijkheid over komen.

Naast informatie-uitwisseling, analyse en opsporing zet het korps in op samenwerking met gemeenten en niet-gouvernementele organisaties. Er is meer aandacht voor het criminele gebruik van internet, sociale media en nieuwe technologieën. Nederland nam in 2021 binnen het European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT) ook het voortouw om met de Europese landen te focussen op de criminele geldstromen die voortkomen uit mensenhandel. In dat kader worden informatie en kennis gedeeld en heeft dit element ook prioriteit gekregen bij opsporingsonderzoeken.

Verder werkt EMPACT ook samen met landen buiten de EU. Bijvoorbeeld het in 2021 gestarte deelproject dat is gericht op Vietnamese mensenhandel en waarvoor Nederland optreedt als deelprojectleider. Daarnaast zette de politie met de Nederlandse ambassade in Hongarije en de Universiteit van Pécs een mensenhandelkenniscentrum op in Hongarije.

Toezicht, handhaving en identificatie

Behalve met mensenhandel houdt de Afdeling Vreemdelingenpolitie Identificatie en Mensenhandel (AVIM) zich ook bezig met toezicht op en handhaving van de Vreemdelingenwet en met identificatie. Onder identificatie valt ook het Identificatie- en Registratieproces (I&R) binnen de asielprocedure. De politie kent een resultaatsverplichting op dit I&R-proces, namelijk om het identificatieproces van asielzoekers binnen 24 uur na binnenkomst bij de politie te starten. Dit proces stond in de tweede helft van 2021 echter erg onder druk door een grote instroomfluctuatie. Bij de start van het jaar lag het aantal asielzoekers dat zich meldde heel laag en aan het einde van het jaar juist hoger dan het geplande daggemiddelde. Daarnaast legde corona meer druk op de asielprocedure, omdat de maatregelen tot extra processtappen leidden. Deze asielzoekers hoefden niet altijd door AVIM gezien te worden, maar dit gaf wel extra druk op het snel verwerken in het I&R-proces. Voor de verhoogde instroom vanaf oktober 2021 beschikten beide I&R-straten over onvoldoende capaciteit. Daarom verleenden vanaf dat moment alle politie-eenheden bijstand. Omdat de samenwerking in de vreemdelingenketen hierin ook van groot belang is, vroeg dit om veel overleg met alle betreffende ketenpartners. Om rekening te houden met een hogere asielinstroom zijn in 2021 – in afstemming met de vreemdelingenketen – scenario's ontwikkeld, die in de toekomst van dienst kunnen zijn bij op- en afschaling.

In 2021 zijn er 70 fte's geworven om met vast personeel invulling te kunnen geven aan het I&R-proces in Ter Apel en Budel. Deze werving continueert in 2022. Ook is gewerkt aan de voorbereiding van de huisvesting voor de vernieuwing van het I&R-proces. Daarbij worden de

voorportaalactiviteiten in Ter Apel uitgevoerd, waar het enige aanmeldcentrum in Nederland is gevestigd. De frontofficeactiviteiten worden verdeeld over Ter Apel en Budel.

Om identiteitsmanagement binnen de politie verder te professionaliseren, te positioneren en het bewustzijn te vergroten, is gestart met politiebrede procesbeschrijving: strategisch, tactisch en operationeel. Ook is in 2021 een digitaal instrument geïntroduceerd. Daarmee kunnen politiemedewerkers van verschillende taakvelden – met behulp van biometrie – direct en op elke plaats de identiteit en verblijfsrechtelijke status van een vreemdeling verifiëren. In 2021 ging de politie een innovatiesamenwerking aangaan met de Justitiële Informatiedienst van het Ministerie van JenV. Dit betreft het experimenteren met het systeem Data Excellence Management System (DEMS), een vorm van zowel waardegedreven als contextuele (kunstmatige) intelligentie en taalwetenschap. Dit systeem draagt bij aan juiste, zorgvuldige en snelle informatiedeling en uitwisseling binnen de politieorganisatie en binnen de keten. In 2021 zijn voorbereidingen getroffen voor de installatie, de training en een proefproject.

3.3.5 Cybercriminaliteit en onlinekindermisbruik

Cybercriminaliteit

Afpersing en diefstal

Cybercriminaliteit en gedigitaliseerde criminaliteit groeiden ook in 2021. Vooral de dreiging van ransomware nam in 2021 snel toe, met het MKB, grote bedrijven en (semi)overheden als slachtoffer. De politie stelde in het Cyber Security Beeld Nederland (CSBN) van 2021 dat ransomware is uitgegroeid tot een risico voor de nationale veiligheid. Ransomware vormt een solide en aantrekkelijk verdienmodel voor cybercriminelen die snel en relatief gemakkelijk geld willen verdienen. De politie waarschuwt dan ook regelmatig dat de hoognodige basishygiëne ten aanzien van informatiebeveiliging uiterst serieus moet worden genomen.

De politie zag in 2021 dat cybercriminele afpersing zich verbreedde, zoals (dreigen met) het publiceren van gestolen data of het uitvoeren van DDoS-aanvallen (Distributed Denial of Service). Afpersers waren zowel georganiseerde cybercriminelen als aanvallers die zich bezighielden met fysieke criminaliteit.

Bij cybercriminele afpersing adviseert de politie om melding of aangifte te doen en niet te betalen. Criminelen investeren losgeldbetalingen namelijk vaak direct weer in aanvallen op nieuwe slachtoffers.

In 2021 startte de Ransomware Taskforce (RTF), die de kennis en kunde van alle elf cybercrimeteams bundelt, aangevuld met een landelijke operationele en beleidsmatige aanpak. Hiermee werkt het korps aan een stevige informatiepositie over het hele ransomware-ecosysteem om op datagedreven wijze de meest effectieve interventies te bepalen. In internationaal verband werkt de politie samen met publieke en private partijen en wisselt zij informatie uit over criminele werkwijzen ten behoeve van opsporing en verstoring van ransomwarecriminaliteit.

In 2021 verrichtten regionale cybercrimeteams een brede verkenning van de diefstal van en handel in grote hoeveelheden persoons- of inloggegevens. Het geïntensiveerde operationeel overleg tussen deze teams, samen met het gezag, leidde tot snel optreden tegen digitale dreigingen. Mede hierdoor kon de politie in januari direct reageren op een aangifte van de GGD en zijn ten minste zeven personen aangehouden voor GGD-datadiefstal. Om dergelijke criminaliteit tegen te gaan, werkt de politie samen met de Fraudehulpdesk, de Betaalvereniging, de bancaire sector en de telecomsector.

Aanpak

Om de werkwijzen van cybercriminelen aan te pakken en schade bij slachtoffers te voorkomen, zet de politie in op een brede bestrijding van dit fenomeen. Daaronder vallen interventies die gericht zijn op het voorkomen van dader- en slachtofferschap, het verstoren van criminele activiteiten en infrastructuur en het stoppen en strafrechtelijk afhandelen van misdrijven en hun daders.

Interventies worden meestal in publiek-private of publiek-publieke samenwerking uitgevoerd, bijvoorbeeld met banken.

Daderpreventie

Het nieuwe daderpreventieteam Cyber Offender Prevention Squad (COPS) stelde in 2021 een landelijke strategie op. Met een daderpreventietoolbox wil de politie voorkomen dat starters hun cybercriminele carrières verder ontwikkelen. Dit gebeurt door afschrikking, disruptie en bestrijdingscommunicatie. De interventies zijn ontwikkeld met verschillende partijen binnen en buiten de politie. Bijvoorbeeld de cybersecuritygame HackShield die kinderen van 8 tot 12 jaar opleidt tot junior cyber agents. Eind 2021 telde Nederland 68.000 agents in 103 deelnemende gemeenten. Opnieuw speelden tienduizenden jongeren van 12 tot 18 jaar de serious game Framed, die hen indringend laat ervaren dat cybercriminaliteit strafbaar is en wat de gevolgen kunnen zijn voor slachtoffers. Het project (B)adwords is gericht op risicjongeren die nieuwsgierig zijn naar laagdrempelige cybercriminaliteit zoals DDoS-aanvallen. Door advertenties bij onlinezoekwoorden leren zij over strafbaarheid, consequenties en legale alternatieven. Daarnaast paste de politie bij meerdere operaties gedragsbeïnvloedingsstrategieën toe om gevoelens van onaantastbaarheid en anonimiteit van (potentiële) cyberdaders te doorbreken. Met de regionale teams zijn stopgesprekken, geschreven waarschuwingen en een bijpassende mediastrategie ingezet.

Slachtoffernotificatie

Het waarschuwen van slachtoffers is een belangrijk element bij de bestrijding van cybercriminaliteit. Zolang cybercrimeslachtoffers niet weten dat ze slachtoffer zijn, is de kans op vervolgschade groot. Naast regelmatige notificatieacties is met enkele bedrijven de proef No More Leaks gestart om slachtofferschap van hun klanten te verminderen.

Verstoring

In de zomer van 2021 zijn leidende spelers in een phishingnetwerk opgepakt, waarbij de politie met alternatieve ingrepen hun criminele afzetmarkten verstoorde. Begin 2021 deelde zij met een omvangrijke internationale opsporingsoperatie een harde klap uit aan cybercrimelen door de servers achter de uiterst agressieve Emotetmalware uit de lucht te halen. Emotet vormde vaak een opzet tot destructieve ransomwareaanvallen. De operatie maakte een miljoen besmettingen ongedaan en leverde informatie op over miljoenen slachtoffers wereldwijd.

De politie is een van de oprichters van NoMoreRansom, een platform met als doel het kosteloos beschikbaar stellen van de decryptiesleutels van zo veel mogelijk ransomwarefamilies. Het platform heeft inmiddels meer dan 170 partners en zorgde ervoor dat cybercriminelen bijna een miljard euro aan inkomsten zijn misgelopen.

Samenwerking

Behalve in het versterken van publiek-private samenwerking investeerde het korps ook in crisispreparatie en internationale samenwerking. De politie boekte diverse internationale successen tegen het cybercriminele ecosysteem. In een onderzoek dat begon in Rotterdam werden wereldwijd twaalf ransomwareverdachten aangehouden, onder meer in Oekraïne. Een goed voorbeeld van hoe – naast het Team High Tech Crime – ook de regionale cybercrimeteams internationaal zijn aangesloten, onder meer via Europol. Verder neemt de politie deel aan het Counter Ransomware Initiative van de Verenigde Staten, dat de internationale samenwerking op het gebied van ransomware verder dient te versterken.

In juni vond de grootste nationale cybercrisisoefening uit de geschiedenis plaats: ISIDOOR 2021. Met de politie als belangrijke speler. Het behaalde succes viel vooral te danken aan de constructieve samenwerking binnen het veiligheidsdomein en met alle partners daarbuiten. De samenwerking tussen de regionale eenheden in het Landelijke Operationeel Cybercrimeoverleg met de Cyber Intell/Infocel (CIIC) leverde snel een goed informatiebeeld op. De nationale duiding en bestrijding konden op basis daarvan worden ingezet. Lessen uit de oefening zijn meegenomen

in de doorlopende ontwikkeling van dit urgente thema.

Realisatie 2021

Er zijn 564 reguliere onderzoeken gerealiseerd, waarmee de afgesproken doelstelling van 310 onderzoeken ruimschoots is behaald. Bij 7 procent van de reguliere onderzoeken was sprake van een alternatieve interventie.

In 2021 zijn 40 fenomeenonderzoeken tactisch afgerond, waarmee het afgesproken aantal van 41 onderzoeken bijna is gerealiseerd. Fenomeenonderzoeken zijn gericht op brede bestrijding van eenheidsoverstijgende cybercriminele fenomenen en/of dadergroepen. Het uitvoeren van deze onderzoeken gebeurt vanuit de verschillende cybercrimeteams in de eenheden, die allemaal in nauw contact met elkaar staan binnen het Landelijke Operationele Coördinatieoverleg. Elk team heeft zich daarnaast specifiek toegelegd op het verwerven van kennis over en het ontwikkelen van een operationele aanpak voor een cybercrimineel thema.

Het aantal afgeronde tactische hightechcrimeonderzoeken bedroeg negen. Voor deze onderzoeken geldt dat ze in (technische) complexiteit zijn toegenomen. Dit volgt enerzijds uit een toenemende professionaliteit van zware, georganiseerde cybercriminelen en anderzijds uit strengere selectie van hightechcrimeonderzoeken. Deze complexe onderzoeken vereisen meer tijd en capaciteit. Tot slot wordt in het licht van de sterke digitalisering van beveiligingsmaatregelen binnen de zware misdaad in het algemeen steeds vaker een beroep gedaan op de beschikbare expertise voor opsporingsonderzoeken binnen deze categorie. Vaak is dan diepgaand en innovatief hightechonderzoek noodzakelijk, bijvoorbeeld om deze beveiliging te doorbreken.

Ook voor de kwalitatieve doelstelling op het gebied van het verbeteren van Intake en Service (I&S) en het aangifteproces boekte het korps verdere voortgang. In alle regionale eenheden zijn nu cybervrijwilligers actief, die kunnen assisteren bij aangiften en onderzoeken. Ook hebben vrijwilligers met de cybercrimeteams diverse factsheets opgeleverd voor gebruik bij een aangifte. Uit TNO-onderzoek bleek de meerwaarde van deze gewaardeerde collega's. Daarnaast werd chatbot Wout voorzien van kennis om bezoekers van politie.nl te gidsen bij hun vragen over cyberdelicten.

Bestrijding online kindermisbruik

Het Ministerie van JenV startte in 2018 met het aanjagen van een maatschappijbrede aanpak van online seksueel kindermisbruik. In 2021 is de bestuurlijke aanpak verder uitgebouwd in een publiek-private samenwerking met de hostingbranche en het Expertisebureau Online Kindermisbruik (EOKM). Ook wordt samen gewerkt aan de inrichting van een autoriteit die zal toezien op de verplichtingen van hosters⁸ tot verwijdering van nader aan te wijzen afbeeldingen en materiaal.

Het National Centre for Missing and Exploited Children levert een grote hoeveelheid meldingen van kinderpornografie aan. In EU-verband wordt verder gewerkt aan het technologisch vernieuwend omzetten van deze meldingen in bruikbare informatie en onderzoeken. Door de omvang van het aantal meldingen en de zich snel ontwikkelende technische en juridische mogelijkheden vergt dit constante aanpassingen en een intensieve samenwerking met (inter)nationale publieke en private partijen.

⁸ Hosting (ofwel webhosting) is de fysieke ruimte op een server. Door middel van hosting staat een website of app in verbinding met het internet. Hosting = (website hosting, domain hosting) het 24 uur per dag beschikbaar stellen van een website op internet door een Internet Presence Provider. Een hoster is een hostingbedrijf. Denk hierbij aan Facebook etc.

'Bij kinderpornobestrijding denken veel mensen dat je de hele dag vieze plaatjes en filmpjes kijkt. En ja, dat is een deel van het werk. Maar in de basis is het gewoon goed recherchewerk. Speuren naar digitale sporen, kleine aanwijzingen vinden. Goed doordenken: wat zie ik, wat speelt hier? Het is de combinatie van digitaal werk en ouderwets recherchewerk, inclusief de invallen en huiszoekingen, die dit werk zo boeiend maakt. En allemaal werken we vanuit hetzelfde leidmotief: slachtoffers opsporen. Elk opgespoord kind is er één.'

landelijk coördinator Bestrijding Kinderporno en Kindersekstoerisme,
Blauw, december 2021

Voor de aanpak van online seksueel kindermisbruik zijn formatief 152 fte's vrijgesteld, verdeeld over elf gespecialiseerde teams in de eenheden die centraal worden aangestuurd. De feitelijke bezetting fluctueert, maar lag – zoals in het hele opsporingsdomein – afgelopen jaar lager. Een speciale werkgroep houdt zich met deze problematiek bezig en de instroom lijkt zich langzaam te herstellen.

Afspraken Veiligheidsagenda

Onderstaande tabel geeft weer wat het doel per categorie pleger is en wat de politie in 2021 realiseerde. Afgeronde onderzoeken zijn onderzoeken die soms over de jaargrens heengaan en zijn voorgelegd aan het OM.

Categorie	Doel 2021	Gerealiseerd 2021 t/m dec '21
A vervaardigers/misbruikers	100	113
B Keyplayers/netwerken	15	9
C Bezitters/verspreiders	400	383
Totaal	515	505

De focus bij de aanpak ligt op het identificeren van slachtoffers, misbruikers, vervaardigers en keyplayers binnen (online)netwerken. Vooral meldingen en verhoren die geen spoedeisend karakter hadden, moest de politie vanwege coronamaatregelen soms uitstellen. Als er rondom een gevaarstelling geen indicaties waren voor hands-on misbruik met slachtoffers, besloot de politie in een aantal laag geprioriteerde zaken soms om de inzet uit te stellen tot een veilig moment.

De dagelijkse werkzaamheden bestaan voor een deel uit het identificeren en opsporen van internationale onlinekinderpornonetwerken in de B-categorie. Dit is zeer tijdsintensief en hoog-specialistisch werk. De werkzaamheden richten zich op de volledige breedte van het internet en kennen een nagenoeg geheel internationale aanpak. Vermeldenswaardig is dat de politie (in samenwerking met haar buitenlandse collega's onder de EMPACT-vlag) ook niet-Nederlandse keyplayers heeft geïdentificeerd.

Kindersekstoerisme

Ondanks de pandemie is er stevig geïnvesteerd in de versterking van de internationale samenwerking. In internationaal verband werkt het korps ten aanzien van dit fenomeen nauw samen met tal van politiediensten. De politie neemt sinds oktober 2021 voor een periode van twee jaar fysiek deel aan het internationale samenwerkingsverband Philippine Internet Crimes Against Children Center. Dit is een politiesamenwerking die zich specifiek richt op de aanpak van seksueel kindermisbruik via livestreaming in de Filipijnen. In 2021 vonden in Nederland diverse opsporingsonderzoeken naar Nederlandse kindersekstoeristen plaats. Deze zijn meegenomen in

de totaalresultaten van 2021. De opsporingsonderzoeken blijken steeds groter van omvang, ernstiger van aard en meer (internationaal) georganiseerd te zijn. Livestreaming lijkt internationaal door de pandemie toegenomen, maar dat is moeilijk waarneembaar door onder meer encryptie van applicaties. De onderzoeken zijn hierdoor complexer geworden en kennen een langere doorlooptijd.

3.3.6 Ontwikkelingen binnen financieel opsporen

In 2021 is de politie begonnen met het herijken van de strategische koers. Uitgangspunt is om vanuit het financieel-economisch perspectief de verbinding met wijk, web en wereld, de rol van publiek-private veiligheidscoalities en de bijdrage vanuit intelligence en technologie te verstevigen. Het waarnemen van de werkelijkheid door een financieel-economische bril staat daarbij centraal. Niet alleen ten behoeve van het in beeld brengen en volgen van geldstromen, maar juist ook ten aanzien van bedrijfskundige aspecten, zoals verdienmodellen en financiële structuren. Denk bijvoorbeeld aan het in beeld brengen van nieuwe vormen van (digitale) valuta en de handel daarin. Dat biedt namelijk kansen voor interventies die breder zijn dan het strafrecht.

Afspraken Veiligheidsagenda

De politie levert een bijdrage aan de financiële invalshoek bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit. OM en politie bespreken regelmatig de voortgang en mogelijke verbeteringen op dit punt. In alle gevallen wordt in ondermijningsonderzoeken een financiële paragraaf toegevoegd in de intelligence- en stuur/weegfase van een onderzoek. Tenzij uit de financiële paragraaf blijkt dat dit geen meerwaarde heeft, wordt in ondermijningsonderzoeken altijd financieel onderzoek verricht. In de toekomst moet dit onderzoek worden bijgehouden in een nog te ontwikkelen vermogensdossier.

De beleidsdoelstelling voor waardebeslag door de politie is in 2021 nagenoeg behaald. Deze afspraak is gericht op het afpakken van crimineel vermogen en in 2021 bedroeg de doelstelling 180 miljoen euro. Financieel opsporen is ook gericht op het verstoren van criminele geldstromen, het criminele bedrijfsproces en het aanpakken van faciliteerders. In het kader van Rijkverantwoord is in 2021 dan ook niet alleen gekeken naar de beslagmogelijkheden, maar ook naar welk strafrechtelijk ingrijpen het meeste effect sorteert. Verder startte een project om te bezien hoe de politie kan bijdragen aan de integrale afpakmonitor.

De effectiviteit van financieel opsporen staat of valt met het kunnen beschikken over de juiste ICT. Vandaar dat in de nieuwe koers wordt ingezet op de verdere ontwikkeling van het Verwijzingsportaal Bankgegevens, de realisatie van de zogeheten Standaardisatie Werkplek Financieel Opsporen en van het ontsluiten van diverse registers.

Ter vergroting van de effectiviteit is ook in 2021 volop samengewerkt met publieke en private partners. Zo werkt de politie onder de vlag van het Financieel Expertisecentrum (FEC) samen met onder andere toezichthouders, het OM, de FIOD en banken aan een sterkere integriteit van de financiële sector. Het in 2019 onder de vlag van het FEC gestarte proefproject Serious Crime Taskforce is dit jaar geëvalueerd. Besloten is om deze taskforce een permanente status te geven. Ook het project Malafide Stichtingen is afgerond, waarmee nieuwe kansen op het gebied van preventie en repressie zijn ontstaan.

Er zijn ook andere initiatieven gestart zoals conservatoir beslag bij ernstige ongeregeldheden, waarmee de politie zich meer richt op de positie van het slachtoffer. Vanuit financieel opsporen wordt meebewogen met de verschuiving van klassieke criminaliteit naar gedigitaliseerde criminaliteit. Er zijn in elke eenheid cryptoanalyseteams ingericht, die met de informatie uit de encrypted data veel hebben geleerd over het criminele bedrijfs- en verdienmodel.

Internationaal

Het Internationaal Fenomeenprogramma (IFP) financieel opsporen is in 2021 opgeleverd. Dit programma dient meer inzicht te verschaffen in internationale criminele geldstromen en verdienmodellen. Dat maakt het mogelijk om deze te verstoren (barrières) en aan dan wel af te pakken. Daarnaast kijkt het korps met betrokken partners naar mogelijkheden om de internationale confiscatie te verbeteren. De internationale dimensie is uiteraard eveneens van groot belang bij de aanpak van ondergronds crimineel bankieren.

Audits

De effectiviteit van de politie en haar partners bij de aanpak van financieel-economische criminaliteit was in 2021 onderwerp van twee onderzoeken door de Algemene Rekenkamer (een onderzoek naar witwassen en een onderzoek naar afpakken) en van een audit door de Financial Action Taskforce (FATF), die was gericht op het witwassen van geld, de financiering van terrorisme en andere hieraan verwante bedreigingen voor de integriteit van het internationale financiële stelsel. De FATF-audit richtte zich niet alleen op de invoering van de FATF-aanbevelingen in Nederlandse wet- en regelgeving (technical compliance), maar ook op de effectiviteit van deze wet- en regelgeving.

3.3.7 Contra Terrorisme, Extremisme en Radicalisering (CTER)

De ontwikkelingen op het gebied van radicalisering, extremisme en terrorisme vragen onverminderd omwaakzaamheid. De dreiging uit jihadistische hoek blijft aanhouden. Ook andere vormen van extremisme, waaronder de toegenomen dreiging uit rechts-extremistische hoek, vragen om een intensievere aanpak. De portefeuille CTER zette hier in 2021 samen met de eenheden en veiligheidspartners stevig op in. Met de voortzetting van het in 2020 gestarte project *Training First Responders op extreem geweld* is en wordt daarbij tevens invulling gegeven aan gezamenlijke voorbereiding ten behoeve van respons bij een eventueel incident.

Voor een effectieve aanpak blijft een zo goed mogelijke informatiepositie van belang. De first responders, wijkagenten, rechercheurs, informatiespecialisten en experts van de politie staan in goede verbinding met elkaar en met de buitenwereld. Naast bekwame politiemedewerkers vraagt het ook de juiste middelen ter ondersteuning. Zo is in 2021 een risicotaxatie-instrument ingevoerd. Verder werkt het korps aan het benutten van nieuwe werkwijzen en technieken. Bijvoorbeeld de werkwijze *Crisisopsporing Tijd Kritisch Plaats Delict*. Daarbij krijgt het vinden van de dader en het stoppen van de dreiging hogere prioriteit dan het verzamelen van bewijsmateriaal tegen de daders. Hiermee is samen met het OM in 2020 gestart en na het uitvoeren van enkele positief verlopen proeven is deze werkwijze in 2021 geaccordeerd. Dat maakte deze methode definitief, waarna begonnen is met het ontwikkelen van leermiddelen.

De portefeuille CTER bracht in 2021 het Internationale Fenomeenprogramma in werking, waarin per geprioriteerd land alle activiteiten zijn uitgewerkt en is aangegeven waar ze – voor zover vanwege coronamaatregelen mogelijk – zijn uitgevoerd.

3.4 Uitvoeren politietaken ten dienste van justitie

3.4.1 Korpscheftaken

Korpscheftaken zijn de door de wet opgedragen taken met betrekking tot advisering en vergunningverlening ingevolge enkele bijzondere wetten. Het betreft de

- Wet wapens en munitie;
- Wet natuurbescherming;
- Wet explosieven voor civiel gebruik
- Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus
- Het Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar.

De uitvoering van de taken zijn voornamelijk bestuursrechtelijk vastgelegd met voorgeschreven klantcontacten. Daarnaast oefent de politie het toezicht uit op de afgegeven vergunningen.

Coronamaatregelen hadden ook in 2021 grote impact op de teams Korpscheftaken. Uitvoeringsaspecten met een fysiek karakter werden tijdelijk opgeschort en er werd louter administratief gewerkt. Na 1 juli is gefaseerd toegewerkt naar het normale proces.

Dit resulteert voor 2021 in onderstaande aantallen:

Producten per wet in aantallen*	WWM	WNB	WECG Erkenning	WECG Herlaad vergunning	WPBR Toestemming	WPBR Legitimatie bewijs	WPBR Verklaring Betrouwbaarheid	
Verleend / Verlengd		42.216	26.875	186	8.049	32.337	32.327	3.751
Geweigerd		85	57		2	417		47
Ingetrokken		116	82		8	349	173	19

* *Wet wapens en munitie (WWM), Wet natuurbescherming (WNB), Wet explosieven voor civiel gebruik (WECG), Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (WPBR)*

Korpscheftaken vallen qua verwerking van persoonsgegevens onder de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). In 2021 is verder gewerkt aan het compliant maken van korpscheftaken aan de AVG, waaronder het opstellen van gegevenseffectbeoordelingen. Tevens is aandacht besteed aan de bewustwording van de belangen onder de medewerkers in de uitvoering.

De portefeuille Korpscheftaken formuleerde vier doelstellingen voor 2021.

Outsourcing van taken op het gebied van vergunningverlening

In 2020 is een gezamenlijke businesscase van de Dienst Justis en de politie geschreven over het outsourcen van de bestuurlijke taken van de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (Wpbr) aan de Dienst Justis, zodat de politie zich meer kan richten op haar toezichthoudende taak. In 2021 besloten de minister van VenJ en de korpschef om deze taken niet uit te besteden en de focus te verleggen naar capaciteitsuitbreiding bij Korpscheftaken.

Realisatie van de visie Boa en politie, niet naast elkaar maar met elkaar

De minister mandateerde aan de korpschef de taak om toe te zien op de bevoegdheid, bekwaamheid en betrouwbaarheid van buitengewoon opsporingsambtenaren (boa) en de minister hierover te adviseren. Daarnaast zijn de werkzaamheden binnen de boa-portefeuille vooral gericht op de realisatie van de invoering van de uitwerkingsagenda, die – volgend op het visiedocument *Boa en politie, niet naast elkaar maar met elkaar* – is samengesteld.

In 2021 werd veel aandacht besteed aan de realisatie van de door de minister aangekondigde proefprojecten Domeinoverstijgend Werken, Water, Verkeer en Korte Wapenstok. De bevindingen van de proef met de korte wapenstok leveren gespreksstof voor de discussie over eventuele aanpassing van het boa-bestel. De discussie over actualisatie van het leefbaarheids criterium en het inzetkader van boa's in de openbare ruimte wordt nog gevoerd. Hierin geldt als uitgangspunt dat van een boa niet verwacht mag worden dat deze werkzaamheden uitvoert met gebruik van

geweld. Discussies binnen diverse gremia sturen aan op aandacht voor de veiligheid van boa's. Vanuit elke discussie wordt aanbevolen om binnen de lokale driehoek, die de boa-inzet agendeert, aandacht te hebben voor de veiligheid en de daaraan gerelateerde inzetkaders.

De coronapandemie had invloed op de ontwikkelingen binnen de boa-portefeuille. Doordat opleidingen, trainingen en examens niet door konden gaan, verleende de minister voor de duur van zes maanden ontheffing van de opsporingsbevoegdheid. De RTGB-bekwaamheid werd om dezelfde reden verlengd tot 31 december 2021. De coronamaatregelen maakten ook duidelijk dat politie en boa's met elkaar verbonden zijn in de handhaving. Het aantal handhavingsarrangementen tussen boa, werkgevers, politie en OM groeide van circa vijftien tot naar schatting vijftig. In een aantal gemeenten of regio's zijn handhavingsarrangementen in voorbereiding en/of liggen ze ter vaststelling voor.

Invoeren van wijzigingen in wet- en regelgeving

Binnen de korpscheftaken is geadviseerd over de nieuwe Omgevingswet, die de Wet natuurbescherming moet vervangen. Over de uitvoeringsproblemen rond de Wet wapens en munitie is veelvuldig afstemmingsoverleg gevoerd met het Ministerie van JenV. Daarbij ging het ook over het invoeren van de verplichte bevraging bij het Centrum Indicatie Zorg, ter verificatie of een wapenvergunning wel of niet verleend kan worden. Tevens zijn over de wetswijzigingen van de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus adviezen uitgebracht en vindt er afstemming plaats. Bij alle wijzigingen in wet- en regelgeving is er aandacht voor het zo veel mogelijk verminderen van de administratieve uitvoeringslast bij de politie.

Naast bovenstaande is in verband met de coronapandemie geadviseerd over tijdelijke wetswijzigingen (regeling en beleidsregels) op de Wet wapens en munitie, Wet natuurbescherming en de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus.

3.4.2 Executie

De politie heeft in het kader van de Veiligheidsagenda 2019-2022 een inspanningsverplichting voor kansrijke dossiers van onvindbare veroordeelde personen met een restantstraf van meer dan 120 strafdagen, waarbij een daadwerkelijke aanhouding heeft plaatsgevonden. Van de aangeleverde dossiers moet de politie 40% positief afdoen. Hierdoor wordt de door de rechter opgelegde vrijheidsstraf alsnog ten uitvoer gelegd.

De penitentiaire inrichtingen hadden in 2021 weer meer plaatsen beschikbaar. Er zijn 48 zaken naar het Team Coördinatie Executietaken verstuurd en 37 verdachten aangehouden (77%). In 2021 is er ook gewerkt aan 116 lopende dossiers. Hiermee is de doelstelling voor 2021 gerealiseerd.

De Tijdelijke Verdeeltafel Onvindbaren van de politie, het Centraal Justitieel Incassobureau en Justid pakte in het kader van het programma Onvindbaren ook in 2021 een aantal dossiers op. De ervaringen zullen leiden tot een permanente werkwijze die de keten aan het uitwerken is. De werkwijze leverde in de afgelopen jaren een flink aantal aanhoudingen op en verschaftte ook veel inzicht in de groep van onvindbaren, die meestal in het buitenland verblijven.

3.5 Internationale politiesamenwerking

Landensamenwerking en fenomenen

In het kader van de nieuwe visie van de politie op internationale samenwerking (IPS 2.0) werkt zij niet langer met een prioritair landenbeleid, maar met een beleid gebaseerd op prioritaire criminaliteitsfenomenen. Hiervoor zijn zowel bijzondere (IPS 2.0) als algemene bijdragen gealloceerd.

Er zijn fenomeenprogramma's opgeleverd voor de portefeuilles Vreemdelingen en Migratiecriminaliteit, Milieu, Drugs, Vuurwapens, Cybercriminaliteit, Financieel-Economische Criminaliteit, Kinderporno/Kindersekstoerisme en Contra Terrorisme, Extremisme en Radicalisering. Daarin staan de operationele en niet-operationele activiteiten ten behoeve van de betreffende interventiestrategie. Leidende principes zijn hierbij de concepten *Upstream disruption* (de problematiek bij de bron, dus in het land van herkomst aanpakken) en de *Whole-of-government approach* (de problematiek zo veel mogelijk met verschillende stakeholders rijksbreed aanpakken). Naast de focus op de criminaliteitsfenomenen zijn er wereldwijd 42 liaison officers van politie (31) en Koninklijke Marechaussee (11) actief, die op basis van een aantal criteria worden ingezet. Naast de primaire taak van de liaison officers (afhandeling en verbetering van rechtshulp) faciliteren zij waar nodig de uitvoering van het nieuwe beleid.

Europese Unie

Met betrekking tot beïnvloeding van EU-beleid en -regelgeving investeerde de politie in het ontwikkelen van een Europese behoefte ten aanzien van de bestrijding van kinderpornografie (cyber enabled crime), van kunstmatige intelligentie (new technologies) en van de aanpak van drugshandel. Daarnaast is actief het politiebelaag ingebracht tijdens gesprekken over de Europolverordening, de EU-code voor politie samenwerking, de herziening van het Prumbesluit en de Schengengrenscodes. Dit leidde tot aanpassingen in conceptteksten van regelgeving.

In het kader van European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT) 2022-2025 is in 2021 met vijf opsporingsdiensten en in afstemming met het OM de Nederlandse bijdrage aan EMPACT vastgesteld. Er bestaan in totaal vijftien EMPACT's. Nederland blijft de trekker bij mensenhandel en zal co-trekker zijn bij synthetische drugs, cocaïne/heroïne/cannabis en vuurwapens. Ook leidt Nederland dertig deelprojecten c.q. activiteiten. Qua realisatie van de actieplannen voor 2021 zijn de beoogde operationele resultaten ondanks de coronamaatregelen grotendeels behaald, bijvoorbeeld door deelname aan succesvolle EU-acties en opsporingsonderzoeken.

Strategische allianties en plaatsingen

Met strategische internationale plaatsingen krijgt de politie meer inzicht in relevante internationale organisaties, zodat zij invloed kan uitoefenen en kennis kan ontsluiten. Er zijn in totaal vijf strategische plaatsingen gerealiseerd bij het Maritime Analysis and Operation Centre-Narcotics, EUROPOL en INTERPOL. De activiteiten uit het programma Internationaal Ontwikkelen dragen bij aan het verder ontwikkelen van de politie op internationaal gebied en het uitbreiden van de groep van potentiële kandidaten voor internationale plaatsingen. Als onderdeel hiervan zijn in 2021 (soms in aangepaste onlinevorm) diverse resultaten gerealiseerd, zoals een training voor de strategische top in samenwerking met Instituut Clingendael, een deelnemer aan het stageprogramma bij de Europese Commissie en één leerwerkperiode bij INTERPOL.

3.5.1 Grenzen en veiligheid

Het programma Grenzen en Veiligheid wordt in opdracht van de EU uitgevoerd door de politie, het OM, de Immigratie- en Naturalisatiedienst, de Koninklijke Marechaussee, het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Dienst Terugkeer en Vertrek, Just-ID en het Ministerie van JenV. Zaken als IV en ICT, werkprocessen, wetgeving en beleid in de Schengenlanden uitbreiden en beter op elkaar afstemmen, kan zowel het bewaken van de buitengrenzen als het vreemdelingtoezicht versterken.

In 2021 is het programma verder ingericht en zijn circa vijftien werkplannen opgesteld en belegd. Deze gaan over het ontwikkelen en bouwen van IV en ICT, het aanpassen van werkprocessen en -procedures, het werven en opleiden van nieuwe medewerkers en het inregelen van nieuwe overleg- en rapportagestructuren. Hiervoor startte in 2021 de werving en selectie van nieuwe politiemedewerkers. Ook zijn gesprekken gevoerd met de Politieacademie. Een groot deel van alle politieambtenaren op het gebied van Grenzen en Veiligheid heeft bijscholing nodig. Een daarvoor opgerichte werkgroep coördineert dat traject. De informatie die het programma Grenzen en Veiligheid gaat opleveren, zal leiden tot betere detectie van identiteitsfraude, terrorisme, uitbuiting en gesignaleerden.

4. Bedrijfsvoering

4.1 Ontwikkelprogramma Bedrijfsvoering

De politie professionaliseerde haar dienstverlening in 2021 verder. Daardoor verbeterde de verbinding tussen bedrijfsvoering en de operatie. De veranderbeweging PDC Next Level – die in lijn ligt met het kabinetsstandpunt inzake het eindrapport van de Commissie Evaluatie Politiewet 2012 en met de cao-afspraken – fungeerde hierbij als belangrijke stuwende kracht. Daarnaast vormde duurzaamheid in 2021 een belangrijk thema in de bedrijfsvoering⁹. Tevens is het investeren in menselijk kapitaal – en het aantrekken en behouden van een passende bemensing – van essentieel belang bij de uitvoering van politiewerkzaamheden.

Het verbeteren van de dienstverlening (menselijke maat) via PDC Next Level

In 2017 startte een veranderbeweging met de ambitie om de dienstverlening slimmer, sneller en makkelijker maken. Via productielijnen en daaraan verbonden multidisciplinaire productieteams werkte het Politiedienstencentrum (PDC) de afgelopen jaren aan een aantal verbeteringen. In 2021 waren dat onlineproducten, een dienstencatalogus in de vorm van een webshop, servicepleinen en het inrichten van feedback. Vanuit de waarden betaalbaarheid, operationele oriëntatie, klantverwachting, multidisciplinaire samenwerking en impact wordt ingezet op beter aansluiten bij de afnemers. Ten behoeve van de verdere ontwikkeling van de PDC-dienstverlening is een dienstverleningstafel ingericht.

Aantrekken en behouden van passende bemensing

Het Strategisch Organisatie- en Personeelsbeleid 2021-2025/2030 is in 2021 vastgesteld. Op lange termijn koppelt de politie maatschappelijke opgaven aan wat zij nodig heeft. Er is besloten te werken met een jaarschijf vanuit de vijf strategische kernopgaven:

- politie duurzaam inzetbaar;
- de politie steeds goed en juist bezet;
- bekwame politie nu en in de toekomst;
- wendbare politie die flexibel inspeelt op ontwikkelingen;
- effectieve sturing: opgave, talent en budget steeds verbonden.

Jaarlijks wordt bepaald welke subthema's, acties en opgaven voor de volgende jaarschijf relevant zijn. De eerste stappen in de beleidsuitvoering zijn al gezet, onder meer via het instroomarrangement 2022.

⁹ paragraaf 4.2.1.

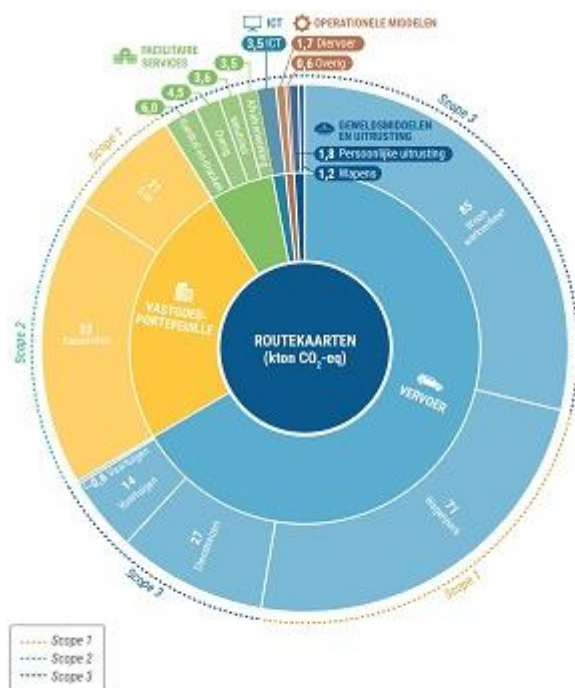
4.1.1 Duurzaamheid

Duurzaamheid is een opgave die onder andere gaat over klimaat, schaarste, diversiteit, gezondheid en veiligheid. Om als werkgever toekomstbestendig te blijven en bij te dragen aan een toekomstbestendige samenleving, geeft de politie duurzaamheid een plaats in de hele organisatiestrategie. Haar ambitie luidt:

Op een steeds duurzamere wijze bijdragen aan een veilige, rechtvaardige en inclusieve samenleving. We bewegen mee en stimuleren de verduurzaming van mens, milieu en maatschappij om onveranderd waakzaam en dienstbaar te zijn.

De politie stelde in 2019 haar visie op duurzaamheid op en formuleerde daarin een eerste richting waarop zij in wilde zetten, waaronder CO₂-reductie op de vastgoedportefeuille en vervoer. In 2021 liet de politie een ecologische voetafdruk opstellen om een nog beter beeld te krijgen van de milieupact. Grotendeels bevestigt dit beeld de gekozen richting wat betreft huisvesting en vervoer, waarvoor routekaarten zijn opgesteld en uitgevoerd.

In deze voetafdruk is niet alleen CO₂-uitstoot gemeten, maar ook andere broeikasgassen, weergegeven als CO₂-equivalent. De figuur hieronder geeft de ecologische voetafdruk van de politie weer, uitgesplitst in diverse domeinen.

Figuur 8: De CO₂-voetafdruk van de verschillende onderdelen van de routekaarten.

- De totale uitstoot van de politie is 297 kton CO₂-equivalent. Vervoer en energie zijn samen goed voor meer dan 90% van de totale uitstoot.
- Vervoer is twee derde van de totale uitstoot van de politie (inclusief vaartuigen en helikopters).
- Huisvesting (energie) is een kwart van de uitstoot van de politie.
- De rest is 9% van de totale uitstoot (25 kton CO₂-equivalent). Voedsel en dranken, ICT en afvalverwerking dragen daarvan het meeste bij.

Routekaarten bedrijfsvoering

In de routekaarten voor de verduurzaming van de vastgoedportefeuille, vervoer en Facilitaire Services (FS), Geweldsmiddelen en Uitrusting (G&U) en Operationele Middelen (OM) zijn de volgende doelen opgenomen:

- Huisvesting: de politie streeft naar een CO₂-reductie van 49% in 2030 en 95% in 2050 ten opzichte van 1990. In het Coalitieakkoord Rutte IV van 16 december 2021 is de doelstelling verhoogd naar 60% om 55% reductie in 2030 te kunnen halen.
- Vervoer: de politie streeft naar halvering van milieubelastende reiskilometers in 2030 ten opzichte van 1990.

De politie streeft naar volledig circulair zijn in 2050 wat betreft de categorieën FS, G&U en OM door:

- het circulair inrichten van negen (van de zestien) portefeuilles in 2025;

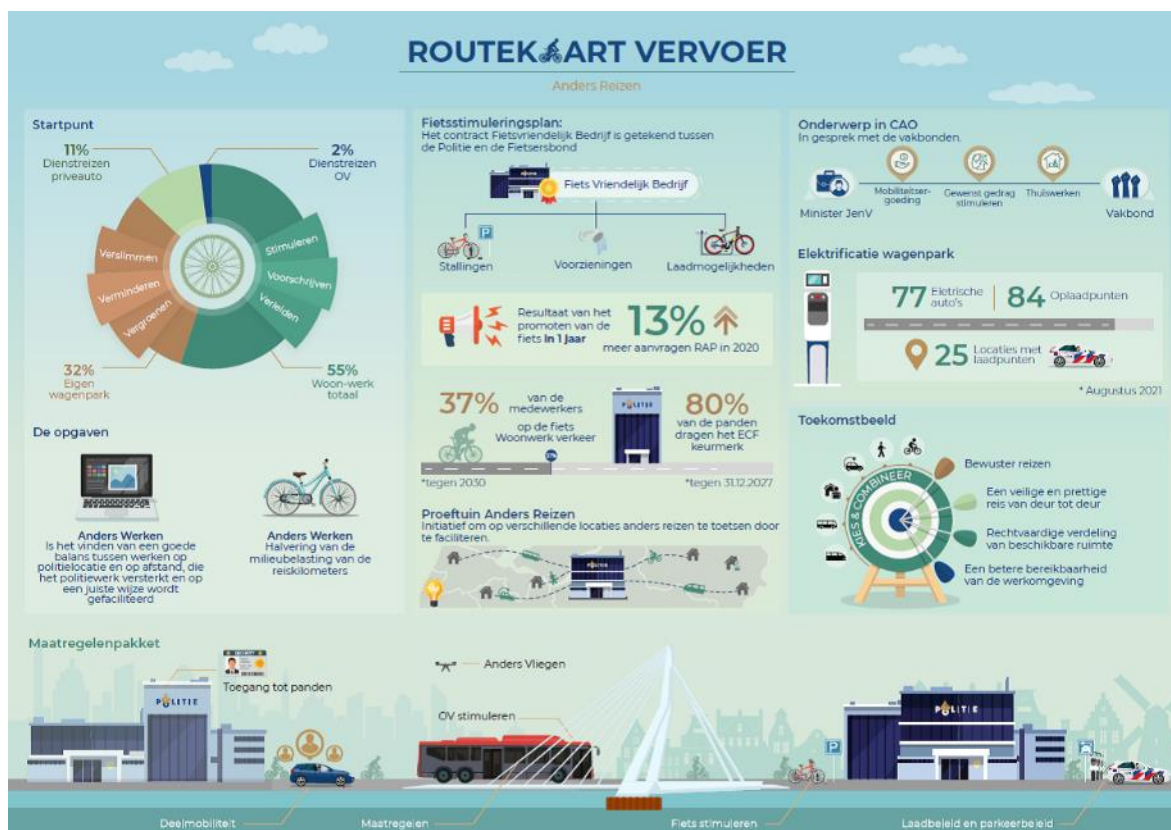
- het circulair werkend maken van vijf portefeuilles in 2030;
- de politie verduurzaamt (inter)nationale productieketens door misstanden op het gebied van arbeidsomstandigheden, eerlijk zakendoen en mensenrechten tegen te gaan;
- De politie stimuleert arbeidsparticipatie (SROI) bij leveranciers in de keten.

Resultaten huisvesting

Tot oktober 2021 hebben de Verduurzaming Vastgoedportefeuille en het Uitvoeringskader Projecten geleid tot een besparing van 11.500 ton CO₂ ten opzichte van 1990. Dit betreft een CO₂-reductie van 16%.

Het grootste deel van de besparing is bereikt met de uitvoering van de huisvestingsplannen per eenheid (afstoot, projecten en onderhoud). Ook wordt een belangrijk deel van de (toekomstige) CO₂-reductie bereikt door de inkoop van duurzame energie. Eind 2021 kocht het korps al honderd procent van zijn energie duurzaam in. Het korps hanteert nog geen positieve correctie als gevolg van de inkoop van duurzame energie. Op dit moment beschikt 88% van de politiegebouwen over een slimme meter en hanteert het korps dit werkelijke energie- en gasverbruik. Als laatste geldt dat ook het inzicht in de energielabels is verbeterd: het huidige gewogen energielabel (op basis van m² per energielabel) betreft per eind 2021 energielabel C.

Resultaten vervoer

Eind 2021 waren er 79 emissieloze voertuigen in gebruik bij de politie. Een deel daarvan wordt herkenbaar ingezet door de basisteams om ervaringen op te doen voor de toekomstige elektrische politievoertuigen.

Initiatieven

Naast de routekaart zijn er in 2021 verschillende initiatieven opgestart. Deels vanuit de organisatie en deels vanuit het duurzaamheidsteam. Deze initiatieven sluiten naadloos aan bij duurzaamheidsdoelen als het verslimmen en vergroenen van de politieorganisatie.

Het initiatief **verwerken van drugsafval** onderzoekt hoe waardevolle stoffen uit drugsafval teruggewonnen kunnen worden. Dit drukt de kosten van de verwerking en realiseert een CO₂-reductie. Ook genereert de verkoop van teruggewonnen stoffen mogelijk opbrengsten.

Politie, OM en rechtspraak zijn een samenwerking aangegaan waarbij is afgesproken dat de processen-verbaal van de politie digitaal verstuurd worden naar het OM door middel van het **Digitaal Product Dossier** (DPD), waarmee deze dossiers digitaal zijn op te maken, te beheren, te ondertekenen en door te sturen naar het OM.

Het Knooppunt Duurzaamheid faciliteert **onlinewebinars** waar verschillende thema's centraal staan met als doel de kennis over duurzaamheid breed in de organisatie te verspreiden. De webinars worden per kwartaal bezocht door 150-200 personen.

Koffiebekers Alle plastic bekertjes en roerstaafjes zijn afgelopen jaar vervangen door karton. Er worden per jaar circa 45.000.000 bekers gebruikt. Dat zijn er 123.288 per dag.

4.2 Personeel

4.2.1 Begrotingsmodel: middelen inzichtelijk gemaakt per eenheid

Begroting 2021

Eenheden Bedragen x € 1 miljoen	NN	ON	MN	NH	AM	DH	RD	ZWB	OB	LB	Totaal RE	LE	PDC	KL + St.	PA	Totaal
Personeel	281	472	317	240	361	413	394	235	215	199	3.127	402	536	60	96	4.220
Operatie	20	30	22	16	24	27	26	16	15	13	208	26	27	2	3	267
Vervoer	13	22	14	10	13	15	15	11	9	8	130	48	23	0	4	205
Beheer	2	3	2	1	2	2	2	2	1	1	19	2	31	11	0	63
Specifiek	3	6	5	3	15	5	6	5	3	5	55	64	177	43	23	362
Totaal	319	532	360	271	415	462	443	268	243	225	3.539	542	794	116	126	5.117
Sterkte (in fte's)	4.112	7.115	4.897	3.589	5.482	6.289	6.023	3.523	3.230	2.983	47.243	5.412	7.303	586	1.212	61.756
Gem./fte (x € 1.000)	77,6	74,8	73,5	75,5	75,7	73,5	73,6	76,1	75,2	75,5	74,9	100,1	108,8	198,6	103,6	82,9

Realisatie 2021

Eenheden Bedragen x € 1 miljoen	NN	ON	MN	NH	AM	DH	RD	ZWB	OB	LB	Totaal RE	LE	PDC	KL + St.	PA	Totaal
Personeel	284	485	325	244	370	434	410	242	215	203	3.212	414	596	68	106	4.395
Operatie	19	29	23	16	28	26	29	17	14	15	216	31	115	5	4	371
Vervoer	13	21	13	10	12	15	14	11	9	8	124	44	20	0	3	192
Beheer	2	3	3	2	3	4	3	2	2	3	26	3	55	36	4	124
Specifiek	4	3	5	3	14	7	3	5	2	4	49	93	2	5	0	149
Totaal	322	541	369	274	426	485	460	276	241	233	3.627	585	787	115	117	5.231
Sterkte (in fte's)	4.129	7.201	4.994	3.577	5.581	6.514	6.199	3.588	3.163	3.001	47.947	5.300	7.784	664	1.292	62.987
Gem./fte (x € 1.000)	78,1	75,1	73,9	76,7	76,4	74,4	74,1	77,0	76,3	77,6	75,7	110,3	101,1	172,9	90,8	83,0

*Exclusief bezettingscijfers LMS

4.2.2 Bezetting per eenheid

Personeel

Dit overzicht toont de operationele sterkte (OS), inclusief de aspiranten per eenheid en de niet operationele sterkte (NOS) per 31 december 2021. Daarbij worden ook de kosten voor de vaste personeelslasten inzichtelijk gemaakt.

	Operationele sterkte (incl. aspiranten)
	Niet-operationele sterkte
	Personeelskosten in miljoenen euro's

PDC & Staf KL
 155
 8293
 € 664

Landelijke Eenheid
 4914
 386
 € 414

Politie-academie
 38
 1254
 € 106

Den Haag
 6200
 314
 € 434

Amsterdam
 5339
 242
 € 370

Rotterdam
 5933
 266
 € 410

Zeeland-West-Brabant
 3433
 155
 € 242

Noord-Holland
 3409
 168
 € 244

Midden-Nederland
 4785
 209
 € 325

Oost-Brabant
 3024
 139
 € 215

Limburg
 2862
 139
 € 203

Noord-Nederland
 3968
 161
 € 284

4.2.3 Strategische personeelsplanning

4.2.3.1 Sterkteontwikkeling

Ontwikkeling van de operationele formatie

De operationele formatie is de afgelopen jaren gegroeid en nam in 2021 met 472 fte's verder toe naar een formatie van 51.728 fte's. Dit is conform de begroting. De groei bevat naast de voorziene groei op grond van het regeerakkoord Rutte III ook groei in het kader van onder meer Zeden, AVIM (motie mensenhandel en motie I&R-straten) en de Brexit. In het kader van het regeerakkoord Rutte III bedroeg de totale formatieve groei in 2021 154 fte's, waarvan 108 fte's in de operationele formatie.

Ontwikkeling van de operationele bezetting

De operationele politiesterkte omvat alle functies waarbij medewerkers direct contact hebben met de burger en/of een directe inhoudelijke bijdrage leveren aan de primaire politietaak. Het gaat bijvoorbeeld om wijkagenten, rechercheurs, hondengeleiders, aspiranten en receptionisten. Ultimo 2021 bedroeg de operationele bezetting 50.970 fte's (van wie 4781 fte's aspiranten).

De politie maakte de afgelopen jaren een groei van de formatie (het aantal fte's in vaste dienst binnen een organisatie, zoals dat in de financiële begroting is goedgekeurd) door. In de begroting 2021 werd eerder nog uitgegaan van een lagere eindstand van de formatie. De gerealiseerde bezetting (het aantal fte's dat werkelijk in vaste dienst is) blijft daarbij echter achter. In 2021 is de operationele sterkte met 342 fte's gestegen.

Werkdruk

Desondanks is de rooster- en werkdruk in 2021 ten opzichte van 2020 niet afgenomen. Om de periode tot 2025 te overbruggen heeft de politie in 2021 gewerkt op lokaal, (boven)regionaal en landelijk niveau met een plan van aanpak *Capaciteit bevorderende maatregelen basisteams korte termijn*. De politiechefs zijn verantwoordelijk voor de uitvoering ervan. Een coördinatieteam GGP/Politiecapaciteit fungeert als aanjager en is tevens verantwoordelijk voor de monitoring van de programmavoortgang. Het jaar 2021 stond voor een belangrijk deel in het teken van de totstandkoming van allerlei producten in de vorm van beleidsvoorstellen, handelingsperspectieven, experimenten en/of proefomgevingen als voorbereiding op de invoering hiervan door de lijn.

In de onderstaande tabel (model D) staan de begrote en de gerealiseerde bezettingscijfers voor de operationele en de niet-operationele sterkte.

OS excl. Aspiranten		
	Begroting 2021	Real. dec. 2021
Sterkte aanvang boekjaar	46.278	46.174
Instroom uit opleiding	1.931	1.708
(Zij)instroom	932	1.178
Werktijdwijziging	-83	-54
Doorstroom NOS>OS	108	139
Doorstroom OS>NOS	-288	-316
Interne doorstroom OS>ASP	-	-99
Uitstroom (voorzienbaar)	-1.695	-1.701
Uitstroom (onvoorzienbaar)	-823	-840
Sterkte einde boekjaar	46.361	
Gerealiseerd dec.2021		46.189
Aspiranten		
Sterkte aanvang boekjaar	4.177	4.454
Externe instroom in opleiding	2.406	2.148
Interne doorstroom OS>ASP	-	99
Interne doorstroom NOS>ASP	-	20
Uitval	-272	-236
Uitstroom uit opleiding	-1.931	-1.712
Werktijdwijziging		8
Sterkte einde boekjaar	4.380	
Gerealiseerd dec.2021		4.781
OS incl. aspiranten (totalen)		
Sterkte einde boekjaar	50.741	
Gerealiseerd dec.2021		50.970
NOS		
Sterkte aanvang boekjaar	11.305	11.669
Instroom uit opleiding	451	1.040
Doorstroom NOS>OS	-108	-139
Doorstroom OS>NOS	288	316
Interne doorstroom NOS>ASP*		-17
Uitstroom (voorzienbaar)	-512	-435
Uitstroom (onvoorzienbaar)	-250	-316
Werktijdwijziging	-11	22
Sterkte einde boekjaar	11.163	
Gerealiseerd dec.2021		12.140

* Is inclusief 3,2 fte's ASP>NOS

Ontwikkeling operationele sterkte en aspiranten

Er is in 2021 ingezet op zijinstroom via de werving van operationele sterkte (OS) vanuit de externe arbeidsmarkt. De begrote zijinstroom bedroeg 932 fte's. De realisatie is circa 250 fte's hoger uitgekomen.

In 2021 is ook het nieuwe tweejarige basispolitieonderwijs N4 (PO21) gestart. De instroomdoelstellingen zijn grotendeels gehaald. Na de totstandkoming van de begroting 2021 is besloten om vier klassen HTVP (Handhaving Toezicht Veiligheid Politie – een mbo-opleiding die het voorportaal vormt voor een initiële opleiding in het veiligheidsdomein) in verband met de samenloop met het PO21 niet door te laten gaan. Dit verklaart waarom de instroom van aspiranten in 2021 daarmee 139 fte's lager was dan begroot en is uitgekomen op 2267 fte's. Van deze instroom hadden bijna 100 fte's aspiranten al een functie in de operationele sterkte. Deze leidde niet tot een verhoging van de operationele bezetting; het is een verschuiving binnen de operationele sterkte.

De uitstroom van operationele medewerkers bedroeg in 2021 ruim 2500 fte's, het hoogste aantal in jaren. De piek in de pensioenuitstroom, extra verhoogd door de in 2021 gestarte RVU-regeling, is met 1701 fte's het grootste deel van de verklaring. Van deze pensioenuitstroom maakten 1076 fte's gebruik van de RVU-regeling.

Van alle aspiranten die in opleiding waren in 2021 (gemiddeld over het jaar ruim 4600 fte's) zijn er in 2021 in totaal 236 fte's uitgevallen tijdens de opleiding; 1708 fte's aspiranten kregen na het behalen van hun diploma aan de Politieacademie een operationele functie.

Ontwikkeling van de niet-operationele sterkte

Tot de niet-operationele sterkte (NOS) van de politie behoren alle ondersteunende bedrijfsvoeringsfuncties en docentfuncties bij de Politieacademie. Ook zijn er NOS-functies die direct bijdragen aan de operationele resultaten zoals ICT-specialisten in Cybercrimeteams of operationele collega's die taken van docenten of trajectbegeleiders verrichten.

Voor de NOS heeft de politie intern een dalpad afgesproken. Om dat dalpad te kunnen realiseren geldt sinds de tweede helft van 2021 een zeer terughoudend openstellingsbeleid voor NOS-vacatures. De politie hanteert intern een zogenoemde NOS-monitor om de ontwikkeling van de NOS te monitoren. De werkelijke overbezetting NOS ten opzichte van het dalpad uit de begroting is circa 330 fte's. Het grootste deel van deze overbezetting valt binnen het Politiedienstencentrum (PDC) en de Staf Korpsleiding.

In het hoofdbesluitvormingsmoment van december 2020 is vastgesteld dat de afbouw van de NOS het pad volgt van de Meerjarenbegroting 2021 en in 2024 op formatie is. Dat is voor 2021 niet gerealiseerd, maar dat streven staat voor de komende jaren nog steeds overeind.

4.2.4 Sociale paragraaf

Het politievak is dynamisch, complex en boeiend. Tegelijkertijd is het een hoogerisicoberoep dat veel vraagt van medewerkers. Het werk stelt voortdurend hoge eisen aan medewerkers, zowel fysiek als mentaal.

4.2.4.1 Verzuim

Het verzuim bij de politie bedroeg in 2021 5,6% (12-maandsgemiddelde). Dat is 0,1% hoger dan het verzuim over 2020. Het jaar daarvoor was sprake van een significante verzuimdaling, van 6,2% in 2019 naar 5,5% in 2020. Vooral in de periode na invoering van de coronamaatregelen (medio maart 2020 tot en met maart 2021) daalde het gemiddelde verzuim significant. Meer aandacht voor elkaar, meer regelruimte en minder reisbewegingen zijn factoren die daaraan bijdroegen. Vanaf juni 2021 was er sprake van een stijging in het (12-maandsgemiddelde) verzuimpercentage. Het programma Verzuim analyseert in 2022 welke redenen hieraan ten grondslag liggen.

De doelstelling om het verzuim in de periode tot en met 2023 terug te dringen naar maximaal 5,9% (12- maandsgemiddelde) is vroegtijdig gerealiseerd. Dit resultaat is bereikt door het verder uitvoeren van het landelijke plan van aanpak verzuim, de hieraan gerelateerde eenheidsplannen, verzuimanalyses en de bewustwordingscampagne. Voor de komende periode is het belangrijk om het verzuimpercentage te bestendigen of verder terug te dringen.

In het plan van aanpak Verzuim ligt de nadruk op goed contact tussen de leidinggevende en de medewerker. Zo bevat het plan van aanpak een training om leidinggevendenden beter uit te rusten voor hun taak: het voorkomen van en begeleiden bij verzuim en vroegsignalering van psychosociale problemen bij medewerkers. Dit kreeg in 2021 vervolg. Alle zittende leidinggevendenden waren eind 2021 getraind.

Op het gebied van veilig en gezond werken zijn de afgelopen jaren in samenwerking met de Centrale Ondernemingsraad, de politievakorganisaties en het Ministerie van JenV veel

verbeteringen en ontwikkelingen ingezet.

4.2.4.2 Preventie en Zorg

Waarschuwingssysteem leidinggevenden (Barista)

De politie blijft zoeken naar mogelijkheden om psychosociale klachten ten gevolge van werkervaringen te voorkomen. Niet alleen om daarmee uitval te voorkomen, maar vooral om het welzijn van werknemers te bevorderen. Het realiseren van de landelijke database GTPA (Geweld Tegen Politieambtenaren) maakte duidelijk dat politiemedewerkers niet zelden meer dan één keer daarmee geconfronteerd worden en dat stapeling van die ervaringen een negatieve impact heeft op hun welzijn. Een dergelijke cumulatie kan leiden tot psychosociale klachten en uiteindelijk zelfs tot de beroepsziekte PTSS (PTSS veroorzaakt door het politiewerk). Dat geldt eigenlijk voor alle werkervaringen met impact.

In 2021 is gewerkt aan een eerste versie van een waarschuwingssysteem voor leidinggevenden. Bij een stapeling van incidenten met impact wordt de leidinggevende uitgenodigd om contact te zoeken met de betreffende collega. De collega's krijgen vooraf een briefing over de werking en de bedoeling. Zij kunnen zelf beslissen of ze deelnemen. Doel is aandacht en steun in een collegiaal gesprek tussen de leidinggevende en de werknemer over zijn of haar welzijn tegen het licht van gestapelde werkervaringen met impact. De naam van het project is Barista, omdat de leidinggevende wordt uitgenodigd 'een bakkie te doen'. Barista is ontwikkeld in samenwerking met leidinggevenden die ervaring hebben met het bieden van aandacht en steun aan collega's die geconfronteerd zijn met ingrijpende incidenten.

Psychosociale arbeidsbelasting

Vanaf zomer 2021 is in meerdere eenheden conform een driejarige cyclus gestart met het aanbieden van de Medewerkersmonitor/Risico-inventarisatie en -evaluatie Psychosociale Arbeidsbelasting (MEMO/RI&E PSA). De monitor dient zicht te verschaffen in werkgerelateerde risico's op het gebied van psychosociale arbeidsbelasting en hoe medewerkers het werk ervaren. Alle eenheden hebben de MEMO/RI&E PSA fasegewijs aangeboden in een periode die doorliep tot medio 2021. De uitkomsten komen via een online resultatendashboard beschikbaar voor alle chefs. De uitkomsten van de Medewerkersmonitor kunnen medewerkers, leidinggevenden en teams ondersteunen bij het gemotiveerd, gezond en weerbaar blijven. Nu van alle eenheden de resultaten beschikbaar zijn, wordt in kaart gebracht hoe medewerkers de arbeidsbelasting, het werkplezier en de werkdruk ervaren.

Bewustwording risico's politiewerk

Bewustwording van de mogelijke risico's van het politiewerk en het effect hiervan op de mentale gezondheid van medewerkers kan helpen om uitval door psychosociale klachten te voorkomen. In 2021 is de proef gecontinueerd, die politiemedewerkers met PTSS in staat stelt om op te treden als professioneel ervaringswerker of ervaringsdeskundige, zodat zij als neventaak op professionele wijze (en met zorg) inzetbaar zijn ter ondersteuning van onder andere de voorlichting.

Buddy's beroepsziekte PTSS en dienstongevallen

In 2021 zijn kwartiermakers in een proefproject aan de slag gegaan om het buddieschap voor medewerkers met de beroepsziekte PTSS in te voeren. Het doel van deze buddy's is om medewerkers die door de beroepsziekte PTSS of een dienstongeval lang uit roulatie zijn geraakt te ondersteunen bij onder andere re-integratie. Buddy's krijgen een specifiek opleidings- en intervisietraject aangeboden. De buddy is een waardevolle aanvulling op het reguliere zorgaanbod vanuit de teams Veilig en Gezond Werken in de eenheden.

Preventief Medisch Onderzoek

Ook heeft een proeftuin Preventief Medisch Onderzoek (PMO) plaatsgevonden. Deze richtte zich op de gezondheidsrisico's die uit de Risico-inventarisatie en -evaluatie Psychosociale Arbeidsbelasting naar voren komen. Dit kan werkgerelateerde gezondheidsschade en

beroepsziekten voorkomen of beperken. Daarnaast verschaft het onderzoek inzicht in de risicofactoren die van invloed kunnen zijn op de individuele gezondheid van de medewerker. De uitvoeringsregeling PMO wordt op basis hiervan ontwikkeld.

Mirrorzelftest na ingrijpende gebeurtenissen

De Mirrorzelftest is in 2021 ontwikkeld en ingevoerd. Deze test geeft op basis van anonieme vragen inzicht in de aanwezigheid en ernst van ervaren klachten na ingrijpende gebeurtenissen. Daarnaast biedt de zelftest persoonlijk advies, informatie en gerichte toeleiding naar verdere ondersteuning. Medewerkers kunnen ook een test voor een collega invullen.

Het instrument wordt al succesvol ingezet bij het veteranenloket en door Slachtofferhulp. Onderzoek heeft uitgewezen dat het gebruik van de Mirrorzelftest in tien procent van de gevallen inderdaad leidt tot het inschakelen van hulp en dat gebruikers de test als heel gebruiksvriendelijk ervaren. De Mirrorzelftest kan leidinggevend, het Team Collegiale Ondersteuning, het bedrijfsmaatschappelijk werk, de eenheidspsychologen en het 24/7-loket ondersteunen als screenings- en toeleidingsinstrument. Mirror maakt onderdeel uit van de VGW-app Gezondheidsmanagement in je smartphone (GIJS).

Handelingsperspectief opvang na ingrijpende gebeurtenissen

Het participatief actieonderzoek naar de effectiviteit van bestaande voorzieningen voor nazorg na ingrijpende incidenten is in 2021 afgerond. Naar aanleiding hiervan stelde het korps een handelingsperspectief voor opvang na ingrijpende gebeurtenissen op. Hierin staan alle voorzieningen van nazorg. Het betreft informatie die voor medewerkers en leidinggevend relevant is na ingrijpende gebeurtenissen.

Suïcidepreventietraining

Met de Stichting 113 Zelfmoordpreventie is de suïcidepreventietraining in 2021 verder ontwikkeld. Die is opgezet om leidinggevend te informeren over suïcidepreventie in de omgang met de medewerker. De training vergroot de kans dat een medewerker met suïcidale gedachten de hulp krijgt die op dat moment nodig is. In 2021 zijn alle nieuwe bedrijfsmaatschappelijk werkers en eenheidspsychologen opgeleid in het geven van de verder uitgewerkte suïcidepreventietraining. Vanwege de coronamaatregelen in 2021 vonden slechts enkele van die trainingen doorgang.

Rondetafelgesprekken over vitaliteit, duurzame inzetbaarheid en ontwikkeling

Er zijn gesprekken gevoerd met medewerkers en leidinggevend uit verschillende (vak)groepen en verschillende generaties over hun visie op vitaliteit en duurzame inzetbaarheid. Dit in relatie tot hun professionaliteit als politiemedewerker en rekening houdend met hun verschillende taken, werk- en levensfasen. In januari 2022 volgt een flitspeiling onder medewerkers. De resultaten worden begin 2022 verwacht. De verkregen inzichten betreft de politie bij de onderhandelingen over het volgende arbeidsvoorwaardenakkoord.

Bescherming diender tegen onlineagressie, fysieke vormen van agressie en geweld en bieden van zorg en ondersteuning

Maatschappelijke en technologische ontwikkelingen veroorzaken doorlopend nieuwe kwetsbaarheden voor mensen met een publieke taak. De verdere digitalisering van de samenleving brengt mensen ertoe om op internet politiemensen, maar ook politici, journalisten of opiniemakers te intimideren. Niet langer het ambt, maar de persoonlijke levenssfeer is daarbij steeds vaker het mikpunt. Dit heeft grote impact op het welzijn van politiemensen en hun naasten. Het is daarom van cruciaal belang om, met extra inspanning en rechtdoend aan de beginselen van de rechtsstaat, hier een dam tegen op te werpen. Om uitdrukking te geven aan de waardering en steun voor de zwaarte en complexiteit van hun noodzakelijke werk voor de samenleving hebben de minister van JenV, de korpschef en de politievakorganisaties zich ingezet voor een adequate rechtsbescherming en -positie voor politiemensen en hun naasten. Hierbij zijn als kernpunten gehanteerd: het beschermen van de medewerker tegen onlineagressie, fysieke vormen van

agressie en geweld en het bieden van zorg en ondersteuning aan de medewerker. In 2021 is een paritaire werkgroep geformeerd met vertegenwoordigers van het Ministerie van JenV, politievakorganisaties en politie. De werkgroep heeft als doel om elkaar te informeren, kennis op te halen en op basis daarvan acties uit te zetten.

Regelingen: Tijdelijke maatwerkregeling duurzame inzetbaarheid en eerder uittreden

De politievakorganisaties, de Centrale Ondernemingsraad, het Ministerie van JenV en de politie ontvingen in 2021 gezamenlijk een beschikking tot subsidieverlening in het kader van de *Tijdelijke maatwerkregeling duurzame inzetbaarheid en eerder uittreden* als onderdeel van het pensioenakkoord 2019.

Het streven is om met de subsidie eraan bij te dragen dat politiemedewerkers hun pensioen gezond werkend kunnen bereiken en hen te stimuleren en faciliteren om zicht te krijgen op, zich bewust te worden van en regie te nemen over hun persoonlijke duurzame inzetbaarheid. Onderstaande onderdelen maken in samenhang deel uit van de subsidie:

- Het ontwikkelen van de zelfscan duurzame inzetbaarheid (gericht op gezondheid/vitaliteit, leren en ontwikkeling, loopbaanmobiliteit). Op basis hiervan krijgt de betreffende medewerker tevens op de persoon gerichte c.q. op maat gemaakte suggesties, adviezen en interventies uit het interne politieaanbod aangereikt met betrekking tot het optimaliseren van de persoonlijke inzetbaarheid.
- Het creëren en inrichten van een digitaal platform, waar voor alle medewerkers van de sector politie alle interne en externe relevante informatie bijeen is gebracht.
- Medewerkers extra stimuleren op het gebied van duurzame inzetbaarheid – met daarbij een impuls op eigen regie – door het aanbieden van een vitaliteitsvoucher dat zij kunnen besteden aan diensten die zijn gerelateerd aan hun persoonlijke vitaliteit, loopbaan en ontwikkeling.
- Bewustwording creëren bij werkgever en werknemer over het begrip 'eigen regie' en wat eigen regie met betrekking tot persoonlijke ontwikkeling, duurzame inzetbaarheid en vitaliteit inhoudt.
- Bewustwordings- en communicatiecampagne opzetten en uitvoeren.

Rouwverlof

Vanaf december 2021 is het mogelijk om rouwverlof op te nemen. Dat is eerder dan de formele wijziging in het Besluit algemene rechtspositie politie (BARP). Hiermee wordt meer ruimte gegeven aan medewerkers om afscheid te nemen van een dierbare. Het buitengewoon verlof bij het overlijden van partners en familieleden in de eerste graad is uitgebreid van vier dagen naar verlof ter hoogte van tweemaal de arbeidsduur per week van de betreffende medewerker. Dit verlof kan worden opgenomen in de vier weken na de dag van het overlijden. Het verlof bij het overlijden van familieleden in de tweede graad is ook uitgebreid. Voor leidinggevend en medewerkers is een handelingsperspectief voor de omgang met rouw op het werk opgesteld. Het handelingsperspectief is gericht op het belang van opvang, contact en communicatie.

Herziening stelsel beroepsziekten, beroepsincidenten en dienstongevallen

Een paritaire werkgroep, bestaande uit een afvaardiging van de politievakorganisaties, de Centrale Ondernemingsraad, het Ministerie van JenV en de politie, werkt aan de herziening van het stelsel beroepsziekten, beroepsincidenten en dienstongevallen. Centraal daarbij staan vereenvoudiging en meer aandacht voor de menselijke maat. Het nieuwe stelsel beroepsgerelateerd letsel ondersteunt het herstel en de re-integratie van medewerkers die letsel en/of ziekte hebben opgelopen, waarbij verband bestaat met de uitoefening van het werk. Hierbij is gekeken naar wat de medewerker nodig heeft aan informatievoorziening, aandacht, zorg en ondersteuning om optimaal te herstellen en te re-integreren en welke juridische aanspraken op dat moment bijdragen aan het proces. Bewustwording van de mogelijke risico's van het politiewerk, het effect hiervan op de mentale gezondheid van medewerkers en het gericht aanbieden van informatie over voorzieningen en instrumenten op het gebied van preventie zijn belangrijk in de nieuwe werkwijze.

De nieuwe werkwijze maakt geen onderscheid meer tussen beroepsziekten, beroepsincidenten en

dienstongevallen. Beroepsgerelateerd letsel is het uitgangspunt, waarbij het begrip beroepsgerelateerdheid breed is gedeut. Begrippen als buitensporigheid en gevaarzettend zijn hierbij niet meer aan de orde. De nieuwe werkwijze is zo vormgegeven dat de bedrijfsarts vroeg in het proces betrokken wordt indien er sprake is van beroepsgerelateerd letsel. Niet alleen als er sprake is van verzuim, maar ook preventief op het moment dat er nog geen sprake is van verzuim. Vergoedingen van kosten en (rest)schadeposten, aansluitend bij wat maatschappelijk gebruikelijk is, zullen expliciet in de eigen regelgeving worden opgenomen, om zo veel mogelijk te voorkomen dat deze processen via de rechter moeten lopen. Medewerkers krijgen in de nieuwe werkwijze gelegenheid om contra-expertise en advies te vragen aan medische, arbeidskundige en rekenkundige deskundigen.

Indien betrokkenen zich desondanks tot de rechter willen wenden, blijft dat uiteraard mogelijk. Er bestaat overeenstemming over de hoofdlijnen van het nieuwe stelsel. Op onderdelen dient nog uitwerking plaats te vinden. Finale besluitvorming over de nieuwe werkwijze volgt in 2022.

Het programma Specifieke Aandacht en Zorg draagt samen met de betrokken organisatieonderdelen zorg voor een adequate invoering van de nieuwe werkwijze beroepsgerelateerd letsel. Eind 2021 is een eerste plan opgeleverd, waarin de bedoeling van het nieuwe stelsel, de bijzondere zorg en de opgave waar de organisatie voor staat zijn vertaald in concrete uitvoeringsdoelstellingen en -resultaten. De weg hiernaartoe – inclusief planning en het overgangsbeleid – maakt onderdeel uit van dit plan. Op basis van de voorverkenning is eind 2021 een aantal dringende zaken opgepakt.

Impact van de coronapandemie

De corona-impact op de reguliere werkzaamheden en ontwikkelingen was ook in 2021 groot. Inspanningen op het gebied van arbeidsomstandigheden zijn gecontinueerd. Er is blijvend gewerkt aan het in kaart brengen, het beschrijven en het beheersen van de risico's. Evenals aan het actief informeren van politiemedewerkers over deze risico's en de te nemen dan wel geadviseerde maatregelen om iedereen veilig te kunnen laten werken. Naast fysieke (beschermende) maatregelen zijn op psychisch en mentaal vlak maatregelen voortgezet om medewerkers te beschermen en te ondersteunen. Voorbeelden hiervan zijn de digitale nieuwsbrieven COVID-19 met informatie, tips, oefeningen en tools om alle medewerkers fit en vitaal te laten blijven, de Servicedesk COVID-19/Luisterend oorlijn voor mentale hulp bij COVID-19 voor politiemedewerkers plus hun gezinsleden en de Fitpol-app om fysiek en mentaal fit te blijven.

Zowel landelijk als binnen de politieorganisatie is in 2021 veel aandacht besteed aan de vaccinatiemogelijkheid. Politie-medewerkers kregen het aanbod om zich bij zorgen, twijfels en morele dilemma's intern te laten begeleiden met betrekking tot dit vraagstuk.

4.2.4.3 Diversiteit en inclusie

De weergegeven cijfers over 2021 zijn afkomstig van de jaarlijkse Barometer Culturele Diversiteit van het CBS. Deze barometer voldoet aan de privacywetgeving. De barometercijfers worden door het CBS weergegeven als afgerond getal. Kleine verschillen die via een cijfer achter de komma zichtbaar zouden worden, kunnen daarom niet worden aangegeven.

Instroom

De politie wil graag een inhaalslag maken op het gebied van culturele diversiteit om voldoende herkenbaar en benaderbaar te zijn voor alle groepen in de samenleving. De randstedelijke eenheden Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Midden-Nederland streven ernaar dat uiterlijk vanaf 2025 de instroom van aspiranten met een migratieachtergrond in deze eenheden ten minste 35% bedraagt. Het jaar 2021 werd beschouwd als een overgangsjaar naar een nieuwe manier van (samen)werken, gericht op opgavegericht samenwerken en met verantwoordelijkheid in de lijn (in plaats van in een hulpstructuur). Daarom gold voor 2021 als uitgangspunt voor alle eenheden: daling is onwenselijk.

Om het streefcijfer te behalen, is een proef gestart die de lokale kracht van de randstedelijke eenheden en de HR-expertise beter bundelt. Ook zijn er extra maatregelen genomen in het instroomproces ter bevordering van de culturele diversiteit.

Het effect van de huidige inspanningen is nu nog niet in volle kracht terug te zien in de realisatie. Enerzijds komt dit door de lengte van de doorlooptijd tussen werven en (het voornemen tot) aanstellen. Anderzijds kan het verklaard worden doordat in 2020 door de pandemie en de ontwikkeling van het PO21 een aantal klassen is geannuleerd, terwijl hiervoor wel kandidaten waren geselecteerd. Deze kandidaten zijn doorgeschoven naar de eerste instroommomenten in 2021. Het percentage aspiranten met een migratieachtergrond dat in 2021 instroomde:

- vier randstedelijke eenheden gezamenlijk: 23% (ten opzichte van circa 17% in 2020);
- landelijk: 19% (ten opzichte van 16% in 2020).

Het totale percentage nieuwe medewerkers met een migratieachtergrond daalde licht van 19% in 2020 (NOS: 17%, OS exclusief aspiranten 21%) naar 18% in 2021 (NOS: 18%, OS exclusief aspiranten 16%).

Het totale percentage vrouwen dat instroomde schommelt de laatste jaren net boven de 40%. Van 42% in 2019, 44% in 2020 naar 42% in 2021 (NOS: 47%, OS exclusief aspiranten 51%, aspiranten 35%).

Bezetting

Het percentage medewerkers met een migratieachtergrond in het totale personeelsbestand steeg licht en ligt afgerond stabiel op 14%, net als in 2020. De totale bezetting van de politie bedraagt meer dan 60.000 fte's waardoor positieve cijfers van de in- en uitstroom een beperkt effect hebben op het percentage. Onderverdeeld naar sterktesoort is dit het aandeel medewerkers met een migratieachtergrond: NOS 16%, OS 13% en aspiranten 17%.

Het percentage vrouwen in het totale personeelsbestand is 1% hoger dan in 2020, namelijk 39%. Onderverdeeld naar sterktesoort is het aandeel vrouwen als volgt: NOS 46%, OS 37% en aspiranten 36%. Het percentage vrouwelijke leidinggevendenden groeide van 33% in 2020 naar 34% in 2021 (ook in fte's). Ook het percentage leidinggevendenden met een migratieachtergrond steeg van 10% in 2020 naar 12% in 2021.

In de strategische top is 49% vrouw. Hoeveel personen met een migratieachtergrond in de strategische top zitten, valt in verband met de privacywetgeving niet nader te specificeren.

Uitstroom

De totale uitstroom bij de politie is met 4 à 5% extreem laag te noemen, lager dan bij vergelijkbare organisaties. Van de totale uitstroom bij de politie is het percentage medewerkers met een migratieachtergrond 11%. Dat is lager dan het percentage in de bezetting (14%) en het percentage in de instroom (18%). Dit betekent dat medewerkers met migratieachtergrond over het algemeen niet bovengemiddeld uitstromen.

Kijkend naar de uitstroom van aspiranten valt op dat het aandeel aspiranten met een migratieachtergrond gedaald is van 32% in 2020 naar 18% in 2021. Dat is geheel te danken aan het feit dat het percentage aspiranten met een niet-westerse migratieachtergrond dat uitstroomt fors gedaald is: 9% in 2021 ten opzichte van 25% in 2020.

Inzoomend op de jongere medewerkers (tot 30 jaar) blijkt het aandeel uitstromende medewerkers met een migratieachtergrond te dalen. De uitstroom van jonge medewerkers met een niet-westerse achtergrond bedroeg 18% in 2021 ten opzichte van 24% in 2020. De politie doet onderzoek naar de vertrekredenen van deze jonge populatie. De meest recente studie is gestart in

2021 en wordt in 2022 afgerond. Daarnaast zijn lopende het jaar landelijk en lokaal allerlei initiatieven gestart om de landing van nieuwe medewerkers te verbeteren, zoals het korpsintroductieprogramma en buddy's.

4.2.4.4 Banenafpraak (arbeidsbeprekten)

Voor 2021 gold de doelstelling om 599 banen te realiseren met betrekking tot de Banenafpraak die voortvloeide uit het Sociaal Akkoord 2013, waarin afspraken zijn gemaakt over het in dienst nemen van arbeidsbeprekten. In 2024 wil het korps minimaal 713 banen (van 25,5 uur per week) gerealiseerd hebben. De doelstelling voor 2021 is met 660 banen gerealiseerd, met 515 banen via inhuur en 145 banen middels dienstbetrekking. Een belangrijk aandachtspunt is dat de politie twee derde deel van de banen via externe inhuur realiseert.

Terugkijkend op de afgelopen jaren is een stijgende lijn te zien. De instroom vanuit de groep arbeidsbeprekten steeg van 297 banen eind 2019, via 413 banen eind 2020 naar 660 banen eind 2021.

De politie zet zich in om mensen met een arbeidsbeperking werk te bieden. Deze politiemedewerkers werken naar vermogen en ontwikkelen zich naar vermogen. Hun inzet komt ten goede aan de organisatiedoelstellingen. Het korps organiseert proeftuinen om het werk zo veel mogelijk ondersteunend aan het operationele proces te laten zijn. Bijvoorbeeld:

- audiospecialisten (uitwerken verhoor, taps en opname vertrouwelijke communicatie)
- digitaal surveillanten/wijkagenten
- webwinkelsurveillant
- technisch specialist gegevensdragers (mobiele devices)
- cameratoezichtspecialisten
- Intake en Servicemedewerkers
- Digitaal data-analisten (Dienst Regionale Recherche, districtsrecherche, basisteams)
- tactisch analisten (veiligheids- en zaaksanalist).

De proeftuinen die al meerdere jaren lopen zoals Camerabeeldspecialisten, Datascientists, Cybercrimespecialisten en Softwareontwikkelaars zijn in 2021 in meerdere eenheden geïntroduceerd.

Het wetsvoorstel Vereenvoudiging wet banenafpraak en quotum arbeidsbeprekten (Wet BQA) liep in 2021 vertraging op vanwege de coronamaatregelen en was in verband met de demissionaire status van het kabinet ook in 2021 nog niet behandeld. In het wetsvoorstel staat dat het onderscheid tussen overheid en bedrijfsleven in de Banenafpraak vervalft. Met behulp van de vereenvoudigde wetgeving krijgen werkgevers meer mogelijkheden om banen te realiseren. De Banenafpraak levert hiermee ook een wezenlijke bijdrage aan het programma Politie voor Iedereen, dat streeft naar een inclusieve werkcultuur, waarin ruimte is voor het anders zijn en waarin verschillen worden herkend, gewaardeerd en benut.

4.2.5. Vrijwilligersmanagement

Naast de opname van de rechtspositie van de politievrijwilligers in het BARP per 1 november 2021 zijn per 1 januari 2021 ook de HR-processen voor de politievrijwilligers zo veel mogelijk geautomatiseerd. Hiermee is een belangrijke stap gezet in de volledige uitvoering van de cao-afspraken over politievrijwilligers uit 2012-2015 en 2015-2017.

Er kwam eenduidigheid in de werkprocessen en systemen en verantwoordelijkheden zijn in de lijn gewaarborgd. Belangrijke bevoegdheden zijn bij de Teams Coördinatie Politievrijwilligers belegd, zoals in regionale realisatieplannen en onderliggende beleidsstukken vastgesteld. De dienstverlening ten behoeve van de politievrijwilligers is hiermee volledig belegd en verankerd.

Aan de afspraken die de politie heeft gemaakt met betrekking tot het opleidingsperspectief voor de politievrijwilligers is in 2021 verder gewerkt. Het betreft afspraken over het opleiden van politievrijwilligers naar niveau 4 en over het van start te gaan met de instroom van nieuwe 'blauwe' politievrijwilligers. Het aantal politievrijwilligers liet in 2021 een stijgende lijn zien. Eind 2021 waren er 2672 politievrijwilligers in dienst.

In 2021 waren in totaal 157 politievrijwilligers in opleiding:

- 53 aspiranten zijn in 2021 opgeleid naar volledig niveau 2;
- 70 aspiranten zijn begonnen met de opleiding Politiemedewerker Specifieke Inzet (PSI);
- 34 aspiranten waren in opleiding voor volledig niveau 3 (in 2019 gestart).

Studenten die de PSI volgen, zet de politie in op verschillende terreinen, zoals digitale waarheidsvinding en financieel-economisch of forensisch sporenonderzoek. Generiek opgeleide aspiranten worden ingezet ten behoeve van de brede politietaak.

4.2.6 Getraindheid

Door de coronapandemie was 2021, net als 2020, een bijzonder jaar met betrekking tot het trainen. Het was een uitdaging om zo veel mogelijk trainingen door te laten gaan; vanwege de grote inzet van de politie bij onder andere demonstraties, een stijgend verzuim, de quarantaineplicht en het risico op besmetting bij trainingen.

Het aantal medewerkers dat zich certificeerde bleef dan ook achter bij het meerjarig gemiddelde van circa 89% certificering aan het eind van het jaar. Om de operatie draaiende te houden is daarom een certificeringsverlenging aangevraagd bij het Ministerie van JenV. Die verlenging is tevens verkregen voor medewerkers die in de periode ervoor gecertificeerd waren. In de Jaarverantwoording 2020 staat vermeld dat mogelijk ruim 1100 medewerkers gebruik zouden maken van de verlenging. De eenheden hebben destijds per medewerker bekeken of zij voor de verlenging in aanmerking zouden moeten komen of dat zij de benodigde certificering zouden kunnen behalen. Uiteindelijk heeft minder dan de helft (488 medewerkers) gebruikgemaakt van de verlenging. De medewerkers die in 2021 een verlenging van een certificering kregen, zijn in 2021 bij voorrang ingepland en hebben de benodigde toetsen gedaan.

In de eerste helft van 2021 lag het accent op Schietvaardigheid en Geweldsbeheersing. In de tweede helft stonden ook Aanhouden en Zelfverdedigingsvaardigheden en de Fysieke Vaardigheidstoets (FVT) op het programma. Om besmetting te voorkomen zijn trainingen aangepast en er werden extra gezondheidsmaatregelen genomen.

Externe RTGP/IBT-norm: minimaal 32 uur trainen/toetsen (peildatum: 31-12-2021)

	gem. aantal RTGP-uren gevolgd per med.	aandeel med. dat RTGP-uren heeft behaald (32 uur)
Noord-Nederland	16,9	4,7%
Oost-Nederland	13,9	8,1%
Midden-Nederland	17,0	12,2%
Noord-Holland	16,4	10,4%
Amsterdam	16,6	5,7%
Den Haag	14,3	5,0%
Rotterdam	17,4	6,8%
Zeeland-West-Brabant	14,7	7,1%
Oost-Brabant	18,9	11,6%
Limburg	18,2	8,8%
Landelijke Eenheid	14,1	14,6%
PDC	15,0	14,1%
(Staf) Korpsleiding	8,6	0,0%
ODPA	10,5	0,4%
Totaal	15,8	8,2%

Ook het door de Inspectie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid opgedragen groeipad is dit jaar niet gehaald. De inspectie wordt periodiek op de hoogte gehouden van de intern genomen maatregelen en resultaten en heeft de politie in november 2021 (weer) een halfjaar uitstel gegeven wat betreft de doelstelling dat 50% van de medewerkers minimaal 32 uur per jaar heeft getraind.

RTGP-certificering (peildatum 31 december 2021) eerste halfjaar 2022

Aantal fte 31-12-2021	Code Bevoegd			
	Code 3	Code 4	Code 5	Totaal
bevoegd en bekwaam tot dragen gewelddsmiddelen	1.171	16.309	15.107	32.587
bevoegd, niet bekwaam, niet in bezit gewelddsmiddelen	160	3.658	584	4.402
bevoegd, niet bekwaam, wel in bezit gewelddsmiddelen	93	1.309	738	2.140
Totaal RTGP-plichtig	1.424	21.276	16.429	39.129

CBV = Code bevoegd, staat voor geweldsbevoegdheid op basis van aanstelling

CBV 03 = bevoegd, uitgerust met een beperkte set

CBV 04 = bevoegd, uitgerust met standaardmiddelen

CBV 05 = bevoegd, uitgerust met standaard- en specialistische middelen

In het tweede halfjaar wordt altijd vooruitgekeken naar de certificering voor het eerste halfjaar van het volgende jaar; in dit geval 2022. In november bleek dat het toenmalige percentage lager lag dan wat doorgaans op dat moment is gerealiseerd. In combinatie met de stijging van het verzuim en de stijging van het aantal medewerkers dat in quarantaine moest, was de verwachting dat het korps het meerjarige certificeringspercentage (circa 89%) niet zou behalen. Daarom is eind november besloten verlenging van de certificering aan te vragen en de resterende IBT-uren vooral in te zetten voor het certificeren van medewerkers. Op 31 december 2021 bleek dat 85% van de medewerkers zich had gecertificeerd voor de eerste helft van 2022.

Percentage gecertificeerd plus inleveren geweldsmiddelen (exclusief aspiranten en exclusief verwerking verlenging certificering)

Eenheid 31-12	% volledig inzetbaar	Aantal medewerkers dat geweldsmiddelen moet inleveren	waarvan vuurwapens
Noord-Nederland	90%	52	37
Oost-Nederland	85%	273	212
Midden-Nederland	84%	133	87
Noord-Holland	87%	64	28
Amsterdam	89%	48	34
Den Haag	88%	130	63
Rotterdam	87%	315	256
Zeeland-West-Brabant	80%	279	218
Oost-Brabant	91%	83	61
Limburg	86%	115	86
Landelijke Eenheid	76%	348	187
PDC	81%	49	42
(Staf) Korpsleiding	63%	19	16
ODPA	58%	153	119
Totaal	85%	2.061	1.446

FVT (peildatum 31-12-2021)

Resultaat FVT		Aantal fte 31-12-21		
		Man	Vrouw	Totaal
Binnen normtijd		8.409	2.942	11.351
Buiten normtijd		500	146	646
Subtotaal deelgenomen aan FVT		8.909	3.088	11.997
Niet deelgenomen aan FVT, reden:	Medisch	2.795	1.044	3.839
	Geen	16.423	7.033	23.456
Totaal FVT-plichtig		28.127	11.165	39.292

In verband met de in januari 2021 aangescherpte maatregelen besloot de Dienst HRM, in afstemming met de eenheden, om de FVT-toets vanaf februari te laten vervallen en in te plannen voor de tweede helft van 2021.

Halverwege het jaar gaven meerdere eenheden aan de voorkeur te hebben voor trainen en toetsen in het kader van RTGP in plaats van FVT. Deze eenheden hebben daarom, in overleg met de OBt, de trainingen aangepast. De FVT-toets is derhalve in de tweede helft van 2021 beperkt afgenomen. Het aantal medewerkers dat deelnam aan FVT-toetsen bedraagt 30,5%. Ter vergelijking: in 2020 had 28,6% van de medewerkers de FVT-toets afgelegd. Het slagingspercentage bleef stabiel en bedroeg nu 94,6%. Dit is conform de afspraak: minimaal 90%.

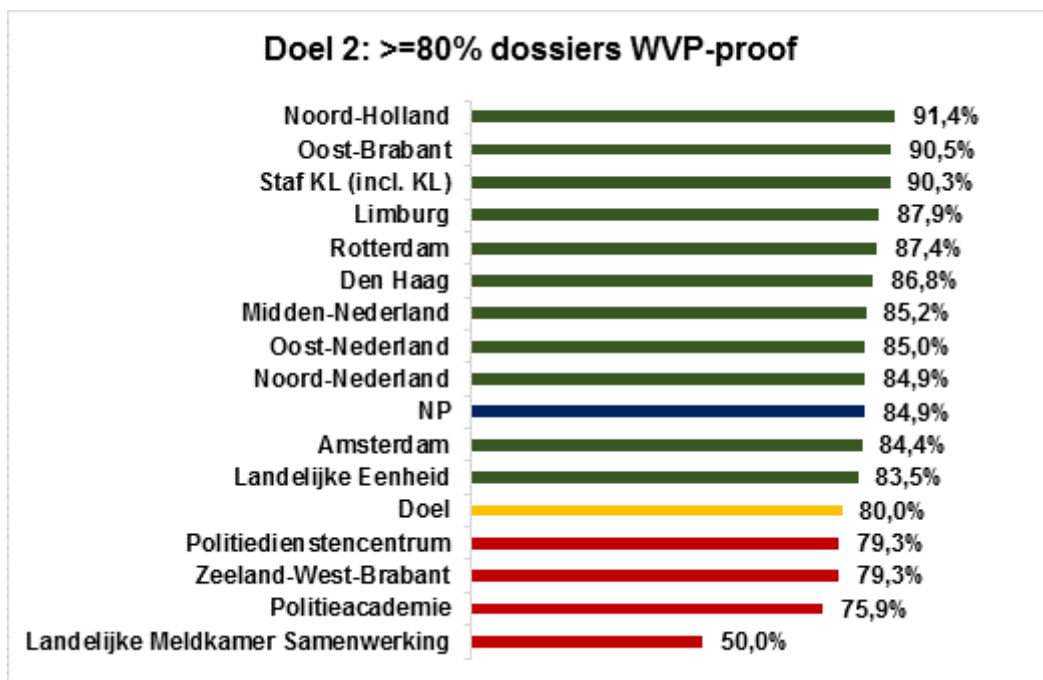
Profchecks

De korpsleiding sprak met de minister van JenV af dat alle executieve medewerkers elk jaar een profcheck op parate kennis uitvoeren. De profcheck is een online-instrument om verschillende vaardigheden te toetsen. De profchecks worden ingezet op diverse thema's en voor verschillende functies.

Eenheid	Extern		
	BT totale doelgroep (100%)	Aantal ingediend	% ingediend (31-12-21)
Noord-Nederland	1.703	1.598	94%
Oost-Nederland	2.831	2.664	94%
Midden-Nederland	1.765	1.673	95%
Noord-Holland	1.349	1.268	94%
Amsterdam	1.822	1.718	94%
Den Haag	2.213	2.077	94%
Rotterdam	1.994	1.868	94%
Zeeland-West-Brabant	1.232	1.146	93%
Oost Brabant	1.095	1.058	97%
Limburg	1.025	981	96%
Totaal	17.029	16.051	94%

In 2020 behaalden de eenheden gezamenlijk een recordpercentage van 95%. Die hoge score was mede het gevolg van slim gebruikmaken van de relatieve rust die in maart/april 2020 ontstond door COVID-19, maar 2021 werd een ander jaar. De relatieve rust was verdwenen en mede door de inzetbaarheidsproblematiek was het moeilijker om alle medewerkers een profcheck te laten doen. Door goede sturing vanuit de lijn en verantwoordelijkheidsgevoel van de medewerkers is in 2021 een score van 94% gerealiseerd. Wederom zijn alle eenheden ruim boven de norm van 90% uitgekomen.

Wet verbetering poortwachter (WVP)

Wet verbetering poortwachter (dossiers op orde) (31-12-2021)

Eind 2021 is het gemiddelde percentage WVP-proof gedaald naar 84,9%. Dat blijft ruim boven de norm van 80%, maar ligt lager dan aan het einde van 2020. In het kader van goed werkgeverschap is het belangrijk dat zo veel mogelijk dossiers WVP-proof zijn. Daarom is blijvende aandacht noodzakelijk, ook voor onderdelen die (ruim) boven de norm scoren. De onderdelen die de norm eind 2021 niet hebben gehaald, moeten extra aandacht besteden aan het verhogen van het aandeel dossiers dat WVP-proof is.

4.3 Materieel

4.3.1 Huisvesting per eenheid

Huisvesting per eenheid – Verloop van 1-1-21 tot 31-12-2021		
Status	In beheer	
Type (objectgroep)	Gebouw	
	1-1-2021	31-12-2021
	2	2
Eenheid Amsterdam	80	79
Eenheid Den Haag	73	74
Eenheid Limburg	35	35
Landelijke Eenheid	72	75
Landelijke Meldkamer Samenwerking	4	7
Eenheid Midden-Nederland	68	65
Eenheid Noord-Holland	56	53
Eenheid Noord-Nederland	82	86
Eenheid Oost-Brabant	55	53
Eenheid Oost-Nederland	125	125
Ondersteunende Dienst Politieacademie	45	46
Politiedienstencentrum	27	30
Eenheid Rotterdam	72	74
Staf Korpsleiding	2	2
Eenheid Zeeland-West-Brabant	68	66
Eindtotaal	866	872

Toelichting op de cijfers

Het Strategisch Huisvestingsplan van de politie geeft aan hoe haar toekomstige huisvesting eruit komt te zien. Door de eenheden is, binnen kaders, bepaald in welke panden (bestaand of nieuw) de politie gehuisvest gaat worden en welke panden zij afstoot.

Bijgaand overzicht is opgebouwd naar aantal panden per eenheid. Het totale aantal panden in beheer bedroeg 872.

4.3.1.1 Huisvestingsbeleid

De realisatie van het *Strategisch Huisvestingsplan Politie 2013-2025* (SHP) wordt ingevuld via concrete huisvestingsplannen per eenheid. In 2021 is een nieuwe governance ontwikkeld en gestart met de invoering ervan in lopende projecten. Daarnaast stelde het korps een huisvestingsmonitor op en is een trendradar ontwikkeld en uitgevoerd. Deze geven meer zicht op de invulling van de huisvestingsuitdaging en op zowel interne als externe invloeden.

De haalbaarheid, maakbaarheid en betaalbaarheid van de huisvestingsplannen kwamen in 2021 onder druk te staan. De huisvestingsbehoefte neemt toe door de groei van de formatie en de studentenaantallen. Stijgende prijzen in bouw, onderhoud en energie drijven de kosten omhoog. Ook leiden de realisatie van de routekaarten duurzaamheid en ontwikkelingen in wetgeving tot steeds hogere kwaliteitseisen.

Dit alles vraagt om het bijsturen van de huisvestingsplannen per eenheid. Het geeft de mogelijkheid om de plannen tegelijkertijd aan te scherpen op de kansen die er zijn, zoals het Anders Werken, de doorvertaling van de Strategische Agenda *Veiligheid Vertrouwen en Verbinding* en het kunnen faciliteren van Politie in Beweging en de daaruit voortvloeiende grotere dynamiek in de organisatie. In 2021 is een team geformeerd om te sturen op een gezamenlijke opgave en aanpak die de korte, middellange en lange termijn met elkaar verbinden. De effecten hiervan zullen na 2021 zichtbaar worden.

Toegangsbeveiliging

Het korps is bezig met het vervangen van alle toegangscontrolesystemen in politiegebouwen ten behoeve van de introductie van de Rijkspas als landelijke toegangspas. In totaal gaat de politie 27 verschillende toegangscontrolesystemen vervangen in ongeveer 600 panden. In 2021 verving het korps in ruim 120 panden de toegangscontrolesystemen. De totale vervanging daarvan loopt door onverwachte technische en organisatorische obstakels ongeveer een half tot heel jaar achter op schema. Hierdoor is ook de gefaseerde introductie van de Rijkspas vertraagd.

Om de uitvoering te versnellen ontving het korps van het Ministerie van JenV een bijdrage van € 19 miljoen voor de periode 2019-2022. Hiervan heeft de politie € 13,4 miljoen gerealiseerd, waarvan € 7,1 miljoen in 2021. Andere programmaonderdelen zijn het centraliseren van het beheer van deze systemen en het inrichten van een beheerorganisatie.

4.3.2 Gewelddmiddelen en uitrusting

Om de veiligheid van medewerkers zo veel mogelijk te waarborgen zorgt de politie voor voortdurende ontwikkeling van de politie-uitrusting. Om het werk zo goed en veilig mogelijk te kunnen doen, moeten medewerkers beschikken over moderne hulpmiddelen op het gebied van kleding, bewapening, informatievoorziening en communicatie. Dit vraagt om regelmatige aanpassingen, vernieuwing en innovatie.

In 2021 startte de politie – conform de aanbevelingen uit de Strategische Nota Bewapening en Uitrusting 2020 – met onderzoek naar verbetering van de uitgebreide uitrusting van politieagenten en vermindering van de warmtebelasting. De bevindingen van deze onderzoeken zijn onder andere belangrijk voor de verwerving van het nieuwe veiligheidsvest.

Ook is het specialistenuniform bij de politie geïntroduceerd. Dit uniform is bedoeld voor medewerkers die voor de buitenwereld wel herkenbaar moeten zijn als politiemedewerkers, maar niet zijn opgeleid voor de brede politietaak. De forensische opsporing is van dit uniform voorzien. In 2022 zullen meer doelgroepen dit uniform krijgen. In 2022 wordt bovendien het stroomstootwapen bij de politie ingevoerd. Hiertoe is in 2021 het wapen verworven, de opleiding samengesteld, de trainers getraind en zijn alle facilitaire en bestuurlijke zaken met betrekking tot dit wapen geregeld.

4.3.3 Vervoersmiddelen per eenheid

Vervoer

Dit overzicht geeft per eenheid het aantal **opvallende** vervoersmiddelen van de politie weer, exclusief de volledig afgeschermdde heimelijke voertuigen, per 31 december 2021.

	Politie motor
	Politie auto/-bus
	Bijzonder (o.a. <i>bestelauto's</i> , <i>terreinwagens</i>)
	Opleiding

PDC & Staf KL
 2
 22
 241
 191

Landelijke Eenheid
 51
 182
 103

Politie-academie
 367

4.3.4 ICT middelen per eenheid

ICT-werkplekvoorzieningen

Dit overzicht geeft de IV-middelen per eenheid weer (januari 2022), die direct zijn gerelateerd aan de operatie. Per eenheid worden vaste en mobiele werkplekken inzichtelijk gemaakt. Onder vaste werkplekken vallen: vaste terminals en desktops. Onder mobiele werkplekken vallen laptops, chromebooks en tablets. Mobiele telefoons maken geen deel uit van dit overzicht.

PDC & Staf KL
4423
5642

Landelijke Eenheid
3426
3744

Den Haag
5336
4180

Amsterdam
4743
4257

Noord-Holland
2858
2729

Midden-Nederland
3964
5051

Rotterdam
5131
4575

Zeeland-West-Brabant
3327
3516

Oost-Brabant
2207
3065

Noord-Nederland
3952
3197

Oost-Nederland
7178
5909

Limburg
2224
2670

4.3.4.1 IV-strategie en architectuur

Door de snel digitaliserende samenleving en de verwevenheid tussen de fysieke en de virtuele wereld zijn informatie en technologie meer dan ooit onderdeel van de kern van het politiewerk. Beschikbaarheid en effectieve inzet van gegevens zijn essentieel om het werk goed in te kunnen richten en organiseren. Een goede, betrouwbare en snelle informatievoorziening (IV) maakt meer en meer het verschil in het politiewerk.

Om de ontwikkelingen bij te houden, moet de IV-organisatie wendbaar en snel zijn, zodat zij adequaat in kan spelen op deze veranderingen. Juist bij dreigingen, zoals terrorisme en cybercriminaliteit, is het van levensbelang om de operationele politiecollega's snel en op een veilige manier precies de juiste informatie op het juiste moment te bieden. In 2021 actualiseerde het korps zijn IV-strategie, in 2022 wordt deze vastgesteld. Belangrijke aandachtspunten zijn:

- het verhogen van de inzet en adoptie van digitale middelen;
- het verder professionaliseren van de samenwerking tussen business en IV;
- het beschikbaar stellen van data(gedreven inzichten) om het politiewerk voorspelbaarder, sneller en preciezer te maken – met aandacht voor ethiek en legitimiteit;
- het versterken van de samenwerking in het ecosysteem, zowel publiek als privaat;
- het aanbieden van een veilige, betrouwbare, up-to-date en wendbare infrastructuur.

Hiervoor is een aparte focus op diverse aspecten van personeelszorg nodig. Bijvoorbeeld als het gaat om werving en opleiding, de verhouding intern/extern en cultuur en gedrag.

Het Programma Vernieuwend Registreren (PVR) realiseert het uitfaseren van verouderde registratieve informatievoorzieningen en deze te vervangen door moderne, modulair opgebouwde informatievoorzieningen op basis van een actueel technisch platform. In 2021 is de module Winkeldiefstal succesvol in productie genomen en zijn vervolgonwikkelingen in gang gezet ter verbetering van de ondersteuning van het politiewerk.

Data science helpt de politie om met algoritmen inzicht te krijgen in de data die zij verwerkt. Dit levert verbanden en sporen op die anders niet gevonden zouden worden. In 2021 is de basis neergezet van de visie op het datacenter voor de politie. Een belangrijk onderdeel hierbij is het gebruik van cloudtechnologie. Omdat de toepassing van deze technologie zorgvuldig moet gebeuren om risico's op het vlak van beveiliging en privacy te vermijden, zijn initiatieven hiervoor in 2021 expliciet getoetst aan de strategische kaders alvorens over te gaan tot verwerving.

Ook is de ondersteuning voor mobiel werken verder uitgebreid. Dit uit zich vooral in het feit dat de politie steeds meer tijd- en plaatsonafhankelijk kan werken en steeds meer processen met de smartphone kan afronden.

4.3.5 Inkoop

Met een inkoopbedrag van circa 2,35 miljard euro is de politie een van de grootste aanbestedende organisaties in het publieke bestel. Deze inkoop omvat allerlei soorten producten en diensten, zoals motorhandschoenen, kantoorartikelen, voer- en vaartuigen, helikopters, drones, geweldsmiddelen, consultancydiensten en bouwwerken, die het korps betreft van meer dan zestienduizend leveranciers. Veelal gaat het om opdrachten met een grote contractwaarde. Daarom moet de politie veel verwervingstrajecten nationaal of Europees aanbesteden. In 2021 besteedde de politie aandacht aan het nog meer functioneel en doelmatig specificeren van haar behoeftstellingen om zo scherp mogelijke aanbiedingen uit de markt te krijgen.

Kwaliteit van de inkoop

De politie investeert fors in de verwervingsorganisatie en de daarin werkzame medewerkers en dat betaalt zich uit. De kwaliteit van de vele aanbestedingen is goed, er is een afname van het aantal aangespannen kort gedingen en een lage financiële onrechtmatigheid. De politie is een van de sponsors van de leerstoel Publieke Inkoop aan de Universiteit van Utrecht om inkoop ook langs de weg van wetenschappelijk onderzoek verder te kunnen professionaliseren. Vanuit haar positie

en expertise als grote inkoopspeler is de politie lid van de vakgroep Inkoopmanagement Publieke Sector van het Expertisecentrum Aanbesteden PIANOo. Deze vakgroep draagt bij aan (wetenschappelijke) kennis- en methodiekontwikkeling en ontsluiting van die kennis op het gebied van inkoop in de publieke sector. De politie werkt op inkoopgebied ook intensief samen met partners binnen de rijksoverheid in het algemeen en met Defensie en ketenpartners binnen JenV in het bijzonder.

Aanbestedingscommissie

De politie heeft een aanbestedingscommissie samengesteld met experts die niet alleen binnen, maar ook buiten politie werkzaam zijn. Daardoor kunnen zij vrijelijk en onafhankelijk advies uitbrengen over aan hen voorgelegde aanbestedingen. In 2021 bracht de commissie 40 adviezen en 45 aanbevelingen uit die bijdragen aan de kwaliteit van politieaanbestedingen. De commissie heeft een grote toegevoegde waarde voor het korps. Het leervermogen van de organisatie is op dit vlak versterkt en het risico op ongewenste uitkomsten van aanbestedingen verkleind.

Te beschermen belangen en inkoop

Het aantal producten dat data verzamelt, analyseert en verzendt – en al dan niet gekoppeld is aan het netwerk – neemt toe. Daarmee stijgen ook de risico's op ongewenste toegang tot informatie en systemen en het risico op verstoring van de continuïteit. Het is van groot belang om die risico's zo klein mogelijk te maken. In 2021 zijn maatregelen genomen die gericht zijn op het vergroten van kennis en bewustwording. Ook heeft het korps expliciet aandacht voor het selectieproces van potentiële opdrachtnemers bij contracten met een hoog veiligheidsrisico. In opdracht van het korps voert de Universiteit van Utrecht onderzoek uit naar de mogelijkheden voor de politie om binnen de kaders van de Aanbestedingswet meer juridische armslag te krijgen.

Leverancier- en contractmanagement

Een optimale behoeftestelling is een cruciaal vertrekpunt voor de uitvoering van het inkoopproces. Het feitelijke inkoopproces neemt doorgaans enige maanden in beslag. De daarop volgende uitvoeringstermijn bedraagt doorgaans vier jaar of meer. Dat vraagt om een goed georganiseerd en adequaat ingericht contract- en leveranciersmanagement. In 2021 startte het korps een project met als doel het garanderen van een betrouwbare samenwerking tussen de politie en haar leveranciers die meerwaarde oplevert voor de politie. Dat draagt bij aan de juiste kwaliteit van haar producten en diensten, lagere kosten, beheersbare risico's, kans tot waardecreatie en het benutten van de ontwikkel- en innovatiekracht van leveranciers. Dit is in het belang van de politie en van haar leveranciers. Ook gezien vanuit de optiek van (nationale) veiligheidsbelangen is het opbouwen van strategische relaties met daarvoor in aanmerking komende leveranciers een noodzaak.

Klachtenmeldpunt inkoop

Wanneer de politie een klacht ontvangt formeert zij een klachtenbehandelteam dat bestaat uit inkopers en juristen die niet betrokken waren bij de aanbesteding waarop de klacht betrekking heeft. Het korps ontving in 2021 dertien vragen en/of klachten ontvangen. De onderstaande tabel geeft de aard ervan weer.

Registratie klachten inkoop 2021		
Onderwerp	Aantal	Toelichting
Vragen/meldingen vanuit de markt over lopende aanbestedingen	5	Alle vijf vragen zijn afgehandeld door de Dienst Verwerving. Eén vraag over een nog niet bevestigde offerte, Verwerving heeft de beantwoording overgenomen. Eén vraag over een niet te vinden aanbesteding op Tendered, Verwerving heeft de beantwoording overgenomen. Eén vraag over de toepassing van de SAS-procedure, deze is beantwoord via Commerce Hub. Eén vraag over de uitslag van een aanbesteding, Verwerving heeft de beantwoording overgenomen. Eén vraag over MVO in Limburg, SPOC van de eenheid heeft de beantwoording overgenomen.
Klachten vanuit de markt over het handelen van de politie in recente aanbestedingstrajecten die ter beoordeling aan een Klachtenbehandelteam zijn voorgelegd	2	Beide klachten zijn afgehandeld, klager is ingelicht. Eén klacht in vervolg op dezelfde klacht uit 2020. In overleg met VIK besloot de politie bij haar standpunt te blijven en is geen verdere actie ondernomen. Beantwoording vanuit het Klachtenmeldpunt is doorgezet aan de Nationale ombudsman en aan JenV. Eén klacht over een aanbesteding. Is door het
Klachten vanuit de markt over het in strijd handelen met de Aanbestedingswet door de Inhuurdesk door leveranciers uit te sluiten vanwege langer dan 5 jaar werkzaam voor politie en/of binnen 12 maanden na uit dienst gaan.	3	Alle drie de klachten zijn gegrond verklaard en opnieuw beoordeeld. Eén klacht over een DAS-uitvraag. Herbeoordeling heeft plaatsgevonden, kandidaat komt door een hoog tarief alsnog niet als eerste uit de ranking. Eén klacht over een DAS-uitvraag. Herbeoordeling heeft plaatsgevonden, kandidaat komt door een hoog tarief alsnog niet als eerste uit de ranking. Eén klacht over een DAS-uitvraag. Herbeoordeling heeft plaatsgevonden, kandidaat komt door een hoog tarief alsnog niet
Vragen vanuit de organisatie, ideeën etc.	1	In dit geval een aanpassing laten doen op www.politie.nl en in de templates van de Dienst Verwerving. Eén melding over het niet werken van de link naar het klachtenformulier. Aanpassing op beide plaatsen noodzakelijk aangezien die aan elkaar gelinkt zijn.
Klachten over handelingen van politiemedewerkers	2	Beide klagers zijn doorverwezen naar het juiste loket. Eén klacht over een trainingssessie politie. Eén klacht over schade aan een voertuig veroorzaakt door politie.

4.4 Beheerthema's

4.4.1 Strategische beheerthema's

4.4.1.1 Risicomanagement

Proces van risicogestuurd werken

De politie hanteert het gedachtegoed van risicogestuurd werken voor het uitvoeren van risicomanagement. Dit houdt in dat expliciet aandacht wordt besteed aan de onzekerheden (risico's) die verbonden zijn met de doelstellingen die de politie wil bereiken. De politie heeft daarbij gekozen voor het hanteren van een risiconeutrale houding. De risicohouding is onlosmakelijk verbonden met de strategie en de doelstellingen van de politie en wordt mede vormgegeven door de Beroepscode Politie, de cultuur en de geldende normen en waarden.

Risicogestuurd werken maakt onderdeel uit van de reguliere planning- en controlcyclus binnen de politie. Daarbij worden de risico's zowel top-down als bottom-up verzameld. Voor de begroting en het beheersplan benoemt de korpsleiding de belangrijkste (strategische) risico's. Hiertoe voert de korpsleiding jaarlijks minimaal één "schurend" gesprek, waarin wordt gesproken over de strategische risico's die zij signaleert en de bijbehorende beheersmaatregelen. De hierin benoemde risico's worden in de definitieve begroting opgenomen.

Daarnaast worden risico's vanuit de organisatie verzameld (bottom-up). In de afzonderlijke jaarplannen dient expliciet aandacht te worden besteed aan de doelen, bijbehorende onzekerheden en beheersmaatregelen (met een integrale blik). Daarbij dient zo expliciet mogelijk te worden aangegeven wat eenheden en beleidsmakers willen bereiken, welke kansen en bedreigingen (onzekerheden) zij daarbij zien en of ze daar maatregelen voor nemen. Ook behoort duidelijk te zijn wie de risico-eigenaar is en wie stuurt op de realisatie van de doelstelling.

De jaarplannen van de organisatieonderdelen worden vervolgens getoetst binnen de reguliere planning- en controlcyclus. Tijdens dat deel van het proces wordt ook een rodedradenanalyse gemaakt van de risico's die bottom-up door de organisatieonderdelen worden aangedragen. Deze rodedradenanalyse van de geïnventariseerde risico's wordt aan de korpsleiding aangeboden

Gedurende het jaar wordt de uitvoering van de plannen gemonitord, evenals de risico-ontwikkeling.

Op basis van de tertaalrapportages vinden managementgesprekken plaats. Ontwikkelingen in de risico's en de beheersmaatregelen behoren als agendapunt in de managementgesprekken te worden geagendeerd.

Vervolgens volgt het hoofdbesluitvormingsmoment. Daar wordt integraal gezien op welke doelstellingen het komende jaar zal worden gestuurd, welke onzekerheden daar in zijn en welke voorwaarden dienen te worden georganiseerd. Hier komt de informatie over risico's en risicobeheersing vanuit de begroting, de eerdere jaarplannen en de ontwikkelingen gedurende het jaar samen.

Tot slot volgt de jaarlijkse verantwoording. In het jaarverslag wordt aandacht besteed aan de mate waarin de risico's zich hebben voorgedaan en hoe met de beheersmaatregelen is gestuurd. Hieronder volgt het overzicht hoe de risico's zich in 2021 hebben ontwikkeld.

Voornaamste risico's

Beheersmatig zijn in de meerjarenbegroting voor 2021 de volgende risico's benoemd:

- effect van COVID-19 op het politiewerk in 2021;
- menselijk kapitaal;
- innovatie en technologische ontwikkelingen;
- cybersecurity, cybercriminaliteit en uitval kritieke systemen;
- opkomende incidenten.

Deze risico's worden gezien als de voornaamste risico's die de politie kunnen beïnvloeden bij de uitvoering van haar werk en de realisatie van haar doelen. Van al deze risico's zijn voor de begroting zowel de kans als de impact als hoog ingeschat.

Effect pandemie op politiewerk 2021

In de loop van 2021 bleek dat het beslag op de inzetbare capaciteit een steeds belangrijker risico werd. Alle vereiste inzet legde een groot beslag op de inzetbare capaciteit. Medewerkers hebben hersteltijd nodig na hun inzet. Vanuit personeelszorg en menselijke maat blijft het van belang de balans te bewaken tussen inzet en rust/verlof, om uitval van medewerkers te voorkomen. Met de toch al beperkte capaciteit legde dit een zeer grote druk om (meer dan) de kernprocessen draaiende te houden. Het risico is dan ook manifest geworden.

In de uitvoering zijn daarom soms moeilijke keuzes gemaakt. Niet altijd en overal is de vooraf beoogde inzet op alle onderdelen gerealiseerd. Ook de benodigde hersteltijd schoot in 2021 tekort. Wel is er in 2021 meer verlof opgenomen dan in 2020 en 2019. Daar is bewust op gestuurd in verband met de minimaal benodigde herstel/recuperatietijd en om de balans werk-privé te bewaken. Gegeven de forse impact van de pandemie op de samenleving en daarmee het effect op het politiewerk is er forse spanning gebleven op met name de hersteltijd/recuperatie bij medewerkers die bij kwaliteitsgroepen (ME/AE/Bewaken en Beveiligen) worden ingezet. Daar is zeker sprake van een spanning/knelpunt. De prestatie in 2021 is mede tot stand gekomen door inzet van veel overuren. Die overuren hebben enerzijds gewaarborgd dat de meest noodzakelijke diensten zijn gerealiseerd. Anderzijds zullen in de komende jaren de nu gemaakte overuren een effect kunnen hebben op de inzetbaarheid van het personeel.

Menselijk kapitaal

Door de ontwikkeling die de politie doormaakt, valt vanuit de verschillende portefeuilles behoefte aan medewerkers met andere competenties te zien. In 2021 is fors ingezet om voor dat jaar het veranderende en toegenomen volume instromers te werven. Voor de instroom van aspiranten is dit, met veel inspanning, gelukt. De onderbezetting bij de operationele sterkte – ontstaan door de lage instroom ten tijde van de vorming van nationale politie – is hiermee nog niet goedge maakt. Dit betekent dat er op veel plekken sprake is zeer hoge werk- en roosterdruk, met alle risico's van dien. Het laten (zij)instromen van specifieke functies, zoals ervaren en hoogwaardige ICT-specialisten, vormt een grote uitdaging in de huidige krappe arbeidsmarkt. Op dit onderdeel is het risico manifest geworden. Gekwalificeerde specialisten zijn in heel Nederland schaars, waardoor deze medewerkers moeilijk te werven zijn. De politie blijft een populaire werkgever, onder andere vanwege de maatschappelijke relevantie. Het is desalniettemin lastig om te concurreren op het gebied van beloning met (de top van) het bedrijfsleven. De politie blijft met landelijke en lokale initiatieven stevig investeren in haar positionering op de arbeidsmarkt, zowel vanuit werkgeversperspectief (employer branding) als specifiek voor de posities die er te vervullen zijn (job branding).

Innovatie en technologische ontwikkelingen

Door de druk op de beschikbare inzetbare capaciteit en middelen heeft de organisatie deze capaciteit niet voldoende kunnen inzetten op de noodzakelijke vernieuwing. Als beheersmaatregel is ingezet op het reserveren van capaciteit en middelen voor innovatievraagstukken. Daarnaast zijn specifiek op innovatie gerichte samenwerkingsverbanden met externe organisaties en kennisinstellingen aangegaan. Echter, door de enorme druk op de beschikbare capaciteit voor het uitvoeren van reguliere taken is de noodzakelijke vernieuwing niet volledig gerealiseerd.

Een ander benoemd risico op het gebied van innovatie en technologische ontwikkelingen is dat deze meerdere onzekerheden met zich meebrengen in de spagaat tussen veiligheid, ethiek en privacy. Veel is mogelijk, maar in hoeverre is het gewenst om veiligheid te waarborgen met inbreuk op privacy? Als beheersmaatregel is ingezet op de toepassing van ethische begeleidingsinstrumenten bij de invoering van nieuwe technologie. Dit risico blijft onveranderd, evenals de beheersmaatregelen.

Cybersecurity, cybercriminaliteit en uitval kritieke systemen

De cybersecurity van de politie is een toenemende bron van zorg die steeds meer capaciteit en middelen vraagt. Ook in 2021 bleken software en systemen van leveranciers kwetsbaar. In de praktijk wordt regelmatig geprobeerd de cybersecurity van de politie daadwerkelijk te doorbreken, maar de systemen van de politie bleken hier in 2021 voldoende weerbaar tegen te zijn. Wel blijft het een continue uitdaging om deze cybersecurity op orde te houden, gelet op de voortdurende technologische ontwikkelingen. Om die reden is in 2021 een omvangrijk cybersecurityprogramma opgezet, waarin tal van beheersmaatregelen zijn opgenomen. Ten aanzien van de bestrijding van cybercriminaliteit heeft de politie in 2021 een aantal mooie resultaten geboekt. Deze kansen heeft de politie ten volle benut. De politie blijft zich bezighouden met de bestrijding van cybercriminaliteit en de uitval van kritieke systemen. In al haar eenheden zijn cyberteams actief, naast een landelijk gespecialiseerd team. Ook zijn noodzakelijke investeringen gedaan in benodigde software en hardware.

Opkomende incidenten

In de loop van 2021 bleek dat de categorie opkomende incidenten (bijvoorbeeld een terroristische aanslag) niet langer een van de belangrijkste risico's vormt, waarvoor aanvullende maatregelen moeten worden getroffen. Bestaande beheersmaatregelen werkten afdoende. Extra beheersmatige inzet is niet opportuun. In 2021 waren er wel meerdere incidenten die forse impact hadden op de politie. Te denken valt aan de sterk uit de hand gelopen demonstraties rondom COVID-19. Haar optreden liet zien dat de politie toch tijdig zodanig het werk kon uitvoeren, dat de veiligheid van de samenleving gewaarborgd bleef. De gevolgen voor het eigen personeel waren

intens en hadden impact op de inzetbaarheid en hersteltijd van het personeel (zie hierboven).

Financiële risico's

Naast bovengenoemde risico's zijn er ook nog de financiële risico's die de politie de komende jaren dient te mitigeren, danwel op te lossen. Dit in samenspraak met het ministerie van JenV. De voornaamste zijn:

- Onderzoek van Ginkel
- Huisvesting
- LFU
- Fiscaliteit Beroepsziekte PTSS

Onderzoek van Ginkel

Eind 2021 is door het korps en JenV de onvermijdelijke bruto problematiek van de politie in kaart gebracht ('onderzoek Van Ginkel'). Het rapport is ook naar de Tweede Kamer gestuurd (TK 2020-2021, 29628, nr. 1051). Het Coalitieakkoord brengt (in een opbouw) uiteindelijk € 200 mln. extra voor de versterking van de politieorganisatie. Tegelijk heeft het korps zelf maatregelen getroffen en ombuigingen in kaart gebracht zonder de taakuitvoering en de operaties te belasten. Deze maatregelen worden komend jaar verder geëffectueerd, maar bieden geen volledige structurele dekking. Er is nog een behoorlijk restant aan problematiek op te lossen. Een volgende stap is om voor de restant problematiek nadere voorstellen voor te bereiden en, waar die voorstellen ook gevolgen hebben voor de operationele taakuitvoering, daar ook tijdig met JenV het gesprek over aan te gaan. Eén en ander zal worden opgenomen in de begroting 2023.

Huisvesting

In het Strategisch Huisvesting Plan (SHP) zijn de strategische afwegingen inzake het huisvesten van de gehele politieorganisatie opgenomen. Het Strategisch Huisvestingplan is in 2012 vastgesteld door de korpsleiding en is nog steeds van kracht. Huisvesting heeft in basis een jaarlijks aflopend exploitatiekader door een taakstellende besparing van structureel € 76,5 miljoen in 2025. Dit wordt bereikt door ca. 500.000 m2 vastgoed af te stoten en de toekomstbestendige panden te verbouwen of te vernieuwen. Daarnaast hebben ook aangepaste wet- en regelgeving en interne besluitvorming invloed op taakuitvoering. Voornaamste voorbeelden zijn groei van de formatie, duurzaamheid, brandveiligheid en het project toegangsbeveiliging. De verwachting is nu dat het exploitatietekort op Huisvesting de komende jaren toeneemt ten opzichte van de financiële kaders.

Dit heeft de volgende oorzaken:

- De behoefte aan huisvesting neemt toe door o.a. de groei van formatie en studentenaantallen en de invoering van PO21;
- De kwaliteitseisen worden steeds hoger door nieuwe ontwikkelingen in duurzaamheid, organisatie en wetgeving.
- Stijgende prijzen in bouw, onderhoud en energie werken sterk kosten verhogend.

Dit alles leidt ertoe dat het totale volume aan projecten niet langer realiseerbaar is binnen de huidige kaders en wijze van sturen en werken. Als gevolg hiervan is het programma "Toekomstbestendige huisvesting" gestart.

Doel van dit programma is het ontwikkelen en realiseren van een programmaplan en bijbehorend sturings- en beheersingsmodel voor de realisatie ervan om te komen tot een toekomstbestendige duurzame, maakbare en betaalbare huisvestingsportefeuille die invulling geeft aan de doelstellingen van de Politie een daarvan afgeleide strategische doelstellingen van huisvesting.

LFU

Per 1 juli 2019 is de Regeling Levensfase-uren van kracht. Omdat de Regeling Levensfase-uren met ingang van 1 juli 2019 van kracht is, heeft de politie nog onvoldoende betrouwbare historische data beschikbaar om een betrouwbare inschatting te kunnen maken van het opname-/uitbetalingspatroon van de LFU-uren. Er wordt alleen een voorziening op de balans opgenomen voor zover het deel van de levensfase-uren naar verwachting uitbetaling aan de medewerker met zich meebrengt, zoals het geval is bij overlijden, ontslag bij arbeidsongeschiktheid en tussentijds

vertrek en er een betrouwbare inschatting van het uit te betalen saldo te maken is. Dit heeft direct een materiële impact op het resultaat en het vermogen.

Fiscaliteit Beroepsziekte PTSS

Er is een gerechtelijke procedure gestart met betrekking tot de fiscale behandeling van de beroepsziekte PTSS-uitkeringen. In tegenstelling tot de belastingdienst heeft de politie het standpunt dat de uitkeringen onbelast zijn. De procedure loopt tot de Hoge Raad. Het financieel belang is in 2021 circa € 115 miljoen en loopt gestaag op. Deze post is opgenomen in de niet uit de balans blijvende verplichtingen in de jaarrekening.

4.4.1.2 Financiële risicoverdeling politie en Ministerie van JenV

Veranderingen in de arbeidsvoorwaarden en andere verplichtingen leiden ertoe dat er, op basis van het Besluit financieel beheer politie en onderliggende wet- en regelgeving zoals het burgerlijk Wetboek en de richtlijnen voor de jaarverslaggeving, voorzieningen moeten worden opgenomen op de balans. Naar aanleiding daarvan zijn nieuwe afspraken nodig over de financiële risicoverdeling van de voorzieningen tussen de politie als opdrachtnemer en het ministerie als eigenaar en financier van de politie.

In 2021 deed EY (Ernst & Young) in opdracht van het Ministerie van JenV onderzoek naar de financiële risicoverdeling tussen de politie en JenV. Op basis van de risicoverdeling en de analyse van het Besluit financieel beheer politie formuleerde EY enkele aanbevelingen. De belangrijkste hiervan zijn: zorg voor een eenduidige manier van financieren, een consequente en consistente toepassing van regelgeving, een goede verdeling van de verschillende types risico's en voor een concretisering van het doelmatigheidsbegrip. In de meerjarige aanschrijving is afgesproken om in 2022 tot een nadere uitwerking te komen van de EY-adviezen. JenV zal hierbij naar het besluit kijken en de politie gaat de risicoverdeling uitwerken in beleid.

4.4.1.3 Leiderschapontwikkeling

Ook in 2021 lag het handelen van politieleidinggevenden regelmatig onder een vergrootglas. De politie stuurt op ontwikkelingen om haar leiderschap blijvend te verbeteren. Zowel in de eenheden als landelijk nam zij veel grote en kleine initiatieven op leiderschapsdagen en trainingen, met als doel haar leidinggevend en lerend vermogen te versterken.

De School voor Politieleiderschap stimuleert het lerend klimaat op strategisch niveau. Dit instituut ontwikkelde in 2021 een aantal nieuwe initiatieven voor het strategisch leiderschap. Ook zijn er rond dit thema in 2021 masterclasses en bijeenkomsten georganiseerd. Daarnaast volgden ongeveer 650 deelnemers een programma dat bijdraagt aan de persoonlijke ontwikkeling en/of aan de leiderschapontwikkeling van de politie. Het programma *Publiek leiderschap en werken volgens de bedoeling* van het Leiden Leadership Centre (Universiteit Leiden) leverde in 2021 zijn eerste publicatie op. Hierin kregen twee onderzoeken binnen de politie een plek. Het programma Meer Kleur aan de Top van de Vrije Universiteit Amsterdam is gericht op diversiteit en inclusief leiderschap. In 2021 deden 73 leidinggevenden mee aan dit interventieprogramma.

4.4.2 Specifieke beheerthema's

4.4.2.1 Veiligheid, Integriteit en Klachten (VIK)

Burgers die een klacht indienen, nemen de moeite om ongenoegen over het optreden van de politie te delen. De politie neemt deze klachten serieus. Haar klachtbehandelaars hebben een workshop van de Nationale ombudsman gevolgd over complex klaaggedrag. In 2021 organiseerde het korps driemaal een verdiepingsopleiding voor klachtbehandelaars, evenals een tweedaagse voor alle klachtcoördinatoren binnen de politie. Hierbij is ook de Nationale ombudsman uitgenodigd om het rapport *Professionele klachtbehandeling* inhoudelijk te bespreken. Naar aanleiding van het rapport *Verkleurde beelden* van de Nationale ombudsman is besloten om in 2022 gebruik te maken van de diversiteitsnetwerken om meer te leren van klachten over etnisch profileren.

Aantal ontvangen klachten

Aantal ontvangen klachten (peildatum 06-01-2022)	2020	2021
Afgerond		
Aannemen	3.183	3.735
Eerste fase	9.434	9.216
Tweede fase	111	92
Totaal afgerond	12.728	13.043
In behandeling		
Aannemen	221	573
Eerste fase	317	583
Tweede fase	60	71
Totaal in behandeling	598	1.227
Eindtotaal	13.326	14.270

In 2021 ontving de politie in totaal 14.270 klachten. Dit is 7% meer dan het aantal ontvangen klachten (13.326) in 2020. Van de 14.270 in 2021 ontvangen klachten is 91% op de peildatum 6 januari 2022 afgerond. In totaal gaat het om 13.043 klachten (zie tabel 1). Het grootste deel van de in 2021 afgeronde klachten is in de eerste fase afgerond (9.216). Van deze 9216 klachten is 1684 vanwege een samenloop met andere procedures (AWB: 9:8) niet in behandeling genomen.

Het valt op dat er in 2021 minder klachten in de tweede fase zijn afgerond. Het is echter te vroeg om hieraan conclusies te verbinden. Er zijn op de peildatum namelijk nog 1227 klachten in behandeling (waarvan 71 in de tweede fase) en juist de klachten die in de tweede fase worden afgerond kennen doorgaans een langere behandelduur.

Top drie ontvangen klachten

Net als in 2020 gingen de meeste klachten over bejegening/houding/gedrag (23%), gevolgd door geen/onvoldoende actie (11%) en onjuiste actie (11%).

Klachtenrubrieken meeste klachten (peildatum 06-01-2022)	2020	2021
Bejegening/houding/gedrag	3.299	3.331
Geen/onvoldoende actie	1.707	1.613
Onjuiste actie	1.452	1.508

Landelijk Meldpunt Misstanden 2021

Het was voor het Landelijk Meldpunt Misstanden (LMM) een druk jaar. Het lokettenlandschap van de politie gaat anders worden vormgegeven en ook het LMM maakt daar deel van uit. Bovendien veranderde de wetgeving, waarop de werkwijze van het LMM is gebaseerd. Dit werd de Wet bescherming klokkenluiders en deze trad op 17 december 2021 in werking. Hierop moest het LMM

voorbereid en geschoold worden. Het LMM was tevens betrokken bij aanpassingen van het BARP. Nieuw in deze wet is dat het LMM ook informatie van inbreuken op het Unierecht gaat behandelen. Verder worden rechten en bescherming van melders uitgebreid. Het tijdig en vertrouwelijk intern melden van mogelijke vermoedens van misstanden leidt tot sneller ingrijpen en het voorkomen van erger. Melders kunnen terecht bij vijf vertrouwenspersonen Integriteit (VPI). Deze zijn verdeeld over de verschillende organisatieonderdelen van het korps. Sinds de instelling van de ombudsfunctionaris is er regelmatig en goed contact en wordt er goed samengewerkt.

In 2021 meldden zeventien politiemedewerkers zich bij het LMM. Het ging hierbij om adviesvragen, het delen van verhalen en integriteitissues. Inhoudelijke betreft het:

- een langstlepend arbeidsconflict;
- een als verkeerd of onveilig ervaren cultuur binnen het team of afdeling;
- de manier van bejegen door de leidinggevende;
- niet-integere of ongewenste omgangsvormen binnen een team of afdeling;
- mogelijke discriminatie.

Tien kwesties werden in overleg met de melder teruggedleid naar de leidinggevend en of doorgeleid naar een ander vertrouwensloket binnen het korps. Zes kwesties betroffen adviesvragen. Eén kwestie is nog behandeling.

Eén melding kreeg het label *vermoeden van een misstand* conform de Interne Klokkeluidersregeling. De opvolging van deze melding loopt nog.

Het LMM gaat onderdeel uitmaken van het vertrouwenswerk, waarbij zijn eigen taakstelling gehandhaafd blijft. Gelet op het feit dat ook informatie over inbreuken op het Unierecht tot de taakstelling gaat behoren, is de huidige naam niet meer dekkend voor de werkzaamheden. Daarom zal het LMM een andere naam krijgen.

Overlijden binnen context politieoptreden

In 2021 zijn in totaal dertien burgers overleden binnen de context van een politieoptreden. Acht verdachten zijn overleden bij incidenten waar de politie geweld heeft aangewend. Twee keer is het vuurwapen hierbij ingezet. De overige vijf betrokkenen zijn overleden bij (politiegerelateerde) incidenten waar geen geweld is gebruikt. Elk jaar overlijden gemiddeld tien mensen binnen de context van een politieoptreden. Hierbij gaat het om mensen die overlijden in een politiecel, na drank/drugsgebruik, na inzet van geweld door de politie, na een achtervolging of bij een aanrijding met een dienstvoertuig. De proportionaliteit en de subsidiariteit van het geweldgebruik door politie wordt in die gevallen altijd onderzocht door de Rijksrecherche, onder verantwoordelijkheid van het OM. Ook de overige incidenten waarbij geen geweld is gebruikt, maar die wel onder de aanwijzing *Taken en inzet van de Rijksrecherche* vallen, worden onderzocht door de Rijksrecherche. Voor deze informatie verwijst de politie dan ook naar het OM. Onafhankelijk onderzoeksbureau Beke onderzocht in opdracht van de politie en de Rijksrecherche incidenten met een fatale afloop.

4.4.2.1.1 Integriteitsbeleid

De vier kernwaarden van de politie zijn integer, betrouwbaar, moedig en verbindend. In het integriteitsbeleid is dit uitgewerkt in het beschermen, bekrachtigen en begrenzen van medewerker en organisatie. Het beleid richt zich op het creëren van een ethisch werkklimaat, waarin integriteit onderdeel is van het dagelijks handelen.

In 2021 is hier verder vorm aan gegeven door middel van verschillende activiteiten zoals

- het opleveren van nieuwe (beleids)producten;
- het adviseren over onderwerpen op het gebied van integriteit;
- het deelnemen in samenwerkingsverbanden en netwerken;
- het laten uitvoeren van (wetenschappelijk) onderzoek.

Naast deze vaste werkzaamheden stond 2021 in het teken van het doorvoeren van de aanbevelingen over de kwaliteit van interne onderzoeken. Deze aanbevelingen stamden uit 2020. Zo trad het *Besluit themaverwerking ambtelijke omkoping en mensenhandel* in werking. De politie heeft aangegeven terughoudend te zijn in het verstrekken van (AVG-)gegevens van medewerkers en zij wacht op een nieuwe gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB) van de Rijksrecherche.

Daarnaast is in samenwerking met het Ministerie van JenV de gedragscode *Lifestyle Neutraliteit* gewijzigd. Die geeft aan hoe de politie haar neutrale uitstraling waarborgt. In de vernieuwde gedragscode is opgenomen dat zichtbare tatoeages bij politiemensen in uniform vanaf 2021 toegestaan zijn, mits de neutraliteit gewaarborgd blijft. Verder is een lokettenwijzer gepubliceerd, waarin politiemedewerkers eenvoudig kunnen zien waar zij terecht kunnen met vragen over integriteit, sociale veiligheid en gezondheid.

Een belangrijk thema in 2021 was preventie. Dit past in het beleid om niet alleen te kijken naar waar het misgaat, maar juist naar hoe dit voorkomen kan worden. Het betrof campagnes over omgaan met politie-informatie, het inzetten van VIK-ambassadeurs in de eenheden, het aan het korpsintroductieprogramma toevoegen van een les over integriteit en het preventieprogramma Altijd Alert.

Ook is in het kader van preventie in 2021 de film *Rauw* opgenomen. Dit is de filmversie van de al bestaande theatervoorstelling *Rauw*. *Rauw* gaat over dilemma's en problemen die zich in het werk en leven bij de politie kunnen voordoen. De film maakt het mogelijk om nog meer politiemedewerkers te bereiken. Ondersteunend aan de film is de *Rauw Toolkit* ontwikkeld. Deze bevat instrumenten om na de film over morele dilemma's en gevoelens met elkaar te kunnen praten. De film *Rauw* is voor alle politiemedewerkers, dus ook voor de politiestudenten. De Politieacademie heeft de film opgenomen in het lesprogramma van de nieuwe basisopleiding PO21.

In 2021 is ook een aantal onderzoeken en evaluaties uitgevoerd. Zo is er onderzoek gedaan naar normoverschrijdend gedrag van aspiranten, deed het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) aanbevelingen over risico's van belangenverstremming bij politiemedewerkers die uit dienst treden en is een Schengenevaluatie uitgevoerd over samenwerking op het gebied van wetshandhaving in Nederland.

In de plenaire vergadering van The Group of States against Corruption (GRECO) is gesproken over de invoering van de GRECO-aanbevelingen aan Nederland. Dit ter preventie van corruptie en het bevorderen van integriteit van de hoogste bestuurlijke functies bij de centrale overheid en bij de rechtshandavingsinstanties. GRECO deed in totaal zestien aanbevelingen aan Nederland, waarvan acht over het integriteitsbeleid voor de politie en de Koninklijke Marechaussee.

Het jaar 2021 kenmerkte zich verder door verschillende maatschappelijke ontwikkelingen. COVID-19 zorgde nog steeds voor aanpassingen in hoe er gewerkt kon worden en hoe dit werk eruitzag. Extern leidde corona ertoe dat de politie moest optreden bij demonstraties en bij de handhaving van de verschillende maatregelen. Naast de invloed van corona werd het maatschappelijk debat verder gekenmerkt door discussies over onder andere inclusie, stikstof en wonen. De maatschappelijke discussies zijn ook intern voelbaar. De politie kwam een aantal keer in het nieuws, omdat politiemedewerkers zich in het publieke debat uitspraken over discriminatie, inclusie en hun standpunten met betrekking tot de coronamaatregelen.

Om hier goed mee om te gaan en adequaat te reageren, zorgt het korps voor samenwerking van de afdelingen VIK met de portefeuille Ethiek en Privacy, de afdeling Juridische Zaken, het Team Nationale Veiligheid, het programma Politie voor Iedereen en HRM.

Interne onderzoeken

De politie kent drie soorten interne onderzoeken:

- het oriënterende onderzoek naar mogelijk laakbaar, verwijtbaar of strafbaar handelen;
- het disciplinaire onderzoek, wanneer sprake is van een vermoeden van gepleegd plichtsverzuim;
- het strafrechtelijk onderzoek, wanneer er sprake is van een redelijk vermoeden van gepleegde strafbare feiten door medewerkers of als een burger aangifte heeft gedaan.

De strafrechtelijke onderzoeken vinden plaats in opdracht en onder regie van het OM. In dit jaarverslag worden alleen de disciplinaire onderzoeken gepresenteerd, omdat hiervan een afloop bekend is.

Afgeronde disciplinaire onderzoeken

Jaar	Aantal onderzoeken
2021	401

Van de 401 disciplinaire onderzoeken zijn de volgende vermeende misdragingen het meest onderzocht:

Meest onderzochte gedragingen

Uitkomst per integriteitsschending	Aantal van besluit
Financiële schending	6
BARP 77:1-A schriftelijke berisping	1
BARP 77:1-C inhouding vakantie-uren	1
BARP 77-1J ontslag	2
Voorwaardelijk BARP 77-1J ontslag	2
Lekken, misbruiken en/of achterhouden van informatie	77
BARP 77:1-A schriftelijke berisping	15
BARP 77:1-C inhouding vakantie-uren	16
BARP 77:1-E inhouding salaris	3
BARP 77:1-F tijdelijk lager salaris	1
BARP 77:1-I plaatsing lagere salarisschaal	1
BARP 77-1J ontslag	19
BARP 89 beëindigen tijdelijke aanstelling	1
BARP 94 ongeschiktheidsontslag	2
BARP 95 ontslag op andere gronden	1
Voorwaardelijk BARP 77-1J ontslag	11
Waarschuwing	6
Wel plichtsverzuim, geen straf	1
Misbruik bedrijfsmiddelen en overtreding interne regels	86
BARP 77:1-A schriftelijke berisping	22
BARP 77:1-C inhouding vakantie-uren	28
BARP 77:1-E inhouding salaris	1
BARP 77:1-I plaatsing lagere salarisschaal	2
BARP 77-1J ontslag	6
BARP 87 ontslag op eigen verzoek	1
BARP 95 ontslag op andere gronden	1
Niets	3
Voorwaardelijk BARP 77-1F tijdelijk lager salaris	1
Voorwaardelijk BARP 77-1J ontslag	13
Waarschuwing	7
Wel plichtsverzuim, geen straf	1
Misbruik bevoegdheden	4
BARP 77:1-C inhouding vakantie-uren	1
BARP 77-1J ontslag	1
BARP 87 ontslag op eigen verzoek	1
Niets	1
Misbruik geweldsbevoegdheid	16
BARP 77:1-A schriftelijke berisping	5
BARP 77:1-C inhouding vakantie-uren	4
BARP 77-1J ontslag	1
Voorwaardelijk BARP 77-1 I plaatsing lagere salarisschaal	1
Voorwaardelijk BARP 77-1J ontslag	4
Waarschuwing	1
Misbruik positie en belangenverstrengeling	4
BARP 77:1-A schriftelijke berisping	2
BARP 77-1J ontslag	1

Voorwaardelijk BARP 77-1J ontslag	1
Ongepaste communicatie	1
BARP 77:1-A schriftelijke berisping	1
Ongepaste gedragingen in privésfeer	69
BARP 77:1-A schriftelijke berisping	11
BARP 77:1-C inhouding vakantie-uren	9
BARP 77:1-E inhouding salaris	1
BARP 77-1J ontslag	16
BARP 87 ontslag op eigen verzoek	1
BARP 89 beëindigen tijdelijke aanstelling	2
BARP 94 ongeschiktheidsontslag	2
BARP 94-E ontslag wegens ziekte	1
Niets	3
Voorwaardelijk BARP 77-1J ontslag	22
Waarschuwing	1
Ongewenste omgangsvormen	35
BARP 77:1-A schriftelijke berisping	12
BARP 77:1-C inhouding vakantie-uren	6
BARP 77:1-E inhouding salaris	2
BARP 77:1-F tijdelijk lager salaris	2
BARP 77:1-I plaatsing lagere salarisschaal	4
BARP 77-1J ontslag	1
BARP 94 ongeschiktheidsontslag	2
Niets	1
Voorwaardelijk BARP 77-1J ontslag	4
Waarschuwing	1
Eindtotaal	298

Overzicht integriteitsschendingen 2021

Ontslagcijfers nav intern of lijnonderzoek	Afdoening	2021
Voorwaardelijk	BARP 77: 1-J ontslag	57
Onvoorwaardelijk	BARP 77: 1-J ontslag	47
Ontslag op eigen verzoek	BARP 87 ontslag op verzoek	3
Beëindiging tijdelijke aanstelling	BARP 89	3
Ongeschiktheidsontslag	BARP 94	6
Wegens ziekte	BARP 94 ^e	1
Andere gronden	BARP 95	2
Eindtotaal		119

In 2021 daalde het aantal ontslagbesluiten van 119 ten opzichte van 2020 (134) met 15. De uitkomst van een onderzoek kan zijn dat er plichtsverzuim wordt vastgesteld. Wanneer er geen plichtsverzuim is vastgesteld kan de uitkomst soms resulteren in een functioneringsgesprek of -traject.

In 2020 is een review uitgevoerd op de interne onderzoeken. In 2021 werkte de politie aan het uitvoeren van aanbevelingen. Er is een masterplan geschreven waarin de volgende aspecten aan de orde komen:

- triage (hierbij maken verschillende actoren in het stelsel een gezamenlijke afweging wat de behandeling van een melding/signaal moet zijn);

- registratie en monitoring;
- kaders en richtlijnen voor de processtappen (eenduidigheid);
- het landelijke team (voor complexe zaken);
- de inrichting van de afdelingen;
- het herijken van de zorg en rechten van de betrokkenen;
- het lerend vermogen;
- opleiding en bijscholing;
- preventie;
- de rol en het mandaat van VIK korpsstaf;
- governance;
- landelijke afspraken met het OM.

In september 2021 zijn drie eenheden met een triageproefproject gestart. Deze proef is in december geëvalueerd en de invoering volgt in 2022.

Parallel aan dit traject is een bredere beweging in gang gezet om het integriteitsstelsel binnen de politie te bevorderen.

4.4.2.2 Geweld

4.4.2.2.1 Geweld door de politieambtenaren (GDPA)

De politie heeft in 2021 bij 18.477 incidenten geweld moeten gebruiken. Hierbij was sprake van 30.046 geweldsaanwendingen die hebben geleid tot 3.558 geweldsregistraties. Dat is circa tien procent van het totaal aantal geweldsaanwendingen. De overige 90% worden na toetsing door de hovj afgedaan als een geweldsmutatie en als zodanig gearhiveerd in de politiesystemen. De 10% betreffen geweldsregistraties, opgemaakt door de hovj en vastgelegd in een geweldsrapportage, wat dient als startdocument voor het sectorhoofd voor nader onderzoek en advies voor beoordeling op professionaliteit door de politiechef met tussenkomst van advies van de geweldscommissie. Ter verduidelijking geven wij aan dat de totaalcijfers in 2019, 2020 en 2021 is ontdaan van het aantal geweldsincidenten/meldingen door boa's. Met deze keuze beseft de politie zich dat er sprake is van een trendbreuk en zijn de weergegeven cijfers lager dan in het voorgaande jaarverslag. De cijfers zijn opnieuw gegenereerd met als peildatum 6 januari 2022. De in deze verantwoording weergegeven cijfers over geweldsaanwendingen en gebruikte geweldsmiddelen in de jaren 2019 en 2020 kunnen daarom verschillen met de eerder gepubliceerde cijfers. In de afgelopen jaren hebben er correcties en aanvullingen in de bronbestanden aan politiezijde plaatsgevonden en zijn invoerfouten hersteld. Foutieve ingevoerde gegevens zoals bijvoorbeeld de inzet van beanbags zijn daarmee gecorrigeerd. Daarmee beogen wij een zuivere weergave van door de politie aangewend geweld. Geweld aangewend door boa's worden in een eigen paragraaf hieronder verantwoord.

In 2021 zijn 2279 politiemedewerkers beoordeeld op het door hen aangewende geweld. In negentig procent van de beoordelingen bleek dat het paste binnen het wettelijke kader en het vakmanschap ten aanzien van het optreden. Daarmee was het geweld dus professioneel. In tien procent was er sprake van niet-professioneel handelen. Een deel van de beoordelingen was eind 2021 nog niet afgerond in 2021 en loopt door in 2022.

Het aantal geregistreerde incidenten waarin geweld is aangewend, nam in 2021 toe. Dit is mogelijk te verklaren door de in 2021 toenemende polarisatie in de maatschappij. Er is een verruwing in de samenleving te zien. De tegenstellingen binnen de samenleving werden in 2021 groter en het publieke debat verhardde. Dit uitte zich bijvoorbeeld tijdens demonstraties en avondklok/coronamaatregelen. Er ontstond een klimaat waarbij de drempel voor het (online) bespreken en plegen van geweld lager werd en het verzet, ook tegen de politie, heviger. Daardoor vonden navenant meer geweldsaanwendingen plaats.

Daarnaast waren er in 2021 meer (bijna wekelijks) demonstraties in verband met de coronamaatregelen (avondklokrellen, "het kopje koffie" op het Museumplein). Dit verklaart ook de

stijging van bijvoorbeeld het gebruik van de lange wapenstok, waterwerper en traangas, maar ook tot meer inzetten van de bereden politie, die daarmee weer uitkwam op het niveau van 2019.

Tabel 1: Geweldsincidenten per eenheid.

Eenheid	2019	2020	2021
Eenheid Amsterdam	2.098	2.241	2.268
Eenheid Den Haag	2.187	2.500	2.911
Eenheid Limburg	777	869	1.025
Eenheid Midden-Nederland	1.441	1.494	1.530
Eenheid Noord-Holland	1.031	997	1.122
Eenheid Noord-Nederland	916	1.198	1.363
Eenheid Oost-Brabant	1.448	1.630	1.575
Eenheid Oost-Nederland	1.920	2.201	2.520
Eenheid Rotterdam	1.718	1.759	1.574
Eenheid Zeeland-West-Brabant	901	1.076	1.072
Landelijke Eenheid	216	322	1.497
Ondersteunende Dienst Politieacademie	1	3	3
Politiedienstencentrum		13	17
Staf Korpsleiding		1	
Totaal	14.654	16.304	18.477

Tabel 2: Totaal aantal gebruikte geweldsmiddelen landelijk.

Middel	2019		2020		2021	
	Aantal x	Relatie f	Aantal x	Relatie f	Aantal x	Relatie f
Anders (vrij tekstveld toelichting hovj)	3.008	11%	4.030	13%	5.472	15%
Bean bag	3	0%		0%	5	0%
CS-traangas	4	0%	1	0%	5	0%
Diensthond	363	1%	337	1%	200	1%
Dienstvoertuig	194	1%	286	1%	264	1%
Elektrische wapenstok	7	0%	4	0%	6	0%
Fysiek geweld (zonder geweldsmiddelen)	16.356	59%	18.294	58%	19.669	55%
Handboeien (als geweldsmiddel gebruikt)	1.123	4%	1.190	4%	1.204	3%
Inzet beredenen	31	0%	8	0%	36	0%
Korte wapenstok	747	3%	739	2%	774	2%
Lange wapenstok	352	1%	265	1%	528	1%
Onbekend	10	0%	1	0%		0%
Pepperspray	1.439	5%	1.738	5%	1.568	4%
Stroomstootwapen (pijltjes afgevuurd)	123	0%	130	0%	131	0%
Stroomstootwapen (schokmodus)	2	0%	5	0%	9	0%
Uitschuifbare wapenstok	1.744	6%	1.177	4%	1.000	3%
Ter hand nemen vuurwapen	3	0%	455	1%	1.142	3%
Vuurwapen	2.237	8%	2.675	8%	2.861	8%
- Richten/gericht houden	1.981		2.223		2.264	
- Waarschuwingsschot	139		174		165	
- Gericht geschoten	130		92		78	

- Ongewild schot					3	
Schild			98	0%	287	1%
Spuugmasker			214	1%		2%
Waterwerper				0%	11	0%
Totaal	27.746	100%	31.647	100%	35.882	100%

In de tabel zijn middelen opgenomen die behoren tot de basisuitrusting en middelen die formeel geen geweldsmiddel zijn. Deze laatste categorie middelen kunnen wel als zodanig ingezet zijn. Het gaat daarbij om handboeien, dienstvoertuig, schild en spuugmasker. Wat betreft het spuugmasker is de hoeveelheid voor het eerst gebaseerd op een heel kalenderjaar.

Kijkend naar de categorie *Anders* als geweldsmiddel blijkt dat deze categorie flink groeide in 2021. Uit de achterliggende cijfers blijkt dat in 2021 ook de verhouding verschuift tussen geweld toegepast op personen en op goederen. In vergelijking tot 2020 werd ruim tien procent meer geweld toegepast tegen goederen (door handelen van de politie gaat er iets stuk of raakt iets beschadigd). De overige dertig procent bestaat voornamelijk uit de verduidelijking van het toegepaste fysieke geweld. De verhoging van de cijfers is verder toe te schrijven aan een toenemende landelijk eenduidige registratie van geweld tegen goederen.

Naast de arrestatieteams hadden in 2021 bij wijze van proef drie teams binnen de basispolitiezorg de beschikking over het stroomstootwapen. Het gaat om de basisteams in Amersfoort en Zwolle en een team surveillancehonden in Rotterdam. De schokmodus is door de drie teams uit de proef in 2021 één keer ingezet tegen een agressief dier (Zwolle) en drie keer door het team surveillancehonden. In één registratie was de toepassing van de schokmodus onjuist geregistreerd.

Bij de opsomming van de categorie CS-traangas zijn invoerfouten geconstateerd. In vier van de vijf gevallen had dit pepperspray moeten zijn.

In 2021 was er aandacht in de media voor het gebruik van de surveillancehond als geweldsmiddel. Dit leidde tot een passendere definitie betreffende *Inzet hond*. In voorgaande jaren werd het gereedmaken van de surveillancehond al gezien als *Inzet surveillancehond*. Dit jaar is ervoor gekozen alleen het daadwerkelijke inzetten als geweldsmiddel te rekenen tot *Inzet surveillancehond* (bijten).

Vuurwapens

Conform de brief van de minister van JenV aan de Tweede Kamer d.d. 29 juni 2020, is ten aanzien van het vuurwapen nu ook het onderscheid gemaakt wat betreft het gebruik van het vuurwapen naar de subcategorieën zoals in bovenstaande tabel vermeld. Het aantal keer *Gebruik vuurwapen* (2861) is niet gelijk aan het aantal *Inzet geweldsmiddel* ($2264+165+78+3=2510$). Dit heeft te maken met het feit dat het gebruik van het vuurwapen valt onder te verdelen in *Richten/gericht houden*, *Waarschuwingsschot*, *Gericht schieten* en *Ongewild schot*. Tijdens het gebruik van het vuurwapen bij een geweldsaanwending zijn er verschillende combinaties van bovenstaande mogelijk. In het totaal van de categorie *Vuurwapen* zijn ook de cijfers van de specialistische eenheden meegenomen. Deze specialistische eenheden registreren echter nog op een andere wijze, waardoor het niet toe te delen is naar de subcategorieën. Van de drie ongewilde schoten bleek uit analyse dat er tweemaal tijdens een opleidingssituatie een ongewild schot is gevallen. Formeel betrof dit geen geweldssituatie. Eén ongewild schot betrof een schot met een kogelgeweer (verdovingsgeweer). Er zijn tijdens de geweldssituaties geen ongewilde schoten met het standaard dienstpistool (Walther P99) gevallen, ook niet tijdens het ter hand nemen.

Buitengewoon opsporingsambtenaren

Hoewel externe buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) acteren onder verantwoordelijkheid en gezag van verschillende werkgevers, melden zij hun geweldsaanwendingen bij de politie, voor zover zij onder direct toezicht van de korpschef vallen. Praktisch gebeurt dit in de eenheid die uitvoering geeft aan die toezichtstaak van de korpschef. Voor de NS bijvoorbeeld is dat de Landelijke Eenheid. Voor gemeentelijke boa's is dat de regionale eenheid waaronder die gemeente valt. Beoordeling van deze geweldsaanwendingen wordt, als onderdeel van de zogenaamde korpscheftaken, gedaan door de politie; de afhandeling en wijze van leren hiervan is aan de eigen werkgever.

Vanaf het kalenderjaar 2021 maakt de politie inzichtelijk hoe de verdeling ligt van incidenten waarbij externe boa's betrokken waren. De opgave van de cijfers is gebaseerd op de registratie van deze incidenten door de zogenaamde *direct toezichthouder* van elke eenheid.

Van de 2073 incidenten in 2021 bedroeg het aandeel van de NS 1550 incidenten. Zij registreren volgens een eigen systeem en hun totaal telt mee bij het totaal van de Landelijke Eenheid. Ter nadere toelichting hierop: in 2021 is door de boa's van de afdeling Veiligheid en Service van de NS 2765 maal geweld toegepast en gemeld. Dit geweld werd toegepast bij in totaal 1550 incidenten. Van het totaal van 2765 meldingen van geweld werd 2588 keer (93,6%) beoordeeld dat dit professioneel was. Voor het aandeel dat niet-professioneel was (6,4%) is feedback gegeven richting de medewerker. Het toegepaste geweld bestond uit fysiek geweld, het aanleggen van handboeien of een combinatie daarvan. In totaal werd 870 keer (45,9%) de handboeien aangelegd. Handboeien worden op grond van het Besluit buitengewoon opsporingsambtenaren voor boa's aangemerkt als geweldmiddel en dus ook als het toepassen van geweld.

Afwikkeling geweldsregistraties

Niet elke geweldsaanwending leidt tot een geweldsregistratie. Het toepassen van geweld leidt in drie gevallen tot een geweldsregistratie. Op de eerste plaats wanneer er bij de geweldsaanwending sprake is van het gebruik, volgens de Ambtsinstructie, van een vuurwapen. Ten tweede als de aanwending van geweld de dood dan wel lichamelijk letsel van meer dan geringe betekenis heeft veroorzaakt. Ten derde indien het aanwenden van geweld naar oordeel van de hofv daartoe aanleiding geeft. Nadrukkelijk wordt vermeld dat wanneer een geweldsregistratie is opgemaakt, er geen sprake hoeft te zijn van een onrechtmatige of onprofessionele geweldsaanwending.

Tabel 3: Aantal geweldsdossiers per eenheid:

Eenheid	Aantal betrokken pol. ambt. Waarvan de toegepaste geweldsaanwending werd beoordeeld	Professioneel		Niet-professioneel	
		Pol. Ambt.	%	Pol. ambt.	%
Eenheid Amsterdam	207	174	84%	33	16%
Eenheid Den Haag	413	332	80%	81	20%
Eenheid Limburg	61	56	92%	5	8%
Eenheid Midden-Nederland	160	144	90%	16	10%
Eenheid Noord-Holland	99	87	88%	12	12%
Eenheid Noord-Nederland	81	81	100%	0	0%
Eenheid Oost-Brabant	94	91	97%	3	3%
Eenheid Oost-Nederland	342	322	94%	20	6%
Eenheid Rotterdam	567	531	94%	36	6%
Eenheid Zeeland-West-Brabant	128	110	86%	18	14%

Landelijke Eenheid	127	120	94%	7	6%
Totaal	2.279	2.048	90%	231	10%

In bovenstaande tabel staat het aantal politiemedewerkers van wie de door hem/haar toegepaste geweldsaanwending door de politiechef is beoordeeld en wat het oordeel was. De cijfers hebben betrekking op beoordeling door de politiechef van medewerkers die binnen zijn/haar grondgebied hebben opgetreden. De peildatum van deze cijfers is 31 december 2021.

Van het totaal aantal geweldsregistraties (2279) zijn er 231 beoordeeld als *niet-professioneel*. In 13 gevallen was er aanleiding om disciplinaire maatregelen tegen een politieambtenaar te nemen. De strafrechtelijke onderzoeken naar aanleiding van een geweldsaanwending worden door het OM verantwoord. Voor de geweldsaanwendingen ten aanzien waarvan het oordeel van de politiechef *niet-professioneel* betrof en die niet noopten tot een strafrechtelijk of disciplinair onderzoek, geldt dat die ambtenaren door hun teamchef of sectorhoofd op de hoogte zijn gesteld van het oordeel van de politiechef en het advies van de Commissie Geweldsaanwending.

In deze oordelen zijn leerpunten meegegeven op het gebied van versterking van de kennis en/of vaardigheden, zowel individueel als collectief (team-eenheid-korps). Verder is er lering getrokken op het gebied van aan te passen beleid of indien mogelijk wet- en regelgeving

Er is gestart met de invoering van projectmatig werken naar programmammatig werken ten behoeve van de waarborging van de grote en kleine leercirkels. In dit kader besteedde de politieorganisatie extra aandacht aan de registratie rondom tijdens groepsoptraden aangewend geweld. Ook is vanuit de organisatie een onderzoek gestart naar het gebruik van het dienstvoertuig als geweldsmiddel en naar het inzetten van de diensthond. Deze uitkomsten zijn gedeeld met de Commissies Geweldsaanwending, die vervolgens deze conclusies toepassen in hun advisering aan de politiechef. Dat past bij een lerende organisatie. Evenals het structureel inbouwen van belangwekkende informatie en inzichten in de planning- en controlcyclus en monitoring op de GDPA-ontwikkelingen. Periodieke vervolggesprekken met kritische stakeholders zoals de politievakorganisaties, de COR, Controle Alt Delete en Amnesty International vinden structureel plaats. Ten behoeve van de invoering van tranche II ontwikkelden de Politieacademie en de sector Operationele Begeleiding en Training een e-learning, die in oktober 2021 is opengesteld voor iedere geweldsbevoegde werkzaam bij de politie. Iedere geweldsbevoegde moet deze e-learning doorlopen ten einde vanaf 1 juli 2022 bevoegd te blijven geweld toe te toepassen. Hieraan gekoppeld worden in het voorjaar van 2022 toepassingslessen verzorgd tijdens de Integrale Beroepsvaardigheidstrainingen van de politie.

Onderzoeken naar geweld door politieambtenaren

In 2021 leverde het Informatie- en Analyseteam (IAT) – bestaande uit het Ministerie van JenV, CBS en de politie – een dataonderzoek op met betrekking tot geweld door de politie. Begin 2022 was men bezig met de verdieping en duiding van de onderzoeksuitkomsten.

4.4.2.2 Geweld tegen politieambtenaren

In vergelijking met 2021 laat het aantal geregistreerde politiemedewerkers dat met agressie en geweld werd geconfronteerd een stabiel beeld zien van rond de 13.000. Een stabiel beeld geeft misschien een geruststellend gevoel, maar dat is het allerm minst. Het aantal meldingen is nog steeds hoog en neemt bovendien in ernst toe. Elke dag maken gemiddeld 35 collega's melding van scheldpartijen, bedreigingen en soms zelfs van mishandeling of doodslag. Dat raakt politiemedewerkers, niet alleen letterlijk. Er wordt weleens beweerd dat dat geweld "erbij hoort". Dit tolereert de politie echter niet en het krijgt altijd een vervolg voor de verdachte. Geweld tegen de politie mag namelijk nooit de norm of gewoon worden.

De opmerkelijkste bevindingen in 2021

Ook in 2021 werd de samenleving voor een groot deel beïnvloed door de coronamaatregelen. Denk aan het gebruik van de coronacheckapp en het vaccinatiebeleid. Er volgden protesten, die op sommige plekken op rellen uitliepen en ook tot geweld tegen politieambtenaren leidden. Dit speelde voornamelijk in het eerste en in het laatste kwartaal van het jaar. Met als dieptepunten de (avondklok)rellen in 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Anjum en Rotterdam. Dit is voornamelijk zichtbaar in de cijfers over wederspanning en openlijk geweld en zelfs poging tot doodslag. Het gebruik van zwaar illegaal vuurwerk tegen politiemensen geeft extra reden tot zorg. Dat vuurwerk heeft het karakter van explosieven en het gebruik ervan is volstrekt onaanvaardbaar.

In de zomer van 2021 ging de samenleving weer meer open, waardoor voetbalwedstrijden met publiek konden worden gespeeld. De supporters hebben dit op een paar plekken aangegrepen om elkaar te lijf te gaan. Politie-medewerkers die hierbij moesten optreden zijn eveneens belaagd.

Binnen het stabiele beeld in aantallen, vindt er wel een verschuiving plaats in de cijfers. Vooral wederspanning en openlijk geweld zijn gestegen. Daartegenover daalden de meldingen van woordelijke bedreiging en mishandeling. Door de rellen is het aantal pogingen tot doodslag aanzienlijk gestegen. Over het algemeen kan men stellen dat er een verschuiving plaatsvindt van verbaal geweld naar fysiek geweld.

Uitzondering hierop is een nieuw fenomeen, waar de politiemedewerkers in 2021 steeds vaker mee geconfronteerd zijn: het op sociale media publiek maken van persoonsgegevens met het doel te intimideren. Eind 2022 wordt een nieuw wetsartikel van kracht en zal dit fenomeen strafbaar worden gesteld onder de noemer *doxing*. Tot die tijd worden medewerkers en leidinggevenden ondersteund om hun veiligheid en die van hun naasten te waarborgen.

4.4.2.3 Informatiefunctie van politie

Voortschrijdende technologische ontwikkelingen en ontwikkelingen bij de politie maken dat de Wet politiegegevens (WPG) in toenemende mate leidt tot knelpunten in de politiepraktijk. De politie sloot in 2021 aan bij het traject van het Ministerie van JenV voor een nieuw wettelijk kader voor de verwerking van politiegegevens (voorziene herziening WPG).

Het korps zette in juli 2021 een intensiveringsplan op. Dit plan behelst een forse impuls in privacybeheersing in relatie tot de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de WPG. Het plan draait om vijf thema's en loopt tot eind 2022. Daarbij was voor de eerste fase (tot eind 2021) ten doel gesteld om alle bestaande verwerkingen te registeren in het verwerkingsregister. Dit is voor een groot deel van de verwerkingen gelukt, maar wegens capaciteitsbeperkingen niet voor allemaal. Om dit te ondervangen zijn in het najaar van 2021 elf nieuwe privacyexperts geworven.

Voor een goede verwerking van persoonsgegevens is het verder belangrijk dat vaststaat wie verantwoordelijk is voor een bepaalde verwerking. Omdat het privacybeleid daar nog ruimte in gaf, is zomer 2021 gedetailleerder vastgesteld hoe en bij wie de verwerkingsverantwoordelijkheid

wordt belegd. Dit helpt de organisatie om in control te zijn.

De functionaris Gegevensbescherming (FG) adviseerde in 2021 over een groot aantal onderwerpen, waaronder de toepassing van ANPR, de uitvoering van vreemdelingenwetgeving in de organisatie en samenwerkingsverbanden. Daarnaast hield de FG toezicht op de beleidsontwikkeling en toepassing van big data, de ontwikkeling van kunstmatige intelligentie en de verstrekking van politiegegevens binnen samenwerkingsverbanden.

Privacy

De bescherming van persoonsgegevens is een grondrecht van iedere burger. De overheid dient dit te waarborgen. Naast privacy is ook veiligheid van groot belang. De politie zorgt voor een evenwicht tussen beide belangen. Zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens hoort bij een integere politieorganisatie. Daartoe belegt het korps bij vernieuwingen privacybeheersing in de lijnorganisatie en waarborging aan de voorkant. Bij vernieuwing voert de politie bij een hoog risico een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB) uit en zij werkt bij de ontwikkeling volgens de principes van Privacy, Security en Digitale duurzaamheid by Design. De politie registreert alle verwerkingen van persoonsgegevens in het verwerkingsregister. Deze activiteiten worden niet alleen uitgevoerd op nieuwe ontwikkelingen, maar met terugwerkende kracht ook op alle bestaande verwerkingen. Om de organisatie verder te ondersteunen bij het uitvoeren van GEB's op ICT-gerelateerde verwerkingen is in 2021 een centraal GEB-regieproces ingericht. Hiermee worden de doorlooptijden van GEB's verminderd, wordt de uitvoering begeleid bij de uitvoering van een GEB en worden de geconstateerde risico's beter gemitigeerd.

Ethiek

De politie stelde in 2021 haar *Visie op ethiek binnen de politie* op, die richting geeft aan haar handelen. In de visie is uiteengezet dat het van belang is dat het perspectief van alle bij een moreel dilemma betrokken partijen zo veel mogelijk wordt meegenomen. Wat er in de maatschappij leeft en hoe de samenleving tegen de politie en het politieoptreden aankijkt, is belangrijk. Inbreng vanuit de samenleving heeft voor de politie meerwaarde en kreeg in 2021 vorm door het instellen van een Ethische Klankbordgroep Politie. De ethisch deskundigen binnen de politie hebben, naast hun eigen filosofische en ethische vakdeskundigheid, een instrumentarium voor ethische reflectie beschikbaar, dat als hulpmiddelen dient voor ethische reflectie en het gestructureerd voeren van het gesprek daarover. Ook is een instrumentarium ontwikkeld voor het voeren van debat op dit vlak. Zo is er een waardenkaart opgesteld om betere gesprekken te kunnen voeren en meer weloverwogen keuzes te maken. De waardenkaart helpt om te reflecteren op morele dilemma's en morele vragen die zich (zullen) voordoen in het politiewerk. Een voorbeeld van een technologische ontwikkeling is de toepassing van kunstmatige intelligentie in politieprocessen. In 2021 is opdracht gegeven om het gebruik van algoritmes binnen de politie te inventariseren en een indicatie te geven van de ethische en privacyrisico's bij de toepassing hiervan.

5. Bijzondere eenheden

5.1 Politieacademie

De Politieacademie (PA) is een zelfstandig bestuursorgaan en de minister van JenV is eigenaar. Tevens draagt de PA als onderzoeks- en kennisinstituut bij aan het vakmanschap en het lerend vermogen van de politie. Het politieonderwijs bestaat uit het basispolitieonderwijs (bpo) voor startende politiemedewerkers, het vakspecialistisch politieonderwijs (vpo) voor zittende politiemedewerkers en hoger onderwijs (ho): geaccrediteerd bachelor- en masteronderwijs voor startende en vakbekwame politiemedewerkers.

Onderwijsuitvoering

Ook voor 2021 heeft de politie op basis van een meerjarig instroomarrangement bpo en ho bepaald hoeveel aspiranten en zijinstromers opgeleid moesten worden. De PA heeft het instroomarrangement uitgevoerd en de afgesproken aantallen studenten in opleiding genomen.

In 2021 startte de geheel vernieuwde basispolitieonderwijs op niveau 4 (PO21). Het PO21 is de eerste opleiding die ontwikkeld is op basis van de nieuwe beroepsprofielen politie en de naar aanleiding daarvan opgestelde kwalificaties. De vernieuwde opleiding kent een opleidingsduur van twee jaar en kent twee uitstroomprofielen, te weten politieagent GGP en politieagent Opsporing. Gezien de impact van de PO21-invoering voor de PA en de politie is er in gezamenlijkheid voor gekozen om te starten met het aanbieden van het uitstroomprofiel politieagent GGP. Nog bepaald wordt per wanneer ook het uitstroomprofiel Opsporing wordt aangeboden. De realisatie van het PO21 is voor de PA en de politie de belangrijkste gezamenlijke opgave voor 2021 en verder.

'Door de mix van leren in de praktijk en leren op de Politieacademie kunnen we alle medewerkers in eigen huis opleiden. Er stromen veel nieuwe mensen in en er zijn er nog veel nodig. Die moeten op de werkvloer de praktijk zien, horen en ruiken. En tegelijkertijd moeten ze heel veel weten, hebben ze specialistische kennis nodig die je makkelijker in een leeromgeving opdoet. Denk bijvoorbeeld aan de kennis van wet- en regelgeving.'

teamchef Team Intelligence van de Politieacademie, Scherp, december 2020

Onderzoek

Vanuit haar taak als kennisinstituut verrichtte de PA in 2021 onderzoek en verzamelde, veredelde en beheerde zij politiekundige kennis en droeg die over aan de betrokken partijen.

Onderwijsvernieuwing

In 2019 stelde de korpschef zes beroepsprofielen (agent, rechercheur, wijkagent, politiespecialist, politieondersteuner en politieleider) vast. In 2021 zijn de laatste kwalificaties op basis van deze beroepsprofielen opgeleverd bij de Politieonderwijsraad en door de raad ter voorlopige vaststelling aangeboden aan de minister van JenV. De nieuwe kwalificaties vormen de basis voor de ontwikkeling van nieuw politieonderwijs. Het PO21 is hiervan het eerste product. Het is van belang dat de politie tijdig de behoefte aan nieuw politieonderwijs aangeeft, zodat de PA van start kan met de ontwikkeling van het nieuwe onderwijs en het nieuwe onderwijs kan aanbieden.

De PA heeft het Programma HO21 ingesteld dat zich richt op een onderwijsarchitectuur en de ontwikkeling van nieuw onderwijs op de niveaus 5, 6 en 7 op basis van de nieuwe kwalificaties. Het

onderwijs voor hogeropgeleiden is nu nog binnen het bpo en het vpo ondergebracht. In 2021 is de eerste aanzet gedaan om binnen de PA te komen tot een herkenbaar organisatieonderdeel waar al het hoger onderwijs is ondergebracht. Tevens wordt samen met de politie het behoeftestellingsproces hoger onderwijs ingericht.

Meer informatie

Het jaarverslag dat de Politieacademie uitgeeft, bevat nadere informatie over de PA-taakuitvoering.

5.2 Landelijke Meldkamer Samenwerking en operationele centra

5.2.1 Landelijke Meldkamer Samenwerking

Het tweede jaar

De nieuwe verantwoordelijkheid van de politie voor het beheer van meldkamers ging in 2021 het tweede jaar in. De uitvoering van deze taak ligt bij een nieuw politieonderdeel namelijk de Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS). Voor deze taak ontvangt de politie een bijzondere bijdrage en geldt er een separate governance die vastgelegd is in de hoofdlijnen van beleid en beheer van meldkamers. Deze governance regelt dat meer dan 52 gebruikers van meldkamervoorzieningen die de LMS levert invloed hebben op de prioriteiten en de besteding van de middelen.

Over vijf lijnen

Na de overdracht van het beheer van alle meldkamers “as is” op 1 januari 2020 – het eerste sleutelmoment – startte de bouwfase van het nieuwe organisatieonderdeel. Dit is de fase waarin geleerd en ervaren wordt wat nodig is om in dit complexe bestuurlijke veld de verantwoordelijkheid te dragen voor meldkamers. En er wordt toegewerkt naar het tweede sleutelmoment, op 1 januari 2023. Op dat moment is de bouwfase afgerond en begint de goingconcernfase. Inmiddels wordt steeds duidelijker wat deze nieuwe verantwoordelijkheden in het beheer van meldkamers betekenen. Dit in een samenwerkingsverband met meer dan 52 gebruikers, verdeeld over vier disciplines (politie, brandweer, Ambulancezorg Nederland en Koninklijke Marechaussee) en per eind 2021 nog werkzaam in dertien meldkamers. Het jaar 2021 stond in het teken van vijf lijnen in de opdracht van de LMS:

1. De werking

Het scherp krijgen van de LMS-werking in het meldkamerveld, met de separate multigovernance, is een van deze zaken. De LMS is leverancier van voorzieningen aan gebruikers in meldkamers. Dit wordt steeds duidelijker zichtbaar. De opdracht aan de LMS is te komen tot een netwerk van tien meldkamers waarin de vier disciplines hun meldkamerfunctie kunnen uitoefenen. Het Beleids- en Bestedingsplan Meldkamers 2021 was het eerste dat langs die lijn is opgebouwd. Het Beleids- en Bestedingsplan Meldkamers 2022 volgt deze lijn eveneens. Als gevolg van deze werking is rolduidelijkheid gecreëerd door de LMS-rol (als leverancier) af te splitsen van de portefeuille Operationeel Centrum Politie (die zich richt op de verdere ontwikkeling van de politietaak). Sinds het voorjaar van 2021 is de directeur LMS alleen verantwoordelijk voor de LMS. De portefeuille Operationeel Centrum Politie is bij een andere functionaris belegd. Als verdere bijdrage aan de werking startte het Ministerie van JenV na de zomer van 2021 met de evaluatie van de multigovernance.

2. Opruimen

Als tweede lijn moet er worden opgeruimd. Bij het “as is” overnemen van het beheer zijn er ook zaken in beheer gekomen die niet bij de LMS-taken horen. Met de verantwoordelijken voor deze taken zijn (en worden) zakelijke afspraken gemaakt over oftewel het teruggeven van deze taken oftewel het laten uitvoeren door de LMS op kosten van de verantwoordelijken.

3. De borging

In 2021 is veel geleerd en ervaren, zoals processen en werkwijzen, die gewaarborgd zijn in de organisatie. Voorbeelden zijn de rapportages over de voorzieningen, de 4-, 8- en 12-maandsrapportages en het melding- en terugkoppelproces rond klachten van C2000-gebruikers. Deze inzichten worden gebruikt bij het verder vormgeven van de organisatie en het inbedden van deze processen bij de LMS en het Politiedienstencentrum (PDC) per 1 januari 2023, het tweede sleutelmoment.

4. De stabilisatie

Binnen de vierde lijn had (en heeft) het zorgdragen voor stabiele, goed werkende meldkamers de volle aandacht. Voorbeelden zijn het verbeterplan op de elektrische en werktuigbouwkundige installaties, groot onderhoud op het gemeenschappelijk meldkamersysteem GMS en activiteiten gericht op cybersecurity. Voor het vergroten van de stabiliteit en het waarborgen van de continuïteit van de IV- en ICT-infrastructuur voor de landelijke meldkamer zijn in 2021 technische maatregelen genomen. Er is geïnvesteerd in versterking op het gebied van mens en organisatie en er is een externe partij ingehuurd voor zowel een second opinion als voor het voorstellen van criteria vanuit de gebruikers. Het platform voldoet aan deze criteria en de stabiliteit is aanzienlijk toegenomen. Dit heeft erin geresulteerd dat er in 2022 weer meldkamers aangesloten kunnen worden op de landelijke meldkamer IV- en ICT-infrastructuur.

5. Gereedstelling

Deze lijn gaat om het gereed zijn voor de toekomst. Een voorbeeld is de aanbesteding van het Nationaal Meldkamer Systeem (NMS) als vervanger van het GMS. In 2021 is de selectie van leveranciers afgerond op basis van een voorlopig programma van eisen. Met deze leveranciers wordt in de dialoof fase gesproken over de eisen aan het NMS vanuit het meldkamerveld. Een ander voorbeeld is de 112NL-app die in 2021 gebruiksgereed is opgeleverd. Verder biedt de LMS in het kader van de coronacrisis ondersteuning aan het Landelijk Coördinatiecentrum Patiëntenspreiding. Zij faciliteert onder andere, als gastheer van het door de politie aangekochte pand in Zeist, de gezamenlijke versterking van de landelijke crisisbeheersing. Tot slot faciliteert de LMS ook innovaties vanuit meldkamers, zoals beeldregie.

5.2.2 Operationele centra

In Nederland werken op maar liefst tien locaties medewerkers van brandweer, ambulancediensten en politie fysiek met elkaar samen. Dat doen ze in de meldkamer. Het deel van de meldkamer waar de politiemensen werken, heet het Operationeel Centrum (OC). In Driebergen is het landelijke OC gevestigd: de Dienst Landelijk Operationeel Centrum (DLOC).

112-meldingen

In 2021 kwamen er 7.618.024 meldingen via 112 bij een meldkamer binnen. Dat zijn bijna 21.000 meldingen per dag voor brandweer, ambulancediensten en/of politie. In 93% van de 112-oproepen lukt het om binnen tien seconden contact met een centralist te krijgen. De 112-oproepen hebben prioriteit, maar de gemiddelde gespreksduur is zo kort mogelijk, omdat iedereen die 112 belt ook zo snel mogelijk contact wil.

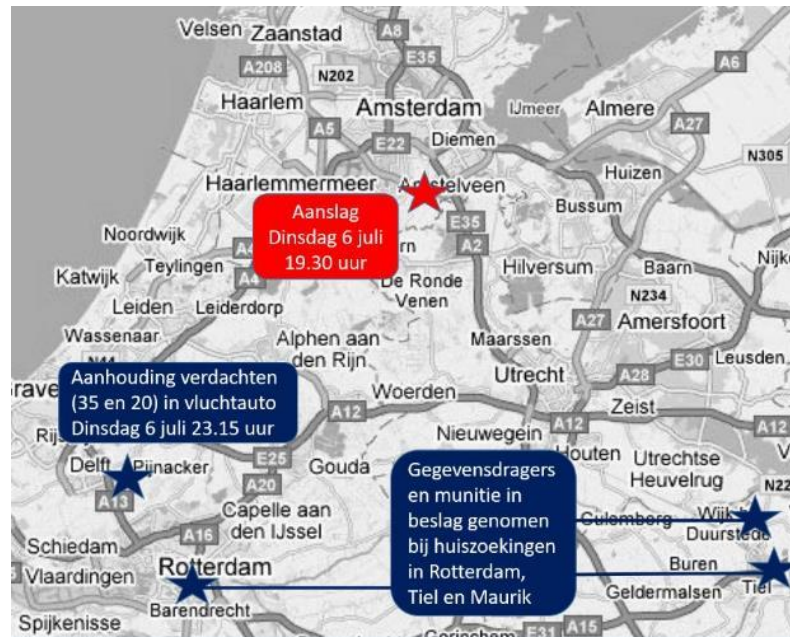
Van al deze meldingen ontvingen de OC's van de regionale eenheden in 2021 ruim de helft (zo'n 57%), omdat die specifiek voor de politie waren.

Vakbekwaamheid

In 2021 is de werving en selectie op één plek georganiseerd. Vacatures worden landelijk opengesteld. Eerder gebeurde dit in de eenheden zelf. Ook is in 2021 samen met de Politieacademie de opleiding voor centralisten vernieuwd en is er een opleidingsomgeving gebouwd. Er komen drie opleidingsmeldkamers (Rotterdam en Driebergen zijn al gerealiseerd), goed voor uiteindelijk 36 opleidingsplekken.

Innovatie

Om OC's digitaal fit en innovatief te houden, moet er bijna doorlopend worden vernieuwd. Zo is in 2021 in Rotterdam een proef gehouden met een videomanagementsysteem (beeldregie). Welke beelden zijn voor het OC van belang? De eenheden Noord-Nederland en Den Haag experimenteerden met livestreamverbindingen tussen melders en centralisten. Vooral dat melders beelden mee kunnen sturen tijdens de melding is een interessante ontwikkeling. Verder is in 2021 de 112-app gebouwd, die begin 2022 in gebruik werd genomen. Via deze app kunnen melders chatten met de DLOC in Driebergen als zij om enigerlei reden niet kunnen telefoneren. De app biedt tevens een automatische vertaalfunctie voor mensen die geen Nederlands spreken dan wel verstaan. De Eenheid Oost-Nederland experimenteerde in 2021 met drones. Het OC stuurt ze aan en de drones leveren beeld en/of geluid van een incident dat politie-inzet vereist.

Infographic © politie.nl Op de avond van de aanhouding van verdachten van de aanslag op Peter R. de Vries moet de recherche tegelijk op verschillende plekken in ons land aan het werk. De OC's coördineerden de inzet.

In de praktijk

Het jaar 2021 is een bewogen jaar geweest. Dat vroeg veel van de politie en dus ook van de OC's. Een paar aansprekende voorbeelden.

- Op 19 mei krijgt het OC in Amsterdam melding van een overval in Amsterdam Noord. Een waardetransport. De OC's van Amsterdam en Noord Holland schakelen snel, omdat de verdachten Noord Holland in vluchten. Nog diezelfde middag kunnen op heterdaad 6 verdachten worden aangehouden.
- Na de aanslag op Peter R. de Vries op 6 juli reageren de OC's zo alert, dat binnen een uur 3 verdachten kunnen worden aangehouden. Twee van hen staan voor de rechter als dit verslag wordt geschreven. Direct daarna gaat de recherche op verschillende plekken in ons land aan het werk.
- In juli trekt een alles verwoestende golf hoog water een spoor van vernielingen door voornamelijk Limburg. Eigenlijk zijn de OC'ers daar met hun gedachten thuis, waar de schade groot is. Toch coördineren zij dagen lang de inzet van al die ME pelotons uit het hele land die hulp komen bieden.

Ondersteunen, ontwikkelen en afstemmen zijn de criteria waar het bij een OC om draait. Vanuit een OC coördineren politiemedewerkers menige actie en inzet van de politie voor iedereen. Daarom proberen zij het verschil te maken. Daar werkten ze gisteren aan, daar handelen ze

vandaag naar en daar ontwikkelen ze morgen voor.

5.3 Landelijke Eenheid

De politie heeft één operationele Landelijke Eenheid (LE) voor regio-overschrijdend en specialistisch politiewerk. De LE verricht zelfstandige en ondersteunende taken. Voorbeelden van zelfstandige taken zijn de aanpak van zware, georganiseerde criminaliteit en terrorisme, het bewaken en beveiligen van leden van het Koninklijk Huis en andere hoogwaardigheidsbekleders en opsporing op de snelwegen, het spoor, het water en in de lucht. De LE ondersteunt de regionale eenheden onder meer met specialisten op het gebied van recherche en forensische opsporing, maar ook met politiehonden, -paarden en -helikopters.

Landelijke ontwikkelingen als versterking van de opsporing en hoogwaardiger intelligence waren bij de LE in 2021 belangrijke speerpunten. Vanuit de Houtskoolschets Opsporing is onder meer geëxperimenteerd met het verbeteren van werksystemen. Datagedreven werken vormde daarbij de rode draad. In beslag genomen cryptodata vormden een versneller voor de aanpak van georganiseerde criminaliteit. De datastrategie heeft er mede toe geleid dat de Centrale Voorziening Cryptoanalyseteams is ingericht, die eenheden en bijzondere opsporingsdiensten faciliteert.

'Wij komen in ons werk vooral eenlingen of kleine groepen op het gebied van terrorisme, de georganiseerde criminaliteit en verwarde personen tegen. De georganiseerde criminaliteit is de laatste jaren behoorlijk verhard en als politie hebben we steeds meer werk aan de verwarde personen. Wekelijks hebben we meerdere gevallen waarbij mensen zwaar suïcidaal zijn of in een psychose zitten. Zij beginnen soms direct te steken. Dat is een fors probleem. Wij zijn dan het laatste middel, maar dat willen we niet. We kijken dus hoe we nog effectiever kunnen werken om zo'n patiënt onder controle te krijgen. Zo zijn we altijd op zoek naar manieren om zo min mogelijk geweld te gebruiken.'

medewerker Dienst Speciale Interventies, Blauw, oktober 2021

Verdere ontwikkeling

In 2021 zijn diverse onderzoeken uitgevoerd bij de LE door (onder meer) de Inspectie JenV. De inspectie constateerde een aantal knelpunten binnen Afgeschermde Operaties. Hoewel de teams binnen de afdelingen goede operationele resultaten boekten, leidden gebrekkige samenwerking, onvoldoende aansturing en een onveilige werksfeer tot risico's.

De conclusies sloten aan bij eerdere rapporten over andere LE-onderdelen met in het bijzonder de conclusies van de Commissie Brouwer naar aanleiding van de suïcide van een collega van het Team Werken Onder Dekmantel. De aanbevelingen van de inspectie om de problemen aan te pakken werden integraal overgenomen. Gewerkt wordt aan versterking van de organisatie die de professionaliteit van de medewerkers op juiste wijze ondersteunt en hen een veilige werkomgeving biedt. Aan de genoemde rapporten is en wordt opvolging gegeven. Er zijn reeds maatregelen genomen en bewegingen in gang gezet, onder andere op het gebied van cultuur en leiderschap (onder andere in het kader van de programmatische aanpak LE). De door de inspectie gesignaleerde problemen zijn voor een deel terug te voeren op de specifieke positie van de LE binnen de politieorganisatie en de forse uitbreiding van het takenpakket van de eenheid die gaandeweg heeft plaatsgevonden. Daarmee worden bevindingen uit de eerdere deelonderzoeken naar de DLIO en het CTER-cluster herbevestigd.

Dit maakt een heroriëntatie daarop wenselijk. De Commissie Schneiders doet onderzoek naar wat er nodig is om de LE toekomstbestendig te maken en wat dit onder meer betekent voor de LE-positionering binnen het politiebestedel. Medio maart 2022 verschijnt de tussenrapportage van deze commissie.

Operationele thema's

De LE werkt op thema's die in de Veiligheidsagenda zijn opgenomen en op een aantal eigen thema's die hieronder worden toegelicht.

Ondermijning

Bestrijding van zware georganiseerde criminaliteit op nationaal en internationaal niveau neemt binnen de LE een belangrijke plaats in. Daarvoor is capaciteit, intelligence en expertise ingericht in clusters die door opsporing en vervolging criminele samenwerkingsverbanden (csv) en hun facilitators verstoren. Er is sprake van ondermijning als faciliteiten in de bovenwereld gebruikt worden om zaken in de onderwereld mogelijk te maken. Ondermijning uit zich onder andere in witwassen en fraude en gaat veelal gepaard met liquidaties en grof geweld met zware wapens. Drugsproductie en -handel liggen ten grondslag aan veel ondermijningsproblematiek en hebben daarom een hoge prioriteit. De LE draagt bij aan de landelijke doelstelling voor de aanpak van csv's via het aantal lopende en afgeronde strafrechtelijke onderzoeken. In 2021 waren dit 191 aangepakte csv's, bij een doelstelling van 341. Hoewel het aantal aangepakte csv's de afgelopen jaren lager ligt dan afgesproken, is de opbrengst van de omvangrijke en complexe crypto-onderzoeken enorm toegenomen. Er zijn heel veel data beschikbaar gekomen ten behoeve van de hele opsporing van csv's de komende jaren.

De LE behaalde een beslagresultaat van 20,5 miljoen euro bij een doelstelling van 25 miljoen. Aansprekende resultaten in de bestrijding van drugsproductie waren het ontmantelen van diverse crystal methlaboratoria. Crystal meth is een zeer verslavende en destructieve drug. Bovendien is de productie gevaarlijk en risicovol voor de omgeving. Met ondersteuning van een team specialisten van het Landelijk Team Forensische Opsporing (LTFO) van de LE werd ook een aantal andere laboratoria ontruimd.

Bij de bestrijding van drugshandel werden in de haven van Rotterdam door politie en douane flinke partijen cocaïne onderschept, aangetroffen in zeecontainers. In de havens van Hamburg en Antwerpen werd meer dan 23.000 kilo cocaïne met Nederlandse bestemming onderschept. De megavondsten hebben een totale handelswaarde van zo'n 600 miljoen euro.

Internationale informatie leidde in februari naar een grote heroïnepartij met een straatwaarde van zo'n 45 miljoen euro. Aan de vondst gingen Britse informatie, een intensief intelligenceproces en een gerichte controle van het zogeheten HARC-team vooraf. Naast bestrijding van ondermijnende criminaliteit werkt de LE met speciale teams aan de opsporing en vervolging van verdachten van misdrijven die in het buitenland gepleegd zijn tegen Nederlanders. Denk hierbij aan het MH17-onderzoek. Voor de opsporing van voortvluchtige veroordeelden en tbs'ers is het Team Fast.nl, onderdeel van een Europees verband, in 2021 circa 150 keer succesvol ingezet. Ook wordt internationaal gespeurd naar verdachten van oorlogsmisdrijven.

Contra Terrorisme, Extremisme en Radicalisering (CTER)

Sinds maart 2013 is het dreigingsniveau in Nederland substantieel. Dat betekent dat de kans op een aanslag in Nederland reëel is. De politie onderneemt uiteenlopende activiteiten die tot doel hebben de kans op een aanslag in Nederland te verkleinen en effectief te kunnen reageren als een aanslag zich toch voordoet. Bij de LE is het cluster CTER ingericht waar opsporing, expertise en intelligence bijeengebracht worden. Er is in 2021 een JenV-inspectieonderzoek bij het CTER-cluster uitgevoerd. De hoofdconclusie luidde dat het CTER-cluster in staat is om aan een concrete, gekende dreiging het hoofd te bieden en daarbij effectief op te treden. Echter, de proactieve rol – zoals het verkrijgen van inzicht in fenomenen, samenwerkingsverbanden en netwerken – behoeft nog versterking. Verbeterstappen richten zich op het scherper definiëren van rollen,

verantwoordelijkheden en de meest effectieve wijze van taakuitvoering. De stappen naar verbetering worden onder meer in het verbeterprogramma van de LE opgepakt.

De huidige contraterrorismestrategie maakt gebruik van vijf interventiegebieden om tot een succesvolle uitvoering van de strategie te komen. Dit betreffen de 5 V's: verwerven, voorkomen, verdedigen, voorbereiden en vervolgen. De strategische en beleidsmatige inzet wordt afgestemd door middel van multidisciplinaire samenwerking tussen meerdere partijen. De interventiegebieden vullen elkaar aan en overlappen elkaar deels. Verwerven (van informatie) is de gemeenschappelijke basis, maar alle interventiegebieden zijn noodzakelijk voor een effectieve aanpak.

De val van het kalifaat, de daarmee veranderende strategie van IS, de terugkeer van uitreizigers, de ontwikkeling en opkomst van andere terroristische groeperingen en mogelijk (onvoorziene) geopolitieke ontwikkelingen vormen uitdagingen die het vraagstuk onverminderd complex maken. De terroristische dreiging die uitgaat van groepen als IS en Al-Qaida zal de komende jaren blijven. Nederland zal dan tevens worden geconfronteerd met ex-gedetineerden die terugkeren in de samenleving, maar hun gedachtegoed mogelijk niet hebben afgezworen en nieuwe connecties hebben gelegd in detentie.

Daarnaast is ingezet op het toepassen van de integrale aanpak van alle extremismevormen, van welke ideologische signatuur dan ook, als de dreiging daarom vraagt. Na onderzoek van de LE zijn in september van dit jaar negen mannen aangehouden op verdenking van het voorbereiden van en trainen voor een terroristisch misdrijf. Dergelijke onderzoeken vergen multidisciplinaire samenwerking in de CT-keten, op lokaal, nationaal en internationaal niveau, alsmede onderlinge aansluiting met het sociaal domein en domeinen als zorg en onderwijs.

Cybercriminaliteit

Het Team High Tech Crime van de LE doet zelfstandig onderzoeken naar complexe, innovatieve cybercrimezaken en incidenten met een (inter)nationaal karakter. High tech crime is een vorm van cybercriminaliteit waar ICT zowel middel als doelwit is. Nederland heeft te maken met specifieke uitwassen van dit internationale probleem, onder meer door zijn open economie en toonaangevende internetconnectiviteit, de aanwezigheid van veel grote bedrijven en de populariteit van internetdiensten.

De LE draagt bij aan de bestrijding van cybercriminaliteit door het uitvoeren van complexe opsporingsonderzoeken. De jaarlijkse doelstelling van de eenheid is twintig zelfstandige, tactisch afgeronde onderzoeken. De omvang en complexiteit van de onderzoeken heeft dusdanig veel capaciteit gevraagd dat het aantal zelfstandige onderzoeken in 2021 beperkt is gebleven tot negen, in 2020 was dit een aantal van twaalf onderzoeken. In datagedreven opsporing lopen de cyberspecialisten van de LE wereldwijd voorop. Zij boekten in 2021 weer mooie successen, zoals de onderzoeken naar cryptocommunicatieproviders Sky, ANOM en TrojanShield. Daarbij werd onder andere de tooling (software) ontwikkeld waarmee alle deelnemende landen de onderschepte berichten konden analyseren én duiden. Daarnaast werden tijdens de livefase veel gebruikers geïdentificeerd en zijn verschillende criminele netwerken in kaart gebracht. De verkregen informatie geeft een betere positie in lopende strafzaken en een aangescherpt beeld van de zware georganiseerde criminaliteit in Nederland. Door de grootschalige spin-off van de onderzoeken kunnen ook researcheteams van de regionale eenheden binnen de politie nog jaren vooruit.

Ook de grootschalige, internationale actie waarbij DoubleVPN uit de lucht gehaald is, bracht de communicatie tussen criminelen een slag toe. DoubleVPN leverde beveiligde internetverbindingen die cybercriminelen een veilige haven boden om hun slachtoffers aan te vallen. In tal van landen zijn servers in beslag genomen en is de infrastructuur uitgeschakeld. Met het uit de lucht halen van servers achter de agressieve malware Emotet is ook een belangrijke slag geslagen in de strijd tegen cybercriminaliteit: de Emotetbesmetting is niet langer actief op de computers van ruim één

miljoen slachtoffers wereldwijd. Het uit de lucht halen gebeurde in een omvangrijke internationale politieoperatie in januari. Daarnaast zijn in een ander grootschalig internationaal onderzoek in oktober twaalf verdachten van cybercriminaliteit opgespoord. Zij maken vermoedelijk deel uit van een crimineel netwerk dat wereldwijd aanvallen uitvoerde op overheden en multinationals met behulp van ransomware.

Transportcriminaliteit

De LE werkt aan projectmatige bestrijding van veiligheidsvraagstukken op de infrastructuur (weg, water, spoor, lucht en steeds vaker ook op de digitale infrastructuur zoals het darkweb). Goederen als drugs, wapens, illegale sigaretten en vuurwerk worden via logistieke ketens zoals de post of koerier gedistribueerd aan kopers/verkopers. *Groot gemak, kleine pakkans* is hierbij de (ondermijnende) tendens. Het Post Interventieteam benut op landelijk niveau kansen en mogelijkheden om de aanpak te versterken door het opbouwen van een intelligencebeeld, het integraal opwerpen van barrières, controleren, strafrechtelijk onderzoek en effectieve, maar vooral ook duurzame publiek-private samenwerking.

In september zijn drie personen aangehouden die ervan verdacht worden via postpakketten verdovende middelen te hebben verzonden naar diverse buitenlandse adressen. Bij doorzoekingen zijn onder andere een vuurwapen en een grote hoeveelheid munitie, diverse soorten verdovende middelen, cryptovaluta en ruim veertigduizend euro in contanten in beslag genomen.

Landelijke operationele ondersteuning en samenhang

Op bovengenoemde operationele thema's en op thema's van regionale eenheden biedt de LE hoogwaardige ondersteuning door mensen, middelen en advies te leveren voor specialistisch recherchewerk, specialistische forensische opsporing en intelligence. Binnen de Landelijke Eenheid zijn bijzondere expertises gebundeld ter ondersteuning van rechercheprocessen, zoals voor infiltratie (werken onder dekmantel), getuigenbescherming, interceptie en toegangverschaffing. Tevens zijn binnen de LE ten behoeve van het gehele korps de bijzondere middelen geconcentreerd zoals de specialistische honden, paarden en helikopters.

In de actualiteit zorgt de LE met intelligence voor inzicht en overzicht en vanuit Operations vult de LE met een snelle reactie en ondersteuning het werk van de regionale eenheden aan. Bij problematiek waarbij verschillende regionale eenheden zijn betrokken of waarbij incidenten zich van de ene naar de andere eenheid verplaatsen, coördineert Operations van de LE de samenwerking. De Dienst Specialistische Ondersteuning (DSO) van de LE ontwikkelde in zeer korte tijd technische hulpmiddelen die bijdragen aan dit belangrijke doel. Hierbij is techniek ingezet om te kunnen meten op welke plaatsen veel mensen bijeenkomen, zodat dit in politiestructuren zichtbaar wordt. Mogelijkheden van sensing, zoals ANPR (automatische nummerplaat herkenning) en cameratoezicht zijn benut ter versterking van de probleem- en incidentgerichte aanpak. De LE leverde ook een bijdrage aan de handhaving van de openbare orde nadat bij demonstraties hevige rellen ontstonden.

Bijdrage aan bijzondere stelsels

Naast de hierboven beschreven operationele thema's heeft de LE een verantwoordelijkheid in de operationele gereedheid van zowel het Stelsel van Speciale Eenheden als het Stelsel Bewaken en Beveiligen.

Stelsel van Speciale Eenheden

De Dienst Speciale Interventies (DSI) is verantwoordelijk voor het strafrechtelijk handhaven van de rechtsorde door het geven van een adequaat antwoord op levensbedreigende situaties, alle vormen van ernstig geweld dan wel terrorisme over het gehele geweldsspectrum. Binnen de DSI werken personeel van Defensie en politie nauw samen.

Omdat elke seconde telt bij een (mogelijke) terroristische aanslag is het reactieconcept van de DSI versterkt op het gebied van kwaliteit, flexibiliteit en snelle inzetbaarheid. De DSI organiseert zich

steeds fijnmaziger, zodat teams snel ter plaatse kunnen zijn in reactie op ernstige vormen van geweld. Een aanslag is nooit honderd procent te voorkomen, maar de inzet is om er maximaal op voorbereid te zijn, mede door voortdurend te trainen. In 2021 heeft dit concept zich meermalen bewezen, zoals recent bij de overval in Amsterdam op een waardetransport. Bij geplande aanhoudingen en ad hoc situaties zoals bijvoorbeeld bij verwarde personen, zijn de Aanhoudings- en Ondersteuningsteams zo'n 1800 keer ingezet.

Stelsel Bewaken en Beveiligen

Het Stelsel Bewaken en Beveiligen is ingericht ter voorkoming van (terroristische) aanslagen op personen, objecten en diensten. Bij de beveiliging van personen staat het voorkomen van ernstige schending van de fysieke integriteit centraal. In het stelsel werken het OM, inlichtingen- en veiligheidsdiensten, politie en bestuurlijke organisaties samen om zorg te dragen dat personen, objecten en diensten, ondanks dreiging en risico, zo veilig en zo ongestoord mogelijk kunnen functioneren. In het stelsel is geregeld hoe op basis van informatie over dreiging en risico tot beveiligingsmaatregelen wordt besloten. De uitvoering van maatregelen is belegd bij de politie en binnen de LE is de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB) daarin een belangrijk onderdeel.

De DKDB is verantwoordelijk voor de beveiliging van personen conform het Stelsel Bewaken en Beveiligen, verzorgt de landelijke coördinatie van bijzondere beveiligingsmiddelen, vormt het (inter)nationale loket voor bewaken en beveiligen, waarborgt specifieke kennis en expertise voor bewaken en beveiligen en geeft vorm aan de regiefunctie op beveiligingsmaatregelen bij hoge dreiging. De DKDB beveiligt in opdracht van de NCTV en het OM leden van het Koninklijk Huis, bewindslieden, ambassadeurs, politici en personen die ernstig bedreigd worden. De capaciteitsdruk is mede door een groot aantal vacatures hoog en deze nam na de aanslag op Peter R. de Vries nog verder toe. Het grote strafproces Marengo vraagt ook veel van Intelligence en Operations in de opschaling.

De DKDB heeft zich in 2021 gericht op een substantiële en duurzame verbetering in de toerusting van de dienst op de afhandeling van complexe zaken. Daaronder valt onder meer de versterking van kennis en expertise en het ontwikkelen van alternatieve beveiligingsconcepten.

Overige taken die de LE uitvoert

Internationale politiesamenwerking

De rol van de Dienst Landelijke Informatieorganisatie (DLIO) binnen de LE komt nadrukkelijk naar voren als het gaat om internationale politiesamenwerking en als single point of contact voor buitenlandse partners met betrekking tot rechtshulpverzoeken. Als National Central Bureau voor Interpol en Europol behartigt de DLIO de belangen en verplichtingen voor het korps en de bijzondere opsporingsdiensten. De LE ondersteunde in 2021 in totaal 33 liaison officers om internationale rechtshulp in meer dan 100 landen mogelijk te maken. Zij vormen een belangrijke schakel in het internationaal rechtssysteem.

Het Team Internationale Politie-uitzendingen binnen de LE organiseert als kennis- en expertisecentrum voor de gehele politie de selectie, opleiding, gereedstelling, daadwerkelijke uitzending en terugkeer van politiemedewerkers voor de circa veertien internationale (vredes)missies en uitzendingen waar Nederland in 2021 aan heeft deelgenomen.

Telefonische bereikbaarheid

De afdeling Intake en Service van de Dienst Landelijk Operationeel Centrum (DLOC) is de telefonische en digitale voordeur van de LE. De grootste taak is om alle 112-oproepen, zowel vast als mobiel, te behandelen en aan te bieden bij de desbetreffende, gevraagde noodhulpdienst (politie, brandweer of ambulance). In totaal gebeurde dat circa 3,25 miljoen keer in 2021, waarbij 96% van deze oproepen binnen 10 seconden werd beantwoord. Daarnaast zijn circa 100.000 oproepen van het Meldpunt Dierenleed (144) beantwoord, waarvan 93% binnen 20 seconden werd

beantwoord. Het Landelijk Telefoonnummer Politie (0900-8844) is circa 290.000 keer doorgeschakeld naar de gewenste regionale eenheid; 86% van deze oproepen werd binnen 20 seconden beantwoord. Ook zijn alle oproepen van de landelijke opsporingstiplijn beantwoord.

Innovatie

De LE is vanuit haar expertises mede kraamkamer voor nieuwe technologieën en ontwikkelingen die bijdragen aan de politie als geheel en aan de koers zoals bedoeld in de visie op de innovatiefunctie, die is opgesteld vanuit de landelijke portefeuille Innovatie. Op het gebied van Artificiële Intelligentie (AI) werd in 2021, in samenwerking met de portefeuille Digitalisering, vorm gegeven aan het Nationaal Politielab AI. Met de kennis en expertise van het AI-lab draagt de eenheid in nauwe samenwerking met de IV-organisatie, bij aan de toepassingen van ethisch en maatschappelijk verantwoorde state-of-the-art AI in de operaties en daarmee aan de digitale transformatie van de politie.

Ook wordt gewerkt aan innovaties verbonden met portefeuilles als digitalisering, dienstverlening en GGP, evenals aan concepten voor het korps als het Surveilleren van de Toekomst of methoden als interventies met simulatiemodellen, bestrijding van internetoplichting, het doen van digitale aangifte en Operationele Informatieverwerking (OIV).

6. Control, intern en extern toezicht en financiën

6.1 Ontwikkeling, control en toezicht

Begin 2021 is het externe onderzoek naar het begrotingsproces van de politie, Personele en Materiële lasten 2021-2025, afgerond. In dit eindrapport zijn aanbevelingen op diverse terreinen opgenomen. Er is in 2021 intensief gewerkt aan de aanbevelingen. Naar aanleiding van een dreigende begrotingsoverschrijding richtte het korps een taskforce in die rond de zomer een rapport uitbracht over maatregelen om financiële risico's te mitigeren. Dit mondde uiteindelijk uit in een opdracht van JenV voor een validatie van de geïventariseerde financiële problematiek, waarvan het eindrapport inmiddels is gepubliceerd (rapport Van Ginkel). Met betrekking tot de politie zijn er zowel interne als externe toezichthouders. Intern zijn bijvoorbeeld de Auditcommissie (zie paragraaf 6.2) en de ombudsvrouw. Bij extern kan gedacht worden aan de Inspectie JenV en de Algemene Rekenkamer, met eigen verslagen die op te vragen zijn op hun website.

6.2 Auditcommissie

De eerste benoemingstermijn van vier jaar van een aantal commissieleden liep in 2021 af. Een aantal van hen verliet de commissie en een aantal leden is herbenoemd voor de periode van twee jaar. De vacatures die zijn ontstaan door het vertrek van externe leden zijn vervuld via een openbare procedure van werving. De leden van de commissie in 2021 waren/zijn de volgende:

- dhr. Van der Vlist (voorzitter – extern lid)
- dhr. Jaber el Meftahi (extern lid) – tot 1 augustus 2021
- dhr. Scholte (extern lid) – tot 1 augustus 2021
- dhr. Van Breukelen (extern lid)
- mevr. Van de Wiel (extern lid)
- mevr. Hilhorst (extern lid) vanaf 1 augustus 2021
- mevr. Keijl (extern lid) vanaf 1 augustus 2021
- mevr. Huyzer (intern lid) – tot 1 juli 2021
- dhr. Kok (intern lid)
- dhr. Paauw (intern lid)
- mevr. Van Leeuwen (intern lid) vanaf 1 juli 2021.

Adviezen

De commissie adviseerde in 2021 over het ICT-project voor de vervanging van het capaciteitsmanagementsysteem (VCM) dat door het Adviescollege ICT is getoetst. De commissie gaf een positief advies, maar vroeg wel om de werking van de governance van dit project in de praktijk goed te blijven volgen en te bewaken dat de standaardisatie van het werkproces voldoende klaar is om op het nieuwe systeem te kunnen aansluiten. Verder vond de commissie het belangrijk dat verhelderd wordt hoe deze ontwikkeling gaat bijdragen aan het verminderen van handmatige controles en aan het geven van stuurinformatie met betrekking tot de financiële effecten van roosterkeuzes en verschuivingen. Tot slot vroeg de commissie om te verhelderen hoe de total cost of ownership zich gaat ontwikkelen met de waarschuwing om de financiële inverdieneffecten niet te groot in te schatten.

Omdat het korps de balans zoekt tussen de sturing op de going concern en de sturing op de veranderopgaven is ook verdiepend gesproken over twee grotere ontwikkelopgaven: Politie in Beweging en Politie voor Iedereen.

De commissie adviseerde in 2021 verder over de ontwikkeling van de Afdeling Concernaudit en de Afdeling Concerncontrol als deel van het totale stelsel van interne audit en control. Eind 2021 is in de vergadering met de externe accountant KPMG vastgesteld dat de ingezette ontwikkeling in

2022 naar verwachting zal leiden tot positieve resultaten in de organisatie van het stelsel van interne audit en control.

Vanaf het moment dat ze is ingesteld sprak de commissie periodiek over financiële problematiek en vraagstukken van sturing en financiering. Op 8 december 2021 is schriftelijk advies uitgebracht aan de korpschef met betrekking tot de balans tussen taken en middelen. In het advies is dit in de volgende vijf punten verwoord:

- Schommelingen in de financiering vanwege de druk om overbezetting terug te dringen, hebben geleid tot risico's in de bedrijfsvoering. Op grond hiervan adviseert de Auditcommissie dat de politie en de PA gebaat zijn bij een stabiele structurele financiering.
- De politie moet meer ruimte krijgen bij de toekenning van middelen, zodat zij eenvoudiger en beter kan sturen om effectief en efficiënt te kunnen opereren. Het gebruik van bijzondere bijdragen en tal van geormerkte geldstromen, maar ook het niet goed kunnen optimaliseren van de omvang van de operationele sterkte en de niet-operationele sterkte dragen nu bij aan een onevenwichtige organisatieontwikkeling. Verschuiving tussen personele en materiële uitgaven moet mogelijk worden. Overigens hoort daarbij ook dat de politie zich gedegen zal dienen te verantwoorden over de wijze waarop met die ruimte wordt omgegaan.
- De politie krijgt extra geld voor nieuw beleid. In het verlengde van het voorgaande advies over meer ruimte in de toekenning van sturingsmiddelen adviseert de Auditcommissie om eerst het financiële fundament op orde te brengen, voordat nieuw beleid wordt ingevoerd. De tijd die aanloop van nieuw beleid inherent kost, moet ook gebruikt worden om dat fundament op orde te brengen. Bij een dreigend tekort zal de korpsleiding voortaan tijdiger moeten besluiten om extra budget te claimen of intern bij te sturen.
- In opdracht van JenV is een onderzoek uitgevoerd naar de risicoverdeling (financieel) tussen de politie en JenV en het huidige financieel stelsel zoals opgenomen in het Besluit financieel beheer politie. De Auditcommissie adviseert om afspraken te maken met JenV over het omgaan met financiële risico's en over de omvang van het voorzieningenniveau dat functioneel is binnen de baten-lastenadministratie van de politie in de context van de Rijksbegroting.
- Van sommige meerjareninvesteringen staat het kaspatroon niet vast. Het benutten van de mogelijkheid om via reserveringen op de balans meerjarige investeringen te dekken, draagt bij aan stabiele financiering.

Evaluatie functioneren Auditcommissie

De korpschef verzocht de Auditdienst Rijk (ADR) om een evaluatie uit te voeren naar het functioneren van de Auditcommissie en hierbij ook in te gaan op de voorbereiding van vergaderingen en opvolging van adviezen. Uit de evaluatie blijkt dat de functie en adviezen van de Auditcommissie worden gewaardeerd en versteviging op enkele aspecten mogelijk is.

Aanvankelijk was de primaire focus van de commissie gericht op financiële, operationele bedrijfsvoerings- en ICT-vraagstukken. Dit paste bij de ontwikkeling van de organisatie. Daarnaast was er ook gekeken naar de organisatie van het interne toezicht en het interne auditbeleid. Integraal risicomanagement is nog onderbelicht. Een aanjagende rol vanuit de Auditcommissie hierbij blijft nuttig. De toegevoegde waarde van de Auditcommissie kan worden vergroot door onderwerpen te bespreken die de brede bedrijfsvoering raken. Hiermee bedoelt de ADR dat de commissie vanuit een brede bedrijfsvoeringsoptiek ook de meer strategische onderwerpen en ontwikkelplannen bespreekt die raken aan het beheer van het korps. Deze ontwikkeling van de onderwerpen die in de commissie besproken worden is al gaande.

De adviezen van de Auditcommissie worden als waardevol ervaren. Er valt nog winst te behalen op de volgende punten:

- betere agendering van onderwerpen door sterkere verbinding met en betrokkenheid van de politieorganisatie;
- scherpere vraagstelling aan de commissie in oplegnota's;
- betere waarborging van het proces van monitoring op adviezen.

De korpschef heeft aangegeven het rapport te waarderen en de inhoud te herkennen. De aanbevelingen die onder de verantwoordelijkheid van de korpschef vallen zullen worden opgevolgd.

Financiële compensatie

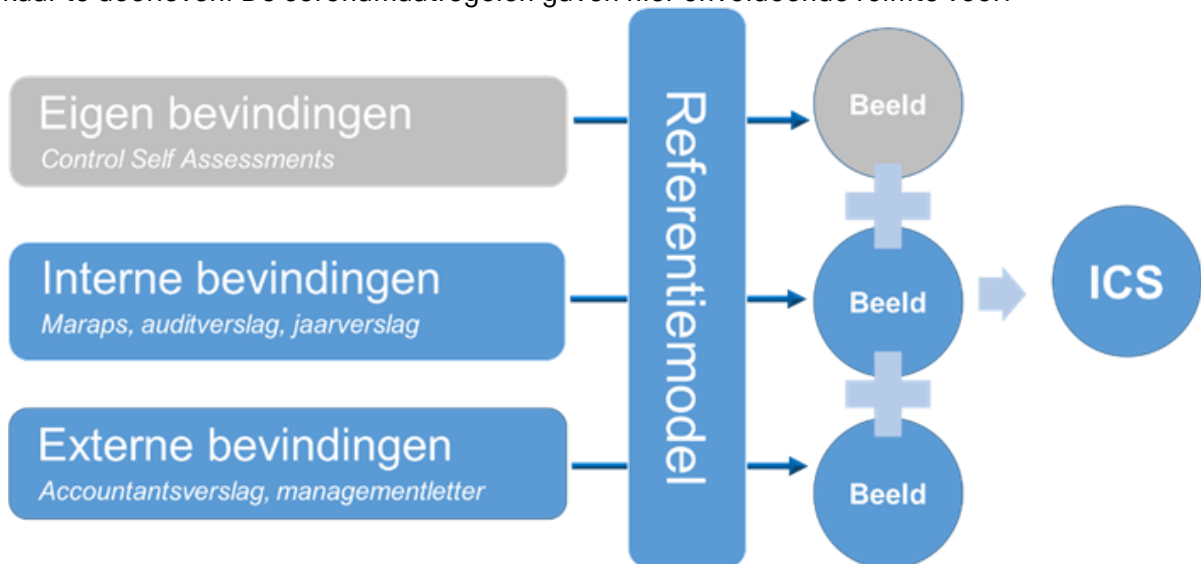
Voor de externe leden is er een vergoeding beschikbaar conform de Regeling vergoeding adviescommissies politie. Hier is gebruik van gemaakt.

6.3 In Control Statement

Met het In Control Statement (ICS) geeft de korpschef antwoord op de vraag in hoeverre het management grip heeft op het realiseren van doelstellingen.

De ICS-tekst komt tot stand op basis van een voor en door de politie ontwikkelde methodiek. Deze methodiek gaat uit van drie verschillende perspectieven: de eigen bevindingen, de interne bevindingen en de externe bevindingen. Vanuit de drie perspectieven wordt het Management Control Systeem van de politieorganisatie op kwalitatieve wijze beoordeeld. Elk van deze beoordelingen wordt gehouden tegen een (intern) referentiemodel. Het referentiemodel is toegespitst op de politieorganisatie en sluit aan bij de algemene benaming van volwassenheidsniveaus voor interne beheersing zijnde: initieel, handelingsbewust, gedefinieerd, beheerst en geoptimaliseerd.

Vanwege de druk op de operationele activiteiten door COVID-19 alsmede de intern geldende coronamaatregelen is het ICS 2021 beperkt tot de interne bevindingen en de externe bevindingen. De eigen bevindingen die middels een Control Self Assessment worden opgehaald konden niet worden uitgevoerd in de daartoe gewenste vorm. Het is van belang een zelfevaluatie fysiek met elkaar te doorleven. De coronamaatregelen gaven hier onvoldoende ruimte voor.

In Control Statement 2021

De korpschef verklaart, op basis van de interne bevindingen en de externe bevindingen, dat de beheersing van de bedrijfsvoering van de politieorganisatie in 2021 zich bevindt in het volwassenheidsniveau **“handelingsbewust”**.

De samengevoegde beelden over de mate van interne beheersing zijn afgezet tegen een intern ontwikkeld referentiemodel voor de vereisten van een Management Control Systeem (MCS). Het referentiemodel kent zes aspecten: strategie, procesbeheersing, normbeheersing, rapportagebeheersing, risicomanagement en cultuur. De gewenste ontwikkeling op de afzonderlijke aspecten laat zich op hoofdlijnen en in kwalitatieve termen als volgt schetsen:

- Strategie: de strategie van de politie biedt onvoldoende houvast voor een adequate doorvertaling naar de verschillende organisatieonderdelen. Hierdoor draagt de strategie beperkt bij aan het bevorderen van prioritering en het maken van keuzes.
- Procesbeheersing: de focus van de verschillende organisatieonderdelen is in het bijzonder gericht op de opzet van de processen. Ontwikkelingen in procesbeheersing zullen pas op de lange termijn tot zichtbare verbetering leiden, mede omdat de werking van de processen niet tot nauwelijks wordt getoetst.
- Normbeheersing: er is meer aandacht voor de ontwikkeling van kwalitatieve interne normen en differentiatie van normen. Echter ontbreekt het aan een integraal inzicht in normstelling waardoor de focus blijft liggen op de extern opgelegde normen ten behoeve van de verantwoording.
- Rapportagebeheersing: de P&C-cyclus is effectief ingericht. De bestaande rapportages worden veelal gebruikt als (externe) verantwoordingsinformatie. Het ontbreekt in de rapportages vooralsnog aan bijbehorende oplossingsrichtingen en/of (bij)sturingsmaatregelen.
- Risicomanagement: het risicobewustzijn van de organisatie is vergroot. Er zijn stappen gezet om risicomanagementactiviteiten verder vorm te geven op bestuurlijk niveau. De mate van diepgang en kwaliteit van risicomanagement varieert sterk binnen de verschillende organisatieonderdelen. Er is geen duidelijke koppeling tussen geconstateerde risico's en beheersmaatregelen.
- Cultuur: er is sprake van een beweging binnen de politiecultuur naar een meer zakelijke toon. Er is veel aandacht voor soft controls en er zijn diverse initiatieven op het domein van preventie ontplooid. Voorbeeldgedrag en aanspreekbaarheid blijven binnen alle lagen van de organisatie belangrijke aandachtspunten.

Net als in 2019 en 2020 zijn de MCS-elementen beoordeeld op het volwassenheidsniveau 'handelingsbewust'. Wel wordt geconstateerd dat er de afgelopen jaren veel initiatieven zijn ontplooid om te groeien naar volwassenheidsniveau "gedefinieerd". Echter, de snelheid waarmee richting dit niveau wordt bewogen is onvoldoende om het volgende niveau dit jaar toe te wijzen.

6.4 Treasury

Treasury valt onder te verdelen in drie functies: financiering, kasbeheer en risicobeheer. In het Treasurystatuut van de politie staan de volgende doelstellingen:

- het tijdig en optimaal afstemmen van de beschikbare middelen op de financierings- en liquiditeitsbehoefte, als waarborg voor de continuïteit van de organisatie;
- het beschermen van het vermogen en de resultaten tegen financiële risico's;
- het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en de externe kosten bij het beheren van de geldstromen en de financiële posities, plus een doelmatig rekeningen- en rekeningcourantbeheer.

De eerste twee doelstellingen behelzen het waarborgen van voldoende liquide middelen op het juiste moment en de juiste plaats. De bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning vormen hiervoor de basis. In 2021 zijn op twee momenten leningen aangegaan voor de financiering van gerealiseerde investeringen, dit ten behoeve van de liquiditeitsplanning. Mede hierdoor heeft zich in 2021 geen roodstand op de rekening-courant met het Ministerie van Financiën voorgedaan. Hierdoor is geen gebruik gemaakt van het rekening-courantlimiet van € 250 miljoen. Ten behoeve van een verdere verbetering bij de beheersing van de uitgaande liquiditeiten is per 1 april 2021 de betalingstermijn van de inkoopfacturen van veertien dagen naar zesentwintig dagen verschoven. Daarbij kende de politie ook in 2021 één vaste betaaldag in de week voor de inkoopfacturen. Hiermee geeft het korps invulling aan de treasurydoelstellingen en de verdere professionalisering van de bedrijfsvoering.

De politie continueerde in 2021 de ingeslagen weg voor het beter beheersen van de geldstromen. Begin 2021 is hiervoor het Treasury Managementsysteem ingevoerd. Gerealiseerde en geprognosticeerde geldstromen zijn hiermee inzichtelijker en beheersbaarder geworden.

Voor de derde doelstelling richtte het korps een procesgerelateerde bankrekeningenstructuur in ten behoeve van het geldstromenbeheer. De politie heeft dertien bankrekeningen, waarvan drie bankrekeningen van het Recherchesamenwerkingsteam. Het Recherchesamenwerkingsteam wordt beheermatig ondersteund door de politie. In 2021 is een traject opgestart om dit verbeterd in te richten.

De toename in het gebruik van de betaalvoorzieningen, mede door de aanschaf van dertien stuks high speed betaalvoorzieningen, droeg in 2021 eveneens bij aan de treasurydoelstellingen en het behalen van het landelijke speerpunt Terugdringing administratieve lasten. De boete- en transactiegelden worden zonder verdere administratieve tussenkomst van de politie rechtstreeks afgerekend met het Ministerie van JenV. Om foutkansen bij de invoer van unieke nummers te verkleinen, is het menu zodanig aangepast dat de digitale bon via een laser aan de betaalvoorziening wordt gelezen. Ook het automatisch afmelden na betaling van een executieboete is in gang gezet.

De in beslag genomen gelden rekent de politie nog niet rechtstreeks af met het OM. In het nieuwe proces coördineert het Ketenbeslaghuis de afhandeling van in beslag genomen gelden. Om de opsporingsambtenaren in de gelegenheid te stellen grote sommen in beslag genomen gelden te verwerken zijn dertien stuks high speed betaalvoorzieningen aangeschaft.

In januari 2023 eindigt van rechtswege het in 2013 gesloten contract "Direct betalen" tussen het Ministerie van JenV en de geldwaardetransporteur. In 2021 is samen met de ketenpartners Koninklijke Marechaussee, het CJIB en het ministerie gestart met het voorbereiden van het programma van eisen c.q. het vaststellen van de aanbestedingseisen en wensen.

Financiering

De politie organiseert uitsluitend financiering voor de uitoefening van de politietaak. De financieringsmiddelen bestaan uit het bewust gebruikmaken van de rekening-courantfaciliteit bij

het Ministerie van Financiën (< één jaar korte termijn) en het aantrekken van leningen (> één jaar lange termijn) bij het Ministerie van Financiën. Het korps gaat alleen leningen aan voor de financiering van investeringen in vaste activa onder garantstelling van het Ministerie van JenV.

Conform aanvraag zijn per 18 maart 2021 negen leningen van in totaal € 155,1 miljoen aangegaan. Deze leningen zijn aangegaan ten behoeve van de in januari tot en met augustus 2020 gerealiseerde investeringen exclusief onderhanden werk. Daarnaast zijn op basis van de Jaarrekening 2020 conform aanvraag per 15 september 2021 acht leningen van in totaal € 155,1 miljoen aangegaan voor de gerealiseerde investeringen van september tot met december 2020, exclusief het onderhanden werk en de investeringen LMS. Beide financieringen hebben geleid tot een lagere rentelast in 2021 als ook meerjarig. Bij deze financieringsaanvragen zijn lagere rentes verkregen dan begroot en het moment van lenen was ook later dan begroot.

In 2021 is gezien het liquiditeitsverloop aan het Ministerie van JenV een garantstelling gevraagd voor het aangaan van leningen voor de gerealiseerde investeringen in januari tot en met augustus 2021 exclusief het onderhanden werk en de investeringen LMS (€ 131,1 miljoen). Deze leningen zullen aangegaan worden in maart 2022. Na de Jaarrekening 2021 zal de invulling van de financiering met betrekking tot het restant van de investeringen 2021 nader bezien en bepaald worden. Daarmee zijn de liquiditeiten van de politie op korte termijn afdoende gewaarborgd.

Kasbeheer

Tijdelijke, overtollige financiële middelen zijn in 2021 conform de voorschriften van het Geïntegreerd Middelenbeheer in rekening-courant aangehouden bij het Ministerie van Financiën. In 2021 plaatste de politie geen deposito's vanwege het afgegeven nul procent rentetarief over de eventueel van toepassing zijnde looptijden.

Risicobeheer

Het beleid van de politie is gericht op het inperken van renterisico's op langlopende financieringen. De omvang van de aflossingen en renteherzieningen bleven in 2021 binnen de in het Treasurystatuut gestelde renterisiconorm van twintig procent van het begrotingstotaal.

6.5 Financieel resultaat

De Begroting (begroting en beheerplan) en Meerjarenraming 2021-2025 waren gebaseerd op het financieel kader, zoals opgenomen in de Jaaraanschrijving Politie 2021 van de minister van JenV en de politieke besluitvorming. Nu de vorige regeerperiode is beëindigd is dit het jaar om de afspraken van het regeerakkoord 2018 af te ronden. In de begroting opgenomen voorbeelden daarvan zijn de Regeling Vervroegd Uittreden (RVU) en de vernieuwing van het politieonderwijs (PO21). Verder stonden in de begroting ook de arbeidsmarkteffecten vanwege corona. Het budgettaire kader bestond uit algemene en verschillende bijzondere rijksbijdragen

Voor de Begroting 2021-2025 was, evenals bij de vorige twee begrotingen, als uitgangspunt gehanteerd dat afwegingen van nieuwe voornemens binnen genoemd kader moesten plaatsvinden – het principe nieuw voor oud – dan wel dat nieuwe voornemens moesten leiden tot aanvullende dekking. De voornoemde begroting was in lijn met dit principe. Dat wil zeggen dat in de begroting de financiële vertaling was opgenomen van de activiteiten en middelen die samenhangen met vastgesteld beleid en vastgestelde voornemens. In 2021 zag de politie zich gesteld voor een vraagstuk met betrekking tot inzetbaarheid en voldoende operationele capaciteit. Het korps leverde in 2021 een flinke inspanning om uitstroom, transitie van het politieonderwijs en versterkte inzet op digitalisering tot een goede balans te brengen. Het kabinet droeg daaraan bij door investeringen in de politie met extra politiemensen en versterking van een aantal belangrijke thema's, zoals ondermijning, zeden en mensenhandel.

Bij het opstellen van de Begroting 2021 kon niet worden voorzien dat 2021, net als 2020 een heel ander jaar zou worden dan gedacht. Niet een van verschillende grote evenementen, maar een jaar

van grote maatschappelijke onrust en veel demonstraties tegen onder andere de coronamaatregelen en het klimaatbeleid. Dit ging soms gepaard met veel geweld en vergde veel extra inzet van de politie. Met dit in ogenschouw genomen is het financieel resultaat in 2021 van - €26 miljoen een keurig resultaat. Op het totaal genomen betreft de overschrijding 0,4%. Daarnaast was bij de begroting voorzien dat een kleine €10 miljoen uit het eigen vermogen voor dekking moest zorgen betreffende de PA.

Financieel resultaat (bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Totaal Bijdragen	6.424	6.236	6.392
Exploitatiekosten			
Personeel en opleidingen	5.023	4.817	4.999
Materieel	1.427	1.429	1.398
Totaal Exploitatiekosten	6.450	6.245	6.397
Exploitatieresultaat	-26	-10	-5
Inzet reserves	10	10	-
Financieel resultaat	-16	-	-5

In 2021 is een verdere stap gezet in het krijgen van meer grip op de (financiële) sturing en beheersing van de politieorganisatie.

In de jaarverantwoording zet het korps het financiële resultaat 2021 af tegen de uitgangspunten die daaraan ten grondslag liggen. De belangrijkste uitgangspunten zijn:

- Sturen op de uitvoering binnen de gestelde financiële kaders. Gedurende het uitvoeringsjaar wordt de voortgang zichtbaar gemaakt door middel van periodieke (management)rapportages.
- Op peil houden van het vermogen, dat wil zeggen. het vermogen binnen de geldende kaders brengen, dan wel houden, om zo het weerstandsvermogen van de politie te waarborgen.
- Sturen op het realiseren van een betaalbare operationele sterkte en een niet-operationele sterkte van passende omvang.

In 2021 lagen de kosten € 205 miljoen (inclusief PA) hoger dan begroot. Daar stonden grotendeels hogere bijdragen tegenover. Dit heeft geleid tot een negatief financieel resultaat van € 16 miljoen.

Op de resultaten in relatie tot de uitgangspunten wordt hieronder nader ingegaan.

Ontwikkeling financieel resultaat (Bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2021
Belangrijkste Ontwikkelingen	
Hogere algemene bijdrage (loon-, premie-, prijsbijstelling, herbestemming en aflossing RVU)	170
Niet uitbetaalde overuren (ten gunste van saldo LFU)	34
Uitkeringen RVU ten laste van voorziening	14
Lagere bijkomende personeelslasten (w.o. reiskosten ww, werving, interne budgettering)	35
Lagere onderhoudslasten huisvesting als gevolg van vervallen grenswaarde activering	31
Lagere lasten vervoer, operationeel en beheer, deels als gevolg van COVID-19	42
Vordering op leverancier helikopters uit hoofde van toegewezen claim	11
Lagere lasten geweldmiddelen en uitrusting (w.o. herbeoordelen voorraden wapenkamers, vertraging aanschaf uniformen)	19
Per saldo overige lagere bestedingen	3
Arbeidsvoorwaardenakkoord (loonsverhoging + eenmalige uitkering)	-84
Autonome ontwikkeling sociale lasten en inkoop voorwaardelijk pensioen	-43
Hogere gemiddelde bezetting en hogere gemiddelde salarissen	-34
Meer inzet personeel derden (w.o. capaciteit ICT, participatiewet, portefeuilles en projecten)	-31
Toevoegingen aan personeelsvoorzieningen	-77
Onderhoud huisvesting (w.o. preventief en achterstallig onderhoud, schoonmaak panden)	-24
Hogere afschrijvingen huisvesting, desinvesteringen en afstoot panden	-33
Hogere lasten huisvesting (w.o. indexatie contracten en kosten voorbereiding huisvestingsprogramma)	-16
Onderhoud software en inzet capaciteit IV (w.o. cybersecurity en technische schuld)	-43
Exploitatie resultaat 2021	-26
Inzet reserves	10
Financieel resultaat 2021	-16

** Als gevolg van de invoering LFU in 2019 worden er minder overuren uitbetaald. Deze uren worden deels toegevoegd aan de in de balans opgenomen LFU-verplichting.*

Uitvoering binnen de kaders

Zoals hiervoor aangegeven is de begroting geënt op de financiële kaders. Het blijft echter een spanningsveld in hoeverre de politie is toegerust om haar taak uit te voeren binnen de gestelde kaders. Het bleek bijvoorbeeld dat voor een aantal aan de politietaak inherente risico's, zoals het oplopen van PTSS, de middelen niet afdoende begroot waren. Doordat een aantal projecten onder andere als gevolg van COVID-19 niet of minder doorgang kon vinden en het korps intern gestuurd heeft – bijvoorbeeld door middel van een taskforce – is het gelukt om het negatieve resultaat beperkt te houden.

Naast meer beleidsmatige wijzigingen doen zich ook altijd mee- en tegenvallers in de uitvoering voor. Op het personele vlak zorgden een aantal onderwerpen voor hogere bestedingen dan in de begroting was voorzien. In 2021 stegen de personele lasten als gevolg van het arbeidsvoorwaardenakkoord en de dotaties aan de personele voorzieningen. Tevens is er meer geïnvesteerd in IV, waaronder cybersecurity en het mitigeren van de technische schuld.

Met ingang van 13 december 2018 is het Besluit financieel beheer politie gewijzigd op het punt van de invoering van de regeling Levensfase-uren (LFU) per 1 juli 2019. Deze regeling houdt in dat deelnemers aan de regeling extra verlofuren krijgen die zij kunnen inzetten als verlof op het moment dat het beste past bij hun levensfase. De opgespaarde levensfase-uren kunnen niet worden uitbetaald anders dan bij overlijden of volledige arbeidsongeschiktheid. Als een medewerker de politiedienst verlaat (anders dan voor zijn of haar pensioen) kan vijftig procent van de openstaande uren te gelde worden gemaakt. Daarnaast bestaat voor politiemedewerkers de mogelijkheid om overuren toe te laten voegen aan het LFU-saldo in plaats van deze uit te laten betalen. Dit leidde tot een besparing ten opzichte van de begroting.

In het gewijzigde Besluit financieel beheer politie is geregeld dat de politie voor deze opgespaarde levensfase-uren geen voorziening op de balans opneemt anders dan voor de verwachte uitstroom van middelen. Eind 2021 is voor de verwachte uitstroom van middelen LFU geen voorziening gevormd, omdat het niet mogelijk is een betrouwbare inschatting te maken vanwege het gebrek aan ervaringscijfers inzake het opnamepatroon.

Effecten coronapandemie

Gedurende een jaar doen zich altijd zaken voor waardoor de uitvoering anders verloopt dan in de begroting was voorzien. Daarin was 2021 net als 2020 een bijzonder jaar. Men had gedacht een aantal mooie evenementen te organiseren in Nederland, maar uiteindelijk konden deze niet doorgaan als gevolg van de coronapandemie. Dit betekende echter niet dat de politie het rustig kreeg en het verlofstuwmeer teruggedrongen kon worden. Het tegenovergestelde bleek waar. Naast vele demonstraties met soms uitzonderlijk geweld, zoals de boerenprotesten, protesten tegen het klimaatbeleid en demonstraties tegen de coronamaatregelen, vroeg ook de handhaving van de coronamaatregelen veel van de organisatie. De druk op de capaciteit nam hierdoor in 2021 flink toe.

Door de coronapandemie vonden er minder reisbewegingen plaats. Iedereen werkte zo veel mogelijk thuis. De catering- en vergaderkosten waren hierdoor ook lager dan verwacht. Geplande opleidingen konden niet allemaal plaatsvinden en de Politieacademie moest een deel van haar geplande klassen laten vervallen.

Betaalbare operationele en niet-operationele sterkte

De personele kosten beslaan in totaal ongeveer 76% van de politiebegroting. Dat betekent dat relatief kleine wijzigingen op dit vlak vaak een groot effect hebben en het belang van personele kosten op de begroting aanzienlijk is. De politie streeft op het realiseren van een betaalbare operationele sterkte en een niet-operationele sterkte van passende omvang. In de strategische personeelsprognose van het korps wordt in een meerjarig perspectief een bezetting bereikt conform het inrichtingsplan.

Bij het vergelijken van de gerealiseerde personeelskosten met de begroting wordt vooral gekeken naar de gemiddelde bezetting van het jaar. De gemiddelde gerealiseerde bezetting van de operationele sterkte is lager dan in de begroting voorzien. Dit komt vooral doordat veel medewerkers de pensioengerechtigde leeftijd bereikten. Het totaal van de gemiddelde bezetting in 2021 lag hoger dan begroot. Dit doordat de niet-operationele sterkte minder is afgenomen dan begroot.

Eigen vermogen binnen bandbreedte

Het exploitatieresultaat van € 26 miljoen negatief wordt onttrokken aan de algemene reserve. Onderstaande tabel geeft de stand van het eigen vermogen weer.

Eigen vermogen (bedragen x € 1 miljoen)	2021	2020
Algemene Reserve	147	172
Stand 31 december	147	172
Bufferfunctie	2,4%	3,0%

De bufferfunctie is gekoppeld aan de algemene reserve. Deze bedroeg in 2021 € 147 miljoen, wat neerkomt op 2,4% van de gemiddelde bijdragen over de afgelopen drie jaar. Daarmee valt deze binnen de wettelijke bandbreedte van 1,5% tot 5%. Het eigen vermogen is als gevolg van het negatief financieel resultaat € 26 miljoen gedaald ten opzichte van 2020.

Bombardier

HANDHAVING

27 12 YV

HONDA

Jaarrekening

7. Jaarrekening

7.1 Exploitatierkening 2021

Exploitatierkening (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Bijdragen (9.1)			
Algemene bijdrage JenV	5.925.576	5.755.465	5.965.283
Bijzondere bijdragen JenV	324.639	259.358	258.327
Overige bijdragen JenV	162.037	212.701	160.589
Totaal bijdragen JenV	6.412.253	6.227.524	6.384.199
Overige bijdragen	11.820	8.108	7.562
Totaal bijdragen	6.424.073	6.235.632	6.391.761
Exploitatiekosten			
Personeel (9.2)	4.948.654	4.732.720	4.933.692
Rente (9.3)	7.378	8.043	9.084
Opleiding en vorming (9.4)	74.626	83.991	65.664
Huisvesting (9.5)	394.356	343.395	380.877
Vervoer (9.6)	181.949	205.760	181.563
Verbindingen en automatisering (9.7)	516.820	521.919	482.466
Geweldsmiddelen en uitrusting (9.8)	35.400	54.398	33.846
Operationeel (9.9)	155.212	148.735	190.080
Beheer (9.10)	135.535	146.293	119.762
Totaal exploitatiekosten	6.449.930	6.245.255	6.397.034
Exploitatieresultaat	-25.857	-9.623	-5.273

Resultaatbestemming	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Exploitatieresultaat	-25.857	-9.623	-5.273
Resultaatbestemming			
Inzet van de algemene reserve (10.7)			
Toevoeging	-	-	-
Onttrekking (het in begroting 2021 voorziene tekort)	-9.623	-9.623	-
Onttrekking Financieel resultaat	-16.234	-	-5.273

7.2 Balans per 31 december 2021

Balans (na resultaatbestemming) (Bedragen x € 1.000)	31 december 2021	31 december 2020
ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa (10.1)	2.418.267	2.298.431
Financiële vaste activa (10.2)	104.059	317.998
Totaal vaste activa	2.522.326	2.616.429
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden (10.3)	65.417	31.367
Vorderingen en overlopende activa (10.4)	340.049	225.645
Rekening-courant Ministerie van Financiën (10.5)	341.924	509.178
Liquide middelen (10.6)	28.775	35.336
Totaal vlottende activa	776.165	801.526
TOTAAL ACTIVA	3.298.491	3.417.955

	31 december 2021	31 december 2020
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve (10.7)	146.584	172.441
Totaal eigen vermogen	146.584	172.441
VOORZIENINGEN (10.8)	549.077	643.287
LANGLOPENDE SCHULDEN (10.9)	1.183.129	1.141.558
KORTLOPENDE SCHULDEN (10.10)		
Kortlopend deel langlopende schulden	263.815	249.107
Openstaande (rijks)bijdragen (10.10a)	269.791	280.916
Schulden personeel (10.10b)	596.130	702.658
Crediteuren en overlopende posten (10.10c)	289.965	227.988
Totaal kortlopende schulden	1.419.701	1.460.669
TOTAAL PASSIVA	3.298.491	3.417.955

7.3 Kasstroomoverzicht 2021

Kasstroomoverzicht (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Exploitatieresultaat	-25.857	-9.623	-5.273
Aanpassingen voor			
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen vaste activa (10.1)	308.322	285.304	272.927
Mutatie voorzieningen (10.8)	-94.211	-118.515	114.840
Mutatie werkkapitaal	23.867	75.153	206.852
Operationele activiteiten			
Overige mutaties financiële vaste activa (10.2)	1.243	-	472
Ontvangen rente (9.3)	198	-	215
Betaalde rente (9.3)	-7.576	-8.043	-9.299
Kasstroom bedrijfsactiviteiten	205.986	224.276	580.734
Investeringsactiviteiten			
Investerings materiële vaste activa (10.1)	-457.048	-376.377	-445.031
Desinvesteringen materiële vaste activa (10.1)	28.890	-	25.200
Verstrekkings financiële vaste activa (10.2)	-	-	-133.927
Aflossingen financiële vaste activa (10.2)	9	-	6.744
Kasstroom investeringsactiviteiten	-428.150	-376.377	-547.014
Financieringsactiviteiten			
Ontvangsten langlopende schulden (10.9)	318.190	498.109	376.664
Aflossingen langlopende schulden (10.9)	-269.843	-284.707	-249.112
Kasstroom financieringsactiviteiten	48.347	213.402	127.552
Totaal kasstroom	-173.816	61.301	161.272
Beginstand geldmiddelen (10.5+10.6)	544.515	118.570	383.243
Mutatie geldmiddelen	-173.816	61.301	161.272
Eindstand geldmiddelen (10.5+10.6)	370.699	179.871	544.515

8. Grondslagen

8.1 Algemene toelichting

Activiteiten

De *missie* van de politie is waakzaam en dienstbaar zijn aan de waarden van de rechtsstaat. Deze missie vervult de politie door, afhankelijk van de situatie, gevraagd en ongevraagd te beschermen, te begrenzen of te bekrachtigen.

Rechtspersoon

De politie is een publiekrechtelijke rechtspersoon. De inschrijving bij de Kamer van Koophandel is onder nummer "57096317", subdossinummer "0000".

Vestigingsadres

Het landelijke hoofdbureau van de politie is gevestigd op Nieuwe Uitleg 1, 2514 BP te Den Haag.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2021, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2021.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Functionele en rapporteringsvaluta

De euro fungeert als functionele en rapporteringsvaluta van de politie. Alle financiële informatie gepresenteerd in euro's is afgerond naar het dichtstbijzijnde duizendtal, tenzij anders aangegeven.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de politie en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de politie. Dit betreft onder meer de relaties tussen de politie en de leden van de korpsleiding. Ook rechtspersonen waarop vanuit de politie overwegende zeggenschap kan worden uitgeoefend, worden aangemerkt als verbonden partij.

Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht. In 2021 zijn er geen transacties van betekenis geweest met verbonden partijen. De politie heeft een aantal verbonden partijen waarover zij overheersende zeggenschap heeft. Deze partijen worden op grond van artikel 2:407 BW niet geconsolideerd, omdat deze van een te verwaarlozen betekenis zijn.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en het debetsaldo van de rekening-courant met het Ministerie van Financiën. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de koers op dat moment. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

De uitgaven inzake investeringen en de ontvangsten inzake de desinvesteringen in de materiële vaste activa zijn opgenomen onder de investeringsactiviteiten. De uitgaven en ontvangsten in het

kader van verstrekte leningen en aflossingen op verstrekte leningen zijn eveneens opgenomen onder de investeringsactiviteiten. Ontvangsten en aflossingen uit hoofde van opgenomen langlopende schulden zijn opgenomen onder de financieringsactiviteiten.

8.2 Algemene grondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Politiewet 2012 en het Besluit financieel beheer politie van 1 juli 2015 (gewijzigd per 13 december 2019 door een algemene maatregel van bestuur). Voor zover in het besluit niet anders is bepaald, wordt hierin aangesloten bij de grondslagen voor de verslaggeving, neergelegd in titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en uitgewerkt in de door de Raad voor de Jaarverslaggeving uitgegeven Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (inclusief richtlijn RJ 640 Organisaties zonder winststreven). Om redenen van doelmatigheid kan conform artikel 11 lid 2 van het Besluit financieel beheer politie worden afgeweken van artikel 374 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek waardoor enkele voorzieningen niet worden opgenomen in de jaarrekening. Op grond van dit artikel is door de politie een voorzieningenbeleid opgesteld waar invulling gegeven is aan het doelmatigheidscriterium. Dit beleid is overeengekomen met het Ministerie van JenV en bevestigd in de meerjarige aanschrijving 2023-2027 van JenV (d.d. 3 december 2021) en heeft als gevolg dat de volgende voorzieningen niet zijn opgenomen in de jaarrekening:

- Voorziening dienstjubilea. Aangezien de omvang van toevoegingen en onttrekkingen met elkaar in lijn liggen is de financiële impact in enig jaar beperkt.
- Voorziening langdurig zieken (tot twee jaar). Aangezien de omvang van toevoegingen en onttrekkingen met elkaar in lijn liggen is de financiële impact in enig jaar beperkt.
- Voorziening leegstand huisvesting. Vanwege de administratieve lasten in verhouding tot het financieel belang is hier geen voorziening voor gevormd.
- Voorziening RVU blijfbonus. Alle medewerkers, ook de niet-RVU-gerechtigden, die in de rechtsperiode van de tijdelijke regeling voor vervroegde uittreding bij de politie (2021-2025) 65 jaar zijn of worden, ontvangen als zij doorwerken tot de voor hen geldende AOW-leeftijd een gratificatie. Het betreft een eenmalige gratificatie. Vanwege de administratieve lasten in verhouding tot het financieel belang is hier geen voorziening voor gevormd. Dit is een tijdelijke regeling die loopt van december 2020 tot en met december 2027.

Het Besluit financieel beheer politie is per 13 december 2019 gewijzigd (Besluit van houdende wijziging van het Besluit financieel beheer politie in verband met de invoering van een stelsel van levensfase-uren). Een belangrijk kenmerk van de levensfase-uren is dat deze alleen te gebruiken zijn voor verlof; uitbetaling in geld van opgebouwde levensfase-uren gedurende de aanstelling is niet mogelijk. Uitsluitend in uitzonderingssituaties (bij overlijden, ontslag vanwege arbeidsongeschiktheid en tussentijds vertrek) is sprake van financiële afwikkeling. Met deze aanpassing wordt een specifieke invulling aan artikel 374, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek gegeven waarbij voor het deel dat niet tot uitbetaling leidt geen verplichting (in de zin van voorziening) in de balans wordt opgenomen. Er wordt hiermee zowel recht gedaan aan de specificiteit van de regeling levensfase-uren als het stelsel van financiering dat binnen de overheid wordt gehanteerd.

Overeenkomstig de meerjarige aanschrijving 2023-2027 van JenV worden uitgaven die samenhangen met de ontwikkeling van software direct in de exploitatie verantwoord en niet verantwoord onder immateriële vaste activa.

Overeenkomstig de meerjarige aanschrijving 2023-2027 van JenV worden voorzieningen gewaardeerd tegen de nominale waarde en niet gewaardeerd tegen contante waarde.

De in deze jaarrekening gebruikte modellen voor de exploitatierekening, de balans en het kasstroomoverzicht zijn conform het Besluit financieel beheer politie voorgeschreven door het Ministerie van JenV.

In het jaarverslag is niet beoogd aan alle vereisten van titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving te voldoen. Het jaarverslag bevat ten minste de informatie die vanuit de meerjarige aanschrijving 2023-2027 van JenV is voorgeschreven.

Oordelen en schattingen

Bij de toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de organisatie diverse oordelen en schattingen. Indien noodzakelijk voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten. De materiële vaste activa, de voorzieningen en de niet uit de balans blijvende verplichtingen zijn de elementen in de jaarrekening die het meest worden beïnvloed door inschattingen van het management. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden jaarlijks beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Gemiddeld aantal medewerkers

Het aantal werkzame medewerkers (exclusief vrijwilligers) wordt uitgedrukt in fte's. Het aantal medewerkers wordt berekend door het gemiddelde te nemen tussen de beginstand en eindstand van het boekjaar.

8.3 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het verschil tussen de bijdragen en de exploitatiekosten bepaalt het resultaat. Baten en lasten worden in de exploitatierekening toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben, ongeacht of zij tot ontvangsten of uitgaven hebben geleid.

Algemene bijdragen JenV

De algemene bijdrage betreft bijdragen voor het geheel van werkzaamheden dat wettelijk tot de taak van de politie behoort, niet zijnde bijzondere bijdragen. Algemene bijdragen worden als baten verwerkt in het resultaat conform toekenning Ministerie van JenV.

Bijzondere bijdragen JenV, overige bijdragen JenV en andere instanties en subsidies

Voor specifieke taken en activiteiten verstrekken zowel het Ministerie van JenV als andere departementen of overheidsinstanties bijdragen. Bijzondere en overige bijdragen worden in de exploitatie verantwoord op het moment dat de politie hiervoor ook daadwerkelijk kosten maakt. Daarover dient in het algemeen een operationele en financiële verantwoording te worden afgelegd en moet een eventueel overschot of tekort worden verrekend. Bijzondere en overige bijdragen waarop in enig jaar geen kosten zijn gerealiseerd, blijven beschikbaar voor het volgende jaar en worden onder de kortlopende schulden op de balans opgenomen.

Aan de hand van de bestedingen in het lopende boekjaar, die verband houden met deze bijdragen, verantwoordt de politie deze bijdragen in de exploitatie. In voorkomende gevallen worden materiële vaste activa gefinancierd met bijzondere bijdragen. Deze bijdragen worden verantwoord onder de kortlopende en langlopende schulden, afhankelijk van de resterende looptijd van de activa. De afloop van de schulden is gelijk aan de afschrijvingen van de desbetreffende activa.

De politie kan subsidies (overige bijdragen) aanvragen voor bepaalde kosten of projecten. Wanneer de activiteit of het project is afgerond wordt een operationele en financiële verantwoording afgelegd aan de subsidieverstrekker. Gezien de duur van subsidietrajecten en de onzekerheid over de uiteindelijk te ontvangen subsidie, worden deze subsidiebaten pas in de exploitatie verantwoord als de beschikking is ontvangen. Ook worden deze baten niet in de begroting van enig jaar opgenomen. Ontvangen voorschotten worden op de balans opgenomen en vallen vrij als baat als de beschikking is ontvangen.

Exploitatiekosten

De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de exploitatierekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers, respectievelijk de belastingautoriteit. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen en er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief.

Pensioenen

Als uitgangspunt geldt dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijkstaat aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde premies. Indien de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt een verplichting opgenomen. De hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen opbouwde bij de politie. De werknemers kunnen kiezen om het pensioen in te laten gaan vanaf zestig jaar en tot uiterlijk vijf jaar na het bereiken van de AOW-leeftijd. De verplichtingen die voortvloeien uit deze rechten van het personeel zijn ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Het ABP hanteert het middelloonstelsel. De premie voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen bedroeg in 2021 25,9% van het brutoloon exclusief sociale lasten (2020: 24,9%). Zowel in 2021 als in 2020 betaalde de werkgever 70% van de verschuldigde premie en de werknemer 30%. De politie heeft geen additionele verplichtingen anders dan de reguliere verschuldigde premies.

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door zijn financiële verplichtingen) dit toelaat. De pensioenen zijn niet geïndexeerd per 1 januari 2021. De beleidsdekkingsgraad van het ABP was niet voldoende om de pensioenen over het jaar 2021 te kunnen indexeren. Over 2021 is een gemiddelde dekkingsgraad behaald van 102,8%. De dekkingsgraad van 31 december 2021 is 110,2%.

Naast deze reguliere verplichting van de verschuldigde pensioenpremie voor actieve medewerkers bestaan er een aantal bijzondere regelingen voor medewerkers.

Voorziening Regeling Vervroegde Uittreding (RVU)

Het pensioenakkoord van juni 2019 biedt sectoren onder meer de mogelijkheid om aan specifieke groepen werknemers tijdelijk meer handelingsperspectief te bieden om vervroegd uit te treden. Werkgevers hebben de mogelijkheid om in de periode 2021-2025 uittredingsregelingen af te spreken die werknemers de mogelijkheid bieden om maximaal drie jaar voor hun AOW-leeftijd te stoppen met werken. De voorziening zal doorlopen tot en met uiterlijk 31 december 2027, zijnde het moment waarop de laatste uitkeringen in het kader van deze regeling plaats zullen hebben gevonden. De mogelijkheid die het pensioenakkoord biedt voor een tijdelijke regeling voor vervroegde uittreding wordt gezien als aanvulling op het beleid voor veilig en gezond werken en duurzame inzetbaarheid bij de politie. Op 17 april 2020 zijn de afspraken inzake vervroegde uittreding (RVU) definitief geworden in het Arbeidsvoorwaardenakkoord 2018-2020. De regeling bestaat uit twee elementen, die hieronder nader zijn toegelicht.

Regeling vervroegde uittreding (RVU)

De tijdelijke regeling voor vervroegde uittreding is opengesteld voor medewerkers die voldoen aan de volgende voorwaarden:

- De medewerker is per 1 januari 2021 in vaste dienst bij de politie.
- De medewerker is op dat moment ten minste 65 jaar of bereikt deze leeftijd in de periode van 2021 tot en met 2025.

- De medewerker heeft de AOW-leeftijd nog niet bereikt.
- De medewerker heeft bij ontslag ten minste 35 politiedienstjaren.
- Van deze 35 politiedienstjaren kwalificeren ten minste 25 dienstjaren als zogenaamde zware jaren.

Bij gebruik van de regeling geldt een minimale duur van 1 maand. Ook zijn enkele uitsluitende voorwaarden van toepassing.

Een medewerker kan ervoor kiezen om eerder dan bij het bereiken van de leeftijd van 65 jaar te stoppen met werken. Dit kan tot maximaal drie jaar voor het bereiken van de AOW-leeftijd. Op ingangsdatum van de RVU gaat een medewerker uit dienst bij de politie. Vervolgens verricht de politie de uitvoering van de betalingen.

Per balansdatum is een voorziening opgenomen voor medewerkers die:

- reeds hebben geopteerd voor gebruikmaking van de regeling;
- onder de bestaande regeling kunnen opteren voor vervroegde uittreding, maar die dat nog niet hebben gedaan;
- nog niet kunnen opteren, maar dat tijdens de looptijd van de bestaande regeling in de toekomst kunnen doen.

De voornaamste componenten in bepaling van de voorziening zijn:

- het verwachte aantal deelnemers dat op balansdatum aan de van toepassing zijnde criteria voldoet of in de toekomst kan voldoen;
- de geschatte kans dat uiteindelijk van de RVU-regeling gebruikt zal worden gemaakt;
- de hoogte van de wettelijke uitkeringen, prijspeil 1 januari 2022. Er wordt geen toekomstige indexatie toegepast gezien deze niet bekend en niet betrouwbaar te schatten is;
- de sterfteprognose, gebaseerd op prognosetabel AG (Actuarieel Genootschap) 2020;
- de startdatum en duur RVU, gebaseerd op 2 jaar voorafgaand aan AOW-datum tenzij reeds eerder is overeengekomen.

-RVU blijfbonus

Alle medewerkers, ook de niet-RVU-gerechtigden, die in de rechtsperiode van de tijdelijke regeling voor vervroegde uittreding bij de politie 65 jaar zijn of worden ontvangen als zij doorwerken tot de voor hen geldende AOW-leeftijd bij het bereiken van deze leeftijd een gratificatie. Het betreft een eenmalige gratificatie. De regeling is ingegaan per 31 december 2020. Een nadere omschrijving van de verwerkingswijze in de jaarrekening is opgenomen in paragraaf 8.2.

Inkoop Max

Inkoop Max betreft een regeling waarbij een bepaalde groep medewerkers recht heeft op een verhoging van het ouderdomspensioen. Deze verhoging vindt plaats door het inkopen van aanspraken van het ouderdomspensioen door de politie bij het ABP. Pas na inkoop van aanspraken op ouderdomspensioen vormt de inkoopwaarde een onderdeel van de reguliere ABP-verplichtingen. Voor de regeling Inkoop Max is afgesproken dat de rechthebbende medewerkers vanaf 60 jaar tot en met 70 jaar met pensioen kunnen gaan. Op basis van in het verleden ontstane aanspraken hebben medewerkers recht op deze aflopende regeling.

Bij de waardering van de Inkoop Max-voorziening per 31 december 2021 zijn de volgende grondslagen gehanteerd:

- inkoop van de voorwaardelijke aanspraken uiterlijk bij 62 jaar;
- tijdsevenredige inkoop voor de leeftijdscohorten 1956 en eerder over de periode 2018 tot en met 2022;
- rekenrente van 2,2% (2020: 2,4%) toegepast op de tarieven voor 2022;
- exitkansen conform de tabel GO1719 van het ABP (2020: GO1416);
- voor de sterfteprognose prognosetabel AG2020 (2020: AG2020);

- de solvabiliteitsopslag op de tarieven voor 2022 bedraagt circa 5,9% (2021: 6,1%).

FLO-regeling

Voor een aantal vliegers bij de Afdeling Luchtvaart van de Landelijke Eenheid geldt een bijzondere ontslagvoorziening. Deze vliegers komen in aanmerking voor een uitkering die geregeld is in de regeling Functioneel Leeftijdsontslag (FLO). Deze regeling garandeert voor vliegers vanaf 55-jarige leeftijd een uitkering van tien jaar. De hoogte van de uitkering is gedurende de eerste vijf jaar 80% van de berekeningsgrondslag (salaris) en vervolgens 70% van de berekeningsgrondslag. In overeenstemming met het voorzieningenbeleid wordt in de berekening van de verplichting per medewerker geen rekening gehouden met voortijdige uitstroom of overlijden van de medewerker. Om aanspraak te kunnen maken op deze regeling moeten vliegers voldoen aan de volgende cumulatieve voorwaarden:

- de vlieger had op 31 december 2006 de functie van vlieger bij de Landelijke Eenheid;
- de vlieger heeft vanaf 1 januari 2007 de functie van vlieger bij de Landelijke Eenheid;
- de vlieger vervulde voorafgaand aan zijn ontslag tenminste tien jaar onafgebroken de functie van vlieger bij de Landelijke Eenheid;
- de vlieger was deelnemer aan de Aanvullende Flexibele Uittredingsregeling Politie (AFUP).

Vanaf 2016 wordt bij de berekening van de verplichting rekening gehouden met salarisverhogingen en pensioenwijzigingen die zijn opgenomen in het arbeidsvoorwaardenakkoord. De berekening van de verplichting houdt geen rekening met toekomstige salarisverhogingen door groei in de schaal.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Afschrijvingen vormen geen aparte regel in de exploitatierekening. Deze lasten zijn opgenomen in de verschillende categorieën van de exploitatierekening. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de betreffende toelichting. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur, rekening houdend met de eventuele restwaarde van de individuele activa. Op grond, terreinen en materiële vaste activa in uitvoering wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting. De politie past de componentenbenadering toe voor materiële vaste activa indien belangrijke afzonderlijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn. Rekening houdend met verschillen in gebruiksduur of verwacht gebruikspatroon, worden de verschillende bestanddelen afzonderlijk afgeschreven.

De volgende afschrijvingstermijnen worden hierbij gehanteerd:

Materieel vast actief	Termijn
Casco gebouwen	20-60 jaar
Overige huisvesting	3-20 jaar
Vervoer	3-20 jaar
ICT	2-10 jaar
Overige materiële vaste activa	5-10 jaar

Voor de afschrijvingen casco gebouwen vindt een onderverdeling in componenten plaats.

Leasing

Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject niet geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een operationele lease. De politie treedt op als lessee in operationele leaseovereenkomsten. De politie activeert het leaseobject bij operationele lease niet. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de exploitatierekening over de looptijd van het contract. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Bij de leaseclassificatie is de

economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende leaseovereenkomst. De politie hanteert geen financiële leaseovereenkomsten.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Belastingen

Publiekrechtelijke rechtspersonen zijn belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting voor zover zij een onderneming drijven. De politie is gelet op haar activiteiten vrijgesteld van de vennootschapsbelasting volgens de Wet op de vennootschapsbelasting artikel 2 lid 1e.

8.4 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemene grondslagen voor activa en passiva

Activa en passiva worden tegen historische kostprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige voordelen naar de politie zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen, worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen, worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de exploitatierekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de voordelen en risico's die zich naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen en niet op basis van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen.

Financiële instrumenten

In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: verstrekte leningen en overige vorderingen en overige financiële verplichtingen. Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan. Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen. Financiële instrumenten worden in de jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de juridische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt

plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of als eigen vermogen. De politie maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Transacties in vreemde valuta

Transacties luidend in vreemde valuta's worden bij de eerste verwerking gewaardeerd in de functionele valuta door omrekening tegen de contante wisselkoers die geldt op de datum van de transactie tussen de functionele valuta en de vreemde valuta's. In vreemde valuta's luidende monetaire activa en verplichtingen worden op balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoersen. Valutakoersverschillen die voortkomen uit de afwikkeling van monetaire posten, dan wel voortkomen uit de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de exploitatierekening in de periode dat zij zich voordoen.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de politie en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. De grond en de terreinen, casco gebouwen, overige huisvesting, vervoer, ICT en de overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. Activa waarvoor een verplichting is aangegaan en gedeeltelijke levering heeft plaatsgevonden worden opgenomen onder de materiële vaste activa in uitvoering. Op het moment dat het actief volledig is geleverd, worden de uitgaven opgenomen in de desbetreffende activacategorie.

Buiten gebruik gestelde materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de boekwaarde dan wel tegen de lagere opbrengstwaarde. Voor verkoop beschikbare materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is het bedrag waartegen een actief maximaal kan worden verkocht, onder aftrek van de nog te maken kosten.

Componentenbenadering

Onderhoudsuitgaven en na-investeringen worden slechts geactiveerd als zij de gebruiksduur van het object verlengen en/of leiden tot toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het object. De kosten worden als onderdeel van de boekwaarde verwerkt en aangemerkt als een belangrijk bestanddeel (component) van een materieel vast actief. Indien deze componenten van elkaar te onderscheiden zijn en verschillen in gebruiksduur of verwacht gebruikspatroon, worden deze componenten afzonderlijk afgeschreven.

Grondslagen activering

Bij de activering van materiële vaste activa worden op dit ogenblik verschillende uitgangspunten (orderwaarde/stuksprijs) gehanteerd. In 2021 is gestart met de uniformering van de uitgangspunten en de verwerking daarvan in de administratie. Gezien de complexiteit hiervan en het belang van een zorgvuldig invoeringstraject is gekozen voor een gefaseerde invoering die loopt over de boekjaren 2021 en 2022. In het jaar 2022 dient de uniformering van de uitgangspunten voor activering van materiële vaste activa en de verwerking daarvan in de administratie voor de jaarrekening 2022 te zijn gerealiseerd.

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Vervolgens waardeert de politie deze vorderingen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De vorderingen onder de financiële vaste activa worden verantwoord op de transactiedatum.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Bijzondere waardeverminderingen materiële vaste activa

Op elke balansdatum beoordeelt de politie of er aanwijzingen bestaan dat een vast actief onderhevig kan zijn aan een bijzondere waardevermindering. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van het actief hoger is dan de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen worden ten laste van de exploitatierekening gebracht.

Verder wordt op elke balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief zou zijn verantwoord.

Bijzondere waardeverminderingen financiële vaste activa

Een financieel vast actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waardewijzigingen in de exploitatierekening of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op elke verslagdatum door de politie beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel vast actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt. De hoogte van een eventueel bijzonder waardeverminderingverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel vast actief wordt bepaald als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen. Dit verschil wordt verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Bijzondere waardeverminderingverliezen worden opgenomen in de exploitatierekening.

Voorraden

De politie verantwoordt kleding, dienstwapens, munitie en onderdelen voor het onderhoud van de in eigen beheer zijnde voertuigen en de luchtvloot initieel onder de voorraden. Bij uitgifte van deze voorraden worden de lasten in de exploitatiekosten verantwoord. De waardering van de voorraden geschiedt op basis van de verkrijgingsprijs, zijnde inkoopprijs plus de bijkomende kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde betreft de meest betrouwbare schatting van de verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. De waardebepaling houdt rekening met de incourantheid van de voorraden.

Vorderingen en overlopende activa

Bij eerste verwerking waardeert de politie de vorderingen en overlopende activa tegen de reële waarde van de tegenprestatie, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Vervolgens worden de vorderingen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. De (effectieve) rente en eventuele bijzondere waardeverminderingen worden direct in de exploitatierekening verwerkt.

Liquide middelen en rekening-courant Ministerie van Financiën

Liquide middelen bestaan uit kas en banksaldi. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen (kortlopende schulden). Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. Liquide middelen die naar verwachting langer dan twaalf maanden niet ter beschikking staan van de organisatie, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

De liquide middelen worden conform Besluit financieel beheer politie en het Treasurystatuut politie grotendeels aangehouden bij het Ministerie van Financiën.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve. Toevoegingen en onttrekkingen vinden plaats vanuit de resultaatbestemming.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze valt te schatten. Conform het voorzieningenbeleid is een aantal voorzieningen niet in de balans opgenomen en zijn in plaats daarvan als een niet in de balans opgenomen verplichting opgenomen, zoals beschreven in 8.2 Algemene grondslagen.

De voorzieningen in de jaarrekening van de politie zijn tegen nominale waarde gewaardeerd, aangezien het verschil met de contante waarde niet materieel was vanwege de lage rentestand. Het betreft hier met name personele voorzieningen waarvan de financiering gekoppeld is aan de (jaarlijkse) bijdragen die op kasbasis aan de politie door JenV worden verstrekt. Het contant maken van voorzieningen bij de politie heeft in de huidige omstandigheden daarom geen toegevoegde waarde in het verstrekken van een beter inzicht in het exploitatieresultaat en het vermogen. Deze verwerkingswijze is in overeenstemming met de meerjarige aanschrijving 2023-2027 van JenV.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen. De voorzieningen hebben over het algemeen een langlopend karakter. Pensioenvoorzieningen worden gewaardeerd op basis van actuariële grondslagen (RVU en Inkoop Max).

Voorzieningen RVU, FLO, Inkoop Max

Zie voor de grondslagen het onderdeel Pensioenen.

Voorziening wachtgeld/WW/WAO

Deze voorziening heeft betrekking op werknemers die door middel van een wachtgeldregeling c.q. uitkeringsregeling de dienst hebben verlaten. De hoogte van de uitkeringen wordt op individuele basis bepaald op basis van informatie die door verschillende uitkeringsinstanties wordt aangeleverd.

De voorziening Wachtgeld, WW en WAO bestaat uit de volgende componenten:

- Eigenrisicodrager WW, dit betreft de reguliere wettelijke WW en de bovenwettelijke WW uitkeringen.
- De reguliere WAO-regeling voor medewerkers die arbeidsongeschikt zijn geworden voor 1-1-2016.
- Bovenwettelijke uitkeringen in het kader van aanvullende arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.

Voorziening WIA

Deze voorziening heeft betrekking op (deels) arbeidsongeschikte medewerkers die in aanmerking kunnen komen voor een uitkeringsregeling in het kader van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). De politie is met ingang van 1 januari 2018 eigenrisicodragers en heeft voor de betreffende medewerkers in het kader van deze regeling een voorziening getroffen op basis van de verwachte uitgaven, waarbij ook rekening wordt gehouden met de pensioenleeftijd.

Voorziening vangnetregelingen Veilig en Gezond Werken

Deze voorziening heeft betrekking op medewerkers die in aanmerking kunnen komen voor een uitkering in het kader van vangnetregelingen Veilig en Gezond Werken (VGW). De hoogte van de uitkeringen wordt op basis van individuele beoordelingen (duur en ernst) bepaald. In de voorziening is een gemiddeld bedrag per medewerker opgenomen voor de verwachte uitgaven. Wanneer het gaat om restschade, geldt dat dossiers enkel in de voorziening zijn opgenomen indien de politie hiervoor aansprakelijk is gesteld.

Voorziening LFU

Een voorziening voor de Regeling Levensfase-uren (LFU) wordt opgenomen voor zover het deel van de levensfase-uren naar verwachting uitbetaling aan de medewerker met zich mee brengt zoals het geval is bij overlijden, ontslag bij arbeidsongeschiktheid en tussentijds vertrek. Wanneer geen betrouwbare inschatting van het opnamepatroon van de uren kan worden gemaakt, zal verantwoording plaatsvinden onder de Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen.

Langlopende en kortlopende schulden

Langlopende en kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Langlopende en kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de exploitatierekening verwerkt. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden. Onder de kortlopende schulden wordt ook het niet uitbetaalde deel van de eindejaarsuitkering 2021 opgenomen, zie ook hoofdstuk 8.3 Periodiek betaalbare beloningen.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn. De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening, worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen worden onderscheiden naar:

- Voorwaardelijke rechten en verplichtingen zijn rechten en verplichtingen die niet worden opgenomen in de balans, omdat het bestaan afhankelijk is van het zich in de toekomst al dan niet voordoen van een of meer onzekere gebeurtenissen zonder dat de politie daarop doorslaggevende invloed kan uitoefenen.

- Niet verwerkte rechten en verplichtingen worden niet opgenomen in de balans, omdat het bedrag niet met voldoende betrouwbaarheid kan worden vastgesteld.
- Meerjarige financiële rechten en verplichtingen zijn bestaande rechten en verplichtingen waartoe de politie voor een aantal toekomstige jaren is verbonden, waarvan de tegenprestaties eveneens in de toekomstige jaren plaatsvinden.
- Op grond van artikel 11 lid 3 van het Besluit financieel beheer politie wordt in afwijking van artikel 375 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek in de balans geen verplichting opgenomen voor het saldo op het jaareinde met betrekking tot nog niet opgenomen levensfase-uren. De gespaarde levensfase-uren van medewerkers worden gepresenteerd als niet in de balans opgenomen verplichting.

9. Toelichting op de exploitatierekening

9.1 Bijdragen

Bijdragen (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Algemene bijdrage JenV	5.925.576	5.755.465	5.965.283
Bijzondere bijdragen JenV	324.639	259.358	258.327
Overige bijdragen JenV	162.037	212.701	160.589
Totaal bijdragen JenV	6.412.253	6.227.524	6.384.199
Overige bijdragen (onder andere gemeenten en derden)	11.820	8.108	7.562
Totaal	6.424.073	6.235.632	6.391.761

De bijdragen bestaan uit algemene, bijzondere en overige bijdragen van JenV. Daarnaast ontvangt de politie bijdragen van andere departementen, gemeenten en subsidieverstrekkingen. In onderstaande toelichting worden de posten genoemd die de grootste verschillen veroorzaken met de begroting en de realisatie van 2020. De realisatie van de bijdragen viel per saldo € 188 miljoen hoger uit dan begroot.

In bijlage I van hoofdstuk 16 is de staat van overdrachten en bestedingen (rijks)bijdragen opgenomen.

Algemene bijdrage JenV

De toekenning van de algemene bijdrage vanuit JenV was in 2021 per saldo € 170 miljoen hoger dan begroot. Dit kwam grotendeels door de niet begrote toekenning van de loon- en premiebijstelling 2021 (+ € 113 miljoen), de prijsbijstelling 2021 (+ € 21 miljoen) en de toegekende claims uit de herbestemming van niet bestede bijzondere bijdragen (+ € 41 miljoen). De compensatie voor de gevolgen van het pensioenakkoord zorgde eveneens nog voor hogere bijdragen dan begroot (+ € 8 miljoen). Als gevolg van de vorming van de voorziening RVU en de hiervoor opgenomen vordering van € 134 miljoen in 2020 werd in 2021 een aflossing op de algemene bijdrage in mindering gebracht (-/- € 12 miljoen).

Bijzondere bijdragen JenV

De bestedingen ten laste van de bijzondere bijdragen vanuit JenV waren per saldo € 65 miljoen hoger dan begroot. Dit werd veroorzaakt doordat er enerzijds gedurende het jaar nog bijzondere bijdragen voor een bedrag van € 72 miljoen werden toegekend die ten tijde van het opstellen van de begroting niet bekend waren. Het grootste aandeel in de hogere bestedingen op niet begrote bijdragen had betrekking op het Breed Offensief Tegen georganiseerde Ondernemende Criminaliteit (BOTOC) (+ € 54 miljoen) en het programma Digitale Transformatie Opsporing Politie en Strafrechtketen (DTOPS) (+ € 7 miljoen), Contourennota Opsporing (+ € 5 miljoen) en Grenzen en Veiligheid (+ € 4 miljoen). Anderzijds waren niet alle bijzondere bijdragen (volledig) benut. Voor een nadere toelichting zie bijlage I van hoofdstuk 16. Toegekende bijzondere bijdragen die in enig jaar niet (volledig) zijn benut, blijven beschikbaar voor het volgende jaar en worden onder de kortlopende schulden op de balans opgenomen (zie hoofdstuk 10.10) of worden teruggevorderd door JenV.

Overige bijdragen JenV

De bestedingen ten laste van de overige bijdragen vanuit het Ministerie van JenV waren € 51 miljoen lager dan begroot. Dit is voornamelijk het gevolg van lagere bestedingen binnen het meldkamerdomein. Door de migratie van het C2000 communicatienetwerk en vanwege uitstel door COVID-19 kon de Innovatieagenda niet ten volle worden uitgevoerd.

Overige bijdragen (onder andere gemeenten en derden)

De bestedingen ten laste van de overige bijdragen en subsidies waren per saldo € 4 miljoen hoger dan begroot. De opbrengsten uit onderwijsactiviteiten van de Politieacademie bleven € 2 miljoen achter ten opzichte van de begroting omdat veel opleidingen niet door konden gaan in verband met COVID-19. Daar tegenover stonden niet-begrote baten uit subsidietrajecten en overige bijdragen (zie voor details de staat in hoofdstuk 16).

Jaarrekening 2021 vergeleken met 2020

Ten opzichte van 2020 waren de totale bijdragen per saldo € 32 miljoen hoger. Dit wordt voor het grootste deel verklaard door:

- Een lagere algemene bijdrage van JenV in 2021 (-/- € 40 miljoen) voornamelijk vanwege de eenmalige bijdrage voor de vorming van de voorziening RVU (+ € 134 miljoen), RA-gelden voor goed werkgeverschap (+ € 50 miljoen) en loon- en premiebijstellingen 2019 (+ € 32 miljoen) in 2020 versus de loon- en premiebijstellingen in 2021 (-/- € 113 miljoen), de prijsbijstelling (-/- € 21 miljoen) en de herbestemming bijzondere bijdragen (-/- € 41 miljoen).
- Hogere bestedingen ten laste van de bijzondere bijdragen JenV in 2021 (+ € 66 miljoen), met als grootste verschillen de besteding van de bijdragen BOTOC (+ € 37 miljoen), Bestrijding Mensenhandel (+ € 7 miljoen), Regeerakkoord Opvang Uitstroom (+ € 10 miljoen) en Stroomstootwapen (+ € 7 miljoen).
- Hogere overige bijdragen (onder andere gemeenten en derden) in 2021 zijn grotendeels het gevolg van hogere opbrengsten uit onderwijsactiviteiten van de Politieacademie.

9.2 Personeel

Personeel (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Salarissen huidig personeel	3.264.632	3.174.701	3.138.119
Toelagen huidig personeel	237.161	276.454	245.546
Sociale lasten huidig personeel	466.973	439.401	434.103
Pensioenpremies huidig personeel	578.529	541.914	531.486
	4.547.295	4.432.470	4.349.254
Bijkomende personeelslasten huidig personeel	139.051	174.323	147.731
Vrijwillige politie	3.388	6.500	2.734
Personeel van derden	160.716	98.388	135.178
Dotatie/vrijval voorzieningen	98.204	21.040	298.795
	401.359	300.250	584.438
Totaal	4.948.654	4.732.720	4.933.692

De totale personeelskosten waren € 216 miljoen hoger dan begroot. Ter dekking van een deel van deze overschrijding waren in 2021 hoger dan begrote bijdragen verkregen (€ 113 miljoen). Hieronder worden de belangrijkste oorzaken van de overschrijding per onderdeel toegelicht.

Salarissen, toelagen, pensioenpremies en sociale lasten

De lasten van salarissen, toelagen, pensioenpremies en sociale lasten waren in totaal € 115 miljoen hoger dan begroot, voornamelijk als gevolg van het afgesloten Arbeidsvoorwaardenakkoord 2021 (+ € 84 miljoen). Dit betrof een eenmalige uitkering in augustus en 1,3% loonsverhoging vanaf juli

2021. Daarnaast was er sprake van een autonome ontwikkeling van de pensioen- en sociale verzekeringspremies en de verhoging van de premie voor inkoop voorwaardelijk pensioen in 2021 (totaal + € 43 miljoen). In de bezetting was sprake van hogere gemiddelde salarissen dan begroot (+ € 15 miljoen) en een hogere gemiddelde bezetting dan begroot (+ € 19 miljoen). Zie voor een nadere toelichting verderop in dit hoofdstuk de toelichting op de bezetting.

Hier tegenover stond dat de lasten voor de uitkeringen die in de begroting voor de Regeling Vervroegde Uittreding (RVU) waren opgenomen, ten laste werden gebracht van de hiervoor in 2020 gevormde voorziening (-/- € 14 miljoen). COVID-19 had een verhogend effect op zowel de operationele toelagen als op de verplichting overuren. Echter werden er in 2021 minder overuren uitbetaald (-/- € 34 miljoen) doordat de medewerkers ervoor kozen om deze overuren aan het Levensfase-urensaldo (LFU) toe te voegen. Op grond van het Besluit financieel beheer politie is in de balans geen verplichting opgenomen voor het saldo op jaareinde met betrekking tot de nog niet opgenomen levensfase uren. Dit betekent dat de bijbehorende lasten niet in het resultaat over het boekjaar tot uitdrukking komen. De LFU zorgt echter wel voor een verplichting van de politie jegens haar medewerkers. Nadere toelichting hierop wordt gegeven in hoofdstuk 10.12 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen.

In de tabel hieronder wordt een overzicht van de personele bezetting weergegeven.

Personele bezetting (Aantallen in fte)	Bezetting 31 december 2021	Gewogen gerealiseerde gemiddelde bezetting	Begrote gemiddelde bezetting	Bezetting 31 december 2020	Verskil gemiddelde bezetting realisatie t.o.v. begroting
Operationeel (exclusief aspiranten)	46.189	45.942	46.319	46.174	-378
Aspiranten	4.781	4.588	4.278	4.454	310
Totaal operationeel politie	50.970	50.530	50.598	50.628	-68
Niet-operationeel	12.142	11.967	11.234	11.669	733
Totaal	63.111	62.497	61.831	62.297	666

De totale sterkte van de politie nam gedurende 2021 met 814 fte's toe. Dit werd vooral veroorzaakt door een toename van de NOS met 473 fte's. De totale OS nam met 342 fte's toe. Het aandeel van de aspiranten hierin was 327 fte's en betekent dus een toename van de OS exclusief aspiranten met 15 fte's.

De gewogen gemiddelde bezetting was in 2021 hoger dan begroot (+ 666 fte's) De voornaamste oorzaken waren de hogere beginsterkte 2021 (364 fte's) en de hogere instroom dan gepland.

Jaarrekening 2021 vergeleken met 2020

Het kostenniveau in de categorieën salarissen, toelagen, pensioenpremies en sociale lasten lag in 2021 ten opzichte van 2020 € 198 miljoen hoger. Dit werd grotendeels veroorzaakt door de uitwerking van het Arbeidsvoorwaardenakkoord 2018-2020 (2,7% loonsverhoging per 1-7-2020) en het Arbeidsvoorwaardenakkoord 2021 (1,3% loonsverhoging per 1 juli 2021 en een eenmalige uitkering) met een totaaleffect aan hogere lasten (+ € 139 miljoen) en de autonome ontwikkeling van de pensioenpremies en sociale lasten (+ € 43 miljoen). De hogere gemiddelde sterkte in 2021 ten opzichte van 2020 (NOS) veroorzaakte een lastenstijging (+ € 27 miljoen).

Het restantverschil (-/- € 11 miljoen) was voornamelijk het gevolg van de hogere incidentele lasten in 2020 (eenmalige uitkering als waarderingsgebaar (-/- € 19 miljoen) en hogere verplichtingen in 2021 (+ € 28 miljoen) door met name overwerk en onregelmatigheidstoelagen, functiegebonden toelagen, verlofuitbetalingen en de doorwerkbonus. Verder waren er lagere lasten met betrekking tot de prijsontwikkeling schaalsalarissen, de levenslooptoelage en de verlofverplichting (-/- € 20 miljoen) Als gevolg van het afgesloten arbeidsvoorwaardenakkoord is ten opzichte van 2020 een wijziging doorgevoerd met betrekking tot de eindejaarsuitkering. In

verband met de overgang van de uitbetaling van de eindejaarsuitkering van december naar november werd in de maand november van 2021 eenmalig 11/12 deel van de eindejaarsuitkering uitbetaald.

Bijkomende personeelslasten

De bijkomende personeelslasten waren € 35 miljoen lager dan de begroting. Dit effect werd voornamelijk veroorzaakt doordat na interne budgettaire toekenning gedurende het jaar de werkelijke lasten grotendeels tot uitdrukking kwamen bij andere kostencategorieën (voor een deel bij personeel van derden). Hierdoor was er bij bijkomende personeelslasten een lagere realisatie dan begroot (-/- € 32 miljoen).

De HRM-gerelateerde kosten (waaronder vooral kosten in het kader van werving en behoud) vielen hoger uit dan begroot (+ € 8 miljoen). Op het gebied van werving en behoud werd volop ingezet om de operationele sterkte te behouden, dan wel op het juiste niveau te krijgen. Ook de lasten voor bedrijfsgeneeskunde waren hoger dan begroot (+ € 10 miljoen), deels veroorzaakt door COVID-19, door maatregelen om verzuim te voorkomen en terug te dringen. Dit bestond uit meer begeleiding en inzet van onder andere (ingehuurde) arbeidsdeskundigen en bedrijfsartsen, met daarnaast de inzet van Fysiopol en Psychopol. Tot slot waren de lasten voor reiskostenvergoedingen voor woon-werkverkeer als gevolg van het veelvuldig thuiswerken in verband met COVID-19 lager dan begroot (-/- € 17 miljoen).

Jaarrekening 2021 vergeleken met 2020

De bijkomende personeelslasten waren in 2021 € 9 miljoen lager dan in 2020. Dit werd voornamelijk veroorzaakt door de naheffing loonbelasting in 2020 als gevolg van de overschrijding van de WKR-grens door de onbelaste uitbetaling van het waarderingsegebaar per december 2020. In 2021 speelde dit niet.

Vrijwillige politie

De vergoedingen voor de inzet van de vrijwillige politie waren lager dan begroot (-/- € 3 miljoen). Het uitbreken van COVID-19 heeft een belangrijke rol gespeeld bij de lagere lasten. De inzet was vooral daardoor minder dan gepland.

Personeel van derden

De lasten voor personeel van derden waren € 62 miljoen hoger dan begroot. Er werd meer ICT-personeel ingezet om de dienstverlening op peil te houden (+ € 21 miljoen). Voor het meldkamerdomein werd meer ICT-personeel ingezet (+ € 14 miljoen) wat ten laste kwam van de bijzondere bijdrage. Verder waren er hogere lasten dan begroot voor capaciteit binnen de eenheden vanuit BUMA en RA-gelden (+ € 12 miljoen). Tevens was er meer inzet vanuit werving en selectie voor de invulling van vacatures door inhuur en waren er hogere lasten voor de banenafspraken vanuit de Participatiewet (+ € 7 miljoen). Daarnaast was er meer inhuur gerealiseerd dan begroot voor portefeuilles en diverse projecten, waaronder privacy compliance, Het Klopt! en voor PDC Next Level (+ € 10 miljoen). Een deel van de overschrijding werd veroorzaakt doordat na interne budgettaire toekenning de bij de bijkomende personeelslasten begrote lasten (zie hierboven) werden gerealiseerd voor personeel van derden.

Jaarrekening 2021 vergeleken met 2020

Vergeleken met 2020 waren de lasten voor personeel van derden € 26 miljoen hoger. Er werd in 2021 meer ingehuurd voor capaciteit door de eenheden vanuit BUMA en RA-gelden (+ € 5 miljoen). Ook voor portefeuilles en diverse projecten, zoals ten behoeve van de bedrijfsvoering, opsporing en digitalisering en cybercriminaliteit was de inhuur hoger (+ € 12 miljoen). Tot slot werd er meer ingezet om arbeidsrijkheid vanuit de banenafspraken op het gebied van de Participatiewet te bevorderen (+ € 7 miljoen).

Dotatie/vrijval personele voorzieningen

De dotaties aan de personele voorzieningen waren € 77 miljoen hoger dan begroot. De in de

begroting opgenomen dotaties bleken te laag mede op basis van de ontwikkelingen over de afgelopen jaren. Voor de voorzieningen was waar mogelijk op basis van de meest actuele informatie voor de dotaties een nieuw meerjarig beeld opgesteld. Het totaalbeeld was dat de instroom bij de verschillende voorzieningen hoger was dan verwacht.

Voor de afzonderlijke voorzieningen waren dit onder andere de benodigde extra dotaties:

- WIA en ERD/WGA (+ € 7 miljoen)
In de voorzieningen WIA en ERD/WGA werd in de begroting maar beperkt rekening gehouden met nieuwe instroom. De voorziening wordt met ingang van 2021 alleen nog gevormd voor actieve deelnemers. Dit betekent dat er met ingang van 2021 rekening wordt gehouden met individuele einddata (bijvoorbeeld als de AOW-leeftijd wordt bereikt) en niet meer met een standaard looptijd.
- Wachtgeld, WW en WAO (+ € 15 miljoen)
De bovenwettelijke AO en de reguliere WW zorgen voor een hogere noodzakelijke storting in de voorziening dan begroot.
- Regeling Vervroegde Uittreding (RVU) (+ € 11 miljoen)
Deze voorziening was in 2020 gevormd. Op basis van de ervaringscijfers over 2021 bleek dat er meer deelnemers waren dan waarmee in de begroting rekening was gehouden. Daarnaast speelde de indexering van de uitkering.
- Vangnetregeling Veilig en Gezond Werken (+ € 44 miljoen)
Op basis van het actuele beeld van de uitkeringen PTSS was in 2021 een hogere dotatie noodzakelijk dan het in de begroting opgenomen bedrag van € 3 miljoen. Deze extra dotatie was opgebouwd uit een smartengelddeel (€ 26 miljoen) en een restschadedeel (€ 21 miljoen). Ondanks de reeds afgewikkelde dossiers vertoonde het restschadedeel een forse groei. Het aantal openstaande smartengelddossiers nam licht af.

Jaarrekening 2021 vergeleken met 2020

In 2021 waren de totale lasten van de personele voorzieningen per saldo € 201 miljoen lager dan in 2020. In 2020 werd er een voorziening gevormd voor de RVU (-/- € 178 miljoen). In 2021 werd deze voorziening bijgesteld, wat een positief effect had van € 11 miljoen. Daarnaast waren er lagere dotaties aan de voorziening WIA (-/- € 18 miljoen) en de Vangnetregeling (-/- € 14 miljoen) ten opzichte van 2020. De instroom in de voorziening Vangnetregeling Veilig en Gezond Werken voor wat betreft het smartengelddeel was in 2020 hoger. Bij het restschadedeel werd in 2020 voor het eerst de dossiers na 2018 meegenomen. Aangezien er in de jaren voor 2020 nog onvoldoende ervaringscijfers beschikbaar waren om de verplichting voldoende betrouwbaar in te kunnen schatten, was de instroom van het aantal dossiers in 2020 hoger.

Gegevens betreffende WNT

De Wet normering topinkomens (WNT) is sinds 2013 van kracht en heeft als doel om bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector tegen te gaan. Daarom is in de wet een maximum opgenomen voor de bezoldiging en ontslagvergoeding van topfunctionarissen en moeten instellingen daarover rapporteren in het jaarverslag of de jaarrekening. Voor het jaar 2021 is de algemene maximum bezoldigingsnorm vastgesteld op € 209.000 inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdragen door de werkgever.

In onderstaande tabel staan de gegevens WNT van 2021 inclusief de vergelijkende gegevens van 2020.

Bezoldiging Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2021					
Bedragen x € 1	Essen van HP	Kok LH	Huyzer EGM	Ekelmans JCJ	Geveke HG
Functiegegevens	Korpschef	lid korpsleiding	lid korpsleiding	lid korpsleiding	lid korpsleiding
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband (deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	185.402	183.136	184.247	170.647	178.725
Beloningen betaalbaar op termijn	53.444	23.676	23.649	23.223	23.386
<i>waarvan storting Inkoop Max</i>	29.846				
Subtotaal	238.846	206.812	207.896	193.870	202.111
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum					
	209.000	209.000	209.000	209.000	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag					
Bezoldiging					
	238.846	206.812	207.896	193.870	202.111
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Overschrijding € 29.846. Oorzaak is Inkoop Max (opbouw voor 01-01-2006)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling					

Gegevens 2020						
Bedragen x € 1	Essen van HP	Akerboom ESM	Kok LH	Huyzer EGM	Ekelmans JCJ	Geveke HG
Functiegegevens	lid korpsleiding / korpschef (vanaf 1/5)	Korpschef	lid korpsleiding	lid korpsleiding	lid korpsleiding	lid korpsleiding
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1-31/12	1/1-30/4	1/1-31/12	1/1-31/12	1/9-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband (deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	Ja	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	178.556	59.147	178.521	178.990	59.995	163.433
Beloningen betaalbaar op termijn	50.795	7.304	21.917	22.009	7.218	21.638
<i>waarvan storting Inkoop Max</i>	28.351					
Subtotaal	229.351	66.451	200.438	200.999	67.213	185.071
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum						
	201.000	66.451	201.000	201.000	67.000	201.000
Bezoldiging						
	229.351	66.451	200.438	200.999	67.213	185.071

*Indien bij de aangegeven bezoldiging rekening wordt gehouden met Inkoop Max overschrijden tien niet-topfunctionarissen het drempelbedrag. Het bijbehorende bedrag van deze overschrijding als gevolg van Inkoop Max bedraagt totaal € 0,4 miljoen.

9.3 Rente

Rente (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Rente lening Ministerie van Financiën	7.529	8.043	8.009
Rente lening i.v.m. vermogensconversie	-	-	1.247
Rente betaald aan derden	47	-	43
	7.576	8.043	9.299
Af:			
Ontvangen rente van derden	-198	-	-215
	-198	-	-215
Totaal	7.378	8.043	9.084

De lagere rentelasten waren het gevolg van de gunstigere gemiddelde rente op de aangeane leningen en het later aangaan van leningen. Vanwege de gunstige liquiditeitspositie worden de leningen ter financiering van de investeringen van boekjaar 2021 pas in 2022 aangegaan.

Jaarrekening 2021 vergeleken met 2020

Door de reguliere aflossing in 2021 op relatief dure leningen en de volledige aflossing op de leningen in verband met de vermogensconversie in 2020 zijn de rentelasten in 2021 € 2 miljoen lager dan in 2020.

9.4 Opleiding en vorming

Opleiding en vorming (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Afschrijvingen	272	1.536	351
Boekwinst/verlies	-	-	14
Huren en lease	825	1.919	787
Duurzame goederen	117	1.192	171
Cursussen en opleidingen	66.233	70.905	55.471
Munitie en pepperspray	6.969	8.439	8.560
Overige zaken en diensten	210	-	310
Totaal	74.626	83.991	65.664

De kosten voor opleiding en vorming waren € 9 miljoen lager dan begroot.

Dit werd vooral veroorzaakt doordat het onderwijs en opleidingsevenementen vrijwel het gehele jaar in de greep werden gehouden door COVID-19. Opleidingen vonden al dan niet aangepast plaats volgens geldende maatregelen en zorgden voor lagere lasten lager dan begroot (-/- 13 miljoen).

Hogere lasten dan begroot (+ € 5 miljoen) waren er voor het in 2021 gestarte nieuwe tweejarige basispolitieonderwijs (PO21), waarbij gebruik werd gemaakt van externe bureaus en gastdocenten.

Jaarrekening 2021 vergeleken met 2020

Ten opzichte van 2020 waren de lasten voor opleiding en vorming € 9 miljoen hoger in 2021. Er

vonden meer opleidingen plaats als gevolg van de aanpassing van het onderwijs op het gebied van COVID-19 en er werd meer gebruik gemaakt van de mogelijkheden van fysiek onderwijs dan in 2020.

Ook de kosten voor het PO21 waren in 2021 hoger doordat de opleiding in 2021 daadwerkelijk werd gestart en er in 2020 slechts kosten in de voorbereidende fase werden gemaakt.

9.5 Huisvesting

Huisvesting (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Afschrijvingen	99.998	86.737	89.813
Boekwinst/verlies	20.530	-	-9.057
Energie	39.629	40.384	41.052
Huren, pachten en lease	57.992	57.443	56.836
Duurzame goederen	5.730	6.020	6.653
Onderhoud	58.507	70.191	91.103
Schoonmaak	40.126	35.382	38.333
Beveiliging	32.109	-	28.747
Vorbereiding huisvestingsprogramma	22.163	-	23.241
Overige zaken en diensten*	17.572	47.239	14.155
Totaal	394.356	343.395	380.877

* In de begroting zijn onder de post Overige zaken en diensten (totaal € 47 miljoen) diverse kosten opgenomen als één bedrag. Het betreft de kosten voor beveiliging, voorbereiding huisvestingsprogramma, belastingen en heffingen, verzekeringen en overige zaken en diensten. De realisatie van de kosten voor belastingen en heffingen (€ 9 miljoen), verzekeringen (€ 1 miljoen) en overige zaken en diensten (€ 7 miljoen) wordt echter niet afzonderlijk weergegeven, maar als één totaalbedrag in de kolom Jaarrekening 2021.

De huisvestingslasten waren € 51 miljoen hoger dan begroot.

Met een aantal ontwikkelingen in 2021 was of kon ten tijde van het opstellen van de begroting nog geen rekening worden gehouden. Boekwinsten en boekverliezen worden niet in de begroting opgenomen en leiden derhalve altijd tot verschillen met de begroting.

De oplevering van een aantal huisvestingsprojecten in 2021 en het zowel in 2019 als in 2021 aangepaste activeringsbeleid leidden tot hogere afschrijvingslasten dan begroot (+ € 13 miljoen). Tevens werd, in overeenstemming met het beleid, bij activering van groot onderhoud, vervanging of buitengebruikstelling, voor het oorspronkelijke object een desinvestering toegepast wat leidde tot boekverliezen (+ € 21 miljoen). Ook was er een niet-begrote bijzondere waardevermindering die samenhangt met de op termijn verwachte afstoot van panden (+ € 2 miljoen). Hiertegenover werden boekwinsten gerealiseerd op de verkoop van panden (-/- € 3 miljoen).

Per saldo waren de onderhoudslasten lager dan begroot (-/- € 12 miljoen). Er waren hogere onderhoudslasten dan begroot voor preventief onderhoud, achterstallig onderhoud en als gevolg van specifieke wensen van gebruikers (+ € 19 miljoen). Echter door het vervallen van de minimale grenswaarde voor activering binnen de categorie huisvesting per 1 januari 2021 (zie hoofdstuk 8.4 Grondslagen voor waardering van activa en passiva) konden kosten voor onderhoud die in de begroting in de exploitatie waren opgenomen (-/- € 31 miljoen), nu worden geactiveerd. De lasten voor schoonmaak waren door prijsindexatie, de uitbreiding van het aantal locaties en als gevolg van COVID-19 hoger dan begroot (+ € 5 miljoen).

De overige zaken en diensten (inclusief beveiliging en voorbereiding huisvestingsprogramma) waren in totaal € 25 miljoen hoger dan begroot. Onder andere de beveiliging van panden in het kader van Bewaken en Beveiligen moest in 2021 worden verlengd, daarnaast was er uitbreiding van het aantal locaties en hogere indexatie van contracttarieven dan verwacht. Dit leidde tot

hogere lasten dan waarmee in de begroting rekening was gehouden. Ook de voorbereidende uitgaven voor huisvestingsprojecten, waaronder die van het PO21, waren hoger dan begroot. Dit betrof vooral kosten voor externe inhuur gemaakt in de voorbereidingsfase. Pas vanaf de uitvoeringsfase wordt dit soort kosten geactiveerd. Een deel van de beheerlasten voor het meldkamerdomein werden onder huisvesting verantwoord in plaats van onder beheer (+ € 4 miljoen). Verwezen wordt naar de toelichting bij paragraaf 9.10 Beheer.

Jaarrekening 2021 vergeleken met 2020

Ten opzichte van 2020 waren de totale huisvestingslasten € 13 miljoen hoger. In 2021 waren de onderhoudslasten lager doordat, als gevolg van het vervallen van de minimale grenswaarde voor activering per 1 januari 2021 (zie de toelichting hierboven), de kosten van onderhoud konden worden geactiveerd (-/- € 33 miljoen). Verder waren er lagere lasten als gevolg van desinvesteringen op onderhoud (+ € 16 miljoen), lagere boekwinsten door minder verkochte panden (+ € 12 miljoen), hogere kosten bijzondere waardevermindering, die samenhangt met de op termijn verwachte afstoot van panden (+ € 2 miljoen) en hogere beveiligingskosten (+ € 3 miljoen). Daarnaast waren de afschrijvingslasten hoger door de oplevering van een aantal huisvestingsprojecten en door het aangepaste activeringsbeleid (+ € 10 miljoen). Verder waren de kosten voor schoonmaak en overige zaken en diensten hoger (+ € 3 miljoen).

9.6 Vervoer

Vervoer (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Afschrijvingen	77.168	76.104	64.905
Boekwinst/verlies	-5.075	-5.171	-4.917
Brandstof	32.514	38.633	27.752
Huren en lease	11.519	13.324	10.202
Duurzame goederen	4.054	3.449	4.986
Onderhoud	43.875	50.203	43.793
Schade	6.558	6.479	5.741
Overige zaken en diensten*	11.336	22.739	29.101
Totaal	181.949	205.760	181.563

* In de begroting zijn onder de post Overige zaken en diensten (totaal € 23 miljoen) diverse kosten en baten opgenomen als één bedrag. Het betreft de kosten voor verzekeringen, overige zaken en diensten lasten, waaronder vervoerskosten van speciale onderdelen en heimelijke voertuigen, en overige zaken en diensten baten. De realisatie van de kosten voor verzekeringen (€ 8 miljoen), overige zaken en diensten lasten (€ 14 miljoen) en overige zaken en diensten baten (€ 11 miljoen) wordt echter niet afzonderlijk weergegeven, maar als één totaalbedrag in de kolom Jaarrekening 2021.

De realisatie voor vervoer was € 24 miljoen lager dan begroot.

Als gevolg van het voortduren van de coronamaatregelen werd er minder gebruik gemaakt van voertuigen. De kosten voor brandstof, huren en onderhoud waren lager dan begroot (-/- € 14 miljoen), deels veroorzaakt door COVID-19. Daarnaast waren deze kosten lager doordat de kosten met betrekking tot heimelijke voertuigen met ingang van 2021 werden verantwoord onder overige zaken en diensten. Dit was eveneens van toepassing voor de huur van voertuigen voor Bewaken en Beveiligen. Tegenover dit verhogende effect op de kosten voor overige zaken en diensten stonden in deze categorie lagere kosten voor verzekeringen, als gevolg van minder aanspraak op verzekeringen in 2020. Daarnaast zijn de in 2021 aangekochte speed pedelecs geactiveerd voor een bedrag van € 1 miljoen, omdat deze voldoen aan de hiervoor geldende te activeren minimale stuksprijs. De baten onder overige zaken en diensten waren hoger dan begroot als gevolg van een vordering op een leverancier van helikopters (€ 11 miljoen). Deze vordering komt voort uit een juridische claim die in 2020 onherroepelijk is geworden.

Jaarrekening 2021 vergeleken met 2020

In 2021 waren de vervoerslasten nagenoeg gelijk aan 2020.

De afschrijvingslasten waren in 2021 hoger (+ € 12 miljoen). Doordat het vervangingsbeleid ook in 2021 werd voortgezet en er hogere investeringen waren dan begroot, zie ook de toelichting bij 10.1 Materiële vaste activa, waren er in 2021 hogere afschrijvingen. Het in lijn brengen van de economische levensduur van voertuigen met de technische levensduur, waardoor de afschrijvingstermijnen langer werden, had echter een verlagend effect had op de afschrijvingslasten. Ook waren de brandstofkosten hoger in 2021, vooral door autonome prijsstijgingen (+ € 5 miljoen). Daarentegen waren vooral de verzekeringspremies, de heimelijke lasten en de sleepkosten lager in 2021 (-/- € 7 miljoen). Hiertegenover stond in 2021 de baat (-/- € 11 miljoen) uit hoofde van een vordering op een leverancier van helikopters zoals hierboven beschreven.

9.7 Verbindingen en automatisering

Verbindingen en automatisering (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Afschrijvingen	107.136	100.406	96.881
Boekwinst/verlies	-2.515	-	574
Huren en lease	372	3.932	336
Duurzame goederen	13.386	10.882	18.057
Onderhoud verbindingen en automatisering	155.673	433.323	142.143
Data- en spraakverkeer	66.660	-	80.529
Capaciteit vernieuwing informatievoorziening	125.622	-	92.917
Overige zaken en diensten*	50.486	-26.624	51.029
Totaal	516.820	521.919	482.466

* In de begroting zijn onder de post Overige zaken en diensten (totaal € 433 miljoen) diverse kosten opgenomen als één bedrag. Het betreft de kosten voor onderhoud verbindingen en automatisering, data- en spraakverkeer, capaciteit vernieuwing informatievoorziening en overige zaken en diensten. De baten voor ICT-diensten aan derden zijn afzonderlijk in de begroting opgenomen. De realisatie van de overige zaken en diensten lasten en baten wordt echter als één totaalbedrag weergegeven in de kolom Jaarrekening 2021. De realisatie van baten, verwerkt onder Overige zaken en diensten bedraagt -/- € 44 miljoen.

De totale lasten en baten voor verbindingen en automatisering waren in 2021 per saldo € 5 miljoen lager dan begroot. Hierin is begrepen de lagere lasten voor het meldkamerdomein (-/- € 37 miljoen), vooral zichtbaar bij huren en lease en de post die begroot is voor onderhoud verbindingen en automatisering. Deze onderschrijding is resultaatneutraal als gevolg van financiering vanuit de bijzondere bijdragen.

Bovenstaande tabel toont hogere afschrijvingslasten (+ € 7 miljoen) ten opzichte van de begroting. Echter hierin zijn ook de € 9 miljoen afschrijvingslasten opgenomen die gedekt worden met (en daarmee wegvallen tegen) de vrijvallende investeringsbijdragen (baten) geboekt onder Overige zaken en diensten. De baten waren hoger dan begroot (-/- € 17 miljoen) als gevolg van het volledig doorbelasten van de dienstverlening aan de ketenpartners voor € 8 miljoen en de ten gunste van de afschrijvingen vrijvallende investeringsbijdragen voor een bedrag van € 9 miljoen. Als gevolg van de verkoop van een glasvezelnetwerk werd een niet begrote boekwinst gerealiseerd (-/- € 3 miljoen).

Buiten het meldkamerdomein waren er voor de politie hogere lasten dan begroot (+ € 45 miljoen) voor duurzame goederen, onderhoud verbindingen en automatisering, data- en spraakverkeer, inzet capaciteit vernieuwing informatievoorziening en overige zaken en diensten. Deze overschrijding is veroorzaakt door de hier onder vermelde initiatieven. Mede gezien de beperkt uitgesplitste begroting is geen expliciete toewijzing van de overschrijdingen te maken. Om de continuïteit en de veiligheid van het politiewerk te kunnen waarborgen werd er in 2021 ingezet op

een aantal initiatieven dat niet (volledig) was voorzien in de begroting. Met instemming van de korpsleiding zou hiervoor binnen de begroting ruimte moeten worden gevonden. Hierdoor ontstond een geoorloofde overschrijding op zowel inzet van capaciteit als op onderhoudskosten software voor initiatieven op het gebied van (cyber)security en het wegwerken van de technische schuld (+ € 14 miljoen), EBO-programma, inclusief innovatieplatform (+ € 8 miljoen) en extra beheer capaciteit voor bestaande en nieuwe dienstverlening (+ € 9 miljoen). Ook kosten voor maatregelen en verstrekkingen in het kader van thuiswerken en hybride vergaderen door COVID-19 vielen hieronder. Verder werd er extra inzet gevraagd voor onder andere vernieuwing (zoals WvSV en het Programma Vernieuwend Registreren) en werd er ingezet op het door ontwikkelen en beschikbaar stellen van informatievoorzieningen (totaal + € 12 miljoen). In het kader van (veilig) tijd- en plaatsonafhankelijk (mobiel) kunnen werken, mede ingegeven door COVID-19, is er in 2021 overgegaan van het softwarepakket Microsoft 365 Enterprise E3 naar E5 (+ € 2 miljoen).

Jaarrekening 2021 vergeleken met 2020

Vergeleken met 2020 waren de lasten voor verbindingen en automatisering in 2021 € 34 miljoen hoger. Dit werd vooral veroorzaakt door hogere afschrijvingen (+ € 10 miljoen) als gevolg van de investeringen 2020 en 2021 en bovengenoemde initiatieven in het kader van (cyber)security, wegwerken technische schuld, EBO-programma inclusief innovatieplatform, extra beheer capaciteit en inzet (tezamen € 43 miljoen). Ook de overgang van het softwarepakket Microsoft 365 leidde tot hogere lasten (+ € 4 miljoen). Anderzijds waren er lagere lasten (exclusief afschrijvingen) voor het meldkamerdomein (-/- € 13 miljoen).

9.8 Geweldsmiddelen en uitrusting

Geweldsmiddelen en uitrusting (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Afschrijvingen	2.314	2.026	2.254
Boekwinst/verlies	158	-	-
Huren en lease	-9	900	15
Duurzame goederen	-2.819	12.763	762
Kleding en uitrusting	38.406	39.977	29.610
Overige zaken en diensten	-2.650	-1.267	1.205
Totaal	35.400	54.398	33.846

Voor geweldsmiddelen en uitrusting was de realisatie € 19 miljoen lager dan de begroting. De realisatie op duurzame goederen was lager dan begroot. Dit werd voornamelijk veroorzaakt door de herbeoordeling van de voorraadwaardering ten aanzien van de decentrale voorraden van de wapenkamers, die in 2021 is verwerkt (-/- € 11 miljoen). De herbeoordeling van de veiligheidsvesten is verwerkt onder Kleding en Uitrusting (-/-€ 1 miljoen). Ook het uitstel van de aanschaf van het nieuwe wapen voor de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB), door vertraging in het proces (-/- € 2 miljoen) zorgde hier voor een onderschrijding op de begroting.

Hoewel de Forensische Opsporing werd voorzien van het specialistenuniform, werd ook een aanzienlijk deel van de uitrolkalender doorgeschoven naar 2022, onder meer door onvoldoende voortgang in het besluitvormingstraject (-/- € 4 miljoen), zoals zichtbaar is bij kleding en uitrusting. Daarentegen zorgde de niet-begrote aanschaf van niet-medische (stoffen) mondkmaskers (door COVID-19) voor extra kosten (+ € 1 miljoen). De in de begroting opgenomen kosten voor het stroomstootwapen werden overigens gecompenseerd door de hiervoor toegekende bijzondere bijdrage.

Jaarrekening 2021 vergeleken met 2020

De realisatie in 2021 was € 2 miljoen hoger dan de realisatie in 2020.

Bij de duurzame goederen zorgde vooral de herbeoordeling ten aanzien van de veiligheidsvesten en decentrale voorraden van de wapenkamers in 2021 voor een incidentele bate (-/- € 12 miljoen). Tegenover deze bate stonden kosten voor de invoering van het stroomstootwapen (+ € 6 miljoen). De aanschaf van niet-medische mondklappers (+ € 1 miljoen) en hogere uitgaven voor kleding, waaronder de uitrol van het specialistenuniform Forensische Opsporing en de in 2020 door COVID-19 uitgestelde uitrol van kleding (+ € 6 miljoen).

9.9 Operationeel

Operationeel (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Afschrijvingen	18.788	18.212	17.825
Boekwinst/verlies	239	-	9
Huren en lease	3.474	868	2.821
Duurzame goederen	5.087	4.124	5.475
Reis- en verblijfkosten binnen- en buitenland	28.504	41.605	28.797
Arrestantenzorg	31.244	36.029	32.935
Meldkamerkosten vanuit samenwerking derden	-581	-	-4.247
Recherchekosten	48.246	59.764	51.297
Overige zaken en diensten*	20.211	-11.867	55.168
Totaal	155.212	148.735	190.080

* In de kolom Begroting 2021 zijn onder post *recherchekosten* (€ 60 miljoen) niet alleen de *recherchekosten* opgenomen, maar ook de *lasten voor verkeersactiviteiten*, *levende have*, *materiaalkosten* en *overige zaken en diensten*. De *begrote baten* (€ 12 miljoen) zijn afzonderlijk zichtbaar. De *realisatie op overige zaken en diensten* (€ 20 miljoen) bevat echter de *lasten voor verkeersactiviteiten* (€ 14 miljoen), *levende have* (€ 2 miljoen), *materiaalkosten* (€ 2 miljoen), *overige zaken en diensten lasten* (€ 21 miljoen) en *overige zaken en diensten baten* (-/- € 19 miljoen). Deze worden echter niet afzonderlijk weergegeven, maar als één totaalbedrag in de kolom *Jaarrekening 2021*. Voor onderstaande toelichting worden de *recherchekosten* en *overige zaken en diensten* bij elkaar genomen.

De operationele kosten waren € 6 miljoen hoger dan begroot.

De grootste overschrijding op de begroting vond plaats bij de overige zaken en diensten, inclusief *recherchekosten* (+ € 29 miljoen) en *baten* (-/- € 8 miljoen). Dit werd grotendeels veroorzaakt door niet-begrote eenheid specifieke problematiek, gefinancierd vanuit bijzondere bijdragen (zie ook de toelichting in hoofdstuk 9.1 Bijdragen) zoals BOTOC (Bewaken en Beveiligen, Brachium en Ondermijning) (+ € 16 miljoen), Gebiedsgebonden Politiewerk (GGP), Axodus (+ € 3 miljoen) en Cybercriminaliteit. Er waren hogere lasten dan begroot voor bloed- en alcoholproeven (+ € 3 miljoen) als gevolg van de uitvoering Wet middelenonderzoek bij geweldplegers en hogere lasten door de verhoogde inzet op opsporing ten behoeve van de ontmanteling van drugslaboratoria, growshops en het opruimen van chemisch drugsafval (+ € 6 miljoen).

De hogere baten dan begroot (-/- € 8 miljoen), opgenomen onder overige zaken en diensten betrof voor een groot deel meer baten met betrekking tot vergunningverlening ingevolge enkele bijzondere wetten, waarvan de uitvoering aan de politie is opgedragen. Fysieke uitvoeringsaspecten van deze wetten werden als gevolg van COVID-19 tijdelijk opgeschort en in de tweede helft van 2021 weer opgepakt.

De kosten voor huren en lease van verkeers- en rechemiddelen waren, onder andere als gevolg van de verhoogde inzet op bewaken en beveiligen, eveneens hoger dan begroot (+ € 3 miljoen).

Hiertegenover stonden lagere reis- en verblijfkosten (-/- € 13 miljoen) dan begroot, doordat er als gevolg van COVID-19 minder reisebewegingen waren. Tevens waren de kosten voor arrestantenzorg lager (-/- € 5 miljoen) als gevolg van minder arrestanten, waardoor de medische en maaltijdskosten lager uitvielen.

Jaarrekening 2021 vergeleken met 2020

Vergeleken met 2020 waren de operationele kosten in 2021 € 35 miljoen lager. Dit werd vooral veroorzaakt door de aanschaf in 2020 van persoonlijke beschermingsmiddelen, verantwoord onder overige zaken en diensten, in verband met de uitbraak van COVID-19 (-/- € 37 miljoen).

9.10 Beheer

Beheer (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Afschrijvingen	447	283	211
Huren en lease	3.013	4.579	3.936
Duurzame goederen	369	1.033	813
Catering	17.855	17.964	15.675
Externe deskundigheid	63.864	46.882	56.776
Vergaderkosten	5.932	7.245	5.199
Overige zaken en diensten*	44.055	68.307	37.152
Totaal	135.535	146.293	119.762

*De realisatie op de post Overige zaken en diensten (€ 44 miljoen), zoals zichtbaar in de kolom Jaarrekening 2021, betreft kosten voor administratie, porti en kantoorbenodigdheden (€ 10 miljoen), vakliteratuur (€ 3 miljoen), verzekeringen/schade (€ 7 miljoen), bijzondere gebeurtenissen en teambuilding (€ 17 miljoen), overige kosten beheer (€ 9 miljoen) en baten (-/- € 2 miljoen).

De kosten voor beheer waren € 11 miljoen lager dan begroot.

Er waren hogere kosten voor externe deskundigheid (+ € 17 miljoen) die voor het merendeel werden gemaakt ten behoeve van niet-begrote bijzondere of met subsidie gefinancierde projecten, zoals BOTOC, Opvang Uitstroom (BUMA), TOV, Onderzoeksprogramma Politiefunctie, ISF PA en SAOP. Hiertegenover stonden lagere kosten voor overige zaken en diensten (-/- € 24 miljoen). De grootste afwijking was zichtbaar bij de beheerkosten van de Landelijke Meldkamer Samenwerking (-/- € 16 miljoen). De begroting 2021 voor het meldkamerdomein was op hoofdlijnen nog gebaseerd op een door een externe partij opgesteld rapport en bleek evenals in 2020 te hoog ingeschat. Daarnaast werd een deel van de beheerkosten in de realisatie niet onder beheer verantwoord, maar onder de kostencategorieën huisvesting en verbinding en automatisering. Verder waren, deels als gevolg van COVID-19, de kosten voor kantoorbenodigdheden, teambuilding/bindingsactiviteiten en diverse overige kosten lager dan begroot (-/- € 12 miljoen). De kosten voor verzekeringen en schade waren hoger (+ € 5 miljoen) als gevolg van de afwikkeling van het schietincident in Alphen aan den Rijn.

Jaarrekening 2021 vergeleken met 2020

Vergeleken met 2020 waren de beheerkosten € 16 miljoen hoger. Zowel de kosten voor externe deskundigheid als de overige zaken en diensten waren € 7 miljoen hoger. De hogere kosten voor externe inhuur hielden voor het overgrote deel verband met de inhuur van diverse deskundigheid voor bijzonder gefinancierde projecten en subsidies zoals BOTOC, Gebiedsgebonden Politiezorg, Landelijke Meldkamer Samenwerking, Onderzoeksprogramma Politiefunctie en Regeerakkoord Opvang Uitstroom (Buma). Binnen de categorie overige zaken en diensten waren de kosten voor verzekering en schade € 5 miljoen hoger dan in 2020 als gevolg van de afwikkeling van het schietincident in Alphen aan den Rijn. Daarnaast waren onder de overige zaken en diensten de kosten voor het door TNO uitgevoerde onderzoek Kennisopbouw Politie opgenomen. In 2020 werden deze kosten verantwoord onder externe deskundigheid.

9.11 Specificatie accountantshonoraria

Honoraria 2021 KPMG Accountants N.V. (Bedragen x € 1.000)	KPMG Accountants N.V.	Overige diensten KPMG Nederland	Totaal KPMG
Controle van de jaarrekening*	993	-	993
Andere controle werkzaamheden	25	55	80
Fiscale advisering	-	51	51
Andere niet-controlediensten	-	228	228
	1.018	334	1.352

Honoraria 2020 KPMG Accountants N.V. (Bedragen x € 1.000)	KPMG Accountants N.V.	Overige diensten KPMG Nederland	Totaal KPMG
Controle van de jaarrekening	1.522	-	1.522
Andere controle werkzaamheden	6	-	6
Fiscale advisering	-	78	78
Andere niet-controlediensten	-	642	642
	1.528	720	2.248

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die zijn uitgevoerd door de onafhankelijke accountant zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wet toezicht accountantsorganisaties (WTA) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. De honoraria die betrekking hebben op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2021 zijn verwerkt, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

10. Toelichting op de balans per 31 december 2021

10.1 Materiële vaste activa

Materiële vaste activa (Bedragen x € 1.000)	Grond en terreinen	Casco gebouwen	Overige huisvesting	Totaal huisvesting	Vervoer	ICT	Overige activa	Totaal materiële vaste activa
Stand 1 januari 2021								
Aanschafwaarde	290.302	1.906.327	691.226	2.887.855	688.729	434.787	105.955	4.117.326
Cumulatieve afschrijvingen	-	-918.253	-368.760	-1.287.013	-340.327	-144.649	-46.906	-1.818.895
Boekwaarde totaal	290.302	988.074	322.466	1.600.842	348.402	290.138	59.048	2.298.431
Mutaties								
Investerings	6.925	99.410	121.623	227.959	95.099	103.808	30.183	457.048
Desinvesteringen								
Aanschafwaarde	-2.925	-24.430	-78.438	-105.794	-24.507	-46.542	-15.064	-191.908
Cumulatieve afschrijvingen	-	16.512	62.140	78.652	23.139	46.555	14.673	163.019
Herrubricering aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-	-	-
Herrubricering afschrijvingen	-	-	-	-	-	-	-	-
Bijzondere waardeverminderingen	-	-2.152	-47	-2.199	-	-	-	-2.199
Afschrijvingen [jaarlast]	-	-56.649	-43.349	-99.998	-77.168	-107.136	-21.821	-306.123
Stand 31 december 2021								
Aanschafwaarde	294.302	1.981.307	734.411	3.010.019	759.320	492.053	121.074	4.382.466
Bijzondere waardeverminderingen	-	-2.152	-47	-2.199	-	-	-	-2.199
Cumulatieve afschrijvingen	-	-958.390	-349.969	-1.308.359	-394.356	-205.231	-54.054	-1.962.000
Boekwaarde	294.302	1.020.764	384.395	1.699.461	364.964	286.822	67.020	2.418.267
Afschrijvingstermijnen	0 jaar	2 - 60 jaar	3 - 20 jaar		3 - 20 jaar	2 - 10 jaar	5-10 jaar	
Vaste activa in uitvoering								
Stand 1 januari 2021	42.119	65.768	46.256	154.143	12.776	3.798	1.618	172.335
Bijboekingen	1.712	72.951	114.330	188.993	4.668	1.492	3.488	198.641
Overboekingen	-40	-27.793	-96.047	-123.880	-7.524	-2.621	-1.466	-135.491
Stand 31 december 2021	43.791	110.926	64.539	219.256	9.920	2.669	3.640	235.485
<i>(inbegrepen in bovenstaand model)</i>								

De materiële vaste activa laten een stijging zien ten opzichte van 2020 van € 120 miljoen. Deze stijging wordt verklaard door de investeringen in 2021 van € 457 miljoen. Daartegenover staan de desinvesteringen (boekwaarde € 29 miljoen). Het betrof voornamelijk de verkoop van een aantal panden en reeds afgeschreven activa zonder boekwaarde. Een toelichting op de afschrijvingslasten (€ 306 miljoen) is opgenomen in de toelichting op de exploitatie onder de betreffende categorie.

Huisvesting

De investeringen in huisvesting waren € 35 miljoen hoger dan begroot. In de begroting was uitgegaan van € 193 miljoen investeringen, terwijl de realisatie uitkwam op € 228 miljoen. Vanaf 1

januari 2021 is de minimale grenswaarde van ordergrootte voor een aantal activacategorieën komen te vervallen. Deze administratieve wijziging is overeengekomen met het Ministerie van JenV en volgt uit een meer gedetailleerde inrichting van de activa-administratie. De impact van de wijziging op het balanstotaal en het eigen vermogen bedraagt € 31 miljoen. De impact van de wijziging op het exploitatieresultaat over 2021 bedraagt € 31 miljoen positief. In de begroting was hiermee geen rekening gehouden. Daarnaast waren de aankoop van een pand in Drachten (meldkamer) (€ 9 miljoen) en investeringen in het kader van het PO21 (€ 11 miljoen) niet begroot. De investeringen voor het Project Fysieke Toegangsbeveiliging vielen echter lager uit (-/- € 7 miljoen). Ook vonden lagere investeringen plaats voor meubilair (-/- € 1 miljoen) en op overige projecten en programma's in het kader van het Strategisch Huisvestingsplan (-/- € 8 miljoen), onder meer door beperkte interne en externe personele en materiële capaciteit.

Vervoer

De investeringen in vervoer hadden betrekking op voertuigen, vaartuigen en technische apparatuur in helikopters en waren € 26 miljoen hoger dan begroot. In de begroting was uitgegaan van € 69 miljoen investeringen, terwijl de realisatie uitkwam op € 95 miljoen. De overschrijding werd veroorzaakt door investeringen in voertuigen met name op onopvallende, bijzondere en ME/AE-voertuigen (€ 22 miljoen), vaartuigen (€ 3 miljoen) en technische apparatuur in helikopters (€ 2 miljoen, doorgeschoven vanuit 2020). De investeringen in voertuigen (€ 85 miljoen) hadden betrekking op opvallende surveillancevoertuigen, bijzondere voertuigen (zoals gepantserde voertuigen en voertuigen met specifieke in- en opbouw) en onopvallende voertuigen (zoals de persoonsgebonden voertuigen en poolvoertuigen). De investeringen in vaartuigen (€ 8 miljoen) hadden betrekking op zeeschepen.

ICT

In 2021 waren de investeringen € 13 miljoen hoger dan begroot met name door niet-begrote investeringen van het meldkamerdomein (€ 6 miljoen). Daarnaast waren er investeringen in het kader van cybersecurity (€ 3 miljoen) en het programma PO21 (€ 2 miljoen beeldspraak en laptops). Voor de grondstations Heliview, een van de Eigen Beheerde Omgevingen (EBO's), was € 3 miljoen nodig. Als gevolg van leverproblemen op de wereldmarkt (chips), schaarste in de capaciteit van het containervervoer, te lang lopende interne processen en personele capaciteit om de investeringstrajecten te realiseren, zal er naar verwachting circa € 43 miljoen investeringen doorschuiven naar 2022. Het gaat hier om twee derde van de geplande smartphones en om investeringen in de infrastructuur (digitale transferia, portaal en voorzieningen hybride vergaderen). Als bovenstaande ontwikkelingen op de wereldmarkt en interne processen er niet waren geweest dan zou de overschrijding € 56 miljoen zijn geweest.

Overige activa

De investeringen in de overige activa zijn € 6 miljoen hoger dan begroot. In de begroting was uitgegaan van investeringen ter waarde van € 24 miljoen. De investeringen in overige activa bestonden vooral uit investeringen in het kader van operationele rechercheactiviteiten. Door COVID-19 zijn veel investeringen uitgesteld. Voorbeelden van gedane investeringen zijn aanschaf van IMSI-catcher(s) en observatiemiddelen. In de begroting was geen rekening gehouden met investeringen in geweldsmiddelen. De noodzaak om grote aantallen harnassen te vervangen, die vanaf 2014 waren aangeschaft bij het tot stand komen van het nieuwe politie-uniform, maakte echter dat in 2021 een investering benodigd was (€ 5 miljoen). Van de 7000 bestelde harnassen waren er 5848 in 2021 geleverd. De overige 1152 harnassen zullen in 2022 geleverd worden.

Vaste activa in uitvoering

Dit betreft investeringen waarop nog niet wordt afgeschreven. Het totale bedrag aan vaste activa in uitvoering bedroeg eind 2021 € 235 miljoen (2020: € 172 miljoen). Dit betrof vooral de voortgang op de bouw en verbouw van een aantal panden in het kader van het Strategisch Huisvestingsplan.

10.2 Financiële vaste activa

Financiële vaste activa (Bedragen x € 1.000)	Inkoop Max	RVU	Overig	Totaal 2021	2020
Stand 1 januari	195.074	122.396	528	317.998	295.394
Toename (verstrekkingen)	-	-	-	-	133.927
Afname (aflossingen)	-	-	-9	-9	-6.744
Overige mutaties	-1.243	-	-	-1.243	-472
Kortlopend deel	-193.831	-18.796	-60	-212.687	-104.107
Stand 31 december	-	103.600	459	104.059	317.998

Vordering Inkoop Max

Dit betreft de vordering van de politie op het Ministerie van JenV voor de uitgaven aan de regeling Inkoop Max waarvoor de politie een voorziening heeft gevormd. Over het saldo van deze vordering wordt geen rente berekend. Het Ministerie van JenV lost de vordering af in een vooraf vastgesteld schema. Het jaar 2022 is het laatste jaar van de looptijd van deze vordering. Als gevolg van de vrijval in de voorziening daalde de vordering met € 1 miljoen. De resterende vordering van € 194 miljoen is opgenomen onder de kortlopende vorderingen.

Vordering RVU

De vordering op het Ministerie van JenV inzake RVU heeft betrekking op de in 2020 definitief geworden RVU. Voor de vordering is een vast aflossingsschema overeengekomen dat loopt tot en met 2025. In 2022 neemt het saldo af met € 19 miljoen, dit deel is daarom opgenomen onder de kortlopende vorderingen. Er wordt geen rente berekend op de vordering en er zijn geen zekerheden overeengekomen.

Overige financiële vaste activa

De overige financiële vaste activa betreffen voornamelijk verstrekte leningen met een looptijd van meer dan een jaar in het kader van afkoop huur en leningen aan (voormalig) personeel. Deze leningen lopen tot uiterlijk 2034. Het kortlopende deel hiervan is opgenomen onder de kortlopende vorderingen.

10.3 Voorraden

Voorraden (Bedragen x € 1.000)	31 december 2021	31 december 2020
Voorraden kleding, wapens en munitie	57.642	23.356
Overige voorraden	7.775	8.011
Totaal	65.417	31.367

Voorraden kleding, wapens en munitie

In 2021 heeft de politie een herbeoordeling van de voorraadwaardering van de veiligheidsvesten en de decentrale voorraad wapenkamers uitgevoerd. Als gevolg hiervan heeft de politie besloten om zowel de veiligheidsvesten als de decentrale voorraden van de wapenkamers te waarderen tegen verkrijgingsprijs (inclusief bijkomende kosten). De werkwijze van de decentrale voorraden is nu consistent met de werkwijze van de centrale voorraden en de grondslagen voor de waardering van de voorraden.

Voor eventuele incurantheid van de veiligheidsvesten en de voorraden bij de decentrale wapenkamers wordt een voorziening gevormd. Deze wijzigingen zorgen voor een verhoging van de voorraad ultimo 2021 (€ 15 miljoen) en een verhoging van de voorziening voor incurante

voorraad (€ 3 miljoen). De impact van de aanpassing ultimo 2021 op het exploitatieresultaat bedraagt € 12 miljoen positief. Verder is de voorraad ultimo 2021 gestegen door de aanschaf van het stroomstootwapen in 2021 (€ 20 miljoen). Tot slot bedraagt de voorziening voor incurante voorraden ultimo 2021 € 8 miljoen (2020: € 5 miljoen).

Overige voorraden

De overige voorraden betreffen voornamelijk onderdelen voor het onderhoud van in eigen beheer zijnde voertuigen en de luchtvloot. Voor de overige voorraden wordt geen rekening gehouden met een voorziening voor incurante voorraad.

10.4 Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen (Bedragen x € 1.000)	31 december 2021	31 december 2020
Debiteuren	4.936	7.629
Voorschotten en leningen	3.360	3.343
Vordering op JenV Inkoop Max	193.831	92.520
Vordering op JenV RVU	18.796	11.527
Vooruitbetaalde bedragen	96.588	97.282
Overlopende activa	19.615	8.510
Overige vorderingen	2.923	4.834
Totaal	340.049	225.645

Alle kortlopende vorderingen en overlopende activa hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

Debiteuren

Om het risico op mogelijk oninbare vorderingen te dekken is binnen de post debiteuren een voorziening opgenomen van € 3 miljoen (2020: € 3 miljoen).

Voorschotten en leningen

Dit betreft met name voorschotten aan personeel die onder andere in het kader van Cao à la carte verstrekt zijn (bijvoorbeeld fietsenplan en bedrijfsfitness).

Vordering op Ministerie van JenV inzake Inkoop Max

Onder deze post is de door het Ministerie van JenV toegezegde tranche 2022 van de aflossingen op de vordering Inkoop Max van € 194 miljoen opgenomen. Zie voor meer informatie over de vordering Inkoop Max de toelichting op Financiële vaste activa.

Vordering op Ministerie van JenV inzake RVU

Onder deze post is de door het Ministerie van JenV toegezegde tranche 2022 van de aflossingen op de vordering RVU van € 19 miljoen opgenomen. Zie voor meer informatie over de vordering RVU de toelichting Financiële vaste activa.

Vooruitbetaalde bedragen

De vooruitbetaalde bedragen hebben grotendeels betrekking op ICT-beheer, ICT-onderhoud, softwarelicenties en huur. Ten opzichte van 2020 is het saldo met € 1 miljoen afgenomen.

Overlopende activa/overige vorderingen

De overlopende activa en overige vorderingen lieten ten opzichte van de Jaarrekening 2020 een stijging zien van € 9 miljoen. Deze stijging werd voornamelijk veroorzaakt door een vordering op een leverancier van helikopters (€ 11 miljoen). Deze vordering komt voort uit een juridische claim

die in 2020 onherroepelijk is geworden.

10.5 Rekening-courant Ministerie van Financiën

Rekening-courant Ministerie van Financiën (Bedragen x € 1.000)	2021	2020
Stand 1 januari	509.178	356.004
Mutatie	-167.254	153.174
Stand 31 december	341.924	509.178

Rekening-courant Ministerie van Financiën

Via de rekening-courant met het Ministerie van Financiën vindt dagelijks saldogeregulatie plaats met de politierekeningen bij bankinstellingen. Deze rekening-courant heeft een kortlopend karakter (korter dan één jaar) en een kredietfaciliteit van € 250 miljoen. Het saldo op de rekening-courant met het Ministerie van Financiën is in 2021 afgenomen. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn de hogere uitgaven aan personeel (als gevolg van het hogere salarisniveau en de hogere sterkte dan voorzien) en het gedeeltelijk intern voorfinancieren van de investeringen (de aangegane leningen in 2021 waren ter financiering van de investeringen in 2020 exclusief onderhanden werk).

Zie voor een nadere beschrijving de toelichting op de kasstroom.

Niet ter vrije beschikking

Het saldo liquide middelen/rekening-courant Ministerie van Financiën bevat een bedrag van € 23 miljoen (2020: € 19 miljoen) dat niet ter vrije beschikking staat van de politie. Deze gelden staan in de balans verantwoord onder de kortlopende schulden en betreffen voornamelijk in beslag genomen gelden. Het resterende deel van de rekening-courant staat wel ter vrije beschikking van de politie.

10.6 Liquide middelen

Liquide middelen (Bedragen x € 1.000)	31 december 2021	31 december 2020
Kassen	684	167
Banken	28.091	35.169
Totaal	28.775	35.336

Het kassaldo laat een stijging zien ten opzichte van 2020 als gevolg van de inbeslagname van gelden aan het eind van 2021. In het kasstroomoverzicht bij de jaarrekening wordt het verloop van de liquide middelen gepresenteerd in samenhang met de rekening-courantfaciliteit van het Ministerie van Financiën. Een nadere toelichting op de liquide middelen is opgenomen onder de toelichting op de kasstroom.

10.7 Algemene reserve

Algemene reserve (Bedragen x € 1.000)	2021	2020
Stand 1 januari	172.441	177.714
Toevoeging	-	-
Onttrekking (het in begroting 2021 voorziene tekort)	-9.623	-
Onttrekking (financieel resultaat uit exploitatie)	-16.234	-5.273
Stand 31 december	146.584	172.441

De daling van de algemene reserve met € 26 miljoen wordt veroorzaakt door het negatieve exploitatieresultaat 2021, dit is inclusief de onttrekking van het geaccordeerde voorziene tekort door het Ministerie van Financiën.

De omvang van de algemene reserve bedroeg eind 2021 2,4% van de gemiddelde bijdragen over de laatste drie jaar (eind 2020: 3,0%), voorafgaand aan het jaar waarover dit deel van het vermogen wordt berekend. Daarmee lag de algemene reserve, conform het Besluit financieel beheer politie, binnen de geldende bandbreedte van minimaal 0% en maximaal 5%. De algemene reserve is niet vrij uitkeerbaar. Indien het eigen vermogen het maximum van 5% overschrijdt, verrekent het ministerie het verschil met de algemene bijdrage. Indien het eigen vermogen minder bedraagt dan 1,5% van de gemiddelde bijdragen dan stelt de korpschef een plan van aanpak op om binnen twee jaar boven de 1,5% uit te komen. Het plan van aanpak behoeft de goedkeuring van de minister van JenV.

10.8 Voorzieningen

Voorzieningen (Bedragen x € 1.000)	FLO	Inkoop Max	Wachtgeld/ WW/WAO	WIA	Vangnet- regelingen VGW	RVU	Totaal 2021	2020
Stand 1 januari	21.675	195.100	75.261	54.860	117.853	178.538	643.287	528.447
Dotatie verslagperiode	324	-	25.201	14.443	47.299	10.937	98.204	300.535
Onttrekking	-2.246	-103.563	-13.955	-16.916	-42.316	-12.175	-191.172	-183.483
Vrijval	-	-1.243	-	-	-	-	-1.243	-2.212
Stand 31 december	19.753	90.294	86.507	52.387	122.836	177.300	549.077	643.287

Van de voorzieningen is een bedrag van € 351 miljoen als langlopend (langer dan een jaar) aan te merken, waarvan circa € 57 miljoen langer dan vijf jaar.

FLO

In de Jaarrekening 2021 is een voorziening FLO opgenomen van € 20 miljoen (18 rechthebbenden). Per eind 2020 was dit € 22 miljoen (19 rechthebbenden). Als gevolg van de nog uit te betalen cao-verhogingen heeft een kleine dotatie plaatsgevonden. Deze voorziening loopt door tot 2043.

Inkoop Max

De hoogte van de voorziening wordt eenmaal per jaar vastgesteld door middel van een actuariële berekening. De voorziening Inkoop Max kan van jaar tot jaar fluctueren, vanwege de jaarlijkse actualisatie van de onderliggende premietarieven en daaraan ten grondslag liggende parameters, zoals de rekenrente en overlevingskansen. Eind 2021 is een voorziening van € 90 miljoen (12.688 rechthebbenden) voor Inkoop Max opgenomen. Eind 2020 was dit € 195 miljoen (14.135 rechthebbenden), per saldo een daling van € 105 miljoen. De inkopen in 2021 bedroegen € 104 miljoen (2020: € 124 miljoen). De mutaties in 2021 als gevolg van uitstroom (overlijden, uit dienst treden en arbeidsongeschiktheid) en actualisatie van tarieven leidden tot een afname van € 1

miljoen. Deze voorziening heeft een looptijd tot en met 2022.

Wachtgeld/WW/WAO

De voorziening Wachtgeld/WW/WAO steeg per saldo met € 12 miljoen tot € 87 miljoen. De stijging van de voorziening wordt veroorzaakt door een toename van het aantal dossiers. Op basis van de actuele stand van 1042 rechthebbenden (2020: 861 rechthebbenden) is in 2021 een dotatie aan de voorziening Wachtgeld/WAO/WW gedaan van € 25 miljoen. Daarnaast verstrekte de politie voor € 14 miljoen aan uitkeringen.

WIA

De politie is eigenrisicodragers in het kader van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). Voor de te betalen WIA-uitkeringen werd een voorziening gevormd. De voorziening daalde in 2021 per saldo met € 3 miljoen tot € 52 miljoen. In 2021 is op basis van het aantal rechthebbenden per saldo € 14 miljoen aan de voorziening gedoteerd. Daarnaast is er € 17 miljoen onttrokken voor het doen van uitkeringen. Het aantal rechthebbenden steeg van 725 in 2020 naar 802 in 2021.

Vangnetregelingen Veilig en Gezond Werken

Om in de komende jaren de verwachte uitgaven voor vangnetregelingen Veilig en Gezond Werken te dekken, is de voorziening vangnetregelingen Veilig en Gezond Werken gevormd. Ten opzichte van 2020 is deze voorziening gestegen met € 5 miljoen tot € 123 miljoen. Deze stijging werd grotendeels veroorzaakt door een toename van het aantal restschadedossiers. Op basis van de actuele informatie inzake toegekende schade-uitkeringen en instroom van nieuwe medewerkers werd gedurende 2021 in totaal € 47 miljoen (2020: € 61 miljoen) gedoteerd. De schade-uitkeringen bedroegen in 2021 € 42 miljoen (2020: € 27 miljoen).

RVU

In 2020 is de RVU definitief geworden als onderdeel van het Arbeidsvoorwaardenakkoord 2018-2020. Als gevolg hiervan is bij de Jaarrekening 2020 de voorziening RVU gevormd. Een omschrijving van de regeling en grondslagen voor opname van de voorziening is opgenomen in paragraaf 7.3. Ten opzichte van 2020 is deze voorziening gedaald met € 1 miljoen tot € 177 miljoen. In 2021 is op basis van het aantal rechthebbenden per saldo € 11 miljoen aan de voorziening gedoteerd. Daarnaast hebben er in 2021 uitkeringen plaatsgevonden voor € 12 miljoen.

10.9 Langlopende schulden

Langlopende schulden (Bedragen x € 1.000)	31 december 2021	31 december 2020
Langlopende leningen (10.9a)	1.162.580	1.114.580
Overige langlopende schulden (10.9b)	20.549	26.978
Totaal	1.183.129	1.141.558

Langlopende leningen (10.9a)

Langlopende leningen (Bedragen x € 1.000)	Gemiddeld rente percentage	Stand per 31 december 2021**	Resterende looptijd >1-5 jaar	Resterende looptijd >5 jaar
Ministerie van Financiën overige leningen *	0,5%	1.162.580	649.577	513.003
		1.162.580	649.577	513.003

* De leningen bestaan uit een aantal leningen met een verschillend rentepercentage.

** exclusief aflossingsverplichting 2022.

Verloop langlopende leningen (10.9a)

Verloop Langlopende leningen (Bedragen x € 1.000)	Ministerie van Financiën Conversielening		Ministerie van Financiën Overige leningen		Totaal leningen	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Beginstand 1 januari (langlopend)	-	-	1.114.580	989.359	1.114.580	989.359
Beginstand 1 januari (kortlopend)	-	40.000	233.515	178.965	233.515	218.965
Beginstand totaal 1 januari	-	40.000	1.348.095	1.168.324	1.348.095	1.208.323
Aantrekking	-	-	318.190	376.664	318.190	376.664
Aflossing	-	-40.000	-254.251	-196.893	-254.251	-236.893
Stand per 31 december	-	-	1.412.034	1.348.095	1.412.034	1.348.094
Waarvan kortlopend	-	-	249.454	233.515	249.454	233.515
Stand 31 december	-	-	1.162.580	1.114.580	1.162.580	1.114.580

Ministerie van Financiën overige leningen

De overige leningen van het Ministerie van Financiën dienen ter financiering van de investeringen in vaste activa. De looptijden van deze leningen komen overeen met de looptijden van de betreffende materiële vaste activa. In 2021 zijn op twee momenten leningen aangegaan voor de investeringen 2020:

- maart 2021: op basis van investeringen 8-maart 2020, totale hoofdsom € 155 miljoen;
- september 2021: resterend deel investeringen 2020 op basis van de Jaarrekening 2020, totale hoofdsom € 155 miljoen.

Vanwege de liquiditeitspositie zijn in 2021 voor de gerealiseerde investeringen 2021 geen leningen aangegaan.

Daarnaast is in 2021 een lening overgenomen van de stichting Meldkamer Noord-Nederland (€ 8 miljoen). Deze lening is verbonden aan het door de politie gelijktijdig overgenomen pand.

De openstaande hoofdsom van de overige leningen Ministerie van Financiën bedroeg eind 2021 in totaal € 1412 miljoen, waarvan € 249 miljoen in 2022 wordt afgelost. Dit kortlopend deel is opgenomen onder de kortlopende schulden. De laatste leningen worden in 2051 afgelost. Het gemiddelde rentepercentage in 2021 bedroeg 0,55% (2020: 0,64%). De leningen bij het Ministerie van Financiën zijn afgesloten onder garantiestelling van JenV. De hoogte van de afgegeven garantiestellingen ultimo 2021 bedraagt in totaal € 1412 miljoen.

Overige langlopende schulden (10.9b)

Verloop Overige langlopende schulden (Bedragen x € 1.000)	2021	2020
Beginstand 1 januari (langlopend)	26.977	27.042
Beginstand 1 januari (kortlopend)	15.592	12.220
Beginstand totaal 1 januari	42.570	39.262
Investeringsbijdrage	9.205	17.505
Vrijval ten gunste van het resultaat	-16.864	-14.197
Stand per 31 december	34.910	42.570
Waarvan kortlopend	14.361	15.592
Stand 31 december	20.549	26.978

Dit betreft voornamelijk ontvangen renteloze investeringsbijdragen ter dekking van de afschrijvingen op materiële vaste activa.

10.10 Kortlopende schulden

Kortlopende schulden (Bedragen x € 1.000)	31 december 2021	31 december 2020
Kortlopend deel langlopende schulden*	263.815	249.107
Openstaande (rijks)bijdragen (10.10a)	269.791	280.916
Schulden personeel (10.10b)	596.130	702.658
Crediteuren en overlopende posten (10.10c)	289.965	227.988
Totaal	1.419.701	1.460.669

*Inclusief het kortlopende deel van de overige langlopende schulden, de investeringsbijdragen, van € 14 miljoen (2020: € 16 miljoen)

In bovenstaande tabel hebben schulden een kortlopend karakter (korter dan een jaar). De reële waarde van de schulden benadert derhalve de boekwaarde.

Kortlopend deel langlopende schulden

In 2021 is € 21 miljoen meer afgelost dan in de Jaarrekening 2020 is opgenomen onder het kortlopend deel langlopende leningen. Deze extra aflossingen betreffen aflossingen op de in 2021 aangetrokken leningen voor investeringen in vaste activa 2020.

Openstaande(rijks)bijdragen (10.10a)

Openstaande (rijks)bijdragen (Bedragen x € 1.000)	31 december 2021	31 december 2020
Openstaande bijdragen ministerie van JenV	252.339	270.380
Openstaande bijdragen overig	17.453	10.536
Totaal	269.791	280.916

Openstaande bijdragen ministerie van JenV (Bedragen x € 1.000)	31 december 2021	31 december 2020
Stand 1 januari	270.380	251.105
Ontvangen bijdragen	6.501.991	6.337.449
Totaal bestedingen	-6.458.231	-6.301.554
Restitutie	-61.801	-16.620
Stand 31 december	252.339	270.380

Het saldo van de openstaande bijdragen van het Ministerie van JenV nam ten opzichte van 31 december 2020 af met € 18 miljoen. Zie Bijlage 16.I voor nadere details.

Schulden personeel (10.10b)

Schulden personeel (Bedragen x € 1.000)	31 december 2021	31 december 2020
Vakantiegeld, verlof- en overuren	372.644	344.012
Loonheffing en sociale verzekeringspremies	137.328	271.600
Overige schulden personeel	86.158	87.046
Totaal	596.130	702.658

Vakantiegeld, verlof- en overuren

Het saldo is het totaal aan opgebouwd recht op vakantie-uitkering van de in dienst zijnde medewerkers en het resterend aantal verlof-, jaarwerkplan- (JWP) en overuren (5,8 miljoen uren) aan het einde van het jaar. Het saldo nam ten opzichte van 2020 toe met € 29 miljoen. Dit werd voornamelijk veroorzaakt door de verplichting eindejaarsuitkering (€ 21 miljoen). Met ingang van 2021 wordt de eindejaarsuitkering in november uitgekeerd. Dit heeft tot gevolg dat er een schuld aan het personeel ontstaat van één maand. Daarnaast is er een stijging van de verplichting van de openstaande vakantie-uren door een toename van het gemiddelde uurloon (waaronder het cao-effect van € 2 miljoen) waartegen de waardering van deze uren plaatsvond.

Loonheffingen en socialeverzekeringspremies

De nog te betalen loonheffing en socialeverzekeringspremies hebben betrekking op de maand december 2021. De daling met € 134 miljoen werd met name veroorzaakt doordat de eindejaarsuitkering met ingang van 2021 in november heeft plaatsgehad, waardoor de daarmee samenhangende loonheffingen en socialeverzekeringspremies eind december afgerekend zijn.

Overige schulden personeel

De overige schulden personeel hebben onder andere betrekking op de afdracht van de pensioenpremies (€ 65 miljoen), het vakantieloon (€ 11 miljoen) en kosten woon-werkverkeer december (€ 6 miljoen).

Crediteuren en overlopende posten (10.10c)

Crediteuren en overlopende posten (Bedragen x € 1.000)	31 december 2021	31 december 2020
Crediteuren	117.862	54.613
Overlopende posten	148.898	153.667
Overig	23.205	19.708
Totaal	289.965	227.988

Crediteuren

Het crediteurensaldo laat ten opzichte van 2020 een stijging zien van € 63 miljoen. Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan het grotere aantal openstaande facturen eind 2021 als gevolg van het verlengen van de betalingstermijn tot 26 dagen. Van deze facturen is een groot deel de laatste dagen van 2021 ontvangen, deze zijn begin 2022 voor zover mogelijk afgewikkeld.

Overlopende posten

Het saldo overlopende posten is ten opzichte van 2020 gedaald met € 5 miljoen. De overlopende posten bestaan voornamelijk uit nog te ontvangen facturen opgenomen met betrekking tot aanschaf en onderhoud van voertuigen, inhuur van externen en huisvestingslasten.

Overige kortlopende schulden

Het saldo bevat met name in beslag genomen gelden.

10.11 Financiële instrumenten

De politie maakt in haar bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de politie blootstellen aan kredietrisico en renterisico. Ter beheersing van deze risico's heeft de politie beleid opgesteld om deze risico's te beperken. Dit beleid is vastgelegd in het Treasurystatuut 2017 van de politie.

Kredietrisico

De politie loopt geen kredietrisico over de leningen opgenomen onder de financiële vaste activa, aangezien deze leningen verstrekt zijn aan het Ministerie van JenV of gerelateerd zijn aan het Ministerie van JenV. De politie loopt een beperkt kredietrisico over leningen en vorderingen

opgenomen onder de vorderingen (exclusief de vordering op het Ministerie van JenV) en de liquide middelen. Door debiteurenbeheer wordt dit risico beheerst. Ook over aangegane langlopende leningen bij het Ministerie van Financiën loopt de politie geen risico, omdat deze onder garantstelling van het Ministerie van JenV aangegaan zijn.

Renterisico

De politie loopt renterisico over renteherzieningen van bestaande leningen en over nieuw te financieren bedragen. Het renterisico is niet afgedekt middels afgeleide rente-instrumenten. Derivaten zijn conform het Treasurystatuut niet toegestaan. Het beleid van de politie is gericht op het inperken van renterisico's op langlopende financiering. Financiering mag enkel bij het Ministerie van Financiën plaatsvinden voor investeringen in materiële vaste activa onder garantstelling van het Ministerie van JenV. Verder bleef de omvang van de aflossingen en renteherzieningen in 2021 binnen de in het Treasurystatuut gestelde renterisiconorm van 20% van het begrotingstotaal. Het renterisico is zeer beperkt, aangezien bij het aangaan van leningen een rentevaste periode tot het einde van de looptijd wordt overeengekomen. Van de 81 actieve leningen zijn er vanuit het verleden nog 4 leningen waarbij een rentevast periode korter is dan de looptijd. Bij één lening (€ 2 miljoen) loopt de rentevast periode af in 2022 en voor de andere 3 leningen (€ 50 miljoen) in 2025. Bij de begroting wordt voor deze leningen en de toekomstige leningen verschillende rekenrentes gehanteerd afhankelijk van de looptijd.

Valutarisico

De politie is voornamelijk werkzaam in Nederland en heeft een zeer beperkt valutarisico. De leningen worden conform het Treasurystatuut 2017 enkel aangegaan in euro's. Verder worden facturen in vreemde valuta betaald tegen de dan geldende koers.

Liquiditeitsrisico en kasstroomrisico

De politie loopt een beperkt liquiditeitsrisico en kasstroomrisico aangezien het Ministerie van JenV de rijksbijdragen elk kwartaal aan de politie verstrekt. De liquiditeiten en kasstromen worden actief gemonitord aan de hand van een rolling-forecast (dashboard). In dit dashboard wordt het verloop van de liquiditeiten getoond met daarin de ontvangen rijksbijdragen, de uitgaven en de leningen en toekomstige leningen bij het Ministerie van Financiën.

10.12 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Niet in de balans opgenomen inkoopverplichtingen

Niet in de balans opgenomen inkoopverplichtingen betreffen doorlopende contracten die deel uitmaken van de normale bedrijfsvoering. Voor veel contracten geldt dat de financiële verplichting afhangt van de gevraagde dienst en/of de hoeveelheid producten. Indien dit variabel blijkt, is geen verplichting gekwantificeerd in de onderstaande tabel. Voor andere contracten geldt een vast bedrag per jaar. De belangrijkste verplichtingen betreffen doorlopende huurcontracten voor onroerend goed en afgesloten contracten voor ICT.

Niet in de balans opgenomen voorzieningen

Conform het voorzieningenbeleid is een aantal voorzieningen niet in de balans opgenomen en zijn in plaats daarvan als een niet in de balans opgenomen verplichting opgenomen. Het betreft de volgende voorzieningen:

- **Dienstjubilea:** voor de berekening van deze verplichting is uitgegaan van de totale verwachte nominale uitkering per medewerker rekening houdend met een bepaalde blijfkans.
- **Langdurige zieken:** betreft de verplichting voor het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan medewerkers die naar verwachting geheel of gedeeltelijk niet meer in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid. Voor de berekening van deze verplichting is uitgegaan van het brutoloon in december 2021 per medewerker die per balansdatum 1 tot 2 jaar ziek is. Hierbij is rekening gehouden met een

verwachte instroom in een navolgende regeling na 2 jaar op basis van ziekte duur van 50% voor 1 jaar en 75% voor 1,5 jaar.

- RVU blijfbonus: Er is een berekening gemaakt van de verwachte deelname aan de regeling “Doorwerkbonus”. Op basis van diverse parameters, zoals periode tot AOW-datum en wel/niet kanshebber RVU, is de verwachting dat het bedrag aan uitkeringen in het jaar 2022 (inclusief sociale lasten) op € 3,7 miljoen uitkomt.
- LFU: Betreft de verplichting voor alle opgebouwde LFU-uren per balansdatum vermenigvuldigd met een gemiddelde integrale kostprijs. Zie tevens nadere toelichting onder de tabel.
- De leegstand huisvesting is van zeer beperkte omvang en derhalve niet opgenomen in onderstaande tabellen.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen 2021 (Bedragen x € 1.000)	Huur	ICT	Jubilea	LFU*	Langdurig zieken	Overig **	Totaal
< 1 jaar	44.352	184.748	10.720	-	17.300	87.916	345.036
1-5 jaar	123.428	64.767	45.130	505.463	-	52.367	791.155
> 5 jaar	74.659	39	128.220	-	-	-	202.918
	242.439	249.554	184.070	505.463	17.300	140.283	1.339.109

Niet in de balans opgenomen verplichtingen 2020 (Bedragen x € 1.000)	Huur	ICT	Jubilea	LFU*	Langdurig zieken	Overig **	Totaal
< 1 jaar	49.952	117.316	13.670	-	16.900	86.881	284.719
1-5 jaar	150.916	57.127	45.350	354.914	-	61.037	669.344
> 5 jaar	31.707	243	125.670	-	-	-	157.620
	232.575	174.686	184.690	354.914	16.900	147.918	1.111.683

* Door de onzekerheid van het opnamepatroon van de levensfase-uren zijn alle LFU-verplichtingen gecategoriseerd tussen 1 en 5 jaar.

** Onder Overig zijn met name RVU-Blijfbonus en de facilitaire verplichtingen opgenomen zoals vervoer, catering en koffievoorzieningen.

Niet in de balans opgenomen LFU-verplichtingen

Per 1 juli 2019 is de Regeling Levensfase-uren van kracht. Op grond van artikel 11 lid 3 van het Besluit financieel beheer politie wordt in afwijking van artikel 375 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek in de balans geen verplichting opgenomen voor het saldo op het jaareinde met betrekking tot nog niet opgenomen levensfase-uren. De gespaarde levensfase-uren van medewerkers worden, voor zover die niet tot uitbetaling zullen komen, gepresenteerd als niet in de balans opgenomen verplichting. Er wordt alleen een voorziening op de balans opgenomen voor zover het deel van de levensfase-uren naar verwachting uitbetaling aan de medewerker met zich meebrengt, zoals het geval is bij overlijden, ontslag bij arbeidsongeschiktheid en tussentijds vertrek en er een betrouwbare inschatting van het uit te betalen saldo te maken is. Omdat de Regeling Levensfase-uren met ingang van 1 juli 2019 van kracht is, heeft de politie nog onvoldoende betrouwbare historische data beschikbaar om een betrouwbare inschatting te kunnen maken van het opname-/uitbetalingspatroon van de LFU-uren. Als gevolg hiervan kan er geen betrouwbaar onderscheid gemaakt worden tussen wel en niet uit te betalen uren en is er geen voorziening voor LFU-uren op de balans opgenomen. Hierdoor zijn alle opgebouwde LFU-uren als niet in de balans opgenomen verplichting verwerkt. Op het moment dat er in de toekomst wel een betrouwbaar onderscheid gemaakt kan worden tussen wel en niet uit te betalen uren, zal er wel een voorziening in de balans opgenomen worden, hetgeen een materiële impact kan hebben op het resultaat en het vermogen. De openstaande, zowel op te nemen als uit te betalen, levensfase-uren (12,5 miljoen uren) vertegenwoordigen ultimo 2021, gewaardeerd tegen een

gewogen gemiddeld integraal uurtarief, een financieel belang van € 505 miljoen (2020: € 355 miljoen).

Garanties Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel

Voor leningen van het Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel heeft het voormalige regiokorps Drenthe sinds 1995 borgstellingen verleend aan het eigen personeel. Het betreffen in totaal 18 leningen. Van deze leningen zijn er 5 verstrekt onder NHG, waardoor de politie over deze leningen geen risico loopt. Van de overige 13 leningen bedraagt de borgstelling eind 2021 € 0,769 miljoen. Er zijn aan deze borgstelling beperkte risico's verbonden.

Ontvangen claims

De politie is en kan van tijd tot tijd betrokken worden bij juridische claims. Indien een uitkering of betaling aan derden zeer waarschijnlijk is, zal een verplichting in de balans worden genomen. Ten aanzien van de claims schietincident in Alphen aan den Rijn is door de Hoge Raad uitspraak gedaan. Daarmee staat de plicht van politie schades te vergoeden vast en is duidelijk om welk type schades het gaat. De politie heeft met haar verzekeraar een stichting opgericht die belast is met de afwikkeling van alle schade. Daardoor is politie niet direct betrokken bij de bepaling van de omvang van de individuele schades (het gaat om tientallen individuen en meerdere typen schade). Het bedrag van de verzekering is niet dekkend gebleken. De resterende kosten worden door de politie gedragen zodra zij zich voordoen. De meeste claims zijn inmiddels afgewikkeld.

Fiscale claim Veilig en Gezond Werken (schade-uitkeringen)

De Belastingdienst en de politie hebben een verschil van inzicht over de interpretatie van de wet met betrekking tot het belast of onbelast uitkeren van schade-uitkeringen in het kader van erkenning beroepsziekten. De politie is van mening dat deze uitkeringen geen onderdeel vormen van het loon van de medewerkers en derhalve onbelast uitgekeerd kunnen worden. De uitbetalingen in de afgelopen jaren hebben dan ook onbelast plaatsgevonden, eveneens is bij de bepaling van de voorziening uitgegaan van netto uitkeringsbedragen. Om duidelijkheid te krijgen over de interpretatie van de wet is, in overleg met de Belastingdienst, een procedure opgestart. De uitkomst van deze procedure kan mogelijk een financiële impact hebben voor de politie van € 115 miljoen. Hoewel de rechtbank op 18 januari 2022 het eerste beroep van de politie in de proefprocedure heeft afgewezen, acht de politie het waarschijnlijk dat zij de procedure op basis van een nadere motivering uiteindelijk wint. Derhalve is in de balans geen voorziening opgenomen. Het verdere verloop van deze procedure kan enkele jaren duren.

Gebouwen Landelijke Eenheid

De politie heeft in 2020 een overleg met het Rijksvastgoedbedrijf gestart over de eigendomssituatie van de panden die in gebruik zijn bij de Landelijke Eenheid en door de politie worden gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf. Het voornemen is om het eigendom van die panden tegen boekwaarde over te dragen van het Rijksvastgoedbedrijf naar de politie. De verwachting is dat dit geen materiële invloed heeft op het eigen vermogen van de politie.

11. Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het jaar 2021 kende een negatieve kasstroom van € 174 miljoen.

Kasstroom bedrijfsactiviteiten

De bedrijfsactiviteiten vertoonden een positieve kasstroom, voornamelijk als gevolg van de afschrijvingen. Daartegenover stond een daling van het saldo van de voorzieningen en een daling van de schulden alsmede een stijging van de voorraden en de stijging van de vorderingen, waaronder het kortlopende deel op de financiële vaste activa.

Kasstroom investeringsactiviteiten

De negatieve kasstroom uit investeringsactiviteiten vloeide vooral voort uit investeringen in ICT, huisvesting en vervoer. Daartegenover staat een positieve kasstroom als gevolg van desinvesteringen, veelal vanwege volledig afgeschreven activa. Ten opzichte van de begroting lagen de investeringen € 81 miljoen hoger, wat met name veroorzaakt wordt door hogere investeringen in huisvesting en vervoer, waardoor de kasstroom negatiever was dan in de begroting voorzien. Zie voor een nadere beschrijving de toelichting op de materiële vaste activa.

Kasstroom financieringsactiviteiten

De financieringsactiviteiten lieten een positieve kasstroom zien. In 2021 zijn nieuwe leningen aangegaan voor in 2020 gerealiseerde investeringen (€ 318 miljoen). De investeringen 2021 zijn nog niet omgezet in een lening. Totaal is in 2021 € 270 miljoen afgelost op lopende schulden.

12. Bedrijfsvoeringsparagraaf

Algemeen

In de bedrijfsvoeringsparagraaf verantwoordt de korpschef zich over de navolgende onderwerpen: financiële rechtmatigheid, financieel en materieel beheer (voor zover van belang voor de jaarrekening/in relatie tot financiële rechtmatigheid), compliance en misbruik en oneigenlijk gebruik.

Om de bedrijfsvoering verder te optimaliseren is een Internal Control Framework opgesteld dat op hoofdlijnen inzicht geeft in het stelsel van beheersingsmaatregelen binnen het PDC. Op procesniveau worden de risico's en beheersingsmaatregelen binnen de voor de jaarrekening belangrijkste processen op dit moment nader vastgelegd in een informatiesysteem (Bedrijfsarchitectuur). Verder is binnen het PDC een toetsingscommissie financiële verplichtingen ingericht. Tenslotte wordt een programma uitgevoerd dat zich richt op de modernisering van de bedrijfsvoeringssystemen. Hiermee beoogt de politie de kwaliteit van de informatievoorziening van haar bedrijfsvoering en haar interne beheersing verder te verbeteren.

Deze paragraaf gaat in op afwijkingen en aandachtspunten die voortvloeien uit de reguliere planning- en control- cyclus en de uitgevoerde audits. Deze zijn onder meer gebaseerd op interne risicoanalyses, interne rapportages van de verantwoordelijke managers en auditrapportages van Concernaudit. Daarnaast bevat de bedrijfsvoeringsparagraaf de aandachtspunten omtrent financieel en materieel beheer. De afwijkingen met betrekking tot de financiële rechtmatigheid die boven de rapporteringstoleranties uitkomen zijn specifiek verantwoord.

Op 13 november 2018 is het Controleprotocol voor de jaarverantwoording politie in de Staatscourant gepubliceerd. De politie neemt de hierin vastgelegde rapporteringstoleranties in acht bij de opstelling van de in de bedrijfsvoeringsparagraaf opgenomen verantwoording over de financiële rechtmatigheid. Indien de rapporteringstolerantie wordt overschreden, dient het totale bedrag aan fouten door de korpschef in de bedrijfsvoeringsparagraaf te worden vermeld.

Vermelding van fouten geschiedt per onderwerp (post of onderwerp in de jaarrekening) met een ondergrens van tien procent van de materialiteit voor fouten en onzekerheden. Dat betekent dat overschrijdingen met betrekking tot de financiële rechtmatigheid expliciet worden toegelicht wanneer deze per post de waarde van € 6,4 miljoen overschrijdt. Dat geldt ook voor alle onzekerheden boven de € 19,2 miljoen.

De mate van financiële rechtmatigheid wordt door middel van een toetsingskader beoordeeld. Het toetsingskader is zowel een verantwoordingskader voor de politie voor deze bedrijfsvoeringsparagraaf, als een controlekader voor de accountant. Het Controleprotocol voor de jaarverantwoording politie, de daarin opgenomen Algemene wet- en regelgeving en het Kader financiële (comptabele) rechtmatigheid vormen het uitgangspunt voor het toetsingskader.

Financiële rechtmatigheid

De financiële onrechtmatigheid bedroeg voor 2021 in totaal € 186 miljoen (2020: € 198 miljoen), waarvan € 185 miljoen (2020: € 178 miljoen) betrekking heeft op afwijkingen ten aanzien van de naleving van aanbestedingswet- en regelgeving. De overige financiële onrechtmatigheden hebben voornamelijk betrekking op factuurafhandeling.

In de Rijksbegrotingsvoorschriften van de Rijksoverheid wordt in de departementale jaarverslagen voor organisatieonderdelen waarvoor een eigen begrotingsartikel is ingericht (voor de politie is dat het geval), 5 procent als tolerantiegrens gehanteerd voor de financiële onrechtmatigheid. In 2018 heeft de korpsleiding in afstemming met het ministerie van JenV in afwijking van de haar opgelegde normering de ambitie vastgelegd om dit na 2021 terug te brengen tot 3 procent. Ondanks ontwikkelingen die in 2018 bij het bepalen van deze ambitie niet waren voorzien blijft de totale financiële onrechtmatigheid in 2021 onder deze ambitie. Afgezet ten opzichte van de rijksbijdrage bedraagt de totale financiële onrechtmatigheid in 2021 2,9 procent (2020: 3 procent).

Hierna volgt voor de belangrijkste rechtmatigheidsthema's een nadere toelichting.

Naleving aanbestedingswet- en regelgeving

Voor de bepaling van de doelstelling voor de financiële onrechtmatigheid sluit de politie aan bij de Rijksbegrotingsvoorschriften en de door zelfstandige bestuursorganen gehanteerde uitgangspunten voor de controle van de jaarrekening. Het succesvol afwikkelen van externe juridische procedures door derden ingesteld tegen inkoopbesluiten is een bewijs van de kwaliteit van de inkoopfunctie. De politie werd de afgelopen jaren op één na in alle procedures in het gelijk gesteld.

Vanwege het ontbreken van een (integraal) beeld van de verplichtingen worden afwijkingen ten aanzien van de naleving van de aanbestedingswet- en regelgeving met behulp van een inkoopmonitor c.q. spendanalyse in kaart gebracht. Over 2021 is ten aanzien van de naleving van de aanbestedingswet- en regelgeving een totaalbedrag ter grootte van € 185 miljoen (2020: € 178 miljoen) aan afwijkingen geconstateerd. Het onderstaand overzicht geeft de uitkomsten weer van de eindejaarstoetsen 2020 en 2021.

Onrechtmatigheid op inkopen leveranciers						
Bedragen x € 1 miljoen						
	Geanalyseerde financiële stroom		Vallend onder regime aanbestedingen		Onrechtmatige inkopen	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Totaal	2.346	2.254	1.950	1.860	185	178
> Europese aanbestedingsgrens			1.796	1.733	156	138
< Europese aanbestedingsgrens			154	127	29	40

Deze financiële onrechtmatigheid kent een aantal specifieke oorzaken die hieronder uiteen worden gezet.

Onrechtmatigheid als gevolg van operationele noodzaak of doelmatigheid

Voor alle inkopen geldt dat de inkooprichtlijnen moeten worden gevolgd. Voor afwijkingen van deze procedure, hoofdzakelijk vanwege operationele noodzaak of vanuit doelmatigheid, wordt een aparte procedure gevolgd. Hierin kan door de Directeur PDC worden besloten om beargumenteerd van de inkooprichtlijnen af te wijken.

De financiële onrechtmatigheid die hiermee is gemoeid bedraagt in 2021 € 38,4 miljoen (2020: € 30 miljoen). Eenzelfde afwijkende procedure geldt, onder besluitvorming van de CPO, ook voor het inhuren van medewerkers op naam. De financiële onrechtmatigheid die hiermee is gemoeid bedraagt in 2021 € 11,5 miljoen (2020: € 11,3 miljoen), waarvan € 5,8 miljoen op het LMS betrekking heeft.

Onrechtmatigheid als gevolg van inkopen bij het Rijk en bij andere overheden

De politie maakt waar mogelijk gebruik van kennis, mensen en middelen van het Rijk en andere overheidsorganisaties. Vastgesteld is echter dat een deel van deze opdrachten onder de werking van de Aanbestedingswet 2012 vallen. In principe moeten deze opdrachten worden aanbesteed en mogen zij niet rechtstreeks worden gegund aan een overheidspartij. Door de korpsleiding is, in afstemming met de CPO, besloten deze financiële onrechtmatigheid te accepteren. Hiervoor is

een afwegingsproces bij de Dienst Verwerving en bij de Inhuurdesk van de Dienst HRM ingeregeld, waarbij het doelmatigheidscriterium de doorslag geeft of een opdracht in de markt gezet wordt of niet. Dit heeft geleid tot een financiële onrechtmatigheid van € 22,8 miljoen (2020: € 24 miljoen).

Onrechtmatigheid buiten de directe invloedssfeer van de politie

In 2020 is de Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) onder beheer van de politie gekomen. De financiële onrechtmatigheid die op de LMS betrekking heeft bedroeg in 2021 € 17 miljoen (2020: € 16 miljoen). Hiervan is

€ 2,9 miljoen aan financiële onrechtmatigheid ontstaan buiten de directe beïnvloedingssfeer van de LMS als gevolg van een afspraak of afstemming tussen het LMS en het ministerie van JenV. Verder heeft € 2,5 miljoen aan financiële onrechtmatigheid betrekking op het ingrijpen van de Tweede Kamer inzake de aanbesteding van AMBER Alert.

De overige financiële onrechtmatigheid ontstaan buiten de directe beïnvloedingssfeer van de politie bedraagt € 14,5 miljoen. Deze financiële onrechtmatigheid is het gevolg van een afspraak of afstemming tussen de politie en het ministerie van JenV. Dit betreft vooral de inkoop van tolken en vertaaldiensten, het instellen van het MIT en van medische arrestantenzorg.

Onrechtmatigheid als gevolg van beperkt beschikbare capaciteit

De politie moet in het licht van de aanbestedingswet- en regelgeving als onderdeel van de centrale overheid worden gezien. Voor inkopen boven de € 139.000 gelden de richtlijnen in het kader van het Europese Aanbestedingsrecht. Ieder jaar publiceert de politie welke van deze inkopen, vanwege de beschikbare capaciteit binnen de dienst Verwerving van het PDC, het komende jaar in de markt worden gezet. Deze selectie is gebaseerd op operationele noodzaak, doelmatigheid en/of het voorkomen van financiële onrechtmatigheid.

De door de korpsleiding goedgekeurde publicatielijst bevat voor 2021 112 aanbestedingen. De financiële onrechtmatigheid die niet door aanbestedingen is opgelost bedroeg in 2021 € 58,2 miljoen.

Onrechtmatigheid bij inkopen onder aanbestedingsgrens

De politie kent in totaal zo'n 16.000 leveranciers. Veel van deze leveranciers blijven onder de aanbestedingsgrens. De Dienst Verwerving dient te worden ingeschakeld bij alle inkopen boven de € 50.000.

De overige inkopen vallen niet onder regie van de Dienst Verwerving maar worden binnen het gehele korps gedaan. Bij de inkopen die onder de aanbestedingsgrens vallen wordt niet altijd (indien van toepassing) de dienst Verwerving ingeschakeld, de juiste procedure gevolgd en/of op een juiste wijze in een inkoopdossier vastgelegd.

De hiermee gemoeide financiële onrechtmatigheid bedroeg in 2021 € 28,8 miljoen en zal naar verwachting verminderen wanneer, als onderdeel van de modernisering van de voornaamste bedrijfsvoeringssystemen, een nieuw P2P systeem in gebruik wordt genomen.

Onrechtmatigheden en onzekerheden onder de rapportagetolerantie

Het naleven van de in het Treasurystatuut opgenomen limieten van saldi van kassen en creditcards was niet in alle situaties geheel gerealiseerd. Daarnaast zijn er enkele financiële onrechtmatigheden die betrekking hebben op factuurafhandeling. De betreffende overschrijdingen lagen ver onder de rapportagetolerantie.

Financieel en materieel beheer

Bedrijfsvoeringssystemen

In 2019 is een traject gestart dat, over de as van de bedrijfsprocessen, tot de modernisering van de voornaamste bedrijfsvoeringssystemen leidt. Deze modernisering is noodzakelijk om meer wendbaarheid, flexibiliteit en bedrijfszekerheid in de bedrijfsvoering van de politie te bieden. Dit traject, dat is gericht op de verbetering van de informatievoorziening van de bedrijfsvoering, is

voor de komende jaren in een landelijk programma vormgegeven. In 2021 zijn de integrale businesscase en het programmaplan opgeleverd en gevalideerd. Daarnaast is aan een externe partij de opdracht verstrekt om de TCO (Total Cost of Ownership) van het volledige bedrijfsvoeringslandschap uit te werken. Tenslotte zijn risico-, issue- en kwaliteitsmanagement, belangrijke pijlers waarop het programma steunt, ingericht. De vervanging van de bedrijfsvoeringssystemen en de aanpassing van de bedrijfsprocessen zoals voorgenomen in het programma dragen bij aan de versteviging van de interne beheersing van de bedrijfsvoering.

Compliance

Privacy in de bedrijfsvoering

In 2021 is binnen de bedrijfsvoering ingezet om alle gegevensbeschermingseffectbeoordelingen (GEB, veelal Data Protection Impact Assessments, DPIA's genoemd) uitgevoerd te krijgen. Hierbij zijn naast de informatiebeveiligingseisen ook de contractuele verplichtingen en risico's in beeld gebracht en beoordeeld. Hieruit voortvloeiend is door iedere dienst een plan van aanpak opgesteld en zijn maatregelen getroffen die voor een klein deel begin 2022 nog doorlopen. Verder is in 2021 de inrichting van de afdeling Privacy & Compliance binnen het PDC geformaliseerd en is binnen de diensten gestart met het uitvoeren van self-assessments op het gebied van privacy en informatiebeveiliging.

Aangezien in privacy-audits is geconstateerd dat nog niet aan alle AVG- en WPG-vereisten wordt voldaan en er een inhaalslag benodigd is, is medio 2021 besloten om een landelijk programma te starten dat fasegewijs uitvoering geeft aan de intensivering op een vijftal privacy- & security-thema's. In de eerste fase worden alle verwerkingen binnen de eenheden geregistreerd waarbij tevens wordt vastgesteld of een GEB/DPIA-procedure moet worden gestart. De daadwerkelijke uitvoering en opvolging van de GEB's/DPIA's is in de tweede fase geborgd die in 2022 start. Tenslotte zijn in het kader van dit programma 11 Privacy-adviseurs gedurende 2021 geworven die de eenheden gaan ondersteunen.

Cybersecurity

In 2021 is het Security Operations Center gemoderniseerd en zijn, mede vanuit het Programma Cybersecurity, de detectie- en incidentresponsmogelijkheden verder verbeterd en is een start gemaakt met het inrichten van incidentherstel. Daarnaast is gestart met de adoptie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid waarvoor een projectleider is aangesteld en wordt bij nieuwe IV-ontwikkelingen door het readiness team getoetst of privacy & security hierin voldoende worden geborgd. Tenslotte is vanuit het CTO-portfolio gestuurd op lifecycle management en zijn oude platformen uitgefaseerd.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Over misbruik en oneigenlijk gebruik zijn geen bijzonderheden te melden, die een financieel effect van materieel belang tot gevolg hebben.

13. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van materiële invloed zijn op de feitelijke situatie per balansdatum.

14. Ondertekening

Den Haag, 20 april 2022,

De korpschef van politie,

De minister van Justitie en Veiligheid,

H.P. van Essen

D. Yesilgöz-Zegerius

Overige gegevens

15. Overige gegevens

15.1 Bepalingen inzake resultaatbestemming

In het Besluit financieel beheer politie is opgenomen dat het eigen vermogen van de politie uitsluitend bestaat uit een algemene reserve. Het exploitatieresultaat van enig jaar wordt toegevoegd of onttrokken aan de algemene reserve.

15.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

16. Bijlagen bij de Jaarrekening

I: Staat van overdrachten en bestedingen (rijks)bijdragen

Onderwerp (Bedragen x € 1.000)	Aangepast beginsaldo	Ontvangsten	Beschikbaar	Bestedingen	Restitutie	Eindsaldo
	a	b	c (a+b)	d	e	f (c-d-e)
Algemene bijdrage ministerie van JenV	-133.923	5.937.103	5.803.180	5.925.576	-	-122.396
Algemene bijdrage JenV	-133.923	5.937.103	5.803.180	5.925.576	-	-122.396
Bijzondere bijdragen ministerie van JenV	158.933	332.804	491.737	340.986	54.228	96.523
112 verbetertraject	424	-	424	424	-	-
Aanpak uitreizigers	-182	2.700	2.518	2.491	-	27
Analysecapaciteit vreemdelingenketen	28	435	463	366	28	69
Asielstroom (registratie)	1.397	-	1.397	-	1.397	-
Bestrijding mensenhandel	4.558	9.600	14.158	8.953	4.558	647
BOTOC	8.861	61.346	70.207	54.418	-	15.789
Contourennota opsporing	8.877	4.500	13.377	4.322	8.877	178
CTER	371	-	371	-	371	-
Cybersecurity	3.514	6.000	9.514	7.330	-	2.184
Digitalisering en cybercrime	3.984	21.717	25.701	16.515	-	9.186
DSI	2.632	73.749	76.381	71.028	2.632	2.721
Extra capaciteit zedenzaken	3.996	7.500	11.496	4.549	3.996	2.951
FEC	-	1.142	1.142	1.142	-	-
Financial Intelligence Unit (FIU)	-	1.238	1.238	1.238	-	-
Grenzen en veiligheid	1.863	4.078	5.941	3.896	-	2.045
Hoekstra	1.633	107	1.740	1.248	500	-8
Implementatie Europese vuurwapenrichtlijn	315	-	315	-	315	-
Individuele beoordeling slachtoffers	-	7.900	7.900	6.837	-	1.063
Informatiehuishouding	-	1.515	1.515	390	-	1.125
Internet Referral Unit (IRU)	2.122	1.784	3.906	1.600	-	2.306
Investering aanpak cybercrime	813	1.500	2.313	1.177	813	323
KC-taken	-	5.100	5.100	2.177	-	2.923
Kwaliteitsimpuls Cariben	275	700	975	497	275	203
Landelijk Internationaal Rechtshulpcentrum	1.398	-	1.398	-	-	1.398
Liaisons	8.074	13.204	21.278	10.475	8.074	2.729
LMO	3.450	-	3.450	1.997	-	1.453
Onderzoek NSCR	-	500	500	-	-	500
Onderzoeksprogramma politiefunctie	1.698	-	1.698	1.513	-	185
Passenger Information Unit (PIU)	2.586	2.578	5.164	2.247	-	2.917
Pilot Doorstroomtraject GGP	-	928	928	212	-	716

Onderwerp (Bedragen x € 1.000)	Aangepast beginsaldo	Ontvangsten	Beschikbaar	Bestedingen	Restitutie	Eindsaldo
	a	b	c (a+b)	d	e	f (c-d-e)
Bijzondere bijdragen ministerie van JenV (vervolg)						
Programma Afpakken	-	7.931	7.931	7.931	-	-
Programma Intelligence	437	-	437	-	437	-
Recht doen aan slachtoffers	-225	225	-	-	-	-
Regeerakkoord tranche 2018	39.175	-	39.175	23.077	10.500	5.598
Regeerakkoord incidenteel	6.999	-	6.999	3.561	275	3.163
RST/TBO	3.681	27.824	31.505	28.698	-	2.807
Stroomstootwapen	35.000	5.000	40.000	8.020	-	31.980
Team Verkeershandhaving	463	51.854	52.317	51.854	463	-
Uitvoering MD-traject Cariben PA	488	166	654	166	488	-
Verlichting BPZ	7.006	-	7.006	-	7.006	-
Versterking gebiedsgerichte inzet	3.222	9.985	13.207	10.641	3.222	-656
Inhouding ketenbrede problematiek	-	-	-	-	-	-
Overige bijdragen ministerie van JenV	103.879	232.083	335.962	187.408	7.573	140.981
Aanpak mensenhandel	67	-	67	-	67	-
Amber Alert	511	3.484	3.995	3.773	511	-289
Bart!	173	-	173	-	173	-
Beheerkosten Politieonderwijsraad (POR)	784	851	1.635	679	783	172
Burgernet	1.016	1.600	2.616	959	1.016	641
Chinese THB ISF ISFP-2017-AG-THBX	47	-	47	-	-	47
Coördinatie uitzendingen	685	427	1.112	86	685	341
CT Infobox	-	500	500	500	-	-
DOR	-46	332	286	247	38	-
EMPACT THB/01/2020	10	-	10	-	-	10
FIU	2.857	6.330	9.187	5.804	-	3.383
Frontex	-	502	502	502	-	-
GMS	2.395	-	2.395	2.395	-	-
Hacking Right	51	-	51	-	51	-
Heling/E-learning	255	-	255	-	255	-
Innovatiewet wetboek van strafvordering	1.216	251	1.467	422	-	1.045
Internationale Politiesamenwerking	1.272	1.305	2.577	664	1.272	641
Internetaanpak	77	-	77	-	77	-
Kwaliteitsimpuls Overlijdensonderzoeken	259	259	518	41	259	218
Landelijke database kinderpornografie	66	-	66	-	66	-

Onderwerp (Bedragen x € 1.000)	Aangepast beginsaldo	Ontvangsten	Beschikbaar	Bestedingen	Restitutie	Eindsaldo
	a	b	c (a+b)	d	e	f (c-d-e)
Overige bijdragen ministerie van JenV (vervolg)						
Meldkamerdomein	79.373	206.525	285.898	163.700	-	122.198
Mixed Reality	-	150	150	-	-	150
Ondermijning autoverhuur	9	-	9	5	-	4
Ondermijningsbus	-	-	-	18	-	-18
Ontwikkeling app FRC	-	100	100	-	-	100
Organised Crime Field Labs	-	250	250	-	-	250
PIDS	-	122	122	-	-	122
PIDS Snapchat	79	7	86	86	-	-
Politiekosten Direct betalen	378	-	378	-	378	-
Programmageden overige (ANPR)	683	-	683	-	683	-
RAC	-127	401	274	338	-	-64
Campagne jonge hackers	-	30	30	-	-	30
Recht doen aan slachtoffers	290	-	290	-	290	-
Registratiekaart	2	-	2	-	2	-
Strategisch kenniscentrum	900	-	900	-	900	-
Team Dreigingsmanagement	96	150	246	246	-	-
Tegenmaatregelen drones	125	130	255	125	-	130
Uitzendingen	10.225	7.400	17.625	5.938	-	11.687
Verbeterslag aanpak huiselijk geweld en kinder mishandeling	66	275	341	112	66	163
Vergoeding werkplekken ZSM	-	680	680	680	-	-
Video sensing	87	-	87	87	-	-
EMPACT	-	23	23	-	-	23
Overige bijdragen	10.536	18.512	29.048	12.179	438	16.431
EU-subsidies	4.555	4.643	9.198	310	414	8.474
SAOP	1.623	749	2.372	1.031	24	1.317
Bijdragen overige departementen	3.029	4.522	7.551	3.947	-	3.604
Overige bijdragen (gemeenten en derden)	1.329	8.598	9.927	6.891	-	3.036
Totaal (Rijks-)bijdragen	139.425	6.520.502	6.659.928	6.466.151	62.238	131.539

II: Besteding bijdragen vorming nationale politie

Exploitatierkening (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Bijdragen			
Bijdragen JenV	-	-	2.901
Overige bijdragen	-	-	-
Totaal Rijksbijdragen	-	-	2.901
Exploitatiekosten			
Personeel	-	-	2.901
Rente	-	-	-
Opleiding en vorming	-	-	-
Huisvesting	-	-	-
Vervoer	-	-	-
Verbindingen en automatisering	-	-	-
Geweldsmiddelen en uitrusting	-	-	-
Operationeel	-	-	-
Beheer	-	-	-
Totaal exploitatiekosten	-	-	2.901
Exploitatieresultaat	-	-	-

III: Recherchesamenwerkingsteam (RST)

Exploitatierkening RST (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Bijdragen			
Bijdragen	27.004	27.202	25.960
Totaal Rijksbijdragen	27.004	27.202	25.960
Exploitatiekosten			
Personeel	19.551	19.529	18.978
Rente	-	-	-
Opleiding en vorming	439	625	307
Huisvesting	1.229	1.100	1.419
Vervoer	405	500	426
Verbindingen en automatisering	3.144	4.052	2.464
Geweldsmiddelen en uitrusting	46	100	130
Operationeel	2.403	2.537	1.680
Beheer	661	782	556
Totaal exploitatiekosten	27.878	29.225	25.960
Exploitatieresultaat	-874	-2.023	-

Balans RST (Bedragen x € 1.000)	31 december 2021	31 december 2020
ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	3.461	3.755
Financiële vaste activa	-	
Totaal vaste activa	3.461	3.755
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa	472	570
Rekening-courant Ministerie van Financiën	-	-
Liquide middelen	1.210	1.964
Totaal vlottende activa	1.682	2.534
TOTAAL ACTIVA	5.143	6.289
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN	-	-
VOORZIENINGEN	-	-
LANGLOPENDE SCHULDEN	-	-
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Openstaande (Rijks)bijdragen	2.808	3.681
Schulden personeel	8	10
Crediteuren en overlopende posten	1.189	1.739
Rekening-courant politie	1.138	859
Totaal kortlopende schulden	5.143	6.289
TOTAAL PASSIVA	5.143	6.289

IV: Aan de Politieacademie ter beschikking gestelde middelen

Aan de Politieacademie ter beschikking gestelde middelen (Bedragen x € 1.000)	2021	2020
Exploitatiekosten		
Personeel	132.960	121.943
Rente	-	-
Opleiding en vorming	23.441	18.780
Huisvesting	25.793	21.145
Vervoer	2.837	2.552
Verbindingen en automatisering	11.518	6.471
Geweldsmiddelen en uitrusting	844	739
Operationeel	2.588	2.244
Beheer	4.888	4.374
Totaal	204.869	178.248

V: Afkortingen

AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AVIM	Afdeling Vreemdelingenpolitie Identificatie en Mensenhandel
AVR	Audiovisuele registratie
BBVO	Breed bedrijfsvoering overleg
BHV	Basisvoorziening Handhaving
BOO	Breed operationeel overleg
BOTOC	Breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit
BQA	Banenaafpraak en quotum arbeidsbeperkten
CCB	Conflict- en crisisbeheersing
CIIC	Cyber Intell/Infoc
CJIB	Centraal Justitieel Incassobureau
COR	Centrale Ondernemingsraad
CSBN	Cyber Security Beeld Nederland
CTA	Commissie van toezicht op de arrestantenzorg
CTER	Contra Terrorisme, Extremisme en Radicalisering
CTER	Contraterrorisme, extremisme en radicalisering
CVOM	Parket Centrale Verwerking OM
DCG	Dieren binnen Criminaliteit en GGP
DDoS	Distributed Denial of Services
DLIO	Dienst landelijke informatie organisatie
DoBB	Doorontwikkelen Begroten en Budgetteren
DOR	Digitaal Opkopers Register
DOR	Digitaal Opkopersregister
ECADP	Expertise Centrum Aanpak Discriminatie – Politie
EMPACT	European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats
EMPACT-OPC	European Multidisciplinary Platform Against Crime Threat/ Organized Property Crime
EOKM	Expertisebureau Online Kindermisbruik
EY	Ernst & Young
FAFT	Financial Action Taskforce
FEC	Financieel Expertisecentrum
FIOD	Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst
FIOD	Fiscale inlichtingen- en Opsporingsdienst
FM	Facility management
FS	Faciitaire Services
FVT	Fysieke Vaardigheidstoets
G&U	Geweldsmiddelen en Uitrusting
GDAS	Generieke Dienst Automatische Spraakverwerking
GDPA	Geweld door politieambtenaren
GEB	Gegevensbeschermingseffectbeoordeling
GGP	Gebiedsgebonden politiewerk
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GIJS	Gezondheidsmanagement in je smartphone
GIO	Gemeenschappelijke Informatieorganisatie
GRECO	Group of States against Corruption
GTPA	Geweld tegen politieambtenaren
HIC	High Impact Crime
HSD	Hague Security Delta
I&R	Identificatie- en Registratieproces
IFP	Internationaal Fenomeenprogramma
IFP	Internationaal Fenomeenprogramma
IGJ	Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

IPO	Integraal Planvormingsoverleg
IPS	Internationale samenwerking
IV	Informatie voorziening
Justid	Justitiële Informatiedienst
KC	Korpschef
KL	Korpsleiding
KLO	Korpsleiding Overleg
KMT	Korps management team
KMTO	Korps management team overleg
LE	Landelijke eenheid
LFNP	Landelijk Functiegebouw Nederlandse Politie
LFT	Landelijke fenomeentafels
LFU	Levensfase Uren regeling
LIRC	Landelijk internationaal rechtshulp centrum
LMM	Landelijk Meldpunt Misstanden
LOC	Landelijk overleg control
LOCO	Landelijke Operationele Coördinatieoverleg
LOVP	Landelijk overleg veiligheid politie
ME	Mobiele eenheid
PTSS	Post-Traumatische stressstoornis
MeMo	Medewerker Monitor
MIT	Multidisciplinair Interventieteam
MKAT	Kleur aan de Top
MPG	Monitoren Personen en Groepen
MPG	Monitoren Personen en Groepen
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid
NDV	Netwerk Divers Vakmanschap
NFI	Nederlands Forensisch Instituut
NGO	Niet-gouvernementele organisatie.
NOS	Niet operationele sterkte
NP	Nationale politie
ODPA	Ondersteunende dienst politie academie
OE	organisatorische eenheid
OPCO	Operationeel coördinatoren
OPP	Operationeel Politie Platform
OS	Operationele sterkte
PA	Politie academie
PDC	Politiedienstencentrum
PMO	Preventief Medisch Onderzoek
Pvl	Politie voor iedereen
PVR	Vernieuwend registeren
PVR	Programma Vernieuwend Registreren
PW	Politiewet
RA	Regeerakkoord
RAPP	Registratieve Applicatie Politie Processen
RDO	Regionaal Discriminatie Overleg
RIEC	Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RSC	Regionale Service Centra
RTF	Ransomware Taskforce
RTGP	Regeling toetsing geweldsbeheersing politie
RTIlab	Het Real Time Intelligence Lab
S&T	Science & technologieagenda
SGBO	Staf grootschalig- en bijzonder politie optreden
SHP	Strategisch Huisvestingsplan
SKC	Strategisch kenniscentrum

SPOC Single Point Of Contact
SPP Strategisch Personeelsplan
Staf KL Staf Korpsleiding
THTC Team High Tech Crime
TNO Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
VGW Veilig en gezond werken
VIK Veiligheid, integriteit en Klachten
VPI Vertrouwenspersonen Integriteit
VR Virtual Reality
VVC Veel voorkomende criminaliteit
WEP Waardering erkenning politie
Wkkgz Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg
WODC Wetenschappelijk onderzoek- en documentatieonderzoek
Wpbr Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus
WPG Wet Politie Gegevens
WVP Wet verbetering poortwachter
Z&V Zorg en Veiligheid

www.politie.nl

« waakzaam en dienstbaar »